

POLÍTICA I SOCIETAT

RECOPILACIÓ DELS TWEETS I DELS
ESCRITS AL BLOG “VOL 234”

FINS EL 19 D'ABRIL DE 209

JOSEP M. CARBÓ TEIGEIRO

NATURESA SOCIAL HUMANA.....	7
Solitud - relació	7
"Si no ets lleial estàs sol a la terra" Però la solitud és necessària també.....	7
Un lligam no és un vincle i un vincle no és una unió.....	8
No vull més explicacions que les que em vulguis donar. I sovint, ni aquestes!	9
Condicionants de la sociabilitat humana.....	10
Els individus determinen com és la societat i la societat determina com són els individus10	
Res del que dones o del que reps no és gratis. Tot es paga i es cobra	11
Amb més de 30 com tu ja no ets tu	12
La competència és l'estímul de l'individu; la cooperació el del grup.....	12
Hi ha cultures millors que altres.....	13
Costum, tradició, conformisme	15
-"El rei està despullat!" -Va dir el nen. I el poble enfurismat va apedregar... el nen!	16
Què fa que els rebels s'uneixin a la causa de la docilitat?	16
No ens informen, ens conformen.	17
La lleialtat frena l'evolució dels individus i dels grups.	18
...i el poble votava els qui legislaven a favor dels seus opressors.....	19
INJUSTÍCIA, DISCRIMINACIÓ, MANIPULACIÓ.....	20
Et venen unes ulleres i et fan comprar les coses que has de veure!	20
Mentre la justícia social i la independència es barallen la injustícia i la riquesa de pocs, riuen i creixen.....	21
El que fa mal és tanta injustícia legal	22
En una societat injusta recolzar les seves lleis és recolzar la injustícia.....	23
Les desigualtat de gènere, com totes les desigualtats, vénen de la desigualtat original: l'acumulació i abús de poder.....	24
Pensant que l'estat ens protegia dels perills no vam saber veure que el perill era l'estat. 25	
Quan els àrbitres decideixen els resultats, el campionat esdevé un absurd	27
PRINCIPIS DE CONVIVÈNCIA: LLIBERTAT I IGUALTAT.....	28
Cal ser intolerants amb la intolerància	28
És el que la gent vol el que s'ha de fer? (Sobre el poder popular i les seves ombres)	29

L'èxit de la societat oberta dependrà de com siguin de compatibles l'apertura del que hi són i la dels que hi entren	30
Menys igualtat i més justícia! (També en el tema de les dones i els homes)	31
La tradició i la cultura són grans obstacles per a la llibertat	32
La igualtat... aquesta maledicció!	33
EL PODER I L'AUTORITAT	34
Qui té autoritat per dir qui té autoritat?	34
Si desobeeixes que no sigui per obediència!	35
Si no tenim el poder de poc ens servirà la força	37
Que governin els "filòsofs"	38
Els esclaus abracen i defensen les cadenes perquè l'amo els ha fet creure que lluny d'ell tot és pitjor!	39
Som titelles ballant al so dels poderosos, moguts per uns fils que són els partits polítics.	39
El ramat xerra i xerra, els gossos treballen i el pastor calla	41
La força exercida per la policia és la més legítima i la violència exercida per la policia és la més detestable!	42
Com més febles som més ens agraden els forts	43
LA LLUITA PEL CANVI SOCIAL	44
Pagaré al mecànic per arreglar-me la roda... excepte si me l'ha punxat ell	46
Quan el sistema és suïcida, ser antisistema és una obligació vital	47
El passat és la competició; el futur, la cooperació	48
La utopia esdevé realista quan la justícia a la que aspira és realista i no utòpica	49
El pont estava trencat i tots els elogis i recursos eren pels voluntaris que socorrien la gent que anava caient... ..	49
El paradís és davant nostre; no pas darrera	50
No hi ha més sortida que escapar de la presó de votar un cop cada 4 anys!	51
Millor que tapar la boca del denunciador és ensordir les orelles dels perjudicats	52
Quasi cap utòpic no vol la utopia que predica	53
Si no tens força i no ho vols o no ho pots acceptar, només et queda la violència	54
Si la gent pogués manar, les coses anirien molt més bé	55
Cadascú al seu lloc, fent el que millor sap fer	56
L'amo ens deixa triar el capatàs cada 4 anys	57
Què fer quan volem fer i no sabem què fer? Doncs sostenir la voluntat i esvair la ignorància!	57

Quan algú diu "Això és així i no es pot qüestionar" tant li fa que sigui un musulmà amb l'Alcorà, un catòlic amb la Bíblia o un demòcrata amb la Constitució. Sempre és el mateix: esclaus que volen tothom esclavitzat, cecs que volen tothom sense vista.	59
És més important lluitar per la justícia que pels meus propis interessos. Però si em tanquen en una gàbia necessito primer mirar pel meu interès d'alliberar-me per tal de poder lluitar per la justícia	59
Educació inadequada, estupidesa, engany col·lectiu, por i ingenuïtat, ingredients necessaris -no únics- del còctel "Actualitat"	60
Necessitem bojos! Molts bojos!.....	61
La gran conspiració mundial és la de la ignorància.....	63
LA DEMOCRÀCIA I L'ORGANITZACIÓ POLÍTICA.....	64
Els moderats solen ser radicals i els radicals moderats	64
Democràcia, quina bona eina si la sabéssim fer anar...!.....	65
Utopia viu aquí!.....	66
El millor conductor no sempre porta l'autobús que va on jo vull	68
La democràcia popular és una utopia... i per això hi hem d'anar!.....	69
República amb res públic	70
Tant de bo al final decideixin els idiotes!.....	71
Podem votar no votar, però no podem votar no votar votar!.....	72
Un home, un vot; una moneda, un euro.....	73
El dret a decidir comporta el deure de saber.....	75
Compte amb l'argument de què les urnes són bones per elles mateixes	75
Que siguem molts no vol dir que ho fem millor. (Contra la massa).....	76
L'exigència més revolucionària: "Això ho decidim entre tots!"	78
Integrar l'exèrcit a la societat és integrar la nostra violència controlada	79
La miserable guerra és cosa de les elits i els nens-soldat. La noble lluita, dels guerrers....	80
Renegar dels hospitals i dels cementiris no evitarà la malaltia i la mort. Sobre l'exèrcit a la nostra societat.....	81
Drets i deures. Drets fonamentals	83
Els animals no tenen drets però nosaltres tenim dret a dir que en tenen	83
A vegades la guerra és un mal necessari.....	84
Necessitem una declaració universal de deures humans	85
Si algun dia els drets dels animals i els de les persones fossin incompatibles, quins haurien de prevaler. Per què?	86
Hi ha coses que es poden negociar i coses que no	87

L'estratègia i la força que demana la teva posició sobre la gestió dels teus drets no té res a veure amb l'estratègia i la força que necessites per defensar-los quan te'ls neguen	88
No tenim dret a decidir... -ho tot!	89
Les lleis	91
No hem d'anar contra les lleis sinó més enllà de les lleis	91
La cosa que més mereix una festa magnífica és una constitució!	92
No vull un país de persones al servei de bones lleis sinó de lleis al servei de bones persones	93
Si considerem la vida com un trànsit tindrem la mateixa justícia i respecte que ens dona el codi de circulació	94
Com es resol democràticament el problema provocat per lleis que són majoritàriament rebutjades?	94
Saltar-se les lleis té -i ha de tenir- conseqüències	96
Nació i nacionalisme	97
"Els meus" no són sempre els mateixos. Sobre la identitat política, religiosa o ètnica.....	97
El dia que gastem tanta energia pel drets de tots com la que gastem pels drets dels nostres, el món estarà salvat	99
La qüestió catalana	100
No em pots demanar respecte ni te'l puc oferir si no em reconeixes com a igual, amb els mateixos drets que tu	100
Catalunya em parla... Tremolo!.....	102
De veritat val més pàtria coneguda que utopia per conèixer? (Tornarem a votar als mateixos?	103
Catalunya: pàtria del meu cor o país del meu cap?	104
Tant de bo voler un país nou, més just, no vingui dels greuges ni del nacionalisme sinó dels ideals i l'humanisme!	105
Soc independentista i no-nacionalista. La independència és un mitjà, la nació un fi. El meu fi és la justícia social	105
L'enfrontament entre nacionalismes és especialment tràgic, especialment còmic, molt virulent i molt poc racional	106
Què farem al nou estat català quan alguns desobeeixin les nostres lleis perquè les troben injustes?	107
Molts catalans volem fer una cosa que sabem que és il·legal però que creiem que és justa	109
Allò definitiu serà quina majoria ètica hi haurà entre els votants del sí.....	110
Tenir un estat propi no és garantia de quasi res però és una possibilitat de quasi tot	111
Entendre el context ajuda a entendre el text. (8 contextos de la situació catalana)	112

Bandera catalana per a tots i estelada per a qui la vulgui	113
Qui té dret a atorgar o negar drets? (Sobre el dret d'autodeterminació de Catalunya) ..	114
Sembla evident que ha arribat l'hora de l'agressivitat. Tant de bo sigui també l'hora de la fermesa pacífica	116
No entenc com es pot negar el dret a decidir a un poble.....	117
Catalunya no és el poble escollit ni la reserva espiritual d'occident.....	118
Ens ataquen amb els mateixos arguments amb què els ataquem! Ens entendran quan els entenguem	120
Certament, per a una comunitat, la unitat és més important que la veritat.....	121
PREGUNTES QUE ELS TUI TS CONTESTEN	122

NATURALESIA SOCIAL HUMANA

La sociabilitat és una qualitat tan intrínsecament humana que alguns filòsofs la fan servir per a definir la seva essència, la humanitat. Podem qüestionar-nos sobre el valor essencial de la nostra dimensió social però en cap cas no negarem que és un factor determinant de la nostra naturalesa. Som éssers en contacte, en societat, en relació. Per tant, la solitud esdevé un element interessant i qüestionador.

La societat té molt poder i doblega sovint la voluntat dels humans tant a nivell individual com col·lectiu. Les seves pautes i l'anhel d'inclusió que tots tenim fa molt forta la dinàmica social quasi sempre al servei del conformisme, de la tradició i de la conservació de pautes culturals.

Solitud - relació

No puc fer res per tu perquè no puc fer res que no sigui per tu.

Relacionem-nos amb les persones, no amb l'etiqueta que els hi hem posat. Perquè segurament no són això.

Hi ha molts tipus de companyia... i molts tipus de solitud.

Quan allò imprescindible i allò insuportable que tota persona té per a tu són compatibles, apareixen grans oportunitats de relació.

Si no t'entens amb la gent per X, no busquis algú amb qui entendre't amb X; més aviat pregunta't què et passa amb X.

Jo vinc amb el que tinc. Tu vens amb el que tens. Ni tu ni jo tenim el que no tenim per molt que ens pesi. Tant de bo puguem entendre això.

"Si no ets lleial estàs sol a la terra" Però la solitud és necessària també...

En Bowman, el seductor protagonista de la darrera novel·la de James Salter, Això és tot, proclama en un moment donat: "Has de ser lleial a les coses. Si no ets lleial estàs sol a la terra".

I aquesta cita em va interessar perquè el tema de la lleialtat o el compromís sempre ha sigut un enigma per a mi. Bowman viatja, canvia de ciutats, de casa, de parelles, de cercles d'amics,... i la seva vida sembla com suspesa en un buit que sovint intueix terrible. Parlant-ne amb el seu amic li dona aquest consell de la lleialtat. Repetir cerimònies, costums, llocs i tradicions encara que ens costi o no ens agradi, dona una sensació de pertinença i continuïtat.

No tinc cap dubte de què aquest és un dels ciments de la societat. Necessari. Amb l'adscripció als rituals i normes col·lectives anem conformant un cos social que ens protegeix i identifica. Sovint no ens ve de gust o no ens convé a nivell individual seguir aquestes pautes i cal que fem un esforç, una renúncia al jo en favor del nosaltres. Per a aquest acte de maduresa cal haver superat l'egocentrisme. La societat desenvolupa tot un codi virtuós entorn la lleialtat al grup. Com més emocional sigui el vincle amb la comunitat més paraules com ara "lleialtat" o "compromís" necessitarem. Així passa amb la família, la parella, la pàtria, la colla d'amics, l'empresa,...

I és que sovint la raó qüestiona la lleialtat tal com l'entén el grup i aleshores tenim un dilema ètic gruixut. El meu germà potser és un delinqüent i per lleialtat familiar el protegeixo. Quasi tothom està d'acord en aquesta norma irracional. Per lleialtat a la meua parella no podré expressar l'atracció que em provoca la veïna. Potser veig clarament que la guerra que emprèn el meu país és injusta però la lleialtat patriòtica no em permet expressar-ho o seré declarat traïdor. Potser tinc l'evidència que l'empresa de la competència treballa millor però per lleialtat defensaré el nostre pitjor producte.

La força que uneix el grup li dona cohesió i li permet sobreviure. El manteniment de les tradicions, els costums, els rituals, la mitologia, l'imaginari col·lectiu és fonamental i tots els conservadors del grup s'afanen en recordar, rememorar, difondre, exigir adhesió i lleialtat als nostres principis identitaris.

Però una societat tancada en ella mateixa tampoc pot sobreviure. Per això sempre hi ha un altre vector dinàmic en tota societat que són les forces progressistes, les que trenquen la tradició, qüestionen les rutines, aporten noves sortides. Aquestes forces s'equilibren amb la conservació. Si predominessin de forma absoluta, la societat també desapareixeria dissolta en un vòrtex de canvi i insubstancialitat. Entre morir d'esclerosi conservadora o de dilució progressista hi ha el punt mig de la síntesi inestable però dinàmica de la història.

Poso ara però el focus en aquests moments en què cal infectar la tradició de canvi. En certs moments històrics la revolució i el canvi han dominat, però la força predominant ha sigut la conservació i ara, tot i que sembla que són temps de canvi, amb la crisi, hi ha una gran inèrcia conservadora. És la por. Però potser ara més que mai ens convé el canvi. Qui s'atreveix a renegar dels valors majoritaris ha de prendre la solitud com a companya. No pot ser d'una altra manera. És un preu a pagar: la solitud i també sovint la incomprensió. La solitud però és fecunda i obre camins. La solitud de Colón davant l'Atlàntic o d'Armstrong a l'Apol·lo XIII o de l'utòpic o idealista obrint dreceres des dels marges de l'autopista muntanya amunt.

Un lligam no és un vincle i un vincle no és una unió.

Parlo de les relacions entre les persones. Aquest és un tema complex pel que fa a la dificultat per discernir la diferent qualitat que presenten les relacions humanes.

Cert que no hi ha cap necessitat de classificar les relacions que mantenim amb els altres, però és un fet evident que hi ha diferències substancials i que sovint ens preguntem, o al menys jo em pregunto, quines circumstàncies o atributs fan que mantingui aquestes diferents relacions amb els altres.

Ja sé que les definicions que ara donaré de les paraules "lligam", "vincle" i "unió" són del tot subjectives i fins i tot inventades, però són les que jo uso per a entendre com m'entenc amb els meus congèneres.

Per a mi, un lligam és una relació indissoluble, marcada per fets constitutius molt potents com ara el parentesc, certes amistats o relacions establertes en contextos molt especials. Són relacions que obliguen, que lliguen a les persones i les vinculen de manera permanent amb una mena de codi no explícit de drets i deures. Segurament aquestes relacions són les que ens han permès la supervivència ja que els grups que mantenen lligams forts i estrets presenten una cohesió i fortlesa especial.

Un lligam, però, no és un vincle. El vincle és una relació que, d'alguna manera no formal, sorgeix d'un pacte. Estem vinculats a persones per interessos comuns, per enganxament emocional, per necessitats egoïques, per voluntat explícita d'estar-hi vinculats, però no tenen el sentit d'obligatorietat sinó que és una mena d'acord no verbal que s'actualitza permanentment. La majoria de les amistats, els festeigs, fins i tot els matrimonis, les amistats amb alta qualitat, les persones que han compartit experiències

intenses... mantenen vincles. Els vincles, amb tot, no són al meu entendre, eterns. Caduquen o poden caducar.

Hi ha encara un tercer nivell de relació humana que jo anomeno la unió. La unió és permanent i de fet no és fonamenta en res ni té cap origen. És el simple reconeixement de què aquella persona i tu sou la mateixa cosa. És una percepció intuïtiva radical que no es produeix sinó que es manifesta en un moment o circumstància donat.

La unió és l'estat essencial de totes les coses. La unió, de fet, va més enllà de la relació i sabem que és un estat que compartim amb tots els éssers. El que passa és que no en som conscients o no ho podem experimentar amb tothom malgrat sapiguem que tots som u.

A vegades se'ns és donat de veure aquesta unió amb algunes persones i el resultat és un estat de claredat i evidència que ens deixa perplexos. Assolim en una petita parcel·la de realitat la clau que regeix tot l'univers. Només podem meravellar-nos, agrair-ho i lamentar no ser capaços encara de veure-ho sempre i amb tothom...

Amb tot, aquesta espurna de coneixement vertader és una autèntica guia per al nostre creixement personal i un senyal permanent de què tota relació que no sigui una unió és encara imperfecta. Benaurada la comunió (comú unió) dels sants (dels desperts).

No vull més explicacions que les que em vulguis donar. I sovint, ni aquestes!

No parlo del dentista, el mecànic o l'empleat del banc, clar. Quan tinc un problema tècnic necessito explicacions per tal de poder encarar-lo. Quan dic que no vull explicacions em refereixo a les relacions personals: amb els amics, família, companys de l'ànima, ànimes bessones, amors, amants, gent de confiança...

D'aquestes persones, no vull explicacions. Si no ens entenem, si fan coses que no m'agraden, si em desconcerten paraules, gests o actes... només vull acceptar-los.

Penso sempre que han fet el millor que han sabut, que jo em perdo alguna cosa quan no els comprenc, però mai penso que han actuat de mala fe. Si hi ha algun indicatiu d'egoisme, engany o traïció, penso també que té la seva lògica i el seu sentit... però jo no arribo a abastar-lo.

Les persones fem sempre el que sabem. Comentem errors i volem justificar-los o amagar-los. És aleshores que venen les explicacions i aclariments... com per a mostrar un relat que ens deixi en una bona posició. No ho necessito. Ja crec d'entrada que fan el millor des de la seva posició.

Amb tot, sovint la gent que estimo vol justificar un retard, un incompliment, una mancança o una acció o actitud que saben que reprov. Quasi sempre em sembla innecessari i els escolto per atenció a ells però m'agradaria dir-los: "no cal".

Si fallen en algun compromís amb mi, una explicació ajuda a entendre una mica, però no afegeix res a la valoració ètica. Si m'has enganyat per evitar un mal major, o per costum, o per por, o per mesquinesa... és irrellevant. Has fet el millor que sabies en aquell moment (i si molt m'apures, l'única cosa que podies fer) Això no vol dir que sempre m'agradi o que reaccioni de la millor manera. Simplement que la meua resposta no té res a veure amb l'explicació.

També vull afegir que aquesta manca d'interès per les explicacions només s'activa quan s'espera que d'elles se'n derivi un judici moral. En canvi, quan la curiositat o l'interès s'orienten als fenòmens des d'una posició que no és de judici, les explicacions són per a mi, d'allò més estimulants.

Curiosament, o no tan curiosament, jo sempre dono explicacions, també des de la meua posició de costum, por o mesquinesa. I ho faig perquè crec que molta de la gent que jo estimo vol sentir-la. Ells donen explicacions i hi ha la suposició implícita que jo també ho he de fer.

Amb tot, som ben diferents els humans. Hi ha qui necessita explicacions per a entendre i qui entén que no necessita explicacions.

Condicionants de la sociabilitat humana

La llista de burrades que els humans som capaços d'imposar als altres és proporcional a la capacitat de submissió que tenim.

La selecció natural dels individus empeny a l'egoisme i la de les societats a l'altruisme.

Els individus determinen com és la societat i la societat determina com són els individus

En aquest bucle de mútues influències, quina és la pregunta adequada? Ens hem de plantejar com canviar l'individu per tal de fer una societat més justa o com canviar la societat per tal que els individus siguin millors?

Un cos és un conjunt de cèl·lules i és evident que fent que les cèl·lules siguin sanes aconseguirem un cos sa, però també només en un cos sa les cèl·lules poden nodrir-se i desenvolupar-se de forma plena.

Aquí la qüestió rau en saber qui és el protagonista del bé que anhelem. Els individus o la col·lectivitat? Podem treballar i buscar independentment el bé de la part i el del tot però la pregunta no queda esvaïda. Continuem preguntant-nos què és primer, l'ou o la gallina?

Només quan els individus estiguin evolucionats la societat millorarà o només en les societats evolucionades els individus poden progressar?

Donat que qualsevol resposta pot ser igualment justificada i considerada com a acceptable, sobretot si enfoquem bé la pregunta, em queda ara només exposar la meua opinió.

Crec que la dimensió social o col·lectiva és una de les que tenim les persones; no gens menyspreable però tampoc és la part essencial.

Els humans som consciència pura de ser, projectada en una dimensió física, una d'emocional o social, una d'intel·lectual i fins i tot una d'espiritual. No som cap d'aquestes dimensions i ho som totes alhora.

Per això jo crec que és només ampliant la nostra consciència i evolucionant des d'on som, des del nivell egoic, podrà la societat millorar. I no és que aquesta sigui la finalitat, sinó que és la conseqüència. Una societat millor facilita el desplegament personal que és l'autèntic vector d'evolució al meu entendre. Evolució cap a la dissolució!

I aquest camí es pot fer en qualsevol circumstància, fins i tot en les condicions socials i històriques més adverses, tal com la història ha demostrat. Per això penso que davant les urgències mundials actuals,

per davant de la imprescindible implicació solidària de tots i el compromís polític per a reconduir la nostra evolució hi ha la necessitat radical i absoluta de centrar-nos en el nostre progrés personal.

Res del que dones o del que reps no és gratis. Tot es paga i es cobra

Hi ha un equilibri o tendència a l'equilibri en la naturalesa. El moviment i l'acció són només reaccions al desequilibri i la recerca de l'estabilitat. Un cop equilibrat, un sistema es manté estable i immutable.

El sistema humà mai no és estable perquè les necessitats canvien constantment i necessitem continuats reajustaments.

No crec que això necessiti aclariments pel que fa les necessitats bàsiques. Ens movem quan tenim gana i ens deturem quan estem satisfets. Descansem quan estem cansats i ens activem quan alguna cosa millor que el descans ens motiva.

En les relacions humanes, en el donar i el rebre, aquesta llei es manté igualment. No donem ni rebem res gratuïtament. Tot el que donem espera una resposta que equilibri la nostra donació. Pot ser un agraïment, un pagament, una íntima sensació de confort emocional, una dosi d'autoestima, una sensació de deure acomplert... el que sigui, però en qualsevol cas, una cosa necessària que equilibra i ens deixa estables. Si això no passa, l'acció continua fins a trobar el seu contrapès.

Imaginem per exemple que algú ens demana diners pel carrer. Imaginem que donem unes monedes i observem com queda equilibrat aquest despreniment amb la sensació de benestar que emana de sentir-nos generosos o justos o...

El pidolaire, pel seu compte també dona. Dona un petit gest d'agraïment, una resposta proporcional que equilibra l'acció. Si el pidolaire menysprea la donació o en fa un elogi desmesurat, el sistema es desequilibra i provoca una tensió que s'haurà de resoldre d'alguna manera.

Rebre és a vegades més difícil que donar. No tothom pot rebre el que li donen perquè hi ha qui dona amb excés i qui rep sap que mai podrà equilibrar aquella acció. Les persones que donen molt són sovint les que donen "sense esperar res a canvi", però aquesta és una forma subtil de control o de preeminència.

Quan algú es mostra molt generós amb tu i tu sents que no ho mereixes, per dir-ho així, quedes atrapat per la seva generositat. Et sents en deute i no saps com pagar-ho. Per molt que ho agraeixis sempre hi ha un punt al que no pots arribar. Així, alguns pares, sogres, avis, amics o companys de feina es mostren a vegades tan sol·lícits i amatents que sense poder evitar-ho et fan presoner de la seva generositat. Mantenir-te en deute permanent és una forma subtil de menysvalorar-te, d'incapacitar-te.

Les persones que ho donen tot sense esperar res se situen en una altra esfera i són inassolibles. Allà obtenen el seu reconeixement i la nostra admiració és la paga que obtenen. Nosaltres, per altra banda ens sentim ja equilibrats perquè donem per descomptat que són excelsos i res del que puguem oferir-los pot contrarestar el que ens donen. Així considerem lògic i exigible que siguin sempre abnegats i amatents mentre nosaltres, que no estem a la seva altura, no podem fer res per a ells.

Fixem-nos doncs en quan donem i en quan rebem. Cal que donem amb la justa mesura i rebem en proporció al que podem retornar. Sembla un consell molt mercantilista, pràctic i prosaic però per a mi és un consell que considera la naturalesa íntima del donar i el rebre. Sovint s'ha fet virtut del despreniment i la generositat i defecte de l'acumulació i l'avarícia però és precisament l'energia dels donadors compulsius la que activa la dels "rebedors" també compulsius.

Més important que saber donar és saber rebre. Només així, coneixent la proporció de l'agraïment i de la necessitat en el rebre sabrem donar també en la justa mesura i proporció.

Amb més de 30 com tu ja no ets tu

Dic 30 per dir alguna cosa, clar. Em refereixo al fet que quan estem en una massa o en un grup nombrós de persones deixem de ser nosaltres per ser l'expressió individual de la personalitat del grup.

Clar que resulta difícil precisar en quin moment perdem la nostra identitat i la nostra autonomia i també és clar que això dependrà no només del nombre de persones sinó també de la teva personalitat i de la circumstància.

Amb tot, jo crec que a mesura que posem els humans en grup cada cop més nombrós es va perdent el perfil propi i ens anem ajustant al del grup. A mi em sembla que posats en una manifestació o en una assemblea amb més de cent persones, per exemple, hi ha ja molt poques possibilitats de què tu sàpigues ben bé què vols, què sents i què creus.

Crec també que aquest és un fet molt conegut per la psicologia social i que tots ho sabem d'alguna manera. És un tema fonamental a l'hora d'estudiar i analitzar les anomenades "noves polítiques" que solen basar-se en les decisions des de la base i en assemblees obertes.

Penso que aquests contexts són altament alienadors i donen lloc a unes dinàmiques que si no es condueixen (cosa que es fa sovint i que és en realitat una manipulació ja que no es declara explícitament) van a la deriva i arriben a llocs que no denoten el sentir general de les persones que participen.

No en sabem més i tampoc sembla que tinguem gaires ganes d'aprendre'n. Em resulta sorprenent i sospitosa la nul·la creativitat, imaginació, esperit crític i iniciativa a l'hora d'estudiar les formes de participar i prendre decisions col·lectives.

Estem estancats en l'assemblea participativa en la que tothom té dret a parlar i s'acaba amb una votació que quasi sempre és confusa, equívoca i poc madurada.

Necessitem laboratoris de disseny, assaig i experimentació sobre aquest tema. Em resulta altament estimulante el Moviment de l'Economia del Bé Comú, no només per la magnífica ideologia sobre l'economia a la que orienta al seu vertader objectiu, sinó sobretot per la seva aposta innovadora i valenta a l'hora de prendre decisions des de la base.

Substituint la votació per l'expressió dels graus de resistència (en una gamma de 0-3) a les idees exposades, s'arriba a decisions molt més ponderades, conscients i madures. La idea amb menys rebuig és l'acceptada, no cal que sigui la preferida en primera opció. Pot semblar poc, però en un desert com el que tenim per a mi és ja tot un prometedori oasi.

La competència és l'estímul de l'individu; la cooperació el del grup

A vegades ens identifiquem amb nosaltres mateixos i a vegades ens identifiquem amb el grup al que pertanyem.

Quan actuem com a individus tendim a la competència. Llitem per sobreviure, per imposar el nostre status o la nostra presència o assolir el nostre objectiu. La competència implica sempre la negació de l'altre al que perceps com a un obstacle en el camí del que vols.

Per contra, quan actuem com a membres d'un equip tendim a la cooperació. Llitem com a grup per a sobreviure, per a imposar el nostre status o la nostra presència o assolir els nostres objectius. La cooperació implica sempre l'afirmació de l'altre al que perceps com a necessari en el camí del que vols.

Aquesta dualitat en la nostra identitat ens fa ser versàtils i polivalents. A vegades som competitius i a vegades cooperadors. Costa molt destriar en cada circumstància de la vida si et convé identificar-te com a tot o com a part.

Els mascles de moltes espècies dominants es comporten com a individus a l'hora de reproduir-se i competeixen amb altres mascles. Sembla que en aquest cas està justificada aquesta lluita ja que la naturalesa vol que els més forts siguin els que perpetuen els seus gens.

En la història de l'evolució humana, però, la cooperació ha sigut més decisiva que la competència. Sembla ser que hem evolucionat gràcies a la nostra capacitat d'empatia, de socialització i de percebre'ns com a un grup solidari.

Hi ha estudis des de la psicologia social, la teoria de jocs i la neurobiologia que demostren que la cooperació estimula molt més que la competència. Amb tot la competència s'ha ensenyorit en determinats àmbits de la nostra vida cultural provocant greus problemes.

Els casos més paradigmàtics són el de l'economia i el de la política. En ambdós casos, hem assumit com a normal que els individus llitem per a nosaltres mateixos. Llitem per tenir més diners o més poder que els altres encara que això suposi desterrar els altres a posicions de submissió.

És per això que necessitem desplegar el sentiment de ser un col·lectiu i entendre que, com a societat, som un grup, un equip i que el que més ens convé és la cooperació i no la competència.

Us imagineu una economia cooperativa i una política cooperativa? Individus col·laborant amb individus, com si fóssim cèl·lules d'un mateix organisme, per a aconseguir el bé comú. Si poguéssim entendre que el bé comú és molt superior a la suma dels béns individuals faríem un gran pas endavant. Segurament aquest és el repte evolutiu que l'actual situació ens demana.

Hi ha cultures millors que altres

Ja sé que potser mereixeré l'anatema o us semblarà inadequat des del punt de vista de la correcció política, però ho crec: hi ha cultures millors que altres. I crec que ho puc argumentar encara que no ho pugui demostrar.

D'entrada diré que la cultura és la forma com les comunitats humanes resolen els seus problemes per tal de sobreviure. Són patrons conductuals, estètics, ètics, tècnics ideològics i socials que es forgen amb el temps com a resultat del costum, l'eficàcia o la imposició.

Tothom té cultura, la seva. La cultura l'adquirim de petits per osmosi i per aprenentatge. Adquirir-la no requereix cap esforç especial ja que s'implanta en nosaltres de forma natural i automàtica. El que és realment difícil és viure al marge de la teva cultura.

En una altra accepció de la paraula, cultura significa un conjunt de coneixements i sabers que hem adquirit amb esforç, estudi o experiència. No em refereixo a això; no parlo de la cultura en el sentit que li donem quan diem, per exemple "és una persona amb molta cultura".

Si la cultura és la forma com les societats ressolen els seus problemes, podríem estar temptats de dir que totes les cultures són iguals ja que totes, a la seva manera, ressolen els seus problemes. Amb això és amb el que no estic d'acord i per això us exposo aquests dos raonaments.

En primer lloc cal dir que moltes cultures no han aconseguit sobreviure i per tant no han assolit el seu objectiu. Comparativament, una cultura que permet la supervivència és millor que una que no ho permet donat que l'objectiu darrer és precisament aquest: perdurar. Així, per exemple, si una cultura no s'adapta als canvis climàtics o dels esdeveniments històrics (com per exemple el desplaçament de rutes de comerç) i altres, en les mateixes condicions sí ho fan, això vol dir que una és millor que l'altra amb el criteri que hem definit com a objectiu de la cultura: la supervivència. Això sembla que és el que va passar amb els harappa del Pakistà o els nabateus de Palestina.

Altres cultures van desaparèixer esclafades per imperis, guerres o fenòmens naturals, com ara els tartessos o els minoics. A l'illa de Pasqua hi havia la cultura Rapa-Nui que va desaparèixer per no saber gestionar la degradació mediambiental donat que van esgotar tots els recursos naturals. La qüestió seria saber si aquest final era un imponderable o si va ser un acte d'estupidesa col·lectiva. Sabent la resposta podríem fer una valoració més ajustada de la cultura Rapa-Nui.

Doncs bé, fins aquí podríem pensar que una cultura que permet i fomenta la supervivència és millor que una altra. Un criteri quantitatiu i centrat en el resultat, que la meu entendre és perfectament vàlid. Té, amb tot, una gran objecció: Potser el destí o objectiu dels humans no és simplement sobreviure. Potser hi ha un criteri de qualitat de vida que cal considerar, al costat, al darrera, per damunt fins i tot, del criteri de quantitat de vida.

Si mirem només el criteri de la supervivència, és evident que la cultura hispana era millor que les americanes ja que es va imposar. La circumstància històrica actual fa que valorem de forma molt negativa els abusos dels castellans sobre els indígenes però amb la perspectiva cultural podem considerar que les cultures natives no eren millors que les altres. Hi ha evidències de què les cultures precolombines eren cruels, bèl·liques, opressives, esclavitzadores, destructives... En fi, com ho eren les europees però amb una altra tecnologia i circumstància.

Hi ha una idealització al meu entendre de la bondat de les cultures llunyanes en el temps i l'espai. Crec que és la nostra necessitat d'auto-flagel·lar-nos (per expiar les culpes dels abusos) que fa que tinguem una visió idíl·lica d'aquestes cultures. Sempre m'ha semblat que entre els Kukama o Yine (cultures amazòniques precoloniales) per exemple, hi devia haver el mateix percentatge d'egoistes, imbecils, tirans o genis que entre nosaltres.

Tornant a l'argument de la qualitat de vida, donat que el de la quantitat pot ser impugnat des de l'algun punt de vista, diré que em sembla millor la cultura que promou o permet el màxim desplegament de les capacitats humanes. I aquí també hi ha moltes diferències.

Hi ha cultures que estimulen el creixement personal, la crítica, el debat, l'autonomia i la solidaritat i n'hi ha d'altres que estimulen la submissió, la conformitat, l'obediència, la dependència i la competitivitat. Ja sé que aquesta divisió és maniquea però serveix per a definir un continu entre un i altre pol de manera que quasi totes les cultures podrien situar-se en algun lloc d'aquesta línia.

Les que estan més a prop de fomentar el creixement humà són millors que les que hi estan més lluny. Segur que no ens posaríem d'acord en quins són els criteris que en defineixen una o altra. Seria un tema

llarg i interessant, però donat que aquest no és el tema sinó simplement plantejar la superioritat d'unes cultures sobre altres, crec que podem opinar igualment sense arribar a aquest acord.

Dic doncs que una cultura que permet o fomenta el desplegament de les nostres capacitats individuals i col·lectives és millor que la que no ho fa.

Abans he parlat i catalogat com a menys bones les cultures que estimulen la submissió, la conformitat, l'obediència, la dependència i la competitivitat i és evident que tots tenim al cap algunes cultures islàmiques, però també hi podem incloure amb tots els honors la nostra. La que millor permeti la crítica i la superació de les seves limitacions, serà al meu entendre millor que l'altra.

No és una competició ni una qüestió d'orgull o d'etnocentrisme. És només una manera de fixar criteris de creixement i de desenvolupament per tal que tots els humans, sigui quina sigui la nostra cultura, tinguem un ideal comú que surt de la nostra essència: éssers en creixement.

Costum, tradició, conformisme

No hi ha condicions de vida a les que un home no pugui acostumar-se, especialment si veu que al seu voltant tots les accepten.

La pitjor plaga és la de la gent normal.

No facis com ells. No ets ells

És normal ser anormal, o dit d'una altra manera, és anormal ser normal.

Fer coses perquè sempre s'han fet (per tradició) és tan estúpid com no fer una cosa amb l'argument de què mai no s'ha fet.

Després dels vestits de carnaval recuperem les disfresses quotidianes.

No trenquis les cadenes! La llei prohibeix fer malbé les propietats de l'amo!

Som condescendents, apàtics i submisos amb els que ens perjudiquen i ens sorprenem que ens perjudiquin.

No temem la destrucció, temem la inhabilitació.

No sé viure amb la gent. No sé viure sense la gent.

La ment humana és propensa a la creença i l'al·lucinació col·lectiva. La crítica social, cada cop més mal vista, és un gran antídote.

Es pot i sol manipular el concepte de justícia perquè coincideixi amb el teu voler o la teva conveniència.

I quan el llibertador va trencar les seves cadenes tots van córrer a encadenar-se als seus peus...

I de sobte totes les campanes de la ciutat es van posar a tocar. La gent es va almar, però només passava que eren les dotze!

- "El rei està despul·lat!" -Va dir el nen. I el poble enfurismat va apedregar... el nen!

Coneixeu el conte del "Vestit de l'emperador"? Us en faig la meua versió. Un rei va ser enganyat per dos astuts sastres que li van fer creure que li farien un vestit meravellós amb una tela màgica. La característica d'aquesta tela era que restava invisible a les persones poc intel·ligents (la versió original diu "als que no eren fills dels seus pares"). El rei va gastar ingents quantitats de diners en el vestit per tal d'impressionar el poble.

Quan els patges anaven a veure com anava la feina, no volent passar per simples, deien que era meravellós. Al final el rei va poder provar-se el vestit, però tampoc ell va veure res i va decidir fer veure que el veia per no donar mostres de ser poc intel·ligent. Avisat el poble que el diumenge el rei lluiria aquest vestit i que només el podrien veure els llestos, la multitud es va congregar als carrers per aclamar el més elegant i magnífic dels monarques.

Evidentment ningú no va veure el vestit del rei i van creure que era perquè eren poc intel·ligents. Això no els va importar el més mínim perquè el que ells volien era tenir un rei que manés i obeir submisament. En un moment donat un nen, amb tota la seva innocència, va cridar: "El rei està despul·lat!". Quan la gent va sentir el nen i van veure amenaçada la magnificència del rei i per tant la seva seguretat, van apedregar el nen i van seguir aclamant el ridícul i nu monarca.

Aquesta versió que he fet del conte em serveix per explicar com estem, massa sovint, enganyats per deliris col·lectius i com ens sentim de còmodes amb les nostres pròpies mentides. El que menys ens interessa és algú inoportú que ens faci veure l'engany i ens obligui a reinventar-nos, a refer el nostre món, a canviar...

Els bancs són necessaris, la desigualtat és inevitable, les lleis són justes, els estrangers no tenen els mateixos drets que nosaltres, has de treballar per viure, és normal que pocs ho acaparin tot,... mentides repetides com *mantres* i acceptades per tots. Quan algú ens incomoda qüestionant el que tots creiem, el marginem.

I això ens passa també a nivell individual. Si trobes algú que et qüestiona les creences bàsiques de la teua vida t'incomodes i el rebutges. Necessitem i volem seguretat, encara que sigui a costa de la veritat. De tant repetir-nos que el rei porta un vestit meravellós acabem per maleir-nos per la nostra incapacitat de veure-ho. Aleshores ens convertim en els majors defensors de la magnificència del vestit inexistent.

Què fa que els rebels s'uneixin a la causa de la docilitat?

Preguntat Javier Lesaca, en una entrevista a La Vanguardia sobre les causes de què tants joves s'apunten al radicalisme yihadista, diu que hi ha "un comú denominador entre els 35.000 joves de tot el món que s'han unit a l'Ei el darrer any i és el de la seva rebel·lia contra les institucions que representen a les seves respectives nacions estat."

Deixant de banda les múltiples consideracions que podem fer sobre aquest tema, ara m'interessa la contradicció d'aquests joves que es rebel·len contra alguna cosa i la seva resposta és sotmetre's a una altra de més restrictiva.

En efecte, imagino que la vida d'un súbdit de l'Ei ha de ser molt estricte i poc lliure, no diré en cap cas que dura o difícil perquè la submissió i el sotmetiment és una de les coses que més agraden a les persones que estan en un determinat nivell d'evolució.

Desitjosos de certes, seguretat, sentit, veritats absolutes, codis normatius rígids, lideratges jeràrquicament forts, misteris, enigmes, obediència cega i sacrifici, les persones que estan al nivell que Wilber anomena "de l'ordre mític", tot just surten d'un egocentrisme infantil i estan molt lluny de la racionalitat. Atrapats en les emocions i la necessitat de seguretat ho juguen tot a la carta de la submissió.

Aquesta és una actitud o un moment evolutiu que tots hem passat en algun moment de la nostra vida i en el que molts s'han quedat estancats, identificats amb idees d'ordre mític: la creença en un Déu regidor de l'univers que ens exigeix coses difícils, la visionària imatge d'una pàtria salvadora refugi dels millors, la preeminència d'una raça per damunt d'altres, etc. Aquests estancaments són autèntics frens en l'evolució tot i que en algun moment de la història han suposat algun progrés.

Com sempre passa, però, si allò nou que assoleixes no ho transcendeixes quedes tan atrapat com abans.

Curiosa la imatge dels rebels reclamant amb ferocitat ser esclaus. Curiosos aquests llops orgullosos de la llibertat que només aspiren a esdevenir xais en el ramat dels llops. Curiós i preocupant aquest anhel d'anar en contra d'alguna cosa quan en realitat no és més que anar a favor d'una altra igualment limitant.

Hi ha qui canvia de religió creient haver assolit la veritat quan només ha canviat de mentida. Hi ha qui cansat d'obeir es rebel·la i canvia d'amo. L'autèntic repte és esdevenir lliure, no rebel.

No ens informen, ens conformen.

"Informar" és una paraula que etimològicament significa que ens formem una idea d'una cosa. Formar vol dir donar forma o generar alguna cosa i el prefix in- indica que l'acció es produeix cap a dins, és a dir cap al nostre interior. Quan ens informem, generem una idea dins nostre.

Dues accepcions diferents de la paraula "conformar", segons el diccionari de l'Enciclopèdia Catalana són:

v 1 1 tr Fer (alguna cosa) conforme a un tipus, a un model.

3 pron Resignar-se.

Doncs bé, a la llum d'aquestes definicions m'atreveixo a afirmar que els mitjans de comunicació no ens informen, és a dir, no ens ajuden a tenir una opinió pròpia sinó que fan dues coses: a) ens conformen a un model de persona que volen i b) ens resignen a la situació que tenim.

Aquests dos efectes dels mitjans de comunicació sobre la ciutadania són devastadors. Les persones que ostenten el poder desitgen (conscientment o inconscient) que tot segueixi igual o que tot canviï amb tal que tot segueixi igual. Per això tenen molt interès en què estiguem constantment banyats d'un allau de relats que ens condueixen subtilment (cada cop menys) cap a un model.

Procuren que arribem a la conclusió de què les coses són com són, de què no hi ha res a fer, de què els polítics treballen pel bé comú, de què les peripècies intranscendents de persones vulgars ens siguin molt atractives, de què el canvi és molt difícil, de què hi ha immensos perills a l'aguait a punt de caure damunt nostre... En definitiva, que el món és com és, que costa molt de canviar i que si hi ha un canvi dràstic, serà pitjor.

Així esdevenim ciutadans conformats a un model, la qual cosa ens porta a l'altre significat de la paraula: resignats. Cal dir que el procés de resignació popular ha tingut èxit. Estem resignats al que ens passi, sigui el que sigui. Un abús com el que han comès les elits econòmiques sota el nom de crisi, o la

progressiva depauperació del planeta, o la insolidaritat generalitzada en un món globalitzat són només alguns indicadors de fins a quin punt poden abusar de nosaltres sense cap risc pel seu status quo.

La rebel·lia ha de passar necessàriament per un major rigor crític, per un esforç incòmode de no deixar-se portar, per un augment de consciència i per una cooperació solidària. Tot això, però és un model contrari al que ens venen com a felicitat: passivitat, conformisme, confort-isme, lleugeresa, superficialitat, credulitat, borreguisme i optimisme ingenu.

No ens conformem! Informem-nos!

La lleialtat frena l'evolució dels individus i dels grups.

Llegia l'altre dia un article al diari en què es comentava un estudi que havia fet no sé qui sobre la trama de la sèrie "Joc de trons". Remarcava el fet que només els personatges lleials sobreviuen.

D'alguna manera és com si la sèrie fos una apologia de la lleialtat. La lleialtat és una qualitat molt ben valorada, però si la mires amb deteniment, té el seu costat fosc.

La lleialtat o la fidelitat implica un estancament en la teva valoració i creixement. Se suposa que si estableixes un vincle amb algú o pertanys a un clan familiar o mafiós, has de ser fidel per sempre a aquesta gent faci el que faci.

Ja sé que aquesta afirmació és discutible però en essència és el que rau sota l'expressió popular del que és la lleialtat.

I crec saber d'on ve això. Els humans per sobreviure necessitem pertànyer a un grup i la supervivència del grup es fonamenta en aquesta adhesió irracional i inqüestionable. Molt sovint aquest pacte de lleialtat o esclavatge voluntari és supervisat pel caps que controlen i vigilen que ningú no falti al seu deure.

Segurament gràcies a aquesta vinculació vital als "teus" hem pogut arribar on som. Parlem de famílies, pobles, grups, clans, nacions, tribus,... Criticar o abandonar al grup és una traïció. Una traïció injustificable perquè se suposa que tu ets el que ets i no pots canviar les teves adhesions.

I aquest és el punt feble de la lleialtat i la fidelitat. Quan un individu no és lliure per pensar, valorar i estimar a partir dels seus propis criteris, està sotmès i castrat com a persona. I molt més encara si ho fa de forma voluntària i lliure. El pitjor esclau és el que ell mateix se sotmet, ell mateix es controla, ell mateix reforça les seves pròpies cadenes i ell mateix s'assegura que ningú no el pugui alliberar.

El fet és que les persones tenim una energia de creixement i de canvi que moltes vegades va en contra del sentir majoritari del grup al que pertany. Això passa sobretot amb les persones més trencadores i innovadores. Contradir el grup és un acte de traïció, una manca de lleialtat.

Així aconseguim que les ments més obertes es tanquin o siguin rebutjades i acusades de manca de lleialtat. Un pot tenir els seus propis valors i si no són els del grup, això no el fa menys vàlid.

La lleialtat té a veure amb els vincles afectius i aquests estan actualment revaloritzats perquè el món s'ha tornat inestable i insegur. Ressorgeixen els valors antics, la idealització del passat, la nostàlgia de quan tot era més estable, més segur i més durador. El retorn al passat és el refugi dels covards.

M'agradaria que cada persona que viu amb la seva parella, cada ciutadà que defensa la seva societat, cada individu que col·labora amb un grup, ho fes per amor, per convicció, per voluntat lliure i mai per lleialtat o fidelitat. Si de mi depengués, aquests conceptes ja no s'usarien. Podem veure l'adhesió, la cooperació, la fraternitat o la convivència com una expressió de la lliure voluntat sempre oberta al canvi i no com la virtut d'un compromís pres en un moment donat amb l'obligació de perpetuar-se per sempre.

...i el poble votava els qui legislaven a favor dels seus opressors

Tommy Douglas, polític socialdemòcrata canadenc, tot i que va néixer a Escòcia, va fer en certa ocasió un discurs al parlament explicant un conte.

En aquest conte, el país dels ratolins era governat pels gats que sortien elegits regularment a les eleccions democràtiques. Els gats s'anaven alternant en el govern: ara manaven els blancs, ara els negres. Un dia un ratolí va preguntar per què no votaven un ratolí i no un gat per a governar. El van acusar de comunista i el van tancar a la presó.

Aquesta és la història descarnada de la nostra situació política i econòmica. Una elit ens governa al marge de nosaltres. Una minoria de rics sotmet a la majoria de la població.

Ben mirat és una situació ben curiosa i difícil de comprendre. Diuen que ara tenim més cultura, més informació, més accés al coneixement, més sensibilitat social... i malgrat tot, les elits econòmiques segueixen oprimint la majoria. I ho fan cada cop més, donat que la desigualtat està augmentant i ho fan també sense dissimular. Ens ho diuen clarament a la cara, ens ho refreguen, convençuts de la nostra impotència.

Seria molt interessant saber per què passa això. Hi ha moltes teories però cap acaba de tenir consens general. Uns diuen que passa perquè malgrat tot encara estem massa bé. Altres que és degut a la por; altres que el conservadorisme que ens permet sobreviure en situacions crítiques s'activa i bloqueja el canvi...

El discurs de Douglas acaba amb una frase esperançadora. Diu: "...poden empresonar un ratolí o un home, però mai podran empresonar una idea."

Aquesta és la clau. Les idees tenen poder, tenen força... De fet són les idees les que ens mantenen submisos: la idea que no hi ha res a fer, o de que ho ha de fer un altre, o de que si toquem alguna cosa anirem a pitjor...

Però les idees són imprevisibles i com els virus neixen, es desenvolupen, colonitzen el medi i els més adaptables sobreviuen. Necessitem generar dues idees potents: una ja existeix i s'està escampant amb rapidesa. És la idea que vivim en una injustícia estructural premeditada i evitable.

Quan aquesta idea hagi arrelat a la ment de la majoria de gent, podrà aparèixer l'altra idea que necessitem.

És una idea que encara no coneixem perquè encara no ha nascut. Serà la que ens doni la fórmula per a revertir la dinàmica social mundial i encaminar-la cap a la justícia.

Esmercem-nos en generar-la; siguem creatius, provem amb mil experiments i utopies, perquè la història demostra que és d'aquesta sopa magmàtica d'on emergeixen les idees transformadores. No menystingueu el poder d'una idea!

INJUSTÍCIA, DISCRIMINACIÓ, MANIPULACIÓ.

El mal en la seva forma social és la injustícia. Sembla que els humans tenim l'instint de la justícia que ens fa ser crítics amb tot allò que provoca danys als altres. L'origen segurament l'hem de trobar en les circuits neuronals de les cèl·lules mirall que ens fan empàtics i a partir d'aquí, socials. Aquesta sensibilitat davant el que percebem com a mal ordenat en l'ordre comunitari genera dos tipus de resposta: la submissió adaptativa i la reacció transformadora. Les veurem als propers apartats.

La discriminació escolar per classe social i/o econòmica que tenim institucionalitzada (i no la de sexes) és el planter de la injustícia.

Pitjor que sotmetre algú és convèncer-lo de que el sotmetiment és una virtut.

L'àrbitre agafa la pilota amb la mà i marca un gol. El dona per vàlid. Ho fa tres cops. Expulsa 5 jugadors contraris per protestar. El comitè de competició diu que tot és correcte... i l'equip perjudicat ja corre a preparar el partit de tornada!!! Massoques F.C.

Hi ha molta gent a un pas de l'extremisme fonamentalista i violent. També entre els musulmans...

Resulta insultant i provocadora la rapidesa amb què l'estat es mou per defensar els interessos dels poderosos (fugida d'empreses de Cat. pe) i l'escandalosa lentitud i passivitat a l'hora de defensar els febles i desvalguts!

Policia: Ens peguen i així ens paguen que els paguem.

Et venen unes ulleres i et fan comprar les coses que has de veure!

Les ulleres són, en aquest escrit, una metàfora de les visions explicatives de la realitat que se'ns ofereixen. Poden ser teories socials, religions, cosmovisions, interpretacions de fenòmens, narratives culturals, anàlisis sistèmics o qualsevol altre conjunt d'idees que ajuda a entendre i a actuar a la vida.

Hi ha molt poques teories del Tot*. La major part de les teories parlen d'algun àmbit de la vida. Tenim la teoria de l'evolució que explica la filogènesi, les teories físiques que expliquen el comportament de l'energia, les tesis socials, les religions,... és a dir, cada una es cèntrica a un aspecte concret.

Massa sovint les teories explicatives o interpretatives tenen el defecte de què per a veure'n la seva validesa has d'assumir premisses que no són evidents i que molt sovint no són ni tan sols apreciables, és a dir que l'usuari, per dir-ho així, no ho percep.

Si vas al metge i acceptes la narrativa mèdica de la nostra cultura, has d'assumir i "comprar" que ets un ignorant sobre tu mateix i que el metge és qui sap el que et convé. Si funciona el tractament ell té el mèrit i si no funciona sempre hi ha una explicació en el mateix relat que s'imposa: una infecció inesperada, un error de diagnòstic, una distòpia imprevisible... El que no entra en el relat és l'existència de fenòmens que no consideri la medicina oficial com per exemple la importància de l'actitud del pacient, la intervenció d'energies kàrmiques, o l'existència dels miracles. Tot i que tu puguis creure en això o altres coses, la medicina no ho accepta i no ho considera. No pots esperar ser tractat diferent de

com t'ofereixen perquè quan "compres" medicina et venen també rols de pacient, lògica científica, prioritat físico-química, criteris quantitius de salut, etc.

Si et fas d'una religió acceptes la seva forma de concebre el món i l'univers. Si compres un Déu has de comprar també que ets un pecador, que no has d'entendre el que et passa, que la voluntat de Déu està per damunt de la teva, que hi ha unes coses que has de fer i unes que no, que t'espera un més enllà, etc. El que no entra en una religió és que qüestionis la fe de forma racional, que dubtis dels dogmes, que vulguis tenir una ètica personal, que incorporis nous elements rituals o conceptuals. És a dir, que la religió funcionarà sempre que et limitis a no sortir d'aquest camp. Si et saltes alguna premissa o dubtes d'algun element, tot deixa de tenir sentit.

Si segueixes una teràpia o una idea interpretativa del desenvolupament humà, també has de comprar tot allò que ho justifica. Si compres arts endevinatòries, hauràs de comprar també que tot és simbòlic i per tant susceptible de ser interpretat. No és que no ho endevini, és que ho has interpretat malament. Normalment les teories psicològiques et venen també un concepte i estructura de persona, uns inconscients personals, familiars o socials que justifiquen tot el que no pots justificar per altres vies. Si compres tot el pack, aleshores la teoria funciona. Si qüestionis alguna cosa, tot trontolla.

També les teories espirituals i esotèriques et demanen que compres també molta fe. Però no només fe, també compres sense saber-ho una concepció del món que pot incloure, per exemple, l'existència de l'ànima, dels esperits dels vius, dels morts, de les coses,... l'existència d'un destí, d'una entitat suprema, d'una intel·ligència superior que vol alguna cosa que tu has de satisfer, que dissenya un pla que tu has de seguir. Compres també paciència, resignació i humilitat quan les coses no surten com vols.

En resum, comprar unes ulleres pot no ser una bona opció si t'obliguen a comprar el que has de mirar també. Bé, potser sí és una bona opció si el que vols és veure-hi clar sense importar-te que el que veus sigui fals. Pels que preferim la veritat a la certesa ens surt més a compte el tempteig engegat en la claror que la claredat en la foscor.

* Les TOE (Theory of Everything) són teories que pretenen explicar i incloure totes les coses existents. Són visions omniabarcants i integratives. Wilber, el creador del concepte, és un dels primers que ha emprat aquest repte que explica en el seu llibre "Una teoria del todo" i que desenvolupa en tota la seva obra.

Mentre la justícia social i la independència es barallen la injustícia i la riquesa de pocs, riuen i creixen.

Quina és la nostra prioritat com a país en aquest moment? La independència de Catalunya o la lluita contra la desigualtat i la pobresa? Vaig assistir a l'Assemblea General del Procés Constituent on es va decidir que aniríem a les eleccions del 27S amb la candidatura de la Teresa Forcadet que posa l'accent en la lluita contra la desigualtat per davant de la independència. En realitat les dues propostes que es presentaven afirmaven que ambdós objectius són igualment necessaris i urgents.

Mentre la candidatura guanyadora considera que prioritzar la independència ens fa aliar-nos amb les forces conservadores i sostenidores de l'actual sistema social injust, la candidatura alternativa considera que de res no serveix proposar mesures socials si no es poden aplicar per manca de poder legal.

D'això va anar el debat. La qüestió era "què" volem. Volem un país independent per tenir autonomia i poder aplicar mesures eficaces de justícia social o volem un estat social just per tal de poder decidir en pau i democràcia com assolir la independència?

Vaig assistir amb interès però amb certa llunyania al debat perquè cap de les dues postures és la meua. Em vaig sentir traït pel Procés Constituent quan vaig saber que s'havia constituït en partit polític per decisió de no sé qui i sense ser consultat. Jo volia un Procés Constituent que fos un moviment social ampli, actiu, participatiu i innovador que treballés per a la confluència de les persones i partits de l'esquerra rupturista. Comparteixo els ideals fundacionals de què hi ha una gran quantitat de gent que anhela el canvi de model social i econòmic. Nosaltres havíem de ser aglutinadors i facilitadors d'aquest flux històric. En esdevenir partit polític hem optat per perdre la posició de mediadors facilitadors i hem esdevingut una nova opció en el ventall de partits de l'esquerra ja massa atomitzat.

Durant l'assemblea pensava que parlàvem molt del "què" i gens del "quina" i del "com". Volem la independència? Depèn de quina. Depèn de com! Ja sé que molta gent la vol i no li importa el com però no és el meu cas. El "com" és més important que el "què" per a mi. Encara no he assumit que la fi justifiqui els mitjans. Amb fanatisme, manipulació, pressió, imposició d'un 51% sobre el 49%, violència o postures antidemocràtiques... no la voldria pas. I quina independència? Una nou estat fet a imatge i semblança dels altres no té gaire més valors que els folklòrics (que no és poc). El capitalisme i la injustícia canviarien d'idioma i de bandera però seguirien manant.

Per altra banda, volem la justícia social? Depèn de quina. Depèn de com! Ja sé que molta gent la vol al preu que sigui però no és el meu cas. Amb violència, manipulació, pressió, imposicions per part de minories agitadores, por, populisme, lluita de classes al vell estil, magnetització de les masses per part de líders messiànics,... no la voldria pas. I quina justícia social? Un simple repartiment de recursos, subvencions a dojo i serveis subsidiats no porta justícia ni afany de superació. En quatre dies es repetirien els tics perversos de la dinàmica social estancada.

I és que si no treballem per al creixement de les persones, per a l'augment de la consciència, per a la compassió i per a l'amor de res serveix ser independents o repartir. Un país de ciutadans que no siguin ells independents i autònoms mai no serà un país lliure ni independent per molt que tingui bandera i himne. Un país de persones estancades en el seu creixement, adormides i submises, mai no serà un país socialment just, per molt que hi hagi lleis avançades i polítiques de repartiment de la riquesa.

Aquest "com" és el que més em neguiteja. Vaig apuntar-me al Procés Constituent perquè creia que era un lloc on practicar la nova política, per experimentar la participació i innovar en noves formes de prendre el poder ciutadà des de la base. No he trobat res de nou. Els mateixos principis, pràctiques, vicis i virtuts dels partits tradicionals.

La meua guerra no és el "què", és el "com". "Com" podem fomentar la participació ciutadana? "Com" podem animar la gent a informar-se i formar-se. "Com" podem trobar noves formes d'estudiar els problemes i noves solucions. "Com" podem adquirir prou força des de la base per a tombar la balança de la injustícia. Com, com, com... això és fonamental per a mi.

Si ens centréssim en això potser descobriríem com aconseguir la justícia social en un país independent o com ser independents per a aconseguir la justícia social. Potser podríem fins i tot esbrinar "com" podem resoldre aquest dilema.

El que fa mal és tanta injustícia legal

La legalitat, les lleis, tenen vocació de justícia. Les lleis aspiren a ser justes i en principi els legisladors - poder legislatiu- tenen el deure de regular la convivència a través de normes que busquin el bé comú, a partir dels principis constitucionals de cada país.

A Espanya, com a tants altres països, la constitució explícita que accepta i es compromet a respectar els drets humans. Per tant, les lleis han de servir al bé comú respectant els drets humans.

Per això fa tant de mal i provoca tanta desafecció política observar com les lleis no només permeten sinó que fins i tot a vegades provoquen que hi hagi injustícies flagrants.

Sabem que la injustícia és consubstancial a la naturalesa humana i precisament per aquest fet existeixen les lleis. Ara bé, que aquells que obren injustament no estiguin fora de la llei és un escàndol, una aberració moral i un indicador de putrefacció democràtica.

La llei permet desnonaments de persones estafades, desigualtats salarials abismals, explotació laboral, acumulació de capitals especulatius, desigualtat educativa, discriminació en l'atenció sanitària, segregació de certs col·lectius en els seus drets polítics (com ara el dret d'autodeterminació), i un llarg etcètera.

Veiem constantment com les classes dominants no només forcen les normes i les lleis en benefici propi sinó que fins i tot inspiren lleis que els beneficien.

Aquest fet només pot portar a un retrocés en la construcció cívica de la societat. Moltes persones, decebudes han perdut l'esperança d'obtenir justícia i es refugien en l'aïllament, la solitud o la marginació. El descrèdit polític augmenta i sembla que no importa massa a ningú. Més enllà d'inundar twitter de sarcasme o de fer enginyoses metàfores que demostren amb quina impunitat actuen els delinqüents legals, la societat roman paralitzada.

Per una banda els decebutos i per l'altra els que se aprovechen de la situació actual. Al mig els que maldem per descobrir alguna força de reacció.

Tinguem clar, de moment que la llei pot ser injusta i que legalitat i legitimitat no són sinònims. Quan en un país la distància entre la justícia i la llei és tan gran cal fer canvis en la llei. És l'hora de prendre decisions dràstiques proporcionals al grau d'injustícia legal que s'ha instaurat entre nosaltres.

Deia Plató que la pitjor injustícia és la que es disfressa de justícia. Ara bé, quan la injustícia no precisa ja ni tan sols disfressa, quan la injustícia es presenta com a inevitable i normal i nosaltres ho assumim, quan això passa, sabem que la societat sencera està greument malalta.

En una societat injusta recolzar les seves lleis és recolzar la injustícia

He defensat en altres entrades que la llei és objectiva i la justícia subjectiva. Podem saber què és legal (si ho diu la llei) però no què és just, ja que la justícia és una apreciació personal.

Com tots els valors universals (pau, amor, igualtat, bé,...) la justícia és una apreciació que fem cada persona des de la nostra circumstància. Les lleis concreten una determinada forma d'entendre la justícia. Les lleis aspiren a la justícia i en una democràcia, les lleis les redacta el poder legislatiu que és el parlament, elegit pels ciutadans. I quan vivim en democràcia hem de respectar les lleis com a expressió de la voluntat majoritària.

Aquest és l'esquema bàsic. El govern del país exerceix el poder sota l'emparedament d'aquestes lleis i el poder judicial arbitra els conflictes i resol les mesures penals. No és un mal plantejament. Els tres poders, independents i coordinats, al servei de la ciutadania.

Ara bé, que la idea sigui bona no vol dir que la realitat en què s'inspira sigui satisfactòria. L'altre dia veia una pel·lícula americana on, en un petit poble mexicà, un xèrif corrupte detenia un conductor i l'acusava

de dur un llum del darrera fos. El xèrif abusava del seu poder, reclamava una gran quantitat de diners de suborn si volia evitar la presó. I tota l'estona li recordava, que ell només feia complir les lleis. Les aplicava injustament, abusivament i amb extorsió. I ell, que tota l'estona apel·lava a la llei, se la saltava constantment.

Una mica aquesta imatge caricaturesca em ve al cap amb el govern que tenim ara a Espanya. Una constitució que limita l'expressió de la ciutadania i que no permet la discrepància. Que no es pot canviar quan ho demana el poble però es canvia en 24 hores quan ho volen els poder econòmics. Tot legal, això sí, però per a mi, injust.

Un executiu que actua il·legalment (corrupció sistemàtica, usos partidistes de la policia com a eina política,...), que actua injustament (polítiques socials de pauperització generalitzada i d'enriquiment progressiu dels més rics,...), amb un partit en el govern, hereu del franquisme i que actua com una màfia, amb una casta de famílies aristocràtiques que es reparteixen el poder,...

Un poder econòmic, cada cop més decisiu, que marca les polítiques nacionals comprant persones i institucions. Lleis que només afavoreixen els més poderosos. Mitjans de comunicació al servei dels grans poders econòmics que adormen la gent i els venen una realitat inventada,... Aquest és ara mateix el meu estat tal com jo el veig.

Cert que és un estat democràtic si entenem per tal un lloc on s'han fet eleccions i l'ha elegit un parlament. Ara bé, on jo visc, no volem aquest govern ni les seves polítiques. A Catalunya no votem el PP i volem aplicar lleis progressistes que el govern espanyol no permet. Ens imposen restriccions i limitacions amb l'únic argument de què és il·legal però tinc la sospita que hi ha interès en sotmetre i dominar.

Hi ha persones que ja els hi està bé tal com està tot. Però hi ha com a mínim dues mirades crítiques: la dels qui, ferits en el seu orgull col·lectiu, se senten una comunitat humiliada i menystinguda en els seus drets nacionals i els qui, ferits en la seva sensibilitat cívica, se senten abusats i explotats en els seus drets humans.

Els primers s'armen de simbologia nacionalista (banderes, himnes i signes identitaris), plantegen estratègies i enfrontaments del mateix nivell i magnitud que els seus contraris, igualment nacionalistes identitaris. Els altres no van contra res sinó que van a favor de la justícia i els drets universals. No eviten el conflicte però no el provoquen. No imposen però no es deixen imposar.

Ambdues mirades conflueixen molt sovint i és difícil de discriminar-les. Amb tot, els seus fruits són diferents.

Al final si el que ens mou és la virtut i els valors universals i no pas els trets identitaris o partidistes, apareix la necessària reflexió sobre què és just i què no ho és. Segons Plató, l'home ha de tenir l'ànima intel·lectual desperta i aguda per a buscar la justícia i l'ànima irascible, la del coratge i la ferma, per a defensar-la. Només els pusil·lànimes es queden quiets quan tot trontolla i la seva passivitat és atorgament a la injustícia.

Si veus que la teva societat és injusta i que les lleis són les que mantenen aquesta injustícia, tens l'obligació de canviar-les. Com ho facis dictarà el teu caràcter.

Les desigualtat de gènere, com totes les desigualtats, vénen de la desigualtat original:

L'acumulació i abús de poder

Una tesi que m'ha resultat reveladora i punyent que he llegit al llibre Teoria King Kong de Virginie Despentes diu, resumidament, que l'abús sistemàtic a què sotmetem a les dones és equivalent (jo diria que fins i tot una projecció) de l'abús que rebem els homes per part del sistema, o sigui per part de les classes dominants.

Diríem que una minoria que controla i acumula el poder sotmet els homes castrant la seva feminitat i forçant una masculinitat artificial i rígida. Ja sabeu: els homes hem "d'amagar la sensibilitat, no mostrar debilitat, emmordassar la sensualitat, vestir amb colors neutres, no portar gaires joies, haver de fer el primer pas sempre, no tenir cap cultura sexual per millorar l'orgasme, no saber demanar ajuda, valorar la força, demostrar agressivitat, tenir por de la sexualitat, acceptar anar a la guerra a fer-se matar per salvar els interessos de tres o quatre cretins..." (Despentes, pp. 38-39)

De la mateixa manera, les dones han de renunciar a la seva virilitat per tal de ser acceptades socialment.

Homes i dones estem atrapats en un joc d'abús de poder que només és el reflex (la projecció) de l'abús de poder amb què l'estat, a les ordres de la casta dominant, controla el sistema social.

Tots els abusos que els homes cometem sobre les dones i que es perpetuen en el temps, malgrat l'evidència de la injustícia que representen, els rebem els homes per part de l'estat.

Cada cop més l'estat, amb l'excusa de procurar el nostre bé, ens controla, ens manté en un estat infantil dient-nos què ens convé i què no ens convé, què hem de fer i què no. Ens vol passius, quietes, sense crítica i sotmesos amb la por. Exactament el que els homes hem fet sempre amb les dones.

Una inquietant teoria per entendre com tota desigualtat deriva de l'abús de poder. Quan algú s'atorga i aconsegueix que li cedim el poder d'allò que només ens correspon a nosaltres, acumula poder mentre nosaltres el perdem. Aquesta pèrdua serà irreparable i cada cop més els abusadors aconseguiran fer-nos creure que és el que ens convé de forma que acabarem essent els defensors d'aquest status quo.

Com podrem escapar a aquesta catàstrofe? Com podrem recuperar la igualtat i la justícia si ens han fet creure que som febles, indefensos i vulnerables? Entenent que el poder és una energia de vida que no podem cedir sense una seriosa reflexió i compromís amb nosaltres mateixos.

Només d'aquest despertat general en depèn la igualtat de tots.

Pensant que l'estat ens protegia dels perills no vam saber veure que el perill era l'estat.

Tenim un problema: és diu estat. I no és que l'estat sigui una mala idea; és simplement que no fa el que ha de fer, que està dominat per les elits econòmiques i que ens ha desactivat com a subjectes polítics i històrics.

L'estat poc a poc ha anat aglutinant tot el poder i nosaltres ens ho hem deixat fer. No tinc clar que sigui només culpa del poder. Nosaltres tampoc hem oposat gaire resistència... Ens hem conformat amb els avantatges que ofereix l'estat del benestar, ens hem tornat conservadors quan hem vist que érem una classe social segura i no la més pobre, ens hem deixat enredar per la pantomima de democràcia...

Ens tracten de tontos i és perquè ho som. Ens han fet tontos amb la nostra col·laboració. Ens enganyen, ens menteixen, ens estafen... i s'asseguren del nostre atontament dient-nos clarament que ens

enganyen i observant com no ens queixem o fem queixes simbòliques. Ens han guanyat, s'ha de reconèixer. Treballen bé i ho tenen controlat.

La submissió total s'aconsegueix en dues fases: primer t'enganyen i et menteixen segons els convé i després permeten que se sàpiga que tot és mentida i que tant li fa que ho sigui o no i s'asseguren que la protesta sigui simbòlica, tuitera o de barra de bar. I ja està. No cal res més. A partir d'ara pots anar fent tot el que vulguis.

Les teves excuses estan acabant amb el planeta ens diu un eslògan a favor del reciclatge però l'estat permet i fomenta la contaminació industrial i de transport. Una sola mesura a nivell nacional faria més que milions d'usuaris... però això perjudicaria econòmicament algú i perdrien el poder de fer-nos sentir culpables.

Parlen d'igualtat i fan lleis d'igualtat però els polítics són una casta apart que fixa els criteris dels seus propis privilegis. Els sous dels càrrecs polítics i els seus plans de jubilació i compensacions econòmiques són un escàndol.

Ens convencen de la bondat dels impostos, ens estimulen a pagar-los i ens amenacen si no ho fem, però tothom sap que hi ha paradisos fiscals per a les grans fortunes, mecanismes financers d'evasió i exempcions i amnisties per a qui convingui. Quantes lleis s'han fet contra aquests lladres? Quants inspectors fiscals persegueixen el frau? Quantes actuacions judicials contra els paradisos? Algú pot creure que no es pot fer més del que es fa? Tots tenim clar que no es fa, no es vol fer ni es farà. I ens ho diuen i els és igual... perquè saben que no farem res...

I la justícia per a tots? ¿No estan fent barbaritats judicials expressament per a impedir que ja res no pugui semblar estrany? ¿Què ve després d'empresonar l'innocent més evident i disculpar el més culpable? Ens posen a prova... Fins on aguantaran les nostres barbaritats? es deuen preguntar encuriosits mentre en maquinen una de més grossa...

El govern de Catalunya que tant progrés i millora ens ha de dur en la futura república, permet i fomenta ara mateix el salvatgisme depredador de les urbanitzacions a la costa que tant va malbaratar el nostre patrimoni natural. Crèiem que mai no ho tornaríem a veure, però ja hi som! Catalunya, que s'ha venut la sanitat, que lidera els sous més alts per als grans càrrecs, que compra a la iniciativa privada les línies ideològiques de la seva educació... Aquest és el tràiler de la república. Però mentre crides per la república continuen deixant-ho tot lligat i ben lligat. Avís: no us penseu que canviar de bandera vol dir canviar de valors.

Els diaris ja són mercaderia manipuladora evident. La Caixa ven El Periòdico amb la condició que no la compri qui li va en contra... Si això no és una declaració de parcialitat, ja em direu...

Captiu i desarmat l'exèrcit de la gent, el poder s'ensenyoreix de tot, ens convenç que hem de ser bons, pacífics i submisos, que si ens portem bé ja hi haurà millores, que mai hem estat tan bé com ara...

L'educació és vaselina per a facilitar la penetració de la ideologia dominant, aprenem la indefensió, comprem el partidazo de movistar plus, apostem però només diners, no pas projectes transformadors; consumim, però no pas ideologia crítica; cridem, però només victòries esportives, no pas per alerta...

Aquesta és la malaltia de la nostra societat tal com ja veig. El pitjor d'aquesta malaltia és el poc ànim que té el malalt per a afrontar-la, entre altres coses perquè no es veu malalt o quan s'hi veu només ploriqueja però no canvia res.

Cal un pla de millora que es pugui activar a partir de poca gent conscienciada -que és el que tenim-, que sigui molt flexible i adaptable -perquè en cada lloc i moment requereix respostes diferents-, que trenqui

els supòsits que tenim incrustats -només des del reconeixement de la presó on som podem espirar a la llibertat- , que sigui creatiu -res des del nivell del problema serà una solució- i que sigui multi-resistent per a arrelar en qualsevol terreny. Necessitem aquests plans... els necessitem ja!

Quan els àrbitres decideixen els resultats, el campionat esdevé un absurd

En una tertúlia recent algú ho va fer notar: ara els cops d'estat són judicials i no militars.

Fins ara estàvem acostumats que els cops d'estat els feia l'exèrcit. Ara són els jutges. No ens enganyem, en realitat els fa l'amo que controla tot el muntatge des de l'ombra cada cop menys dissimulada.

El que hem vist a sudamèrica els darrers anys i a Espanya mateix és la intervenció bel·ligerant del poder judicial en la vida política. Algú decideix què ha de ser possible i què no en un lloc, qui ha de manar i qui no en un país i aleshores es posa en marxa la maquinària dels poder judicial.

Apareixen casos de corrupció del no-res, investiguen certes causes i es desenten de d'altres tant o més greus, castiguen abusivament una determinada ideologia i toleren o disculpen la contrària... Això primer escandalitza però com que no hi ha tribunal d'apel·lació més enllà del poder judicial de cada país (recordem que la justícia internacional no té potestat executiva i que la comunitària té uns tràmits de gestió que fan que sempre arribi tard) doncs a la llarga, la impotència i el desànim acaba vençant-nos.

El poder judicial és un dels pilars de l'estat de dret. L'estat de dret conserva encara algun prestigi teòric però a mesura que avança aquest retrocés (val la contradicció) democràtic va perdent autoritat moral.

Cert que el poder legislatiu va ser el primer en vendre's al poder a seques, a la casta controladora, als amos que controlen el món com si fos la seva parcel·la privada. Els partits polítics van ser els primers en fer el joc al poder econòmic atrapats pels deutes i per l'afany de perpetuar-se en el poder.

El poder executiu, sortit del legislatiu, no podia tenir millor futur. Tot això amb la inestimable col·laboració dels mitjans de comunicació que ens venen l'abús com a normalitat i la injustícia com si fos un fenomen meteorològic del que ningú no n'és responsable. Ajuda molt també un sistema educatiu que adoctrina sense paraules en la docilitat i en la manca de crítica. La gent és crèdula, no vol saber, no qüestiona... Els alumnes volen l'aprovat; nosaltres volem la normalitat. Els que manen saben per què ho fan i nosaltres no som ningú per a dubtar d'ells.

L'amo ho té tot força ben lligat. Té encara la carta amagada de l'exèrcit que no dubtarà en fer servir quan li convingui i també la de l'amenaça tecnològica, però de moment ha fet sortir al camp els jutges.

Feia temps que escalfaven i els ha arribat el moment. Sense cap mena de dignitat, la casta judicial (no la majoria de jutges) fa i desfà com li sembla i no amaga les seves trampes. Se saben impunes.

Quan la injustícia esdevé la norma, quan l'interès privat és més important que la justícia, quan es persegueix al dissident, el sistema social esdevé una pantomima, un absurd en termes de coherència política.

I en aquests casos només podem impugnar el sistema. Si els àrbitres decideixen els resultats, hem d'impugnar el campionat. L'hem de boicotejar amb tota la força de la resistència pacífica, de la desobediència civil. Perquè com deia Rosa Park, "com més cedíem, pitjor ens tractaven". Doncs, això!

PRINCIPIIS DE CONVIVÈNCIA: LLIBERTAT I IGUALTAT

Els grans anhels de la humanitat moderna, expressats en els principis revolucionaris francesos i maçònics, són la llibertat, la igualtat i la fraternitat. És un difícil equilibri de valors. Sabut és que la llibertat anul·la o desequilibra la igualtat i que l'exigència d'igualtat retalla les llibertats. La fraternitat és l'única qualitat capaç de temperar aquesta dialèctica de valors.

La llibertat és la llibertat però si porta a la desigualtat l'haurem de regular.

La igualtat és la igualtat però si porta a la manca de llibertat l'haurem de regular.

Quan soc dèbil us demano la llibertat en nom dels vostres principis; quan soc fort us la nego en nom dels meus. (fórmula de Montalembert)

És fals que totes les idees i sentiments siguin respectables. Si no sabem distingir-les tenim un problema que no es resol negant-lo.

El fet que molts coincideixen en considerar justa una causa no vol dir que ho sigui.

Milers de persones, molts dies, respectant una paret blanca. Una sola, un dia, per embrutar-la.

La planta de la llibertat es rega amb el gota a gota de la convicció i es combat amb els aspersors de la por.

Només podem dir que hi ha autèntic progrés al món si la Justícia progressa.

Cal ser intolerants amb la intolerància

"Home! Però així serem intolerants nosaltres! Com podem condemnar la intolerància i exercir-la al mateix temps?"

Sembla una paradoxa però si ho pensem bé és una opció ben lògica. De fet és l'única opció lògica. El que resulta il·lògic i absurd és el contrari, és a dir, ser tolerant amb tot fins i tot amb els intolerants. Ja sé que sembla difícil d'entendre però crec que és important tenir-ho clar.

Si som tolerants amb els intolerants vol dir que som intolerants amb els tolerants. Si els deixem fer el que vulguin en nom de la tolerància hauríem de permetre que abusin d'altres persones i els impedeixin exercir la seva llibertat. La tolerància té un límit clar, tan clar com la llibertat: no existeix la tolerància absoluta ni la llibertat absoluta.

S'ha de ser tolerant fins que en nom de la tolerància es posi en risc la pròpia tolerància. S'ha de defensar la llibertat fins que algú lliurement vulgui posar fi a la llibertat. Aleshores cal deturar-lo i privar-li la seva llibertat perquè sinó la destrueix. Cal preservar la democràcia però no podem permetre que algú proposi democràticament eliminar la democràcia perquè sinó destrueix allò mateix que la sustenta. Cal defensar la vida però no podem en nom de la vida matar-ho tot.

Ja sé que aquest discurs no resulta senzill i pot semblar políticament incorrecte però si ho reflexionem bé veurem que és l'única alternativa coherent amb la defensa del valor de la llibertat. Hem de defensar els valors de llibertat sempre i quan en nom d'aquests valors no es destrueixi el propi valor.

És absurd, en nom de la llibertat religiosa, permetre que una religió ataquí i mati qui en practica una altra.

És estúpid deixar que algú ens tanqui en un gàbia i no fer res amb l'argument de què hem de respectar la seva llibertat.

És autodestructiu permetre que es presenti a les eleccions democràtiques un partit que té com a programa l'eliminació de la democràcia.

És irracional participar en un debat i permetre que algú pugui dir en nom de la llibertat d'expressió: "Calleu tots per sempre!".

I quan això passa, quan algú ataca en nom de la tolerància, o quan algú ens priva la llibertat en nom de la seva, o quan algú ens fa callar apel·lant la llibertat d'expressió mai no és pel valor que defensa (la tolerància o la llibertat) sinó perquè no l'ha entès, perquè no és prou evolucionat com per a integrar-lo.

Davant els atacs o agressions dels intolerants la nostra reacció sol ser la por, procurem pactar, parlar, mediar,... perquè no tenim clar que només amb la defensa aferissada i contundent dels valors de llibertat es pot preservar al dret a exercir-los. I cal que hi esmercem tots els mitjans, fins i tot la força (mai la violència) i fins i tot el compromís personal i fins i tot l'enfrontament, perquè costa molt construir i mantenir marcs de convivència i molt poc esfondrar-los.

Per això crec que l'única forma que tenim de concebre i defensar la tolerància és ser intolerant amb els que la volen destruir. Ens fa això intolerants? Sí. Però només en l'únic cas que té una justificació: quan amb això garantim la seva existència. Només hi haurà tolerància si som capaços de ser intolerants amb els que l'ataquen. Només hi haurà llibertat si traiem la llibertat dels que volen esclavitzar-nos. Només hi haurà llibertat d'expressió si tanquem la boca als qui ens volen fer callar.

És el que la gent vol el que s'ha de fer? (Sobre el poder popular i les seves ombres)

La voluntat popular sembla ser la màxima expressió de la correcció democràtica. Què vol dir però, la voluntat popular? El que vol el poble, clar. Normalment entenem que la voluntat popular s'expressa a les eleccions mitjançant el vot.

Amb tot, limitar la voluntat popular a votar cada 4 anys és de totes totes una trista concepció de democràcia. Volem que les persones s'expressin i participin en la gestió i organització de les seves comunitats i països.

Què passa però, quan la voluntat popular expressa desitjos tan estrafolaris i irracionals com ara tirar una cabra des d'un campanar, posar foc a les banyes d'un toro o estirar el coll dels ànecs fins a arrencar-los?

I encara més, què hem de dir davant el fet que llegeixo tot sovint al diari de llocs on el poble s'ha pres la justícia per la seva mà i ha, per exemple, linxat un violador, lladre o pedòfil i fins i tot algú sospitós de ser-ho? És això la voluntat popular? Evidentment que sí ja que la majoria de gent hi participa i hi està d'acord. És respectable? De cap manera! És totalment condemnable per molt que ho vulgui una majoria.

Estic segur que entre nosaltres si es permetés votar sobre l'expulsió dels immigrants, la tortura als terroristes i la castració en viu dels violadors els resultats no serien gaire animadors. S'hauria de fer en bé de la participació? Potser algú dirà que sí ja que si volem jugar a la democràcia hem de ser conseqüents fins al final, però la veritat és que podríem trobar-nos amb sorpreses realment desagradables.

La gent opina i vota moguda pels sentiments. Si uns immigrants violen una nena catalana, i féssim una consulta popular sobre què hauríem de fer amb ells, no voldria saber el resultat. Segurament estaria contra els drets humans. Cap problema però... si els drets humans no permeten una barbaritat, sempre podrem per "voluntat popular" i moguts per l'efervescència del moment anul·lar-los. Al fi i al cap és el poble el que ha de decidir, no?

Crec que el tema de voluntat popular porta no pocs embolics i conflictes. En certs temes la voluntat popular es presenta com a sobirana i legítima, com per exemple quan els nacionalistes parlen de la independència de Catalunya. En altres casos la voluntat popular apareix clarament com un abús o arbitrarietat, com en els casos dels linxaments. I hi ha encara altres temes en què no es veu gens clar quin paper juga la voluntat popular.

He assistit a debats sobre la legitimitat del nazisme a partir de la seva victòria en unes eleccions democràtiques. Hi ha també qui opina que un partit antidemocràtic pot presentar-se a les eleccions.

En el moment actual soc partidari que la voluntat popular estigui clarament regulada per les lleis. Què passa però quan la majoria de gent considera que una llei és injusta i que s'ha de superar? Doncs dependrà de si és la llei per votar la independència o la de la pena de mort. Trobareu opinions per a tots els gustos. Lamentablement tenim un sentiment potent sobre aquests temes i aleshores cridem la raó a justificar el que ens convé. Si soc nacionalista trobaré molt racional superar la llei que m'impedeix independitzar-me. Si soc contrari a la pena de mort a Espanya ara mateix, defensaré amb totes les raons que trobi l'actual legislació que la prohibeix.

I és que encara hauríem de parlar llarg sobre el tema de la desobediència civil. Franco la va exercir (de fet va exercir la desobediència militar) i també Gandhi. En quins casos és legítima i necessària? L'única manera de saber-ho és aparcant les emocions que ens impel·leixen a una o altra postura i centrar-nos en quin nivell d'evolució estan les persones que opten per una o altra causa. En aquest cas no cal aprofundir gaire en què vol dir "nivell d'evolució" per entendre que entre Franco i Gandhi hi havia la mateixa distància que entre un nen i un savi.

L'èxit de la societat oberta dependrà de com siguin de compatibles l'apertura del que hi són i la dels que hi entren

La convivència és una qüestió de compatibilitats. Les persones que compartim el mateix espai social estem en diferents nivells d'evolució. Algunes persones viuen en un món propi on ells són el centre de l'existència; altres es consideren membres d'un grup, clan, status o classe i senten que només deuen fidelitat als seus. Altres, en canvi, perceben la lògica de la comunitat i entenen les limitacions que requereix el bé comú. Altres encara poden percebre la justícia i la pau que a vegades transcendeix les lleis...

Una gran diversitat de nivells d'evolució barrejats i conglomerats per interessos podria ser una descripció freda però no poc exacta de la societat.

Les persones tenen nivells d'evolució canviants i evolucionen, afortunadament. La via normal és l'evolució biològica acompanyada de l'evolució social i psicològica, però no poques vegades les persones queden atrapades en moments evolutius determinats i això provoca un fre en la dinàmica de l'evolució global.

Els nivells d'evolució no sempre són compatibles. Com més lluny estan uns dels altres més complexa és la relació. Quina relació poden tenir un nen i un adult? Segurament la que la confiança del nen i l'amor de l'adult permetin. Ara bé, si el nen no confia i l'adult no estima, la convivència és impossible.

Igualment un adolescent i un adult estan distants encara. Quina relació poden tenir? Segurament amb la confiança de l'infant i l'amor de l'adult no n'hi haurà prou. L'adolescent necessita l'oposició i la confrontació. Aleshores necessitem les normes per regular aquesta difícil convivència.

Els adults de la nostra societat no estan tots en el mateix nivell d'evolució. Encara que les edats cronològiques superin la majoria d'edat, els nivells d'evolució són tan diferents com ho poden ser els dels nens respecte els dels vells.

Per això la convivència requereix la confiança mútua, l'amor recíproc i les normes socials que harmonitzen els comportaments. Les normes són el pilar fonamental de la societat oberta i en la mesura que les puguem respectar la convivència estarà garantida.

Quins perills hi ha? Per part de les persones que estan en nivells baixos d'evolució, el perill està en no poden entendre que hi ha normes necessàries que ens afavoreixen a tots malgrat que, en aspectes particulars, ens limitin o obliguin en coses que no ens agraden.

Per part de les persones amb nivell d'evolució més alt, el perill està en el relativisme i la justificació de tot, cosa que impedeix el desplegament de les lleis reguladores. Una persona amb un nivell alt d'evolució pot entendre les postures dels altres i sentir-se impulsat a protegir o defensar qualsevol causa pel sol fet de què algú la proclama.

Una visió excessivament omnicomprensiva i antijeràrquica dificulta la convivència perquè porta a l'equívoc de què totes les postures i visions són igualment vàlides i això no és així.

Per això celebren, com han fet altres, la recent sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans ordenant a nenes musulmanes suïsses a anar a classes de natació mixtes. Són accions decidides i clares com aquestes les que possibiliten un territori d'entesa i convivència. Permetent que cadascú s'encastelli en la seva parcel·la cultural (que no és cultural, sinó de nivell d'evolució) estem frenant la integració i evitant que les persones transitin i transcendeixin el seu nivell d'evolució.

Menys igualtat i més justícia! (També en el tema de les dones i els homes)

La igualtat humana, com la llibertat, són anhels o ideals als que tendim, però sabem que són impossibles com a valors absoluts. La llibertat i la igualtat, afortunadament són només qüestió de graus. Aspirem a ampliar-les però també sabem que quan n'augmentem una disminueix l'altra.

La igualtat és difícilment concebible. Per molt que mirem veurem que els humans som diferents. No hi ha més igualtat que la de pertànyer al mateix gènere i els drets o condicions que aquest fet impliqui. En el desplegament de la nostra individualitat tot en nosaltres és original i diferent.

Com a subjectes de dret ens considerem iguals, però també en aquest àmbit, a l'hora de sotmetre'ns a les lleis, intervenen factors personals i diferencials. Sempre hi ha condicionants, atenuants, agreujants, circumstàncies que fan que s'individualitzin els principis generals.

Per això a mi em sembla que insistir en el tema de la igualtat no és la millor manera de defensar la dignitat o la plenitud humana. Prefereixo basar-la en la justícia que incorpora i transcendeix aquest aspecte d'igualtat general.

La justícia és la virtut que permet que cadascú es desenvolupi segons el seu propi ordre natural. Això vol dir que la justícia procura que tots per igual puguem desenvolupar-nos a partir del que som i de les capacitats que tenim.

No ens hauríem de fixar tant en si homes i dones fem la mateixa feina sinó si cadascú, indistintament del seu sexe, fa allò que li és propi. Cada persona té unes potencialitats, el desplegament de les quals li aporta la felicitat. Passa però que la nostra societat no ens ha ensenyat a descobrir-les ni a desplegar-les.

Atrapats en un sistema productiu que prima el guany de diner per a obtenir possibilitats, ens desconnectem del que ens és propi i venem el nostre temps (la nostra vida) al mercat. No és estrany que en un context com aquest perdem el sentit propi de l'existència i acabem convertits en ànimes errants.

La justícia ha de facilitar que cadascú es realitzi a partir del que és. Cal educar per a saber quin és el teu propi sentit i després facilitar la seva realització. I això ho ha de fer cada persona indistintament de la seva condició sexual, cultural, ideològica o fisiològica.

Les desigualtats de gènere són només una conseqüència funesta d'un sistema que ha perdut els referents vitals i ha mercantilitzat el treball. Una altra conseqüència és la desigualtat social i econòmica. Penso que no ataquem l'arrel del problema si només tractem les conseqüències i oblidem les causes.

Aconseguir que tots siguem igualment esclaus no em sembla una millora.

La tradició i la cultura són grans obstacles per a la llibertat

La cultura, entesa com aquella forma de gestionar els seus problemes que té una societat, constitueix un fort ciment de cohesió i de conservació per a aquesta societat. Els humans tenim una tendència molt forta a repetir allò que s'ha fet sempre. És un fenomen que té moltes explicacions possibles però que quasi ningú no qüestiona: la tradició té autoritat.

A mi em sembla que aquesta tendència a repetir i conservar sense crítica allò que sempre hem fet, és un dels motius principals de la nostra esclerosi com a espècie. Estem al llindar d'un abisme, d'un punt de no retorn... i nosaltres només volem seguir fent el mateix que sempre. No sembla gaire intel·ligent.

La tradició actua com una guia, però també com un condemna. Ens guia quan no sabem què fer, com per exemple quan som pares, o iniciem una professió i ens sentim insegurs. Aleshores tendim a imitar el que sempre s'ha fet i ens sentim recolzats. Les nostres institucions socials no gasten energies en fer-se propaganda o convèncer la gent perquè no ho necessiten. Hi ha una adhesió incondicional a la forma com gestionem la política, l'economia, la família, l'educació...

La tradició ens ho posa fàcil, però ens condemna. La repetició d'accions i valors tradicionals crea uns solcs profunds en el nostre cervell, en la nostra ment, i aleshores és fàcil transitar per ells però quasi impossible sortir del seu cabal. Com quan tirem aigua en un bloc de fang on hem gravat camins: l'aigua té tendència a seguir el solc i molta limitació per a superar-lo.

Així vivim nosaltres els condicionaments socials de la tradició i la cultura. Coses que són evidentment absurdes, com ara l'enamorament etern, la mediació divina, l'equivalència dels vots en la nostra democràcia, l'herència en una societat que diu que aspira a la igualtat, el ramat en una educació que pretén la personalització, el mecanicisme en la medicina,... són acceptats com a dogmes sense qüestionar-los perquè sempre ha sigut així.

Sort que sempre hi ha hagut gent que ha sabut prescindir de la tradició. Ho han pagat car, és clar, però ens han salvat a tots. Sense llibertat per trencar tot el que creiem saber no hi ha progrés possible.

Quin pes tan gran hi ha damunt la tradició! El respecte al morts, la veneració dels avantpassats, la idealització del passat, el pànic al futur, la solemnitat d'allò que és atàvic, com si tenir anys confegís alguna mena d'autoritat a la cosa... Som esclaus de la nostra por. Incapaços de sortir dels solcs, justifiquem mil vegades que tot ha de ser com sempre ha sigut.

M'espanta i m'horroritza veure tants joves practicar la religió de la tradició. Retorna el gust per casar-se "com sempre", joves barallant-se per tocar el mantell de la verge del Rocio, joves defensant el paper submís de la dona, joves repetint cada any els rituals iniciàtics i denigrants als nous estudiants de la facultat...

I tot per no atrevir-se a pensar! La covardia més gran és aquesta: renunciar al teu poder creador d'alternatives. Perquè jo no dic que tot el que és antic o que sempre s'ha fet, sigui dolent, ni tot el que és nou és bo, però el que sí dic és que tot el que es faci sense sotmetre-ho a la crítica racional i al dubte serà, sigui nou o vell, factor de risc.

Lamentablement no hi ha res més tradicional que no qüestionar la tradició.

La igualtat... aquesta maledicció!

Igualtat humana! Un gran tema. La igualtat és la menys evident de les nostres qualitats. Tot ens mostra la desigualtat humana. No hi ha dues cares repetides, ni dues personalitats, ni dues capacitats, o maneres de pensar, o respostes emocionals, o...

Potser no cal que m'estengui gaire en aquest fet. La desigualtat humana és un fet evident.

La desigualtat és font de molt patiment però la igualtat també té efectes perversos. És d'això del que vull parlar avui.

Primer aclariré que els inconvenients de la igualtat segurament deriven del poc encert que tenim en definir-la i aplicar-la.

Posaré dos casos per veure si puc exemplificar el que vull dir i així m'estalvio el discurs.

La igualtat de gènere que és molt lloable, pot dur-nos a perdre els valors específics que té cada gènere. Sé que hi ha qui nega que hi hagi valors específics de gènere, però per a mi és evident que sí (per exemple l'empatia femenina i la força masculina). La igualtat no ens hauria de fer iguals en capacitats sinó que ens hauria de permetre una diferenciació no discriminant.

La igualtat en el coneixement, entesa com a igual accés a la informació, tampoc és al meu entendre una millora. Tothom té accés a la informació, però la manera com aquesta és processada dona una qualitat diferent de coneixement. Una persona madura i sàvia, amb la mateixa informació que una altra d'immadura té millor coneixement. Ens estem perdent el valor de la saviesa que ostenten persones molt evolucionades o especialment intuïtives. Els vots iguals per a tots, les decisions econòmiques o polítiques preses a partir de dades i estadístiques o les programacions televisives fetes amb quotes de share serien alguns exemples del que ens estem perdent.

En resum, la igualtat molt sovint sembla una estratègia a favor de la uniformitat del pensament. Això facilita la manipulació d'una societat que té accés a la mateixa informació i que és impel·lida a pensar i desitjar de forma unànime.

Nietzsche proclamava la guerra a totes les ideologies de la igualtat: el cristianisme (tots som germans), el capitalisme (tots som consumidors), el comunisme (tots som treballadors), el nazisme (tots som aris)... D'alguna manera la igualtat ens rebaixa, ens impedeix expressar-nos de forma original i restringeix la diversitat.

Té molts matisos aquest tema i soc conscient d'haver només fet una pinzellada. Volia aprofundir en la complexitat de la igualtat, mostrar com tot i ser un anhel molt noble, la seva aplicació poc meditada pot ser font de molt patiment i abús. Conclusió: meditem sobre la igualtat.

EL PODER I L'AUTORITAT

La convivència requereix uns acords. Aquests acords poden ser implícits (com ho són a les famílies o comunitats primitives) o explícits com s'esdevé a les societats que tenen codis legals i estructura jurídica. Els acords es mantenen per la bona voluntat dels membres de la comunitat i com més consens tingui l'acord menys necessari és el poder i l'autoritat. L'autoritat és el principi pel qual algú té potestat legítima per a coaccionar les nostres accions. El principi d'autoritat diu que l'ostentador d'aquesta autoritat sap que el poder que té és delegat i cedit per part dels altres en raó a l'acord a què han arribat. El poder és la força física, moral o legal que l'autoritat fa servir per a exercir la seva funció. No cal dir que l'autoritat i el poder han estat el focus de molts conflictes socials per, per un costat, el mal ús i abús que sovint fa de les funcions i, per l'altre, per la poca consciència cívica que té la ciutadania a l'hora d'entendre i respectar la llei i l'autoritat.

La desobediència et farà lliure!

Qui no sap obeir no pot desobeir.

Si algú ho és tot per a tu, aleshores tu no ets res

És la natural inclinació que tenim la majoria a ajupir-nos davant els poderosos el que facilita i provoca que ens pugin a sobre.

Per a la tirania tot el que no és submissió és violència.

La policia no és una eina neutral

Qui té autoritat per dir qui té autoritat?

Assumiré d'entrada que l'autoritat és necessària. Sembla ser que l'ordre social, ara per ara, i mal pesi als anarquistes, es fonamenta en l'autoritat. L'autoritat és, per definició, el dret o el poder de manar.

La pregunta que jo formulo és qui té el poder de dir a un altre que té el poder per manar-nos? Si fem un recorregut històric breu sobre aquesta qüestió veurem que en els orígens de la societat no feia falta que ningú donés poder a un altre per a manar. Simplement, com passa entre els animals, el més fort, l'individu dominant, exercia el poder mitjançant la coacció física.

Amb el temps però, va aparèixer la necessitat de legitimar aquest poder. És a dir, qui mana ha de dir per què ho fa i ha d'oferir algun argument que sigui acceptat pels que s'han de deixar manar.

En un moment donat de la història vam assumir que el poder s'havia d'exercir per delegació d'algué que té un poder més gran encara que el teu. No cal dir que el recurs als Déus va ser el que més èxit va tenir. Els emperadors i reis deien que manaven perquè eren els elegits de la divinitat. No cal anar gaire lluny per veure com Franco justificava la seva dictadura dient que era cabdill d'Espanya per la gràcia de Déu!!!

Les autoritats religioses fan servir, amb més coherència que les polítiques, aquest recurs a la legitimació divina. Diuen, per exemple, que el papa és el representant de Crist a la terra. Al cap i a la fi al menys apel·len a una autoritat que és reconeguda per tots els practicants d'aquella religió.

En filosofia aquest argument o recurs s'inscriu en l'àmbit de les ètiques anomenades "jusnaturalistes". Són aquelles que afirmen que hi ha una realitat absoluta que té la seva pròpia llei i es tracta simplement d'obeir-la. Quines autoritats poden presentar com a reals i absolutes els jusnaturalistes? Doncs bàsicament un Déu creador o la sàvia naturalesa.

Qui vulgui manar seguint aquesta línia argumental ha de convèncer-nos de què el seu poder li ve de Déu (l'ha triat o l'ha designat) o de la naturalesa (l'ha fet el més fort, el més capaç,...)

Fins al segle XVII no apareix una nova línia de legitimació del poder. S'anomena el positivisme jurídic i ve a dir que les normes socials les podem posar nosaltres inventant-nos-les. Podem posar les normes que vulguem i no hem d'escollar ni obeir cap autoritat superior (que els positivistes no reconeixen).

O sigui que segons aquesta línia de pensament podem decidir com escollir qui ens governa. No cal que preguntem als déus o a la naturalesa: ho podem decidir nosaltres fixant els nostres propis criteris, com per exemple, que sigui el més votat. Aquest és el fonament de la democràcia.

Sí, ja sé que em direu que té moltes falles i és molt imperfecte. Els nostres polítics corruptes, insaciabls, manipuladors,... tenen autoritat i estan legitimats per governar i per manar-nos. I no pas perquè ho digui Déu o la natura (que segurament escollirien millor) sinó perquè ho hem decidit nosaltres.

Entenc que hi hagi aquí una font d'argumentació antidemocràtica, just tot el contrari del que pretenc amb aquest escrit. No vull en cap cas que Déu o la naturalesa em digui qui ha de ser el proper president del meu país. Vull que ho decidim entre tots encara que ho fem pitjor. Per què? Doncs perquè Déu o la naturalesa no parlen clar i sempre necessitem intèrprets que ens diguin què volen. No vull un messià, ni un il·luminat, ni un poble fervorós imposant un polític; vull unes eleccions democràtiques amb el sistema que entre tots hem decidit. Soc de l'opinió que només nosaltres (tots els ciutadans majors d'edat) tenim autoritat per dir qui tindrà autoritat i per tant ens manarà.

I si em feu posar les coses a un extrem us diré que prefereixo anar malament amb els governants que elegim entre tots que anar bé amb els imposats per les masses, els clergues o els diferents intèrprets de la veritat.

Sí desobeeixes que no sigui per obediència!

Aquí tenim una altra paradoxa! M'ordenen que desobeeixi! Què faig? Si obeeixo no seré obedient! Si desobeeixo seré obedient!

Parlem de la desobediència. L'obediència fa referència a l'autoritat. Només hem d'obeir a les persones que tenen autoritat ja sigui perquè nosaltres els hi hem donat o perquè la tenen per llei.

Entre les primeres, normalment hi ha els pares, amics, metges, o qualsevol persona a la que tu hagis decidit donar autoritat. És una autoritat moral però té força! Si perceps aquestes persones amb autoritat significa que confies en elles i el teu esperit s'inclina a fer-los cas.

Respecte a les persones que tenen autoritat per llei, és aquesta una autoritat legal que comporta sancions en cas que desobeeixis. Allò ideal seria que aquestes persones (policies, jutges, polítics,...) tinguessin també autoritat moral. Això depèn d'ells ja que l'autoritat no es pot imposar. L'autoritat s'ha de guanyar i això es fa amb l'honestetat i l'exemplaritat. S'entén que en l'actual context de crisi l'autoritat legal es correspon poc amb la moral i així ho indiquen els sondeigs d'opinió quan es valora els líders polítics i veiem que molt pocs arriben a un 5.

Quan l'autoritat legal no té autoritat moral li queda només la força. La força és legítima i està regulada per llei però resulta un mal recurs perquè no se sustenta en la convicció sinó en la coacció. Una societat èticament evolucionada usaria poc la força i això no vol pas dir que s'exercís poc l'autoritat sinó que l'autoritat es veuria àmpliament acceptada perquè seria essencialment autoritat moral.

El tema de la desobediència ens fa plantejar en quins casos hem de deixar de fer el que la llei ens mana. No han sigut pocs els casos al llarg de la història en què les persones i els col·lectius han hagut de transgredir la llei per defensar la justícia. Podem recordar els casos de discriminació racial, l'objecció de consciència, la resistència passiva dels seguidors de Gandhi,... Es pot afirmar que una societat sempre obedient i submissa no evolucionaria.

Ara bé una societat que desobeeix sistemàticament no pot estructurar-se com passa en determinats llocs del món on no existeix l'imperi de la llei i només hi ha la força de les armes i l'arbitrarietat.

La desobediència tampoc té sentit ni profit si està motivada per interessos personals. Si desobeeixo quan no em convé seguir la llei estic demostrant que el meu nivell moral és baix. Recordem que hi ha tres nivells d'evolució ètica bàsics: l'egocentrisme on el més important és el que m'interessa a mi, l'etnocentrisme on importa el que ens interessa a nosaltres, els meus (grup, nació, ètnia, religió, ...) i el mundicentrisme on importa el que interessa tothom.

Només està justificat desobeir quan és per accedir a un nivell evolutiu superior. Així, si una llei és egocèntrica ("qui troba una cosa se la pot quedar") serà desobeïda per persones que estan a nivell etnocèntric que la retornaran si descobreixen que qui l'ha perdut és un dels seus, o pels que estan en el mundicentrisme que la tornaran independentment de qui sigui que l'ha perdut. Igualment una llei etnocèntrica ("els nacionals tenen més drets que els forans") serà desobeïda pels egocèntrics que no arriben ni a entendre el bé comú i també pels mundicèntrics que entenen que els drets no poden ser limitats en funció de nacionalitat. Aquí veiem dos casos en què la mateixa desobediència pot tenir significats diferents. Una està justificada i l'altra no. Clar que les persones que decideixen desobeir per motius de consciència assumeixen les represàlies legals mentre que els que desobeeixen perquè no arriben a entendre la superioritat de la llei, sempre procuren escapar-se de les sancions.

En fi, ja veieu! Si decidiu desobeir plantegeu-vos si ho feu per un motiu d'alçada ètica o per un rampell d'imaduresa. No sempre és senzill, però una forma d'esbrinar-ho pot ser fer la prova de la universalitat. S'aplica així: Això que proposes, ho acceptaries en tots els casos encara que tu fossis el perjudicat? Si és que sí, endavant, tens força moral. Per exemple, podem defensar el dret a decidir sobre la independència de Catalunya però hem de planejar-nos si estariem disposats a respectar el dret a decidir d'una comarca a independitzar-se de Catalunya. Si dius que no i no ho pots argumentar coherentment (que es pot), tens un problema.

En qualsevol cas el que no has de fer mai és desobeir perquè t'ho manen o perquè tothom ho fa. Això et posaria en un bon embolic lògic: no sabries si ets obedient o desobedient!

Si no tenim el poder de poc ens servirà la força

Sovint penso en coses que caldria canviar a la nostra societat. I la pregunta a vegades no és tant quines coses cal canviar (que més o menys tots ens posaríem d'acord), sinó com fer-ho per canviar-ho.

Si tinguéssim una bona idea per a implantar a la societat, com ho podríem fer? Potser usant la llei? Podríem obligar certes pautes i prohibir les contràries. També podríem sensibilitzar la gent per tal que assumissin aquest principi de bon grat. Potser podríem condicionar les persones a adoptar el que proposem. Podem implantar-ho a petita escala i veure si l'exemple fa que s'escampi i generalitzi. Podem fer campanyes publicitàries, donar estímuls econòmics o d'algun altre tipus... En fi, hi ha una varietat de maneres de fer-ho però cap no sembla prou definitiva.

Imaginem que volem aplicar el dret a la habitatge reconegut a la declaració dels drets humans. És evident que tenim aquí casa nostra prou habitatges com per a cobrir totes les necessitats, però estan mal repartides. Com podríem fer que tothom tingui habitatge?

Podríem obligar o estimular o incentivar o pagar els propietaris de més d'un habitatge a cedir les que no usa. Podem fer campanyes de publicitat o bé instaurar la cessió d'habitatge en certes poblacions per tal de demostrar que és socialment rendible i no provoca abusos. També podem fer un concurs d'idees... En fi, que hi ha moltes coses a fer però tots sabem que cap d'elles no acabaria tenint èxit perquè hi ha un principi de realitat del nostre sistema que diu que tothom s'ha d'espavilar i perquè la nostra religió és la propietat privada. Contra això, ni els drets humans no poden res. No tenen poder.

Per a aconseguir algun canvi social, ja sigui l'habitatge per a tothom o la independència de Catalunya, cal fer un moviment. I els moviments en els ànims de les persones i dels grups només poden ser de dos tipus: de fugida o d'anada. És a dir, quan ens movem ho fem per fugir d'un perill o una situació incòmoda o bé per a anar a una situació que considerem millor.

Com he explicat en altres entrades d'aquest blog* només el desequilibri ens activa. I el desequilibri pot ser, del dèficit a l'equilibri o de l'equilibri a l'excel·lència. El primer és un moviment de resiliència, de supervivència; el segon és un moviment de millora i superació personal. L'energia que mou aquests dos tipus de moviment són ben diferents.

Anomenen força a l'energia de què disposa la voluntat conscient i que s'aplica amb intenció i projecte. Fem força per moure un tronc del mig de la carretera, per seguir un règim per a aprimar, per forjar el nostre caràcter o defensar les nostres idees. En tots aquests casos estem introduint una tensió en un desequilibri amb l'ànim de compensar una tendència que ens és incòmoda per una que ens afavoreix. Així és com se'ns ha ensenyat a actuar per a millorar-nos a nosaltres mateixos i a la societat.

El poder, en canvi és un flux energètic que prové de la nostra autoritat, del nostre simple alineament amb el que som. És una energia que flueix de manera natural en el sentit del que volem quan tenim un nivell de consciència elevat. El poder aconsegueix que es dissolgui o estronqui una baralla allà on, de no ser-hi, hauria calgut la força per a neutralitzar els violents. El poder fa que una idea sigui acceptada com a la més lògica i convenient allà on, de no ser-hi, hauria calgut un combat dialèctic o una votació. El poder fa que sentis com a pròpies les necessitats dels altres allà on, de no ser-hi, hauria calgut un codi legal amb les seves prohibicions i coaccions...

En fi, que quan els humans estem alineats amb la nostra essència i estem conscients del que som tenim un poder que mou molt més que la força. En la nostra societat actual hi ha molta força i poc poder. Potser per això no ens en sortim.

Pensareu que he canviat de tema si llegiu ara la primera frase que he escrit, però crec que no és així. Només que he necessitat tot aquest espai per dir que, al meu entendre, cap canvi no es podrà instaurar si no ve del poder. Amb la força podem manipular més o menys les conductes gastant molta energia en el control, la sanció i la repressió.

Necessitem assolir el poder, esdevenir cada cop més conscients del que som i actuar i fer els canvis que de manera natural flueixen pels circuits energètic dels que formem part.

*És quan estàs bé que val la pena estar malament (Psicoteràpia i filosofia I)

El psicòleg pesca amb cuc i el filòsof amb l'ham nu. (Psicoteràpia i filosofia II)

Que governin els "filòsofs"

No em refereixo als acadèmics, ni als que ens hem dedicat professionalment a la filosofia. Entenc el filòsof com la persona que busca honestament la veritat, un amant del coneixement, de la saviesa. Hi ha molts "filòsofs" anònims de totes les edats, condicions, nivell d'estudis, capacitat intel·lectual, etc.

Tampoc és meua la idea de què governin els filòsofs. La va propugnar Plató al seu llibre La República en un context i amb un significat ben diferent al que aquí exposo. Per a Plató el filòsof era una persona especial, més sàvia. Per a mi un filòsof és un buscador honest. I si bé no podem escollir els "filòsofs" perquè no hi ha criteris objectius, sí que podem oferir un context a una persona normal per a que esdevingui "filòsof", al menys durant un període de temps determinat. Vegem com.

La idea que exposo tampoc és meua. L'he vist en diferents llocs i me'n faig ressò. No sé quin nom té però jo en diré "comissions de govern popular".

Es tractaria de cedir el poder de decidir certes qüestions que habitualment recauen en els polítics a grups de ciutadans elegits a l'atzar sota un format semblant al del jurat popular.

Imaginem per exemple que una ciutat com Girona vol decidir la municipalització del servei d'aigües, la posada en marxa dels pressupostos participatius o els sous dels polítics municipals.

Doncs es podria crear una comissió de ciutadans elegida a l'atzar i demanar-los que prenguessin la decisió. Evidentment haurien de comptar amb tots els elements que farien possible que la seva decisió fos informada, fonamentada i justa.

Aquest grup de ciutadans tindrien accés a tota la informació que afectés al problema que afronten, amb el suport dels experts municipals que explicarien els detalls i aspectes tècnics més complexos, podrien escoltar els arguments de les diferents opcions, i tindrien la supervisió i l'orientació legal necessària.

Imagino aquest grup de ciutadans agafant interès per una qüestió que en principi potser no els motivava. Crec sincerament que quan una persona normal disposa d'informació, temps de reflexió, possibilitat de diàleg i idees clares pren la millor decisió possible.

Un grup de persones així acabaria decidint el millor pel bé comú ja que els interessos particulars i de partit quedarien minimitzats cosa que en l'actual sistema polític és exactament al revés.

Es poden argumentar moltes coses contra aquest procediment però crec que totes són salvables. Potser els integrants del grup no serien els més espavilats, ni els més intel·ligents ni els més interessats però de ben segur les condicions que se'ls oferirien (treball en grup, informació objectiva, diàleg i intercanvi d'idees,...) farien que prenguessin la millor decisió atenent al tipus de societat que representen.

Aquests "filòsofs" o persones normals que busquen el bé comú serien l'encarnació de la democràcia, aprendrien les responsabilitats del servei públic i difondrien amb la seva experiència en el seu entorn el sentit de responsabilitat cívica.

Crec que podríem començar ja.

Els esclaus abracen i defensen les cadenes perquè l'amo els ha fet creure que lluny d'ell tot és pitjor!

La por, la por que ens ha salvat al llarg de la història, ens té tenallats. Aquest mecanisme de supervivència que fa que ens paralitzem, que fugim o contraataquem sempre va a favor de l'estabilitat.

Puc imaginar tants moments de la història individual i col·lectiva en què el temor ha evitat el risc i per tant ens ha mantingut vius que puc entendre que actualment tingui tanta força.

El que passa és que aquest mecanisme paralitzador no sempre funciona i menys en moments de crisi. Quan es comprova que fent el mateix de sempre apareixen les mateixes nefastes conseqüències, convé afrontar la por i ser agosarats. Ja no és una qüestió de coratge sinó de supervivència!

I així ha passat en molts moments. Ha valgut més el risc i la mort i que la indignitat. Pensem en tots els lluitadors socials, en tots els qui marxen del seu país o del terror perquè saben que no fer res, sotmetre's, és una forma indigna de postergar la mort.

En la nostra societat benestant els mecanismes són els mateixos però amb un component ideològic potent: se'ns ha fet creure que no hi ha alternativa al que passa. Qualsevol cosa diferent al que tenim serà necessàriament pitjor. No crec que sigui una política planificada sinó que és una mera constatació: la gent se sotmet al que sigui quan creu que qualsevol altra cosa és pitjor.

Així doncs, els rics han de ser rics i els pobres, pobres. La política ha de funcionar com funciona i la classe dirigent pot seguir governant al servei dels interessos del mercat i no de la gent. Tinc molt d'interès en preguntar a les persones que conec que voten els partits que governen i sempre trobo al final el mateix raonament: "Si en posem d'altres faran el mateix! I si algú vol canviar gaire la cosa serà molt pitjor".

Doncs, ja està! Ja ho tenim! La por ens paralitza i l'amo sap com alimentar aquesta por: predicant tot els mals que s'esdevindran si mai ell deixa de ser l'amo. Que aquest mecanisme de control social tingui tant èxit diu molt poc a favor nostre.

Necessitem despertar l'heroi que portem dins que s'atreveix a qüestionar les seves pròpies creences. Això però, sembla més difícil que lluitar amb el drac de Sant Jordi. No està de moda, ni es predica ni es posa com a exemple de persona d'èxit aquella que afronta els seus propis temors. Amb tot, aquesta batalla individual és necessàriament prèvia a la col·lectiva.

Som titelles ballant al so dels poderosos, moguts per uns fils que són els partits polítics.

Estic convençut que el problema més greu, el càncer del nostre actual sistema polític, és l'existència dels partits polítics.

No vivim en democràcia sinó en aristocràcia. I no és una afirmació retòrica sinó literal. Democràcia vol dir "govern del poble" i aristocràcia, "govern dels millors".

I els qui governen són els polítics que nosaltres escollim ja que considerem que són els millors dels candidats. Per tant, governa una aristocràcia consolidada.

Se suposa que els polítics són els nostres representants ja que els elegim a les eleccions. I aquest és un altre dels errors fonamentals: considerar que el pilar fonamental de la democràcia són les eleccions! De fet molta gent creu que democràcia vol dir eleccions!

Si repasséssim la història veuríem d'on ve aquesta confusió terrible. La declaració universal dels Drets humans consolida aquesta fal·làcia quan diu: "La voluntat del poble és el fonament de l'autoritat de l'Estat; aquesta voluntat ha d'expressar-se mitjançant eleccions autèntiques, que..."

Doncs ja ho tenim tot: el poble no governa, governen els seus representants. Això no seria problema si els representants escoltessin el poble i busquessin el seu bé, però el que passa en realitat és que els nostres representants estan al servei de les elits dominants i no del poble.

Aquesta no és una afirmació gratuïta ni una frivolidat. És una evidència per a qualsevol que vulgui mirar-ho. El fet és que el món funciona seguint les lleis que dicten els polítics i el resultat que veiem és un poble empobrit, afeblit i dominat mentre una minoria poderosa prospera, acumula i explota a la resta.

Si els qui fan les lleis estiguessin al servei de la gent, cada cop hi hauria més justícia, equitat i harmonia entre els pobles. Els polítics legislen a favor dels poderosos, fomenten la seva riquesa i els seus privilegis, protegeixen els seus interessos i reben a canvi la consolidació del seu status de polítics.

De fet la majoria dels polítics pertanyen a famílies poderoses o influents que històricament administren el poder i que es van heretant la representativitat. No és veritat que qualsevol persona pot ser polític.

Els partits polítics han servit per a consolidar aquest sistema i per a mostrar una versió teatralitzada i infantil de la gestió pública.

Al món manen els poderosos que es creuen amb el dret a fer-ho, no solen tenir prejudicis ni escrúpols i busquen primer de tot el seu propi benefici i la consolidació de les seves àrees d'influència. Aquesta casta poderosa controla els mercats financers a través de les polítiques econòmiques que sempre beneficien el capital. Per això estem en el capitalisme.

Els bancs i les grans corporacions són la cadena de transmissió d'aquest poder fàctic i immediatament per sota d'ells venen els partits polítics que obeeixen les directrius que emanen de dalt.

Els partits polítics són els encarregats de controlar el poble, manipular-lo, fer-li creure que estem en una democràcia,... i van molt ben acompanyats pels aparells mediàtics i els òrgans de propaganda, que no d'informació.

Els partits polítics són la baula necessària en tot aquest procés i constitueixen la franja de contacte amb la gent. Per això la demagògia i la manipulació són les seves eines.

Els partits polítics anuncien programes que incompleixen, menteixen sense vergonya, prediquen amb discursos grandiloqüents als parlaments, fan floritures amb les paraules i les metàfores, però al final dicten i executen el que convé al poder establert.

Per això mai no canvia res i sempre manen els mateixos. Aconsegueixen que ens creiem que tenim alguna cosa a fer tot i que l'única cosa que ens deixen fer és escollir-los cada 4 anys. Som presoners als qui deixen elegir els seus carcellers. Som una societat tiranitzada a la que deixen escollir els seus tirans.

Els partits polítics acumulen quasi tots els mals de la nostra política: professionalitzen i acaparen la representació popular, polaritzen la societat en falses dicotomies ideològiques, s'estructuren com a

jerarquies d'incompetència creixent, són l'excusa per a desposseir la gent del seu poder, manipulen emocionalment i barroerament les opinions de la ciutadania, anul·len la capacitat de crítica i d'opinió dels membres del propi partit,...

I el que és per a mi la prova més evident de la seva nefasta influència és la capacitat de pervivència i de resistència al canvi que tenen, malgrat tots sabem que el món no és cada cop millor i que tenim ara ja capacitat tècnica per a viure tots plegats amb més qualitat si redistribuïm i innovem en gestió pública. En efecte, si un sistema no funciona i es manté, és que algú hi guanya. I aquest algú són els polítics que viuen dels partits i les castes de poder que els controlen.

Ens calen canvis radicals i imaginatius. Crec que hem de ser conscients en primer lloc que l'actual sistema de partits no funciona. I en segon lloc hem de ser capaços de creure que hi ha sistemes alternatius. La democràcia deliberativa, que és l'autèntica democràcia, ha de substituir aquesta oligarquia que tenim instaurada en el sistema de govern representatiu -que no democràcia- que ara ens controla.

L'estudi i consideració d'idees alternatives i urgents serà tema per a un altre dia.

El ramat xerra i xerra, els gossos treballen i el pastor calla

Ens agradi o no, val més acceptar-ho! Els humans som l'espècie més gregària del planeta. Més que els xais, més que els monos, més que les formigues...

Nombrosos estudis de psicologia social (com els de Salomon Asch) i d'etologia (Daniel Haun, per exemple) demostren que som els animals que més ens conformem a la majoria.

Resulta sorprenent que, tenint com tenim, la màxima capacitat de raonament crític, no la fem servir quasi mai. Conformem la nostra conducta, els nostres sentiments i les nostres accions a les dels que ens envolten.

Hi ha explicacions neurològiques i evolutives que mostren com la plasticitat neuronal i la immaduresa amb què naixem fan que siguem molt addictes a la conducta imitativa.

Segurament això ha sigut determinant al llarg de la nostra evolució per tal de sobreviure, però ara mateix aquest instint de conformitat, submissió i aborregament ens va clarament en contra.

O al menys, en contra de la majoria. Perquè una minoria explota, aplaudeix i celebra la nostra docilitat. Els humans som terriblement manipulables perquè som molt suggestionables i tenim molta necessitat de dependència. Una barreja realment suïcida si del que es tracta és d'esdevenir autònoms.

I la pregunta potser és aquesta: de què es tracta? Ens convé com a societat o com espècie ser autònoms? És un valor tenir criteri propi i seguir els nostres propis camins? Què espera a un ramat si les ovelles comencen a pensar i actuar pel seu compte?

Segurament el primer que succeirà és que el ramat es dissoldrà, que moltes ovelles moriran arriscant-se a noves conductes i camins que fins ara no havien gosat provar. I per damunt de tot, el que passarà és que el pastor s'enfurismarà!

Perquè un ramat té un pastor, algú que les mena on a ell li convé. Les ovelles xerren i xerren, de tot i de res,... no importa si es queixen o s'alegren perquè tot segueix sempre igual: pasturen, caminen juntes, donen llana i llet i carn...

Els humans des de sempre hem sigut conduïts als llocs on una classe privilegiada els ha convingut. Ens hem esclavitzat a la terra per a proveir de riquesa al terratinents o propietaris. Hem assumit professions denigrants i poc motivadores per a sostenir un sistema econòmic que només privilegia als rics. Hem ajupit el cap davant els déus que els sacerdots ens han fet adorar i obeir només per a mantenir el seu status de poder. Hem acatat la llei "democràtica" perquè convé als poders econòmics. Hem format famílies, educat en la perpetuació dels patrons socials, obeït les policies... per tal de mantenir el sistema. I per damunt de tot, se'ns ha inculcat que qüestionar la nostra condició de ramat o de xai gregari era una utopia inútil i infantil!

I també nosaltres com les ovelles, xerrem i xerrem, de revolucions, de princeses, de futbol o d'espiritualitat... no importa perquè tot segueix igual. Els nostres pastors estan tranquils i callats.

Assumim tot el que el ramat demana creient-nos que ho volíem o que no hi havia altra alternativa. Però, és així? Un exercit de funcionaris i vigilants, polítics, administradors i periodistes (els gossos del pastor) s'encarreguen de fer-nos pasturar. Encara ens necessiten...

El pastor, mentrestant, calla. El seu silenci, la seva inadvertida presència és el senyal que tot va com ell vol.

Però podria passar que un dia el ramat callés. Primer unes ovelles, després altres, finalment totes... Els gossos inquiets mossegarien per retornar el soroll i la sensació d'ordre i potser finalment, sí, finalment potser... el pastor hauria de parlar.

Perquè el silenci dels anyells seria el senyal que una revolta o evolució interna s'ha iniciat. El silenci de la ment és l'acte més revolucionari i provocador. Deixar de repetir mantres, escoltar el teu propi soroll, veure com s'enfonsen les teves conviccions sense voler impedir-ho, contemplar la tempesta anímica que acompanya a tot aquest sisme mental...

En el moment just que es detura una rutina mental mil·lenària, que calla una veu que sempre tenia raó, que el dubte apareix i s'hi queda... en aquest moment alguna cosa grossa pot passar. Donem-nos, d'entrada, aquesta oportunitat i potser ens sorprendrà tot el que es veu des d'allà dalt... o allà dins.

La força exercida per la policia és la més legítima i la violència exercida per la policia és la més detestable!

La funció de la policia és la de servir i protegir la ciutadania. Això ho fa obeint les directius dels seus comandaments i actuant segons el seu propi codi de valors (deontològic).

Les autoritats polítiques disposen dels cossos policials per a executar les seves decisions. Així doncs, la decisió de quan i on actua depèn dels polítics, però la decisió de com, ja no depèn dels seus comandaments sinó del seu propi codi ètic.

La policia té un codi ètic molt clar. Disposa de l'ús de la força, però no de la violència. La força és dissuasiva, protectora, defensiva... La violència és agressiva, provocadora, hostil...

Segons la teoria del pacte social, la societat ha delegat l'ús de la força en l'estat i els seus cossos de seguretat. A canvi l'estat es compromet a protegir i servir el poble seguint les lleis que democràticament s'ha atorgat. En cap cas no es contempla l'ús de la violència.

Com que els policies tenen com un dels seus mitjans la força (no la violència), han d'especialitzar-se en usar-la de forma ponderada, proporcionada i justa. Han de ser especialistes en la contenció, en les

tàctiques de preservació de la seguretat, en tècniques de prevenció de la violència, en gestió de conflictes, mediació, coacció pacífica... Cert que és un art difícil, però és la seva especialització.

En cap cas es pot entendre que la policia es prepari per a agredir i menys que planifiqui atacs a la població que en cap cas poden ser justificats.

Com que hem vist que la nostra policia no és aquest cos exemplar que voldrien sinó que desplega sense miraments violència inusitada, la seva autoritat queda greument minvada i si una autoritat no té la confiança de les persones sobre les que l'exerceix, perd tota la seva credibilitat, tot el seu valor i tota la seva autoritat.

Això és el que ens ha passat a molts amb la justícia arran del procés i la repressió que han patit els independentistes.

És gravíssim que hi hagi policies que acceptin agredir els ciutadans.

És gravíssim que hi hagi policies que callin i mirin a un altre costat quan els seus propis companys exerceixen violència.

És gravíssim que els comandaments policials acceptin, sense investigar i castigar, els actes de violència dels seus subordinats.

És gravíssim que els comandaments policials permetin i ordenin el desplegament de la violència sobre ciutadans indefensos (i fins i tot dels que es defensen)

És gravíssim que els polítics no depurin i censurin els comandaments policials que coneixen, preparen i ordenen la violència.

És gravíssim que els ciutadans votin polítics que permeten la violència com un mitjà per a exercir el poder.

Mentre tinguem totes aquestes condicions, estarem sotmesos a un poder tirànic encara que es proclami democràtic. Mentre això passi cal dir que la democràcia és una pura burla, una careta que amaga el poder d'una minoria dominant que usa la policia com instrument d'opressió per a mantenir els seus privilegis.

Com més febles som més ens agraden els forts

Com més febles som més ens agraden els forts i per això ens hi sotmetem! Ens fascinen les persones amb poder, tendim a apartar-nos del seu camí, a deixar-los la iniciativa i a acceptar els seus designis.

Aquest és un procés social del qual hi ha diverses teories explicatives. No em costa imaginar-ne unes quantes, però més important que el per què és analitzar com aquest tret de comportament col·lectiu s'activa i desactiva en funció de la nostra pròpia fragilitat o feblesa.

Com més petits ens fem, més grans veiem els altres. Com més insegurs ens sentim, més segurs considerem els altres. Com més submisos som més tirans són.

Per això costa poc entendre que una bona mesura de control social és menysvalorar la població, fer-la sentir insegura i desvalguda. Això permet l'emergència de líders forts que imposen la voluntat dels poderosos (que no sempre són els mateixos líders)

Aquesta constant la veiem al llarg de tota la història. En la situació de crisi mundial que ara travessem, podem constatar com augmenta el prestigi dels líders més despòtics i totalitaris. Donald Trump és un president impossible en un país de ciutadans valents i autònoms. Com ho és en Putin o en Kim Jong-un.

Però també als nostres petits espais de gestió aquest fet es reproduceix. No només a les organitzacions petites com partits o associacions sinó també en els àmbits quotidians de la família, l'empresa, la colla d'amics... fins i tot la parella!

La fascinació per la força està ancorada en l'imaginari profund de la supervivència. Renunciem a ser el que podríem ser per tal de preservar la nostra vida o el nostre status social.

I aquest fet explica diversos moviments socials. Per una banda la submissió voluntària de tanta gent, per una altra l'obsessió per inundar la infósfera de notícies desassossegadores i inquietants que ens mantenen insegurs preparant-nos per a una desgràcia imminent, ja sigui la guerra nuclear, la desaparició de les pensions, la invasió d'immigrants perillosos o la presència oculta però activa de terroristes.

I aquí ens hem de plantejar com atacar aquest problema. Com aconseguirem desmuntar aquesta submissió voluntària i aquesta constant amenaça que ens paralitza i ens posa als peus dels dominadors?

Doncs aquest cas és paradigmàtic de tants problemes generals de gran abast que semblen impossibles d'abordar però que tenen una resposta una única, clara i diàfana solució: enfortint-nos!

Només quan som forts deixem d'admirar altres fortaleces. Quan som autònoms amb la nostra força física, emocional, racional o mental, és molt difícil quedar fascinat per la força dels altres.

Contra les religions que sempre ens volen doblegar davant la força dels déus, contra l'estatus polític i econòmic del capitalisme que ens vol consumidors submisos i atemorits, contra l'opressió de persones i relacions que ens volen insegurs i febles només podem desplegar tot el nostre poder. La primera premissa per a aconseguir-ho, aquella que més es procura negar, és sentir i desplegar el poder personal de ser el que pots arribar a ser.

No hi ha força universal més potent que aquesta voluntat.

LA LLUITA PEL CANVI SOCIAL

Els conservadors creuen que el passat sempre fou millor i que cal tornar enrere per tal de recuperar les essències. Els progressistes, per contra, pensem que cal anar sempre endavant, que el millor està encara per venir. La lluita social doncs es mou en aquests dos paràmetres: uns intentant preservar, mantenir i recuperar el passat seguint els exemples d'allò que hem fet i altres forçant, provocant i alterant allò normal per tal de provar i assajar noves formes d'organització que ens permetin un futur millor. Hi ha sempre un lloc de compromís i de coratge en la lluita social. Hom esdevé social per la seva naturalesa i no li cal massa res per a mantenir aquesta condició. El protagonisme social, però és una actitud, una resolució, una responsabilitat assumida amb els altres. El compromís polític és la versió institucional d'aquesta dinàmica de participació social.

He vist la pel·lícula "La conspiracion". Hi ha moments en que cal ser un heroi per complir la llei i segurament ara és un d'aquests moments.

L'única política econòmica possible pel nostre govern no és la de grans directrius sinó la lluita contra corrupció. Sent poc ja seria molt.

Mai una revolució no ha estat feta per funcionaris.

Alguns enemics ens dignifiquen.

Només qui ha assumit una llei la pot transcendir. La desobediència civil es privilegi de pocs...

Conservem els revolucionaris! Revolucionem els conservadors!

El primer que cal aprendre és a descobrir el que necessites aprendre.

L'única submissió que respecto és l'estratègica o fingida; la que oculta la lluita prohibida i reprimida per a esdevenir autònom.

I quan es va instaurar la democràcia a aquella escola sense metres, els de parvulari tenien majoria...

Hedonisme competitiu, la fórmula de la desactivació social.

Combatre la injustícia tot deixant impune el sistema econòmic i social que la provoca és promoure la injustícia.

Si en una societat injusta el pensament de la classe dominant coincideix amb el seu, l'intel·lectual ha de dubtar del seu rigor o honestetat

Emprar-se en els grans valors de la Constitució, la Justícia i la Llei quan les has segrestat, prostituït i parasitat, és com argüir el valor del lideratge per a justificar la tinença d'esclaus.

Hi ha una ira justa que defensa la justícia (trans-racional) i una ràbia venjativa al servei de les pulsions irracionals (pre-racional). Una ens fa més humans i l'altra ens degrada a tots.

Em fa més por la passivitat dels indiferents que la força de l'opressor. Perquè l'opressor va a favor d'ell mateix però els indiferents van a favor de tots els opressors.

Sense desobediència conscient no hi ha evolució humana.

És pitjor l'enemic amable que l'hostil. Li resulta més fàcil enganyar-te i confondre't.

Algunes democràcies són la dictadura de la ignorància.

Quan anhel de seguretat és més gran que el de llibertat la supervivència avança i la dignitat retrocedeix.

Darrera cada atac als qui defensen els seus drets hi ha algú que tem perdre els seus privilegis.

Em sento indefens davant els jutges que m'han de defensar, insegur davant la policia que m'ha de donar seguretat, desconfiat davant la banca que m'ha de donar confiança i abusat pels polítics que m'han de servir. No vull ser submís davant meu que em vull digne.

El nostre admirat i meravellós Renaixement va ser percebut en el seu moment com un col·lapse aterridor de l'ordre del món.

Em controles, vols saber on sóc sempre i què faig en cada moment i per això no et puc estimar. Això nostre és impossible...! Ho entens, Google?

Pagaré al mecànic per arreglar-me la roda... excepte si me l'ha punxat ell

Perquè la sensació que em dona és que estem pagant els danys que han causat els que ens cobren!!!

I això té a veure amb l'estafa que estem patint. Aquesta crisi permesa o provocada en la que guanyen i perden els de sempre, en que uns quants s'enriqueixen a costa de la misèria de molts, en què els recursos s'extreu dels que tenen poc per donar-los als que tenen molt sense vergonya i amb impunitat...

No crec gaire en les conspiracions tot i que sovint sembla l'explicació més raonable. M'inclino a pensar que la naturalesa humana deixada a la seva inèrcia tendeix al creixement fins un cert punt. A partir d'allà s'estanca i fan falta autèntics esforços de superació personal per a progressar. Com la intel·ligència, l'ètica, el llenguatge, la motricitat, el sentit artístic... són dimensions que es desenvolupen de forma automàtica fins a un cert grau, el que permet la supervivència. L'home, però és més que un supervivent, és un ésser que aspira al creixement i per elevar-se per damunt les qualitats que de manera natural tenim, cal una intenció, un esforç i un coneixement.

O sigui que aquest espoli a què estem sotmesos per part de les oligarquies, em sembla més una qüestió de deixadesa en la tasca de desenvolupar al màxim les nostres capacitats que un tema conspiratiu o de malícia programada. És fruit o conseqüència de l'ambició egocèntrica i la manca de visió global pròpia dels estats menys avançats del desenvolupament.

Sigui quina sigui la causa, el fet és que estem vivint una situació d'injustícia creixent a nivell mundial i no sembla que hi hagi indicadors de què això canviï. Les estructures polítiques estan blindades i les econòmiques també. Sembla com si el sistema hagués perdut aquella flexibilitat orgànica dels éssers que evolucionen. El sistema s'ha estancat en un nivell animal que es manté aferrat al que li permet sobreviure i no evoluciona a un nivell humà (el que no es conforma amb la supervivència i busca la plenitud).

Farà falta la conjunció de dues forces imprescindibles per torçar aquest descoratjador destí que s'albira: L'ascens de consciència i compromís de la classe política i l'ascens de consciència i compromís de la ciutadania.

Haurà d'aparèixer un sector polític renovat, honest, creatiu i valent que planti cara als poders fàctics i arraconi i desplaci els polítics que defensen l'estat actual de coses. Ja sé qui hi ha poca confiança en els polítics, però jo no crec que tots siguin iguals. En conec pocs però la majoria són bones persones i honestes. A més cada cop hi ha més personatges trencadors que tracen la línia a seguir. Vegeu per exemple en Pepe Mújica, president de l'Uruguay que parla clar com mai s'havia sentit.

Per altra banda la ciutadania ha de despertar. Necessitem crear consciència de poble, capacitat de reflexió més que de mobilització, de crítica més que de queixa, d'autonomia personal més que de adhesió incondicional. No sé com es farà això, imagino que com totes les coses profundes, de persona a persona, d'exemple a exemple, de cor a cor... Desconfio de les conversions ràpides i en massa.

Aquestes dues forces s'hauran d'apropar fins a generar una energia de canvi tan desitjada per clara i justa que serà inconcebible mantenir les coses com estan. Hi haurà de ben segur les resistències actives dels sectors oligàrquics. Augmentaran les manipulacions a través dels mitjans de comunicació, les amenaces i la violència estructural del sistema econòmic, el suborn del consum fàcil, atontador i plaent, i si tot això falla, no dubto que intentaran la guerra global altre cop. Si ens troben encara arraulits dins les nostres fronteres nacionals ho tindran fàcil. L'esperit de poble és material inflamable i el primer que crema és la raó. Després tota la resta.

Quan el sistema és suïcida, ser antisistema és una obligació vital

Hi ha moltes dades objectives que ens indiquen que el sistema no va bé. No només no va bé sinó que va molt malament. El sistema social és, per definició, una forma d'organització que facilita el màxim de benestar per a tothom. Només cal mirar com s'organitzen les famílies, les tribus, les comunitats petites. És evident que cap família o comunitat no admet que sigui bona si permet que hi hagi persones que no viuen bé. A la nostra societat hi ha cada cop més persones que no viuen bé, i per això podem dir que no és un bon sistema.

No sé si faria falta que m'esplaiés en aquest tema. Crec que revisant la premsa podem constatar com cada dia hi ha més pobres i els rics són més rics. Cada cop la riquesa està més mal repartida. Cada cop hi ha més desigualtat social i més diferència entre uns i altres pel que fa als drets bàsics: llibertat, igualtat, habitatge, treball,...

Per poder superar aquesta situació ens hem de preguntar com hi hem arribat. Com a societat ens hem cregut que els diners són el fi últim, que cadascú s'ha d'espavilar per ell mateix, que l'avarícia és bona, que cal gaudir el moment sense pensar en les conseqüències... Tot aquest corpus ideològic capitalista que tenim assumit no és casual ni neutre. Està pensat per a servir a una minoria dominant que és la que acumula poder i riquesa, que es creu legitimada per a exercir l'abús sense cap control. No hi ha ni vergonya per a dissimular-ho perquè estan segurs que la població està sotmesa com realment ho està, ofegada per les dificultats i la manca d'oportunitats.

Estem en una situació suïcida perquè també els acaparadors poderosos i dictadors estan perduts i desorientats. Ofegats en la seva ambició han perdut el sentit de la seva vida atrapats per la seva pròpia trampa i naveguem tots plegats al fracàs. No importa si viatges a primera classe o en classe turista quan l'avió cau.

Necessitem reaccionar i fer-ho aviat. Proposo que ens tornem antisistema. Sí, ja sé que és una sortida desesperada però és al menys una sortida. Atrapats en un vaixell en flames és millor saltar, buscar un bot, inventar un submarí, arreplegar material flotant... jo què sé! El que sigui. Tot abans de morir cremats, passius, rendits aferrats al que sabem que no ens salvarà.

Ja sabem com treballa el sistema. Provem ara coses noves. Siguem imaginatius, rebels, creatius, agosarats,... Si coneixem alternatives al funcionament normal del sistema, provem-lo encara que sigui utòpic o no estigui provat. Fer el de sempre sí que està provat i demostrat que no funciona. Si hi ha botigues alternatives, anem-hi. Si hi ha bancs, serveis, treballs, organitzacions, escoles, medicines, teràpies... que funcionen diferent, recolzem-les! I si no hi són, inventem-les.

Ja sé que el sistema és omnipresent i sembla que no hi ha marge de maniobra però crec que hem de començar a crear un sistema paral·lel que conviurà durant un temps amb el que tenim fins que es demostrï que la forma alternativa ofereix qualitat humana i dignitat a la comunitat. És així com nous sistemes substitueixen els antics.

Tenim ja algunes pistes i el treball no s'ha de començar de zero. L'economia del bé comú⁽¹⁾ és una de les línies més innovadores en aquest camp del canvi radical. Hi ha també propostes en política, educació, i altres àmbits ben significatius. Si analitzem els seus plantejaments ens sorprendrà la simplicitat i la claredat de les idees que les inspiren. Perquè un nou sistema basat en les persones i no en el progrés o el benefici és essencialment més simple, més il·lusionant i més natural que això que tenim.

(1) Economía del bien común / Economía del bé comú

El passat és la competició; el futur, la cooperació

Hi ha una dimensió de l'evolució que pot ser vista com una competició, com una lluita. En podem dir la lluita per la supervivència, una mena de combat pels recursos o per les situacions més favorables i qui les aconsegueix rep el premi de viure.

Certament que des de la nostra òptica moltes situacions es poden interpretar sota aquest criteri. En una situació complexa, uns viuen i altres moren. Sabem que la naturalesa no té favorits ni juga a favor de ningú. La força de la pantera contra l'agilitat del cérvol, l'astúcia de l'aranya contra la intuïció de l'insecte, la intel·ligència de l'home contra l'instint de la bèstia...

I fins aquí hem arribat. Potser degut a aquesta marca històrica impresa al nostre genoma, els humans seguim considerant la vida com una lluita on alguns han de vèncer i altres, necessàriament morir.

L'evolució de la ment, però ens ha dut fins a un lloc on els paradigmes del passat poden ser superats. De moment no sembla que ens siguem conscients i continuen predominant els costums atàvics de competir per damunt de la cooperació.

Sabem però que els grans avenços que ha fet la humanitat venen de la cooperació. Hi ha en nosaltres un instint també de cooperació, un sentiment d'ajuda que és un factor clau a l'hora d'explicar la supervivència.

Estem tot just en un moment evolutiu que no ens sentim encara identificats amb la humanitat sencera. Som encara ètnic, tribals, del clan, dels nostres... i tots el que no són els nostres són enemics potencials. Aquesta és la força del passat i estem en transició cap al futur.

El futur és cooperació no només universal, en el sentit d'humana, sinó en el sentit planetari o còsmic. Som tots els humans i també tot el que hi ha. Som una unitat amb totes les coses, des de les més simples a les més llunyanes. Formem un únic ésser indestruïble i la nostra sort és comuna.

Com les cèl·lules del cos. Evidentment cada una d'elles té els seus propis codis de vida, però amb això no n'hi ha prou per mantenir un organisme viu. Cal que assolim la consciència de que hi ha una dimensió que ens sobrepassa i de que només amb visió global té sentit la visió individual.

Cèl·lules centrades en la pròpia supervivència sense considerar el tot en el que estan immerses són altament ineficients en la tasca de viure. Lamentablement la intel·ligència intrínseca de la cèl·lula que sap això no és natural en els humans. No tenim l'automatisme d'actuar considerant-nos tots una sola cosa. Aquesta visió només l'assolim amb un esforç intencional i voluntari.

Cal treballar per a ser cooperatius contra l'automatisme de la competitivitat. Hem d'esdevenir humans a costa d'aprenentatge, intencionalitat, intel·ligència i sentit.

Aquest és el nostre futur, un joc de tot o res, un joc on no podem parlar d'un guanyador o un perdedor perquè si no guanyem tots perdem tots.

La utopia esdevé realista quan la justícia a la que aspira és realista i no utòpica

El que fa por de la utopia és el seu radicalisme. Por més aviat d'aspirar a un objectiu impossible i convertir, per tant, els nostres esforços en un dispendi d'energia inútil.

Hi ha qui defensa la utopia com al necessari impossible que ens permet el possible, com en el conte d'aquell poble en què els mossos es disputaven tocar la campana a cops de roc. Ningú no ho aconseguia fins que un nouvingut, simple i eixelebrat ho va fer a la primera. Caram! li van dir. Com és que has aconseguit tocat la campana? La campana? -va contestar ell- El que jo volia era tocar la lluna...

Més enllà de la utopia com a estímul, hi ha la utopia com a projecte de futur. Necessitem utopies realitzables, que demostrin que és possible una nova realitat encara que ningú no pugui encara creure-hi. Com la que defensaven els primers que van creure en els drets humans, o en les vacances pagades.

El problema que tenim quan pensem en la utopia és que imaginem un futur perfecte i els humans mai no tindrem un futur perfecte... afortunadament! Necessitem utopies imperfectes, humanes, que no siguin estacions d'arribada definitives sinó estacions de pas o de transbord.

Si volem la justícia universal, no hem de pensar en un món redimit més semblant al cel que a la terra. No podem pensar en un lloc on tothom s'estimi i estigui sempre amatent a les necessitats dels altres. No, nosaltres no som això. La justícia que necessitem ha de ser realista. Realista i desitjable encara que sembli impossible.

Potser no és un bon desig voler que tothom estigui sempre bé, però és desitjable pensar, per exemple, que qui més cobra no pot rebre més de 10 vegades el sou de menys cobra.

Potser no és realista que tothom tingui la mateixa qualitat i confort en el seu habitatge, però és *pensable* i objecte d'utopia que tothom tingui un habitatge digne.

Són les versions realistes de la utopia les que ens animen a avançar. La declaració dels drets humans és una utopia d'aquest tipus. Amb els recursos que tenim podríem assolir el seu compliment. Amb tot, estem tan lluny que ara mateix podem dir que sembla impossible.

Potser apuntar a l'impossible és una manera subtil d'evitar i escapar del possible que ens incomodaria. Hi ha accions personals, socials, polítiques i econòmiques que ens poden portar a aquestes utopies realistes. Sempre és millor voler anar a prop, però anar-hi que voler anar lluny i quedar-nos on estem.

El pont estava trencat i tots els elogis i recursos eren pels voluntaris que socorrien la gent que anava caient...

Us imagineu aquesta situació? Un pont s'ha trencat i la gent que hi passa confiada cau al buit. Molts moren i altres queden malferits. Davant aquest drama, l'única resposta que s'albira és... instal·lar llocs de socors al fons del barranc! Ningú no arregla el pont i ni tan sols posa un avís per a evitar futurs accidents!!!

Tan surrealista com aquesta imatge em sembla la situació d'emergència social que tenim actualment al món. Podem pensar en la crisi dels refugiats, en el terrorisme, en els abusos de l'acumulació econòmica i

l'empobriment de grans capes de la població i de la humanitat... Davant totes aquestes situacions de crisi greus, s'activen molt més ràpidament i generosament les mesures pal·liatives que les correctores.

Com si donéssim per descomptat que la desgràcia és inevitable i que només podem alleugerir els seus efectes. Dediquem tota la nostra compassió, energia i solidaritat a rescatar la gent del mar però no fem res contra qui els hi tira...

En el fons tenim la convicció de què el mal és inevitable. No veiem la cara ni intuïm la jugada política o econòmica que desenvolupa qui ha generat la desgràcia, però veiem la cara i la situació social i econòmica de qui la pateix.

Per això és més fàcil actuar curant que prevenint. És, però, del tot irracional.

Les desgràcies que els humans provoquem tenen causes concretes i específiques. Faríem bé reconeixent-les. Amb tot, ens són inabastables per la complexitat de les seves trames i perquè sovint la nostra estabilitat i qualitat de vida se sustenta damunt d'elles.

El neoliberalisme radical que deixa els mecanismes econòmics en mans del mercat i dels seus gestors aprofitats, les creences en la llibertat i el dret absolut sobre la propietat, ja sigui de la terra o de les estructures productives, la convicció de què els nostres (pàtria, classe social, ètnia, religió,...) són més que els altres, la submissió a les tradicions de l'ordre i de l'obediència... són algunes de les causes dels nostres problemes.

Això ha trencat el pont de la convivència i ningú sembla disposat a arreglar-ho, o tan sols a anunciar clarament el que està passant. Hauríem d'estudiar i fer propostes creatives de canvi i aplicar-les! Potser de manera experimental en petites comunitats o pobles, potser en zones determinades... Hem d'atrevir-nos a fer enginyeria social aplicada perquè només descobrint alternatives tindrem la força per a denunciar i canviar les actuals injustícies.

Aquest és l'autèntic debat que necessitem, no pas com embenar millor les ferides dels qui van caient del pont. Més energia en les causes ens evitarà haver de dispensar energia en les conseqüències, que és el que tots volem.

El paradís és davant nostre; no pas darrera...

El paradís simbolitza aquí l'ideal. És allò desitjable pel que lluitem tot sabent que segurament mai no l'abastarem, però la seva imatge ens esperona i orienta.

Quan imaginem un món millor, menys contaminat, més just... això és el paradís.

Des de sempre les persones conservadores han cregut que el paradís està en el passat, que l'hem perdut, que només ens convé recuperar-lo tot imitant o cercant allò que va ser en un principi. És la idea del paradís terrenal, un origen remot i perfecte que vam malbaratar i que ens condemna eternament a la nostàlgia. Per a aquestes persones la vida abans era millor que no pas ara. Abans la gent era de fiar, tenia paraula, les coses eren naturals i els costums nobles. Ara tot s'ha degradat i allunyat d'aquell ideal de perfecció.

Per a les persones progressistes, en canvi, el paradís està en el futur. Anem millorant cada cop més i acostant-nos a un món millor que hem d'imaginar, inventar, crear. És la idea de l'evolució entesa com a millora progressiva i acumulada que ens converteix en somniadors esperançats. Per a aquestes

persones el passat era pitjor que el present, ple d'injustícies, arbitrietats, malalties, endarreriment tècnic i moral. Ara tot és millor i cada cop tenim més possibilitats d'avançar envers l'ideal.

La meua opinió coincideix més amb aquesta segona visió. Em sembla força obvi, malgrat l'onada de pessimisme actuat, que el món millora. Tenim indicadors objectius de que les guerres són cada cop menys mortíferes, l'esperança de vida més alta, la mortalitat infantil baixa de forma sostinguda, les pandèmies i epidèmies estan controlades i la tecnologia ens permet albirar respostes magnífiques i proporcionals als reptes i amenaces que tenim. I tot això sense negar el mal en el món sinó només fent-ne una consideració comparativa en un cronograma ampli.

El passat com a model, la imitació del que fou o la veneració de personatges de l'antigor em sembla un exercici de melangia fruit de la desorientació que patim i de l'astorament que ens envaeix quan observem la magnitud de les amenaces que afrontem. Aleshores, desconfiats de la nostra pròpia capacitat fem mitja volta i tornem per on hem vingut.

Però el camí de la història no es pot remuntar i intentar aprendre del passat és una fal·làcia (Vaig escriure al respecte a l'entrada "El que ens fa grans no és la capacitat de recordar sinó d'oblidar.")

L'home no transita per camins sinó que els obre a mesura que camina, com deia Machado. Avancem cap al futur des d'un pont que es va construint sota els nostres peus cada cop que amb confiança ens atrevim a caminar damunt el buit. Inventem, improvisem, creem, imaginem perquè res del que ens espera ens és conegut.

Amb tot, sabem que només hi ha una direcció. El temps la marca inexorable i no voler mirar-la no és ja fidelitat als orígens o respecte a la tradició sinó covardia camuflada o inconsciència ignorant.

No hi ha més sortida que escapar de la presó de votar un cop cada 4 anys!

El nostre sistema polític necessita una millora urgent. Hem assolit ja la democràcia representativa per la qual els nostres representants decideixen per nosaltres i organitzen la vida de la comunitat. Això està bé, però el sistema ha demostrat tenir unes limitacions excessives.

Els nostres representants, els polítics, tendeixen massa fàcilment a oblidar els interessos dels seus representats i així legislen i decideixen coses que van contra la majoria de la població.

Pensem en la desregulació del mercat financer i laboral, en la privatització dels serveis públics, la permissivitat amb els paradisos fiscals, el rearmament...

El problema és que s'ha limitat la participació ciutadana a votar un cop cada 4 anys i que les elits econòmiques s'han fos amb la classe política compartint interessos. Aquests poders controlen els mitjans de comunicació i implanten una visió esbiaixada de la realitat. El pensament dominant i els llocs d'on emana (universitats, think-tanks, partits polítics...) estan finançats per empreses,...

Davant aquesta situació no queda altra alternativa que escapar d'aquest encasellament. Necessitem instaurar i exercir la democràcia directa.

Hi ha d'haver mecanismes àgils per a que tota la ciutadania pugui participar en la presa de decisions respecte a temes que afecten a la societat en general. Cal que es pugui sotmetre a decisió del poble una llei, la derogació d'una llei, el control dels serveis públics, modificar la constitució, proposar reformes legislatives,... En una paraula, convé traspasar el poder al poble sobre moltes qüestions importants.

Aquest és un tema complicat i complex perquè hi ha múltiples arguments que ho desaconsellen. Sentirem a dir que la gent no està preparada per a decidir sobre temes d'interès general, ja sigui perquè no té formació específica o perquè no té cultura política. Sentirem a dir que si tothom pogués decidir aspectes importants arribarien els populismes, o que llavors, més que mai, manarien els mitjans de comunicació que són especialment hàbils en manipular la gent, o que la massa tendeix als extremismes i que seriem capaços de proposar mesures extremes com l'expulsió dels immigrants o la reimplantació de la pena de mort o coses així...

Certament que donar el poder al poble té riscos, però cedir-lo a una minoria interessada que només treballa per al seu propi benefici i per a la seva perpetuació en el poder és una opció pitjor encara.

Hem de reclamar, per tant, el poder de la gent sobre qüestions essencials de la convivència, corrent el risc d'equivocar-nos. No hi ha risc major que veure com abusen de tu i no fer res per por a que sigui pitjor...

NOTA: Aquest escrit està basat en la proposta política del moviment de l'Economia del Bé Comú i inspirat en el capítol 6 del llibre del mateix nom de Christian Felber.

Millor que tancar la boca del denunciador és ensordir les orelles dels perjudicats

Aquí estem, en una nova fase del procés de dominació. Ja no cal reprimir, censurar o tancar la boca dels qui denuncien. N'hi ha prou amb què la gent no vulgui escoltar.

L'allau d'informacions que estan apareixent sobre corrupció, abusos de poder, injustícies institucionalitzades i preses de pèl econòmiques no s'havia donat mai. Ara sabem detalls, tenim gravacions, imatges, testimonis... i al final, no passa res, o ben poc. La gent hem perdut la capacitat d'indignació, la il·lusió del canvi a millor, la fe en nosaltres mateixos com a col·lectivitat.

I per què ha passat això? Doncs hi ha varis motius al meu entendre de per què, tot i que sabem ara molt més les injustícies, ens hi conformem amb més submissió que mai.

a. Estem eixordats per excés d'informació. Tenim massa informació i poca capacitat de gestionar-la. No sabem discernir, ni comparar, ni jutjar, ni valorar les informacions.

b. No ens eduquem en la disciplina crític-racional. Trobem a tot arreu una argumentació gruixuda que no discrimina. Em dius corrupte? Doncs tu també! I no hi ha més afinament. Com si tota la corrupció fos igual. Donem dades, números i percentatges sense lògica i amb mala fonamentació.

c. Hi ha una trivialització de les paraules i expressions: Fem servir paraules amb un significat emocional i no lògic. Parlem de terrorisme per indicar que algú ha matat una dona. Parlem de nazisme quan una associació de veïns s'oposa a la instal·lació d'un centre de menors al seu barri. Fem servir les paraules com a armes i no com a significants. Això porta molta confusió.

d. Participar en xarxes socials ens fa creure que ja fem alguna cosa. Si poses un like, retuitges o comparteixes una notícia, ja creus estar lluitant a favor de la denúncia i en realitat només fem que escampar el missatge de forma indiscriminada i sovint això el converteix en irrellevant. A més, fer ironia o riure'ns de les persones que abusen de nosaltres és una forma subtil d'escapolir-nos de l'ofensa que ens infringeixen i queda així desactivada la que seria una reacció contundent.

e. Mantenim al nostre inconscient individual i col·lectiu les creences de què tot pot anar a pitjor i de què no hi ha esperança de millorar. En el fons la majoria preferim mantenir el poc que tenim a arriscar-nos a una nova situació d'inseguretat. Pensem que tot va malament però que si venen uns altres, ho faran pitjor encara. Aquesta és la ideologia dominant que ens han estat inculcant des del capitalisme i el liberalisme salvatge. Tot un èxit.

Davant aquesta situació només hi ha l'esperança de què les persones evolucionin i despertin a les seves dimensions superiors. Que les persones s'obrin a veure les coses tal com són i per a aconseguir-ho només comptem amb l'autonomia de la raó crítica.

Si intentem resistir a les creences generalitzades amb altres creences minoritàries estarem altre cop al mateix lloc. No podem canviar la por irracional per la beatitud igualment irracional o per l'esoterisme màgic irracional. Això no ens salva, ens canvia només d'amo.

Els humans tenim dins nostre la clau del creixement i de l'apertura a la veritat i aquesta clau passa per desenvolupar la raó crítica, la que és capaç de sostreure's als enganys mentals i permet una visió clara del que hi ha. Una altra cosa serà veure com la voluntat hi reacciona.

Per això, al meu entendre, no hi ha activitat més revolucionària i subversiva que aprendre a alliberar el pensament.

Quasi cap utòpic no vol la utopia que predica

Per què dic que quasi cap utòpic no vol la utopia que predica? Doncs perquè les utopies solen ser pensaments molt extrems, i qui les fabrica o construeix ho fa des d'una posició que és la que permet aquest pensament i si la utopia s'acomplís, aquest lloc desapareixeria. Per això no podem imaginar que la nostra utopia sigui real sense haver de renunciar al que som. I això quasi ningú no ho vol.

Potser aspirem a una humanitat unida però no volem renunciar al nostre país, a la nostra comunitat. I és que el pensament d'un món unit és una projecció de la idea d'un país unit aplicada al planeta sencer. El que hi ha en el fons és una idea de país unit i no podem renunciar-hi perquè és la que ha permès pensar en el món unit. No sé si m'explico.

Potser volem que desapareguin les classes socials però aquesta idea ha estat parida des d'una classe social concreta: la classe mitjana alta. Qui la defensa té el típic pensament de la classe mitjana. Tot el que concebem, sentim, desitgem, valorem i critiquem és fruit de la nostra classe social i en el fons sabem que no és senzill renunciar al sistema de pensament que ens ha permès construir l'ideal. Si desaparegués la classe social a la que pertanyo no podria pensar ni sentir el que penso i sento.

Les utopies són pel·lícules que es projecten en pantalles mentals concretes. Tenen tots els ingredients d'aquests suports conceptuals i una part de nosaltres sap que si anul·lem aquests supostos, aquesta mentalitat que permet generar la utopia, aquesta desapareix.

Tots els revolucionaris són utòpics i volen l'impossible. Naturalment que és útil i fecund aquest pensament perquè ajuda a dissenyar les vies de progrés i creixement, però també tots els revolucionaris saben que la utopia és impossible. Al menys, tal com la tenen dissenyada ara. Per què? Perquè si fos possible segurament ja no seria utopia.

Aquest fet que comento m'ajuda a entendre per què tantes persones que proclamen idees radicals acaben votant o fent una vida totalment vulgar o conservadora. Quasi tothom sap que la riquesa es pot

repartir millor i quasi tothom ho veu just i necessari, però a l'hora de votar, o a l'hora de fer accions concretes, ens refugiem en el realisme conservador.

He parlat amb molts utòpic i m'agrada aprofundir el seu pensament. Quan vas preguntant i indagant com aplicarien la seva utopia, no tardem a descobrir que tot és massa incipient, que cal pensar-ho més, que caldria veure què va passant... En definitiva, que és un simple esborrany conceptual.

I els esborranys són importants, però cap edifici es pot construir a partir d'un esborrany. Calen mapes i plànols concrets i calculats. Sense utopia no anem enlloc. Amb utopia i prou, sense pensar i calcular, tampoc!

Si no tens força i no ho vols o no ho pots acceptar, només et queda la violència

La força és la capacitat física, moral o intel·lectual de produir un efecte. La força és necessària en tots els actes de la nostra vida. Força per a obrir un pot de mermelada, per menjar verdura en comptes de gelat, per demanar perdó quan l'orgull t'envaeix o per descobrir la solució d'un Sudoku.

La força és l'aliada de la voluntat. La força no és bona ni dolenta sinó que, com tantes coses, depèn de l'ús que se'n faci.

Sovint intentem amb força aconseguir els nostres objectius de tot tipus. A vegades però, la frustració que ens genera la dificultat ens empeny a la violència. La violència és la força desfermada, cega, exagerada, extremadament intensa i desproporcionada respecte als objectius que persegueixes.

És violència obrir un pot de mermelada a cops de martell, deixar de menjar per aprimar-se, insultar algú o forçar els principis de la lògica perquè diguin el que tu vols.

En el terreny social la força sol ser protectora, defensiva i noble. Plató deia que la força ha de viatjar amb la justícia. La ubicava al pit i la feia patrimoni dels guerrers. Els guerrers són forts. La violència però, és covarda, agressiva, destructiva i innoble. Hi hauria molt a dir i matisar sobre això però per a un primer esbós és suficient.

Les forces d'ordre públic haurien de ser "forces", no "violències d'ordre públic". Malauradament tenim l'experiència de les forces d'ordre practicant la violència i això té la seva explicació. En primer lloc la falta de professionalitat dels policies, segurament vinculada al sou, l'extracció social, formació acadèmica i prestigi del cos en una societat en un moment donat. Però hi ha també la raó superestructural. Les policies estan més pensades per a mantenir l'status quo que no pas la seguretat ciutadana. De fet, és mantenint la seguretat ciutadana com asseguren l'status quo.

Les minories dirigents fan tot el possible a través dels mitjans de comunicació, l'escola i les polítiques econòmiques per a sotmetre els ciutadans en una somnolència complaent, garantint-los una supervivència mínima i mantenint-los ocupats en objectius venals.

Quan tot això falla, la policia reprimeix i com que no ho sap fer o no pot fer-ho amb força, ho fa amb violència.

Perquè la força és natural, fluïda, positiva, energètica i constructiva. Els pes natural d'una roca damunt la sorra és força pura i no hi ha tensió ni conflicte. Quan hom vol més pressió que la que la pedra exerceix per ella mateixa, necessita un plus de força antinatural, rígida i forçada que seria jo, per exemple, saltant damunt o donant cops amb un mall.

La societat té força i pot tenir també violència. Si les motivacions són naturals, tals com l'anhel de justícia, la llibertat o la participació, la força té més poder que la violència. La força que neix del cor net i de la bondat sempre és legítima i mai no és injusta encara que pot ser il·legal.

Com quan la gent es mobilitza per a defensar els seus drets. El sentit profund de sentir-se digne d'allò que es reclama, sense voler perjudicar ningú ni negar als altres el que vols per a tu, genera una força formidable. Té un cost i s'ha de saber assumir.

Si la massa, però, actua violentament*, perd legitimitat, provoca injustícia i desmereix la causa que defensa. De fet, la violència és el recurs que et queda quan veus que no tens força. És una sortida a la desesperada que pot fer guanyar una batalla però que porta a perdre la guerra. No tinc més demostració que la històrica. Tota la violència acaba essent derrotada.

* Entenc aquí que la violència no és reactiva, instintiva o de defensa pròpia, cas que requereix consideracions especials. Penso en una violència planificada, sistèmica i organitzada.

Si la gent pogués manar, les coses anirien molt més bé

Si la gent pogués manar les coses anirien molt millor. La gent té un sentit comú bàsic que no depèn de la intel·ligència sinó que és la manifestació encarnada en cada un de nosaltres del sentiment bàsic de justícia que ens ha fet humans.

Hi ha coses que no tenen massa complicació. És millor una energia que no contamina que una que contamina. És preferible ajudar les persones que ho passen malament que deixar-les al carrer. Les coses que es fabriquen amb sentit ètic i ecològic han de ser més barates que les que es fan amb explotació i contaminació. Una diferència de salari, dins d'una empresa, de més de 10 vegades entre el que més cobra i el que menys cobra és un abús. És intolerable que, podent perseguir l'evasió d'impostos, no es faci. Els homes i les dones han de cobrar el mateix en les mateixes condicions. Els jutges no han de ser nomenar pels partits polítics. I un llarg etcètera.

No són idees que requereixin moltes llums ni una especial agudeses. Certament que moltes altres valoracions requereixen matisacions importants, però hi ha coses fonamentals i clares que millorarien molt la convivència i la justícia si es poguessin aplicar. I actualment tenim mitjans per a aplicar quasi qualsevol mesura social que se'ns acudeixi. Si no ho fem és perquè no hi ha voluntat política.

I aquest és el tema. Ens tenen enganyats. Ens diuen que estem en una democràcia i estem en un govern representatiu.

La diferència entre una i altra forma de govern és que en la democràcia els ciutadans elaboren uns projectes o unes iniciatives socials i encarreguen als polítics que els executin.

En el govern representatiu, que és el que tenim, les ordres les dona la minoria dominant, les elits econòmiques i encarreguen als polítics triats per la gent que els duguin a terme.

En el nostre sistema actual hi ha una premissa que no es qüestiona. Mana el més poderós, no el que hem escollit. Per causes atzaroses, maquinacions històriques, tradicions ancestrals o altres factors circumstancials, una minoria organitzada en famílies i clans, controlen i dominen el poder. S'asseguren de perpetuar-lo controlant els polítics i els mitjans de comunicació a través del finançament.

La classe política és, doncs, un servidor del poder fàctic que no busca el bé comú sinó la perpetuació del sistema social. La darrera pantomima consisteix en fer escollir a la gent els que executaran les ordres dels qui els oprimeixen.

La prova d'això és que cap partit polític ni cap elector dona cap mena d'importància als programes electorals. Tothom sap que s'acabaran fent determinades coses, diguin el que diguin durant les campanyes.

I no descarto que aquesta minoria que mana per dret diví o històric cregui que ens està fent un bé a tots perquè potser pensen que en el fons la majoria de mortals no tenim seny ni enginy per a regir els nostres destins.

Aquest menyspreu del sentit comú i de la intel·ligència col·lectiva és un greu obstacle a l'hora d'esdevenir autònoms com a col·lectivitat.

Cadascú al seu lloc, fent el que millor sap fer

Ja sé que pot semblar una utopia o una idea massa ingènua, però per a mi, el que hauria de ser és que cada persona estigués al lloc que li correspon fent el que millor sap fer.

Aquesta afirmació requereix alguns comentaris.

D'entrada, per què les persones han d'ocupar un lloc? I per un lloc vull dir un lloc de responsabilitat dins la societat. Independentment del debat, tan antic com la filosofia, de si l'home està al servei de la societat o és la societat la que està al servei de l'individu, és innegable que som ésser socials.

Això vol dir que necessitem els altres per a sobreviure i per a desenvolupar-nos. Per tant, està escrit en el nostre projecte personal, col·laborar amb els nostres congèneres.

La persona que no col·labori en el sosteniment i desenvolupament del grup humà, no només el perjudica, sinó que es perjudica ell mateix.

De fet, això no se sol qüestionar perquè la majoria de persones entenen que els cal treballar. Ho fan per guanyar-se la vida, sí, però també per a autorealitzar-se. El treball et desplega i et fa florir, però només quan surt de l'ànima, quan està vinculat al que tu realment ets.

Aquí és on la nostra societat falla. No acostumem a creure que tenim certs dons que ens cal cultivar. Són les nostres grans oportunitats. Tots tenim alguna gamma de potencialitats especialment afortunades: potser serà la música, el disseny, la cura dels altres, l'escolta, la provocació, el servei, la defensa, el mestratge, la gestió, la direcció... qui sap! Hi ha tants dons com persones i alguns en tenen més d'un.

Malauradament, no creure en la nostra especial capacitat ens condemna a escollir certes ocupacions estàndards que la societat ha fixat i assignat un salari. Sovint escollim pel prestigi o la recompensa en diners que rebrem fent aquell servei. Això ens allunya de la nostra vocació i del nostre lloc.

L'escola, els pares, la societat sencera hauria de treballar molt la descoberta d'aquests dons personals perquè és l'autèntic capital humà de què disposem.

Seria fantàstic que tothom pogués seguir la seva natural inclinació i es dediqués al que realment li pertany. Per contra, els nostres sistemes educatius són uniformats, iguals per a tothom i no permeten especialitzar-se. L'educació general bàsica és segurament el lloc on es fa malbé tot aquest potencial perquè no permet explorar el camí de cadascú.

La meua utopia es completa amb una idea encara més provocadora: tothom hauria de cobrar igual, independentment de la feina que fes. Crec que en alguna altra entrada ja ho vaig defensar... El metge no ha de cobrar més que el poeta perquè la seva responsabilitat i perícia s'ajusten al seu do i la formació

que ha hagut de seguir és el seu privilegi i no el seu mèrit. El poeta no ha de cobrar més que el metge perquè la seva inspiració s'ajusta al seu do i la seva dedicació és el seu privilegi i no el seu mèrit.

Una societat així organitzada seria necessàriament més plena i feliç perquè tothom podria expandir-se en allò que li és propi i no hauria de treballar per sobreviure. Ara mateix, a nivell econòmic, aquesta proposta és totalment factible si acordem repartir la riquesa.

A vegades penso què passaria amb les feines més dures o més ingrates. Qui té el do de netejar els lavabos o treballar en una mina? Segur que hi ha persones que tenen aquest do però, i si no n'hi ha prou? I si no hi ha tampoc prou enginyers? Aleshores haurem d'entendre que aquesta proposta s'ha de completar amb una aportació obligatòria. Les persones hauran de fer activitats comunitàries combinades amb les que li són pròpies. Tots hem d'entendre que on no arriba la natural distribució de feines, hi ha d'arribar el natural compromís amb la comunitat.

L'amo ens deixa triar el capatàs cada 4 anys

A la plantació de cotó de l'amo John Ibex cada 4 anys els esclaus trien els seus capatassos. Enguany tenen les següents opcions:

Els capatassos de tota la vida: Els que els mateixos amos volen i que procuren que segueixin sempre al seu lloc fent les trampes que calgui.

Els capatassos de tota la vida amb vestits nous: Els que els amos han disfressat amb robes noves per fer veure que són diferents però en realitat són els mateixos de sempre.

Els capatassos nous: Diferents persones fent la mateixa feina que els capatassos de sempre.

Un nou amo: Farà el mateix que el que ja teníem però serà un dels nostres.

Un nou amo més modern: Farà el mateix que l'amo de sempre però sense corrupció i pensant més en el bé dels esclaus.

Els capatassos que miren que els amos i els esclaus es portin bé: Volen qüestionar-ho tot menys el sistema d'esclavitud.

Els esclaus que volen que no hi hagi més esclaus ni amos.

Mentre aquests últims no guanyin, a en John Ibex tant li fa qui surti i quines aliances facin entre ells.

Què fer quan volem fer i no sabem què fer? Doncs sostenir la voluntat i esvair la ignorància!

Fer o no fer és més que una opció. Sovint fer o no fer és una obligació. Hi ha situacions davant les quals si no fas comets el pitjor dels errors, el pecat més greu. Un d'aquests casos és quan defenses un dret bàsic i fonamental.

Pensem per exemple en el cas d'una persona que es vol divorciar però el seu cònjuge no en vol sentir ni parlar. Es torna violent i amenaça, insulta i agredeix perquè no pot concebre el divorci. Pensem també en el cas d'una persona que és perseguida a la feina per un cap pervers que l'assetja, l'humilia i explota. Pensem en el cas d'un poble que vol regir els seus destins però l'estat que el sotmet el declara enemic i manipula les lleis i els jutges i difon, pel mitjàs que controla, la mentida i la difamació.

Aquests serien tres casos en els quals no fer res és la pitjor solució. No només pels afectats sinó per a tots els humans que aspiren a veure respectats els seus drets bàsics.

Perquè encara que moltes ments poc evolucionades no entenen el divorci, la igualtat dels treballadors i el dret a decidir el propi destí, aquestes coses són ja patrimoni de la humanitat i defensar-les i consolidar-les és un deure amb la societat i amb la justícia.

És del cas del dret a decidir del poble català del que avui vull parlar, però crec que el que digui aquí es pot aplicar també als altres casos en què es vulneren els drets fonamentals.

A Catalunya estem, al meu entendre, en una situació d'injustícia flagrant i descarada. No és moment per parlar de les causes ni de les raons que em porten a aquest judici. És temps de parlar de les reaccions.

Davant l'anhel de molts catalans per a exercir el nostre dret a decidir què volem ser, tenim una bona posició i una de no tan bona. La bona és que volem fer. La dolenta és que no sabem què fer.

És molt positiu que tanta gent actuï, que hi hagi tanta mobilització, tant debat, tanta energia activada per a respondre a la injustícia. Això dona fe de la vitalitat de Catalunya i de la consciència política de la societat.

Tenim la dificultat, però que les accions que hem emprès no ens han dut a aconseguir el que volem i exigim amb justícia. De moment ja és molt que hem decidit no exercir la violència i aquest és un assoliment notable. No podem dir, però que les nostres accions hagin tingut èxit.

La pregunta és ara: Què fer quan volem fer i no sabem què fer? No sé la resposta, però la resposta arribarà. Sempre arriba la resposta quan la pregunta persisteix. Hem de confiar i mantenir vives les energies que acabaran generant aquesta resposta.

Està en boca de molts les coses que s'haurien de fer: que si desobediència selectiva, o aturada general indefinida, o talls a les artèries vials, o vaga de fam de 50.000 persones, o desobediència legal i presó massiva,... Molt debat i molta energia a la cerca de solucions però de moment, no surt.

Mentrestant molta força se'ns escapa amb la ironia, les bromes, els repetits gestos de sorpresa i d'incredulitat davant una brutalitat física, moral, legal i intel·lectual que ha arrelat de forma definitiva en l'ànima dels nostres repressors. Potser hauríem de deixar la queixa i el sarcasme i afrontar un debat seriós i continuat del que podem fer.

No ho sabem però ho sabrem. Emergirà una resposta perquè quan una societat viva es compromet amb la seva pròpia dignitat i defensa el seu dret fonamental (aquell que vol per a tothom) acaba sortint aquesta solució.

S'està gestant, està formant-se al núvol mental col·lectiu, s'està seleccionant, d'entre totes les idees que generem i debatem, aquella acció que serà la bona. S'imposarà sense lluita com passa amb les solucions més evidents, però potser encara trigarà a arribar.

Mentrestant hem de mantenir viva l'esperança, cadascú com sàpiga, amb llaços, amb manifestacions, amb converses, amb reunions... hem de sostenir aquesta voluntat de justícia.

I al mateix temps hem d'avançar en el coneixement del que necessitem. Hem d'estudiar què han fet altres en situacions semblants quan se n'han sortit, hem de ser creatius per a trencar motlles, hem de ser ponderats, crítics i aguts i hem de ser, sobretot, benintencionats, treballant per a allò que afavoreix tothom, fins i tot els nostres opressors, això és: els drets fonamentals.

Sortirà la solució, aplicarem amb intel·ligència i bondat el que decidim i al final, la justícia s'imposarà. La història ha vist, cada cop que un nou dret fonamental s'assentava, com la voluntat s'afermava i la ignorància s'esvaïa.

Quan algú diu "Això és així i no es pot qüestionar" tant li fa que sigui un musulmà amb l'Alcorà, un catòlic amb la Bíblia o un demòcrata amb la Constitució. Sempre és el mateix: esclaus que volen tothom esclavitzat, cecs que volen tothom sense vista.

És la pròpia limitació la que et fidelitza al dogma. Quan no et sents capaç o digne d'accedir a coneixements superiors t'estanques en la dependència de l'autoritat i converteixes aquesta submissió en una virtut.

Aquesta és una de les greus perversions que es donen en el procés d'evolució humana. Tots evolucionem de forma natural de la dependència vers la independència. Aquest és un trànsit dur i dolorós. Molta gent queda atrapada a les portes del canvi i s'enquista en un punt de superba docilitat. Creu estar en possessió de la veritat que ve d'algú extern a ell (Déu, la naturalesa, l'energia còsmica,...) i dedica totes les seves energies a defensar aquesta veritat.

Aleshores aquesta persona esdevé un esclau. I vol que tothom sigui també un esclau com ell. És un cec que no suporta que els altres vegin. No pot tolerar que altres el superin i decideix fixar el llindar de màxim coneixement allà on ell és. Terrible!

Això és el que passa amb els fonamentalismes clàssics. I això passa també amb totes aquelles postures intransigents amb alguna premissa. Pot ser una situació de relació personal ("No es pot ni plantejar que tinguis relacions sexuals amb una altra persona que no sigui jo" pot dir algú a la seva parella) o moral ("L'homosexualitat és sempre dolenta") o ideològica ("La raça blanca és superior a les altres") o política ("La unitat d'Espanya és inqüestionable")

És més important lluitar per la justícia que pels meus propis interessos. Però si em tanquen en una gàbia necessito primer mirar pel meu interès d'alliberar-me per tal de poder lluitar per la justícia

La llibertat és una condició necessària i prèvia a qualsevol altra. No es pot retreure a algú que no fa el que ha de fer o que prioritza coses secundàries a les veritablement importants si aquesta persona no és lliure per a decidir.

Això es pot aplicar a molts casos i també al que ara m'interessa: la situació de Catalunya respecte a Espanya.

Hi ha un debat encès i profund sobre les prioritats socials al món. També a casa nostra. Tenim greus situacions d'injustícia, tenim una desigualtat creixent, tenim una pobresa generalitzada i una pèrdua progressiva de qualitat en els serveis bàsics.

Amb tot, l'energia que més gent mou ara a Catalunya és la del status polític de Catalunya respecte a Espanya. Podríem dir que la qüestió identitària, diferencial o nacional mobilitza molta més gent que la desigualtat o la injustícia.

Això podria ser un indicador que ens estem equivocant de prioritats, que no estem entomant les qüestions més urgents i que una passió nacional està ofegant un deure universal que és la lluita per la justícia.

Així és com es ven des de les postures contràries a la independència. Jo, que no soc en absolut nacionalista, ho veig d'una altra manera.

Catalunya és un país amb personalitat pròpia com ho són tots. Hi ha una manera catalana d'afrontar els problemes i de gestionar les prioritats. No serà la millor, tindrà molts problemes,... però és la nostra. És la nostra identitat, la nostra cultura. Si no podem lluitar contra els nostres problemes a la nostra manera, no podem fer res.

Per això necessitem tenir la llibertat per a decidir què fem i com ho fem. És impossible afrontar un problema amb les receptes o els consells dels qui els veuen diferents. I més si t'obliguen a usar recursos i estratègies que van contra els teus principis.

I això és el que ens passa ara a Catalunya. No podem legislar ni actuar tal com voldríem (tal com el parlament de Catalunya decideix) perquè a Espanya impugnen les nostres lleis i ens imposen els seus criteris. I a més ho fan de forma impositiva, despectiva i mentidera.

Per això, ara mateix, només hi ha una prioritat: obtenir el dret a decidir si volem o no ser un estat independent. Fins que no se'ns reconegui aquest dret qualsevol crítica serà sempre injusta. No pots recriminar a algú que no ajuda la gent que s'ofega si li prohibeixes ficar-se a l'aigua!

Tenim pressa per a decidir d'una vegada quina volem que sigui la relació amb Espanya i fer-ho efectiu perquè tenim pressa per a decidir com volem lluitar contra la injustícia i fer-ho d'una vegada!

Educació inadequada, estúpidesa, engany col·lectiu, por i ingenuïtat, ingredients necessaris - no únics- del còctel "Actualitat"

Orson Welles va fer un experiment radiofònic l'any 1938. Va narrar una versió de la novel·la "La guerra dels mons" de H.G. Wells amb tant de realisme que molts oients van creure que realment la Terra era atacada per extraterrestres i van entrar en pànic provocant una onada d'histèria col·lectiva.

Un mes després, la periodista Dorothy Thompson va escriure un article al New York Herald Tribune comentant i interpretant aquest curiós i inquietant fenomen social. Va descobrir la fragilitat i la feblesa de la nostra societat. La revista El món d'ahir, en el número 6 reproduceix aquest article i en llegir-lo m'he quedat impressionat per les següents reflexions de Thompson.

Transcripció literalment:

"(Orson Welles i el seu programa...) Han fet sortir a la llum, de manera cruel i brillant, el fracàs de l'educació popular.

Han fet aflorar la increïble estúpidesa, la falta de coratge i la ignorància de milers de persones.

Han demostrat com és de fàcil generar un engany col·lectiu.

Han desemascarat les pors primitives arraulides sota la superfície més prima de l'anomenat home civilitzat.

Han provat que l'home, quan és víctima de la seva pròpia ingenuïtat, busca que el govern el protegeixi dels seus propis errors de criteri."

Tot això va demostrar Welles, segons Thompson. No he pogut evitar comparar aquesta anàlisi sobre fets succeïts fa 80 anys amb la que faríem actualment sobre el món tal com l'estem vivint. Jo no canviaria ni un mot.

Pensem en la situació mundial o en el conflicte Espanya-Catalunya, per posar dos exemples de diferent abast. Sembla que en ambdós casos tenim un problema amb l'educació.

Si l'educació ha de servir per a formar ciutadans crítics i autònoms, hem fracassat. Cada cop la població és més submissa i uniformada, més dòcil a les idees imposades des del poder.

L'estupidesa de creure les coses que et diuen sense un mínim esperit crític, la falta de coratge per a tenir idees pròpies i defensar-les, la ignorància entesa com a renúncia a la saviesa... són trets força generals entre la població.

Ens enganyen amb tècniques de persuasió, amb manipulacions als mitjans de comunicació. Ens fan creure el que volen i estem indefensos. Abans no teníem gaire accés a la informació, però ara en tenim menys encara perquè ens han inundat de dades equívokes i confuses.

Usen la por com a combustible. Saben que la por ens activa i ens frena. Dominant els recursos de la por controlen les nostres conductes i els nostres pensaments. Hi ha una tecnologia sofisticada darrera cada mecanisme de control de masses.

I falta encara l'ingredient de la ingenuïtat. Hem comprat el conte de fades de l'estat benefactor que busca el bé comú i treballa per a comunitat. El fet evident, però, és que l'estat només privilegia a una minoria selecta que abusa de i explota a una majoria.

Els fets de la injustícia són evidents: negació de drets fonamentals a Catalunya o desigualtat creixent i explotació al planeta. Aprofitant-se d'una estupidesa fomentada per l'educació, ens enganyen col·lectivament fent-nos creure que vetllen per nosaltres mentre ens manipulen amb la por en benefici propi.

Més que mai necessitem una educació crítica que lluiti contra la estupidesa i faci impossible l'engany col·lectiu. D'aquesta manera l'home assumiria la seva realitat sense ingenuïtat paralitzant, sempre que trobés el coratge per a aplicar allò que aleshores sabia.

Necessitem bojos! Molts bojos!

El món no va bé. Hi ha massa injustícia estructural, massa desigualtat, massa dolor innecessari, massa indignitat i massa conformisme!

Necessitem urgentment bojos, molt bojos, persones insensates, gent sense sentit comú... En necessitem molts, tota una generació... per a sortir de la bogeria en la que estem!

Els dos paràgrafs anteriors sembla que no tinguin res a veure però pretenen ser un diagnòstic i el seu tractament.

I tot parteix d'un parell de fenòmens antics com la mateixa humanitat. Per un costat l'ambició sense mesura que genera desigualtat i injustícia i per l'altra la submissió voluntària i el conformisme davant aquesta injustícia.

No parlaré avui de la primera. L'ambició pot ser consubstancial a l'home com tots els vicis, però el nostre sistema econòmic, el capitalisme, l'ha reconvertit en virtut i ha fet que l'acaparament de béns per part d'una minoria a costa del patiment de la majoria sigui acceptada com a fenomen natural.

La segona qüestió, la de la submissió voluntària és, si això és possible, encara més punyent, més inquietant i més escandalosa. Per què acceptem sense revoltar-nos tanta injustícia? Per què ens deixem dominar per una minoria? Quins mecanismes psicològics bloquegen la nostra capacitat de reacció i ens mantenen paralitzats com xais en un ramat?

Com pot un gos i un home evitar que tres-centes ovelles vagin on vulguin? Com pot un poderós, dos jutges i tres policies tenir sotmeses a milers de persones en un lloc on no volen estar? Aquest és l'enigma.

He trobat una escletxa de resposta en el llibre de Zygmunt Bauman "La riquesa d'uns quants beneficia a tothom?"*. És un llibre clarividenc, senzill, cruel i diàfan. Després de demostrar com augmenta la injustícia dia a dia i com augmenta en el mateix grau la passivitat i la submissió de la població, encara la pregunta que ens fem. Què fa que no reaccionem davant el mal?

Opina Bauman que són les idees les que ens tenen esclavitzats. Són les creences que no qüestionem. És l'assumpció de "veritats" que tothom repeteix i que confonem amb la realitat. Creure que els diners són el més important, per exemple. Creure que la desigualtat és necessària i consubstancial a la societat. Creure que créixer econòmicament sempre és bo. Creure que, si les coses estan com estan, és per algun motiu que nosaltres no controlem i que és com ha de ser. Creure que si alterem l'ordre anirem pitjor...

Són aquestes les creences que ens paralitzen. Les tenim en el substrat més profund de la nostra ment i ni tan sols les veiem. Ens les han implantat de petits i formen part del paisatge mental. No es poden qüestionar perquè si ho fas hauràs de pagar un preu molt alt. El preu més alt: la marginació i el rebuig de la societat.

Els humans volem ser acceptats pels nostres congèneres perquè és una bona forma de sobreviure, encara que sigui renunciant als nostres valors. Valorem la seguretat i per a aconseguir-la hem de ser normals, com tothom, pensar el mateix que tothom, sentir i valorar com tothom... Això és sentit comú, sensatesa, cordura.

I això és precisament el que ens manté lligats a la passivitat. Per això dic que necessitem bojos que se saltin tots aquests prejudicis estúpids de la normalitat. Necessitem gent amb poc seny, arrauxats, creadors i innovadors que trenquin l'aparença d'estabilitat i obrin els ulls al que és evident: la injustícia no és acceptable i perpetuar les coses tal com estan és un crim.

Hem de posar a treballar la crisàlide que ve del cuc de l'home vell per a convertir-lo en la papallona de l'home nou, el que trenca amb les idees dominants, el que qüestiona el que és inqüestionable, el que diu 'no' on tothom diu 'sí'.

I en necessitem molts i junts i ara! Abans no sigui massa tard ha d'aparèixer la legió dels qui desperten, dels qui saben que allò més sensat és ser un insensat!

* Editorial Arcàdia. Barcelona, 2014.

La gran conspiració mundial és la de la ignorància

En el seu darrer llibre*, Harari comenta 4 formes com els humans afrontem els grans problemes ètics que vivim. Hi ha la solució simplificadora, la personalitzadora, la doctrinària i la conspirativa.

Voldria parlar d'aquesta darrera. Una guerra, el canvi climàtic, la robotització, noves malalties, cursa armamentística, ascens del feixisme... o qualsevol altre repte important que afrontem pot ser explicat amb la teoria conspirativa.

Aquesta explicació afirma que hi ha algú que a través d'un immens poder, controla i dirigeix els esdeveniments seguint un pla.

A partir d'aquest esquema només ens queda omplir els espais buits: qui? com? per què? per a què?

En el "qui" hi podeu posar persones, com ara els membres del club Bilderberg, o els multimilionaris, o els responsables de la Reserva Federal usamericana i del FMI (o tots alhora, o potser tots són el mateix...) També hi podeu posar alienígenes que ens controlen des de l'espai o l'interior de la terra o com a rèptils camuflats de persones... I encara podem fer protagonitzar la conspiració a éssers o entitats transcendents. Poden ser àngels, o energies còsmiques, o els déus, o Déu o el mateix univers de qui es diu que "conspira per a què puguis realitzar els teus somnis".

En el "com" podem considerar la tecnologia que ens controla i manipula o les energies i influències pràniques, o kàrmiques... o la voluntat divina o les lleis universals...

I per al "per què" i "per a què" també trobarem moltes opcions de resposta. Alguns afirmen que tot és una mena de gimcana o joc al que se sotmet la nostra ànima per a tal que es depuri. També hi ha qui creu que estem en una escola i la conspiració és d'aprenentatge de tot el que ens cal. També he sentit que tot segueix un pla de redempció universal com el que atribueixen al Jesús cristià. Fins i tot hi ha qui afirma que l'objectiu últim és el desplegament de l'ésser que es reconeix a sí mateix a través de desdoblaments i que retorna a la unitat a partir d'una divisió primigènia.

No seré jo qui negui categòricament aquestes teories però he de confessar que no crec en cap d'elles. Guillem d'Occam ens va ensenyar que entre dues explicacions possibles era millor escollir la senzilla. Jo també ho prefereixo. Per això, ara per ara, i a falta de nous coneixements, tendeixo a creure que tot plegat és una conspiració de la ignorància.

És la ignorància que ens té controlats i sotmesos a les nostres limitacions per a impedir-nos progressar. És la incapacitat que tenim d'usar la nostra ment d'una manera diferent a com ho hem fet sempre. La intel·ligència està al servei de la supervivència i no del saber, però així com el retrovisor del cotxe serveix per a veure qui ens segueix i el podem usar també per a pintar-nos els llavis, així també la intel·ligència la podríem fer servir per a buscar la veritat.

I la veritat que necessitem saber és com resistir els automatismes neuropsíquics que ens obliguen a persistir en allò que coneixem encara que ens perjudiqui, creient que ens dona seguretat.

Tenim la capacitat de revertir aquesta dinàmica conservadora i posar l'energia de la intel·ligència al servei del coneixement, l'anàlisi i el canvi. Clar que això té un preu molt alt: el risc d'errar com sempre que es transita per paratges desconeguts i perdre la seguretat. I aquí, vigilant aquesta porta per tal que res no canviï, hi ha el ferotge guardià de la por.

* Yuval Noah Harari: "21 lliçons per al segle XXI". Edicions 62

LA DEMOCRÀCIA I L'ORGANITZACIÓ POLÍTICA

La democràcia és el nostre sistema polític. Una democràcia formal que pot admetre molts graus de qualitat. El nostre, actualment, crec que és de la més baixa qualitat. Tan baixa que sovint sospito que no és democràcia pròpiament. La corrupció dels poders, la barreja i complicitat entre els poders que haurien de estar separats, l'existència d'una classe social privilegiada que només augmenta els seus privilegis i la seva riquesa... tot això fa pensar que alguna cosa està fallant greument en el nostre sistema política. Amb tot, no coneixem res millor i aquí és on crec que trobem a faltar la imaginació i la creativitat en la gestió d'allò públic.

Només es pot superar la democràcia democràticament.

Per crear noves realitats calen nous conceptes que venen de noves idees. Com va passar amb conceptes com ara govern del poble o justícia social.

La decisió de què és i què no és democràtic s'ha de prendre democràticament.

Si no ets capaç de participar en el procés democràtic, ni que sigui per canviar-lo, tens i tenim un bon problema.

Sense els conservadors la humanitat ja s'hauria extingit. Sense el progressistes també

Cap democràcia no ha estat instaurada democràticament.

No el votis només perquè és honest, però si no és honest no el votis

Els moderats solen ser radicals i els radicals moderats

Costa molt defensar posicions radicals. No parlo de les diverses conviccions absolutes que tots tenim inconscientment instal·lades en el nostre inconscient, sinó de les que adquirim per observació o per reflexió. Les podem defensar i mantenir quan són clares però els nostres hàbits fan sovint que no les puguem mantenir en les accions. Caldrà un treball persistent per assumir-les i aconseguir que acabin substituint les antigues.

Si descobreixes, per exemple que ningú et pot fer feliç o infeliç, que sempre ets tu qui permet aquesta acció no podràs evitar en un temps proper seguir culpabilitzant o agraint el que fan els altres. Encara que sàpigues perquè has descobert que només importa el present, veuràs com continuaràs per costum vivint en el passat o el futur. Tot i que pots saber que el sobrenatural és una projecció del teu ego, no t'estranyi si et trobes pregant o demanant ajuda al totpoderós.

Això passa perquè la comprensió neix en la ment però no s'imposa sobre els costums fins que no pren força i per repetició instaurà un nou circuit neuronal. I fins i tot llavors, necessitarà encara molta pràctica per a desplaçar el costum anterior. Aquest fenomen l'explica molt bé Rupert Sheldrake en el seu llibre "La presencia del pasado".

Un exemple: Transcriu un altre diàleg de la sèrie True Detective. Rust taladra altre cop a Martin amb un al·legat pessimista sobre la naturalesa humana.

"Somos cosas que se obsesionan con la ilusión de tener un yo. Un acrecentamiento de experiencia sensorial y sentimientos programada con la seguridad de que cada uno es alguien especial... cuando en realidad, nadie es nadie. (...) Lo único honroso que puede hacer nuestra especie es negar la programación, dejar de reproducirse, ir de la mano hacia la extinción..."

Després d'unes depressives reflexions, Martin li pregunta què el fa aixecar pels matis i Rust respon:

"Me convenzo de que doy testimonio, pero la auténtica respuesta es que esa es mi programación... y me falta el coraje para suicidarme."

Aquí podem veure com la lucidesa de saber-se un ésser programat, i per tant, sense llibertat no evita el pensament de creure que depèn del seu coratge el fet de suïcidar-se o no. És la programació que fa que digui i faci això, però la consciència encara no té el costum de pensar des de la manca de llibertat i segueix amb la seva rutina. Si li féssim esment del fet, segurament se n'adonaria i rectificaria. Diria alguna cosa així com ara "la programació no m'ha portat al suïcidi fins ara..."

A això és al que em refereixo quan dic que els radicals solen ser moderats. Els pensaments i actituds radicals solen necessitar un temps d'adaptació i implantació.

Per contra els moderats solen ser radicals en el sentit que solen aplicar la seva moderació en tots els àmbits de la seva vida. Per exemple, els relativistes que són una expressió de la moderació en el sentit que reneguen de l'absolut, solen formular frases com ara: "Tot és relatiu", una de les declaracions més radicals i absolutes que conec.

Democràcia, quina bona eina si la sabéssim fer anar...!

A mi em sembla que la democràcia és un molt bon sistema polític però que no funciona perquè no estem a l'alçada del que el seu funcionament demana. Actualment la democràcia està en crisi i és l'esport nacional vilipendiar-la, ridiculitzar-la, criticar-la i presentar-la poc menys que com un sistema essencialment corrupte.

No estic en absolut d'acord en aquesta visió. La democràcia és un molt bon sistema polític. Segurament no el millor, perquè encara som capaços de progressar, però, per descomptat, el menys dolent dels sistemes polítics que hem conegut. Em sembla del tot injust desqualificar la democràcia atribuint-li el malestar social actual. Crec que és un molt bon instrument però usat amb molt poca traça. Com si criticuéssim un cotxe potent i eficaç perquè el condueix un nen borratxo i va donant cops per tot arreu. El problema no és el cotxe, és el conductor. Amb la democràcia crec que passa això.

A mi em costa imaginar sistemes polítics millors que la democràcia parlamentària i representativa sobretot per a governar estats. Les alternatives no democràtiques no em mereixen cap respecte i les democràtiques basades en assemblearisme, poder popular, autogestió compartida,... em semblen fórmules que podrien ser provades en comunitats petites però que no les imagino per a regir els destins de països.

Per quin motiu la democràcia no funciona al nostre país? Intento un mapa conceptual que expliqui l'èxit de la democràcia en funció de dues variables: el nivell evolutiu de les persones que la practiquen i el focus sobre el que s'orienten les decisions que es prenen democràticament.

Segons la primera variable, una societat tindrà una democràcia més fiable i eficaç com més evolucionats estiguin els seus usuaris a nivell de desenvolupament moral. Sabem que les persones adultes (les que tenen dret a vot) poden estar en diferents nivells d'evolució moral. Hi ha els egocèntrics que estan

centrats en els seus propis interessos, els etnocèntrics, centrats en els interessos dels seus (els de la seva religió, nacionalitat, ideologia, família,...) i per últim hi ha els mundicèntrics, persones més evolucionades que estan centrades en els interessos de tots els humans independentment de qualsevol altra consideració.

És evident que si la majoria de votants estiguessin a nivell mundicèntric, els polítics i el sistema democràtic s'orientaria directament al benefici comú, la cosa més desitjable i l'objectiu últim de la democràcia. El que veiem, però és un gran quantitat de persones en nivells etnocèntrics buscant el benefici dels seus (família, partit, empresa, classe social,...) i també moltes persones egocèntriques que volen que les decisions públiques girin entorn els seus propis interessos.

Hi ha però un altre vector, una altra variable o dimensió que ajuda a entendre que la democràcia sigui més vàlida o menys. Es tracta de considerar en quin àmbit o esfera de constitució humana es centren les decisions o els projectes polítics. Les 4 esferes que ens constitueixen són la física, l'emocional/social, la racional i l'espiritual.

Doncs bé, una societat que gestiona només els aspectes materials, que valora els indicadors quantitatius (l'economia, l'esperança de vida, etc.) serà menys eficaç que la que gestiona els recursos materials com un mitjà per a assolir benestar emocional i social. I aquesta encara podrà ser superada per una societat que es centri en els valors de la racionalitat, el saber, la justícia, el bé comú... I no diguem què passaria si una societat es plantejés la seva política econòmica, de benestar social, de justícia... en funció de l'objectiu de desplegar els potencials espirituals de la humanitat.

Tot i que ens sembla utòpic, no podem esborrar del nostre mapa mental aquest objectiu ja que, al meu entendre, constitueix el far més noble i clar que ens és donat de pensar avui: una democràcia constituïda per ciutadans mundicèntrics centrats en el desenvolupament integral de totes les nostres dimensions jeràrquicament considerades.

Utopia viu aquí!

El gran repte és la nova política. Necessitem urgentment una nova manera de gestionar la societat de manera que hi hagi més justícia, més fraternitat i més possibilitat de creixement personal per a tothom.

Sí, ja sé que són paraules gruixudes però les hem d'entomar d'una vegada. Hem de canviar el sistema i ho hem de fer a partir del que tenim, no pas en contra. Tenim un sistema democràtic que és el menys dolent dels sistemes coneguts, però hem de reconèixer que el tenim en molt males condicions. Cal una renovació vigorosa i creativa de les formes polítiques i ha de passar per transcendir la democràcia, no pas per obviar-la.

Moltes coses fallen en el nostre actual sistema polític i una de les més greus i urgents és la de la presa de decisions. En una entrada recent vaig criticar l'assemblearisme* i rebutjo amb més contundència encara l'actual sistema de votacions per il·lògic, caduc, poc realista i atontador.

Crec que hem d'investigar noves vies de participació i decisió i per això aquí proposo 4 línies d'investigació alguna de les quals són, d'entrada polèmiques, políticament incorrectes i utòpiques per irrealitzables ara mateix. Les deixo anar per provocar debat i imaginació. No sé la forma com es podrien realitzar però l'objectiu és superar l'actual sistema d'enquistament i degradació democràtica.

a) Utilització de noves tecnologies. Aquesta la tenim ja a l'abast i em consta que ja s'aplica però crec que l'hem d'aprofundir i practicar en pla experimental. Es tracta que la gent conegui en temps real el que es debat als òrgans decisoris i pugui opinar i decidir en directe mitjançant aplicacions de mòbil i

informàtiques. Vol dir això que en mig d'un ple municipal es podria preguntar en viu als ciutadans si accepten aquesta proposta o no. Podríem saber al moment l'estat d'opinió dels ciutadans. Sí, ja sóc conscient dels múltiples inconvenients que això suposa, però es podrien catalogar i estudiar com superar-los. Es tracta d'obrir les portes a la participació efectiva de la gent. Principi que subjau i missatge que transmet: "Si vols participar, pots. Decidirem les coses els que vulguem decidir-les" (Potser molts s'apuntarien si veiessin com els que participen decideixen realment)

b) **Vot de qualitat:** Ara tenim un home un vot. Doncs es tractaria de que algunes persones tinguessin vots que valen per 2, per 5 o per 10. Serien vots de qualitat que s'atorgarien a les persones que decideixen formar-se i treballar pel bé de la comunitat sense cap altra compensació que aquesta possibilitat de que el seu vot valgui més. S'atorgarien aquests vots més valuosos en funció de la participació quantitativa i qualitativa de la gent. Els ciutadans que demostrin que reflexionen, s'informen, coneixen, plantegen alternatives de millora, treballen en grups socials de debat o d'acció per a la ciutadania, tindrien aquest dret de multiplicar el valor del seu vot en funció del seu esforç per a col·laborar. El tema de com fer-ho se m'escapa, però la idea no pot desestimar-se. Potser seria més just que l'actual sistema que valora per igual el vot d'un egocèntric només preocupat per ell o el d'algú que pensa en la comunitat. Principi que subjau i missatge que transmet: "Si t'ocupes i treballes per la comunitat creiem que tens una opinió més informada i formada i per tant la valorem més". (En cap cas això vol dir que els que esforcen per la comunitat tinguin més raó o estiguin més encertats, simplement que fem confiança en qui es prepara com ho fem amb els professionals)

c) **Vot amb accés:** Actualment el dret a votar està obert a tothom. No sé si en totes o només en algunes votacions caldria limitar el dret a votar a aquelles persones que demostren estar informades respecte del que voten. Caldria preparar processos bàsics de filtre per tal que les persones que no saben què estan votant siguin excloses fins que no demostrin estar al cas del que estem decidint. És lleig i políticament incorrecte, però estarem tots d'acord en què a ningú li interessa un vot d'atzar que és el que emet algú que no sap què s'està decidint. En eleccions parlamentàries i municipals seria complicat, però en referèndums populars on es pregunten qüestions puntuals i circumstancials és imprescindible que qui vota sàpiga el que fa. No és pel seu bé, sinó pel de tots. Això és molt important perquè aquests referèndums haurien de ser molt freqüents. Si alguna persona considerés un destorb haver-se d'informar i decidís passar d'anar a votar, no seria cap mal, sinó al contrari. No volem la participació quantitativa sinó la qualitativa. Principi que subjau: "Si no saps què votes, no votis". (Despertaria la motivació per saber i informar-se)

d) **Grups de savis:** Caldria constituir grups de savis, persones que tenen un reconegut prestigi públic que emana de la seva exemplaritat, autoritat moral, recte judici, compromís social, esperit de justícia, etc. Aquests grups haurien de ser consultats amb caràcter resolutori quan se'ls demanés. Serien àrbitres o mediadors que evitarien la judicialització dels conflictes polítics. Aquests grups de savis podrien també preparar les línies bàsiques de debat o de treball sobre les que el poder executiu i legislatiu treballaria. Podrien ser d'àmbit local, comarcal, nacional... Aquests grups haurien d'autogestionar-se i autoconfigurar-se (com ho fan els acadèmics de la llengua). Farien la feina que han fet tradicionalment els senats (quan eren el que havien de ser), les assemblees d'ancians, els patriarques de les comunitats gitanes,... figures de prestigi que tenen autoritat real sobre la gent i que inspiren per la seva saviesa i bondat més que pel seu poder. Principi que subjau: "Les persones més evolucionades tenen més autoritat pel bé de tots" (No cal dir que aquestes persones tenen els mateixos drets i deures que tothom. Molt probablement ells mateixos plantejarien condicions d'actuació transparents, amoroses, al marge del poder... A l'estil dels filòsofs de la República de Plató.)

Bé, fins aquí la utopia. Per molts inconvenients i objeccions que hi veieu, segurament no en veureu tantes com jo mateix. Això és utopia. Diuen que viu lluny, però jo l'he vist i... viu aquí!

*Vegeu "Que siguem molt no vol pas dir que ho fem millor (Contra la massa)"

El millor conductor no sempre porta l'autobús que va on jo vull

Si saps on vols anar has de triar l'autobús que t'hi porta. Potser sí el conductor d'un altre destí és millor que el teu, però tu vols anar a un lloc concret, no pretens passejar de forma segura per les carreteres.

Aquest és un exemple que poso sovint quan les persones em comenten que voten pensant en la persona més que en el partit. No ho he entès mai. Un polític per bo que sigui, per honest, per eficaç i empàtic que resulti no mereixerà el meu vot si no defensa les idees que jo valoro.

Hem d'escollir els nostres representants entre els millors dels que lluiten per les nostres idees.

La democràcia considera que tothom pot presentar-se per ser representant polític. Tothom pot oferir-se per ser elegit com a alcalde o com a diputat. Aleshores, un cop presentades les candidatures, ens correspon a nosaltres escollir els millors. D'aquesta manera apliquem el criteri aristocràtic. Quin és aquest criteri?

La democràcia significa "govern del poble" i aristocràcia significa "govern dels millors" ja que "aristos" en grec vol dir "excel·lent" o "el millor". L'aristocràcia en l'antiguitat era una forma comuna de govern. Els aristòcrates eren la classe dominant, gent preparada en les arts de la guerra, de la dialèctica, de la gestió pública, de les lleis... A ells corresponia governar ja que tenien la preparació necessària. Plató a la República defensa que han de governar els filòsofs ja que són els més preparats. Una aristocràcia filosòfica que va tenir pot èxit.

Abans l'aristocràcia era una classe social però actualment els millors per a governar són elegits per votació popular. Se suposa que si hem votat en Rajoy de president és perquè la majoria de persones consideren que és el més ben preparat per a governar. No podem saber com i amb quins criteris les persones han fet aquesta valoració, però el cas és que l'han fet. Tampoc sabem si l'han entès o han sigut prou responsables, però l'han elegit a ell.

Potser els nostres governants no són els més savis, ni els més cultes, ni els més experts però són els que hem elegit. Respectem la voluntat popular quan acceptem la legitimitat dels nostres polítics. En aquest sentit podem dir que la nostra és una democràcia aristocràtica ja que governen els que nosaltres hem considerat com a millors.

Si voleu un exemple més clar podem considerar la proposta que fa poc va fer el president Mas de presentar una llista única per tal de fer unes eleccions plebiscitàries de cares a saber quin suport té la independència de Catalunya.

Va proposar que la llista conjunta estigués formada la meitat per persones proposades pels partits polítics i l'altra meitat per persones significades i de prestigi en els camps professional, artístic, científic,... Per què han de ser persones d'especial rellevància i no poden ser ciutadans del carrer? Doncs perquè donem per descomptat que els nostres representats han de ser els "millors", és a dir, l'aristocràcia!

I jo penso... els millors en què? Ser un bon advocat, un bon violoncel·lista, un bon neuròleg o una bona persona et fa ja idoni per a representar-nos? No es pot defensar una cosa i la contrària essent bon advocat, bon violoncel·lista, bon neuròleg o bona persona? Doncs si és així, no escollim amb el criteri de qui és sinó amb el criteri de què pensa, què vol i com ho vol.

Per això considero que convé saber primer quin projecte polític defensem. Després veurem qui s'ofereix per a realitzar-lo i només finalment els sotmetrem a votació per a veure qui considerem que és el millor. A vegades les coses estan ja ben pensades. El que passa és que la nostra incompetència en fer-les funcionar ens fa pensar que fallen. És un mal conductor, potser sí, però a batzegades, fregant algun arbre, perduts a estones anem poc a poc on volem anar. Baixar de l'autobús i pujar contents a un altre que camina segur i ràpid en la direcció contrària em sembla un absurd.

La democràcia popular és una utopia... i per això hi hem d'anar!

Per democràcia popular hi entenc aquí el sistema democràtic exercit per la gent del carrer, la participació de les persones en el debat i la presa de decisions sobre el que els afecta, tant a nivell nacional, de carrer, internacional,... D'alguna manera parlo aquí de democràcia com a participació i la distingeixo de la democràcia institucional o professional. Permeteu-me aquesta llicència tot i que admeto que aquesta distinció no és del tot correcta.

El tema que vull tractar i que és susceptible de ferir sensibilitats és que per a participar en els assumptes públics cal tenir una formació determinada que moltes persones majors d'edat no tenen. Això genera un problema complicat d'afrontar i de resoldre.

Primer de tot, però caldria justificar per què dic que moltes persones no tenen la formació necessària per a la participació ciutadana. El meu argument és que hi ha nivells d'evolució en el desenvolupament ètic de les persones i per tant no tothom està al mateix nivell. A grans trets podem dir que totes les persones evolucionen passant per 3 fases de creixement que són egocentrisme (centrats en el nostre interès personal), etnocentrisme (centrats en els interessos dels "nostres" -els meus familiars, amics, compatriotes, coreligionaris,...-) i el mundicentrisme (centrat en els interessos de tothom independentment de qualsevol altra consideració).

Doncs bé, tot i que de manera natural les persones passen per aquestes fases en edats més o menys regulars (estadísticament considerades) també és cert que moltes persones presenten estancaments duradors i fins i tot bloqueigs que fan que no assoleixin mai determinats nivells. Així trobem persones majors d'edat estancades en l'egocentrisme i moltes també en l'etnocentrisme. Considero que les persones que no són capaces de tenir una visió àmplia i pluriperspectiva dels assumptes públics tampoc poden opinar i elaborar idees de bé comú. Atrapats en els seus propis interessos o dels de la seva "tribu" o subgrup no poden oferir respostes vàlides per al conjunt de la societat.

Ja sé que això és polèmic perquè porta a la consideració que no tothom té el mateix grau de validesa a l'hora de participar en política, però el fet que sigui políticament incorrecte no implica necessàriament que sigui fals.

Si s'admet que aquesta és la situació (una societat amb moltes persones que no tenen el nivell de desenvolupament ètic suficient per a afrontar el tema des d'una visió mundicèntrica) podem dir que la meua afirmació anterior respecte a què això implica un problema complicat d'afrontar i de resoldre, és certa.

Complicada d'afrontar. Per què? Doncs perquè ens hem dotat d'un sistema de drets universals que atorguen la capacitat de decidir a tothom (amb el requisits legals imprescindibles) independentment del seu nivell d'evolució. Això vol dir que no podem impugnar el dret de participació en funció de les capacitats i hem d'acceptar que l'opinió d'un egocèntric immadur valgui tant com la d'un mundicèntric assenyat. Això implica un cost social molt gran que convé valorar si val la pena pagar-lo. Clar que l'alternativa seria limitar la participació de determinades persones en la gestió de certs afers públics i

això atenta directament contra els drets humans. Per això deia que és una qüestió complicada d'afrontar.

Complicada de resoldre: Ho és perquè no resulta senzill buscar mecanismes d'optimització de la participació sense discriminar. Amb tot hem de ser coratjosos i buscar noves formes de participació democràtica que ens permetin avançar.

Hi ha un consens gran en no tocar la situació actual de considerar tothom vàlid per a participar en democràcia perquè el fet que hi hagi una quantitat important de persones immadures i amb poc criteri facilita la manipulació i el segrest de la societat en mans d'una classe política i de les elits econòmiques que disposen de gabinets d'estudis sociològics i publicitaris molt més determinants que qualsevol argumentació.

Hauríem però de buscar noves formes de diversificar i assajar la participació popular fent oscil·lar el pol de la participació quantitativa a la qualitativa, per exemple, o establint criteris de maduresa i voluntat participativa com he suggerit en algunes altres entrades.*

*Democràcia, quina bona eina si la sabéssim fer anar...!

Utopia viu aquí

Que siguem molts no vol dir que ho fem millor (contra la massa)

República amb res públic

Estem qüestionant-nos un model polític. Amb el relleu monàrquic apareixen arreu de l'estat les veus que creuen que és un bon moment per a plantejar-nos la forma d'estat: monarquia o república? A Catalunya, a més, el tema de la república es vincula a la independència donat que en cas que aquesta s'aconseguís, no ens és imaginable una altra forma d'estat que el republicà.

He pogut escoltar tota mena d'opinions que defensen la república, i la majoria d'elles es basen en el rebuig a la monarquia, una institució certament anacrònica que resulta difícilment justificable al segle XXI. A mi, però m'interessa més el model de ciutadà que el de govern. Quins ciutadans volem? Súbdits o lliures i solidaris? Un país de súbdits demana un monarca i un de ciutadans lliures i solidaris, exigeix una república en teoria(1)

Crec més aviat que els ciutadans configuren la forma de govern que no pas al revés. Observar quina és la postura dels ciutadans respecte a la cosa pública ens dona moltes pistes sobre quin model podria ser més adequat.

Em fixaré en tres aspectes: la consideració sobre els polítics, els usos dels espais públics i els dels serveis públics.

Tenim una pèssima opinió dels nostres polítics i la xifra que més ho mostra és l'elevada abstenció a les eleccions. No crec que la ciutadania consideri que els polítics són els servidors públics. Més aviat pensen que són gestors (benintencionats, en el millor dels casos) que necessiten controls ja que se'ls suposa fàcilment corruptibles. I resulta molt difícil trobar qui defensi l'honestetat dels polítics i valori la seva tasca com a generosa i lleial a la gent. I la benvolença i la impunitat amb que són jutjats els corruptes no només per la llei sinó també per la gent (els voten igualment) em fa pensar que en el fons la majoria els entenen i pensem que si nosaltres tinguéssim les mateixes oportunitats d'aprofitar-nos de la situació, ho fariem també. Moltes dels meus alumnes ho reconeixien sense cap vergonya i fins i tot amb plus d'orgull. Si tenim aquesta ciutadania, i els polítics són els nostres representants, estan molt ben triats.

Pel que fa als espais públics, crec que els tenim molt mal cuidats perquè no ens els fem nostres, no els considerem espais comunals. Els embrutem, els abandonem, buidem els cendrers al mig del carrer aprofitant el semàfor vermell, guixem les parets, escopim i tirem els xiclets i els papers al terra, abandonem el que ens sobra al mig de la vorera... Crec que la cosa pública no es considera la cosa de tots sinó la cosa de l'ajuntament o de l'estat. Hi ha sempre un propietari, algú que se n'ha de cuidar i a qui podem enganyar si ens convé. No concebem la propietat comuna! Som de propietat privada, nosaltres.

Fixem-nos finalment en els serveis públics. Al nostre país, si ets de classe alta podràs gaudir dels serveis privats, que tot i que sovint no donen millor qualitat, et permeten gaudir d'un estatus de propietari, de qui paga i per tant pot exigir. L'usuari del servei públic és cada cop més conformista perquè veu com amb les retallades i la desvaloració d'allò públic els minvats recursos s'han de redistribuir i que ens toca a menys atenció per persona. Però l'afany del ciutadà no és majoritàriament recuperar el servei públic sinó tenir el nivell adquisitiu per a usar els privats. A la majoria ens agradaria ser propietaris dels serveis privats.

Admetem-ho, els partits que defensen l'escola privada, la sanitat privada i les privatitzacions en general, són els majoritaris. Són els representants de la majoria. A mi em sembla que tenim un país que vol "res públic", no república. Aleshores, no deixa de ser un contrasentit aquest sentiment republicà que ara ens embarga. No soc ingenu, conec la resposta al meu plantejament. Els moviments republicans no tenen res a veure amb la concepció d'allò públic. Imagino una república catalana amb un govern de convergència o qualsevol altre i no veig cap canvi pel que fa a l'escola o la sanitat privada.

El meu desig seria posar l'accent de la república en la cosa pública. No em puc imaginar una república amb "res públic" tot i que és la que ens espera. El sistema capitalista ens permetrà canviar-ho tot mentre tot segueixi igual. I com que tot seguirà igual, segurament acabarem tenint una república de súbdits (dels sistema econòmic).

(1) Dic en teoria perquè en realitat tots sabem que hi ha monarquies com la britànica que donen deu voltes a moltes repúbliques com ara les àrabs o les de l'est d'Europa.

Tant de bo al final decideixin els idiotes!

Prenc la paraula "idiota" en el seu sentit etimològic. Significa aquell que s'ocupa només del que és seu. L'arrel grega "idio" es refereix al que és propi d'un. Un idiota és en aquest sentit, algú que està centrat en ell mateix i no es preocupa per a res del que és comú.

Aquesta actitud egocèntrica, pròpia de la infància pot mantenir-se en moltes persones adultes i denota un estancament en el creixement. En aquest escrit faig servir, amb una certa intencionalitat provocativa la paraula idiota, per a designar aquells que el dia de les eleccions, el dia en que es debat el que és públic, de tots, passen.

Entenent que hi pot haver altres causes per a no participar en les decisions de la col·lectivitat, un "idiota" seria aquell que no s'interessa ni participa perquè no entén que allò li afecti. Aquí s'hi poden incloure els anomenats "indecisos", aquelles persones que 24 hores abans de les eleccions no saben a qui votar.

Es parla molt dels indecisos i sembla que són el mercat més valorat per als polítics ja que sovint són ells els que acaben decantant la balança. D'indecisos n'hi ha, al meu entendre de dos tipus: els que dubten sobre quina opció recolzar (els menys) i els que no aniran a votar. Les estimacions actuals pel que fa a les eleccions del 27S són d'un 25%, és a dir que un de cada quatre catalans no votarà.

Les campanyes electorals i la publicitat van dirigides a fidelitzar els que ja estan convençuts i també a convèncer els indecisos. I tal com estan les coses en aquest cas que ens ocupa, el vot dels indecisos serà decisiu. Això en el cas que acabin anant a votar! Per això desitjo que siguin els idiotes els que acabin decidint perquè això voldrà dir que hauran anat a votar i per tant... hauran deixat de ser idiotes!

I un cop passades les eleccions necessitem que deixem tots de fer l'idiota (cosa que fem quan la nostra única participació és votar) i ens posem a treballar des de tots els àmbits. Deixar de ser idiota vol dir implicar-se en la societat, farcir el teixit associatiu, participar en els debats quotidians, entrenar la raó pel dubte i sotmetre les passions immobilistes.

Un país d'idiotes és fàcilment manipulable; un país de gent participativa i democràtica és una utopia possible. Som-hi!

Podem votar no votar, però no podem votar no votar votar!

Hahaha...! Si has arribat aquí és que no et fan por els embarbussaments! O que tens més curiositat que seny!

La frase és artificiosa i amb cacofonia innecessària, però m'ha semblat un bon reclam per a motivar a llegir-ho (o no).

La frase en qüestió pretén dir que podem decidir en determinats moments que decidim coses sense votar però que mai no hem de sotmetre a votació la possibilitat de no tornar a votar.

El tema de les votacions és complex i interessant. Estic segur que la primera votació es va fer sense decidir per votació que es faria. Lògic, no? Amb el temps, però ha quedat gravat en l'imaginari polític de la nostra societat que la cosa més democràtica i justa és que les decisions es prenguin per majoria un cop consultats tots els subjectes de ple dret que tenen un vot que val igual: una persona, un vot!

Aquest tema és ja de per sí polèmic i conflictiu. M'hi dedicaré en un altre moment. El que ara vull plantejar és el fet de si totes les coses s'han de decidir per votació o no.

És evident que la resposta és "no", ja que el sentit comú així ho evidencia. Seria terriblement feixuc i farragós que totes les decisions públiques s'haguessin de prendre per votacions. Per això la democràcia representativa és una alternativa ben vàlida.

Podem decidir legítimament que certes coses les decidirem sense votar, ja sigui a través dels nostres representants, o delegant en persones d'autoritat o qualsevol altre sistema que pensem. I això ho podem decidir fins i tot amb unes votacions. Aquesta és l'explicació de la primera part de la frase: "Podem votar no votar"... certes coses.

Ara bé, imaginem que algú proposa una votació sobre la fi definitiva de les votacions. Imaginem que algú planteja, a través de propostes parlamentàries o incorporant-ho a programes electorals, que no tornarem a votar mai més i que queda liquidada la democràcia directa. Això és el que en determinats moments històrics va passar, com quan, de fet, Hitler es va presentar a les eleccions amb la ferma intenció (no explicitada) d'instaurar un sistema antidemocràtic. O els partits islamistes com el FIS (Front Islàmic de Salvació d'Argèlia) que al 1990 es va presentar a les eleccions amb una proposta que anul·lava la democràcia i instaurava un règim teocràtic. I van guanyar les eleccions! Un cop d'estat va truncar aquesta kafkiana aventura amb conseqüències tant o més greus.

I és que la decisió de no tornar a votar mai més no és legítima. Per què, direu? I si una comunitat decideix desterrar les votacions i ho decideix votant que no tornaran a votar mai més res, ni tan sols la possibilitat de tornar a votar més endavant? (Això és el que vol dir "votar no votar votar", o sigui decidir que mai més no tornarem a decidir sobre les votacions) Doncs tampoc en aquests casos! Per què?

La meua justificació és que en el procés evolutiu es van adquirint noves conquestes i coneixements que ens situen en posicions més avançades pel que fa a la gestió de la vida pública. Cada nova etapa desterra l'anterior de forma que la supera i inclou. La democràcia supera la tirania i inclou totes les responsabilitats que abans s'atribuïa el dictador.

Un cop assumits els drets humans, no podem decidir, per exemple, que les dones són inferiors als homes. I si ho fem és un acte de retrocés, una involució que no té cap legitimitat i que mereix ser contestada des de tots els àmbits cívics i ètics.

Igualment, un cop assolida la democràcia, aquesta només pot ser transcendida i millorada, mai amputada o negada. És una dinàmica consubstancial amb l'evolució que fariem bé de no oblidar. Ja sé que molta gent creu que no hi ha res que una votació no pugui desfer o imposar, però crec que és una opinió poc reflexiva. El vot no és do que la divinitat ens ha atorgat; és una conquesta social preuada. Qui pretengui conèixer un sistema alternatiu i imposi la desaparició de la democràcia, haurà de fonamentar-ho (segurament no en tindrà cap interès ni intenció) i no trobarà raons més sòlides, històricament avalades i fruit de consensos col·lectius que les que ja té la democràcia.

A no ser, clar, que un cop de puny es consideri superior a un raonament.

Un home, un vot; una moneda, un euro

El principi de la democràcia diu que el vot de cada persona val igual, independentment de la condició social, psicològica, física o ètica que tingui.

Aquest principi va constituir un avenç extraordinari en un moment donat de la història (revolució francesa) i convé fixar-lo com a referent definitiu de la democràcia, la qual cosa vol dir que no podem anar mai en contra d'ell però sí que podem fer canvis per a millorar-la sense perdre'n l'essència.

Ara mateix, en els països democràtics, "un home, un vot" no és veritat. Els menors de 18 anys no poden votar, els vots dels habitants de ciutat valen menys que els del camp (pel principi de representació territorial), i la ponderació de la llei D'Hondt fa que el valor del vot depengui de circumscripcions i de la legislació electoral.

Però no és ara això el que volia comentar. Admetent que tots els homes tenen dret a votar, cal entendre també que el vot d'una persona informada és millor que el d'una que no ho està. No dic que sigui menys vàlid, sinó que és pitjor si atenem a l'objectiu últim de la votació: trobar la millor solució o elegir els millors per a fer-ho.

En altres moments he comentat que actualment la democràcia està molt manipulada de manera que la publicitat i els mitjans de comunicació poden fàcilment orientar i decidir el vot de molta gent. Sembla que a les darreres eleccions el PP va fer una bona inversió contractant un empresa usamericana que li va proporcionar els vots que li faltaven en determinades províncies.

Hem d'esforçar-nos en fer que el vot sigui cada cop més conscient i savi. Convé que les eleccions ens donin una bona sortida als problemes que tenim. Ens convé a tots afinar les eines per tal que les

eleccions siguin un autèntic treball col·lectiu de deliberació i decisió i no només un càlcul numèric de papers sense considerar la qualitat i la intenció que hi ha darrera cada vot.

Sé que el tema és complicat i desperta susceptibilitats, però hem de ser valents i arriscar perquè coneixem els límits de l'actual sistema. Moltes vegades penso que els rigoristes i escrupolosos guardians de la rigidesa electoral són els que en surten beneficiats.

Necessitem ponderar els vots tal com ho fem amb les monedes. No totes valen igual, però totes són útils. Exposo aquí ara una arriscada llista, utòpica i poc refinada d'algunes iniciatives que es podrien provar per tal de veure si trobem una manera millor de prendre les decisions col·lectivament. Si no ens en sortim, tornem al que teníem i tornar a començar, no us sembla? Aquí va!

1. Consens sistèmic: S'aplica actualment al moviment de l'Economia del Bé Comú i consisteix en votar el rebuig que genera una proposta i no l'adhesió. Es pot rebutjar en dos graus: amb una mà alçada (rebuig mitjà) o dues mans alçades (rebuig total) Al final s'aprova la proposta que ha aconseguit menys rebuig.

2. Vots qualitatius: La gent podria votar a favor d'una proposta però matisant la força del seu vot. Votaria 1(poca força), 2 (força mitjana) o 3 (molta força). Guanya la proposta que té més força.

3. Votació oberta: Tothom té un número de vots per donar (estil Eurovisió) i atorga els vots que vol a distintes opcions. Per exemple, si té 10 vots, en pot donar 4 a la CUP i 6 a Esquerra Republicana.

4. Vot limitat: El votant ha de contestar unes preguntes per saber si està assabentat del que es juga en aquella votació. Aquesta proposta la vaig fer juntament amb altres a l'entrada "Utopia viu aquí"

5. Vot ponderat. Hi ha persones que tenen dos o tres vots, o dit d'una altra manera, el seu vot val per dos o per tres. Això seria en funció del seu compromís social, de la seva participació comunitària o algun altre criteri que establíssim.

6. Vots delegats. Les persones poden delegar el seu vot en altres en qui confiïn. Una persona que ho entengui d'economia i hagi de votar una qüestió econòmica, pot dir en qui confia per tal que voti per ell, per exemple.

7. Votar en petits grups: Les persones es reuneixen en grups de tres i debaten el vot tot argumentant i intentant convèncer al grup. Al final es compten els vots dels grups. Això fomentaria el debat i la participació.

8. Vots amb argumentació. La persona que vota exposa clarament el seu argument i una comissió examina la validesa dels arguments.

9. Vot matisat: Cada persona abans de votar s'atribueix a ell mateix un grau de validesa per a la qüestió concreta que es debat. El seu vot es multiplica per aquest grau de validesa, que podria oscil·lar entre 0 i 1. Així, jo podria dir, per exemple que el meu vot val 0,7 perquè en el tema que s'està votant, el meu grau de competència considero que és superior a la mitjana però inferior a la dels experts.

En fi, ja podeu parar de riure! Hem de ser creatius i valents per provar coses noves. D'entrada a mi també se m'acudeixen totes les trampes, manipulacions i usos perversos de totes les propostes que faig. El que passa és que les propostes estan fetes amb la premissa de que tots volem que surti bé i no volem enganyar ni guanyar a qualsevol preu. Volem que surti la millor solució col·lectiva perquè és el que a tots ens convé.

Si no hi ha bona voluntat, cap d'aquestes propostes no té sentit. Clar que amb bona voluntat fins i tot el nostre limitat sistema actual seria bo. Conclusió: ajuntem la bona voluntat i la imaginació política.

El dret a decidir comporta el deure de saber

Actualment a Catalunya tenim una situació força delicada pel que fa al dret a decidir si som un estat independent o no.

Està clar que hi ha molts aspectes a considerar i no són de poca profunditat. Tenim el fet de la il·legalitat evident (la legislació actual no ho permet) i la qüestió derivada de si la desobediència o la decisió unilateral seria justa. Es podria interpretar com un acte d'immaduresa democràtica o com un pas més enllà de la llei envers la justícia. No és d'això del que vull parlar avui.

Avui volia parlar de la situació que viu el nostre parlament. Una majoria de parlamentaris estan a favor de la independència tot i que això no vol dir que una majoria de ciutadans hi estiguin. Sabem que el nostre sistema de representació parlamentària no és homogeniament proporcional a la població.

Legalment, però, el parlament podrien actuar a favor de la independència tot i que segurament la mateixa legalitat que esgrimirien per fer-ho podria ser l'exigida pels contraris per negar-la. (No és legal anar contra la llei i la llei ara no permet declarar la independència)

Doncs bé, a l'hora de prendre decisions crec que cal tenir tota la informació, sobretot la més rellevant. I ara mateix el parlament no sap si la majoria de catalans vol la independència o no. Cadascú fa els seus càlculs derivats de les eleccions parlamentàries, de la consulta del 9N o de qualsevol altra font, però fet i fet, no sabem de forma rigorosa i democràtica quina és la voluntat dels catalans.

Per això, perquè el dret a decidir comporta el deure de saber, crec que el parlament ha de prioritzar de totes totes el referèndum. I crec que en això està el parlament i el govern i me'n felicito.

Necessitem saber si la gent vol un nou país independent o no. És tan evident i elemental que un referèndum -sigui vinculant o no- aclariria les coses que difícilment s'hi poden posar objeccions.

Crec que la major part de persones, partits i ajuntaments d'aquest país estan a favor del referèndum, tant si volen com si no volen la independència. Necessitem la veritat i seria aquesta veritat la que donaria força moral definitiva a la independència o a la no independència. Fins i tot crec que si poséssim tota l'energia en aquest objectiu aconseguiríem una unitat democràtica dels partits molt necessària per fer front a les postures clarament obstruccionistes o immobilistes.

El nostre repte ara és fer el referèndum. Catalunya i sobretot el seu parlament, necessita saber abans de decidir.

Compte amb l'argument de què les urnes són bones per elles mateixes

Un ganivet no és bo ni dolent. Depèn de l'ús que en facis. Quan talles pernil és bo però quan ataqués algú, dolent. Una urna tampoc és bona per ella mateixa. Depèn de l'ús que se'n faci.

Per demostrar que una urna pot ser un instrument de la injustícia, només cal recórrer a la història i pensar en tantes eleccions i votacions com han convocat dictadors, tirans, sàtrapes i líders totalitaris a fi de justificar el seu poder. I sempre ho han fet amb urnes!

Una urna no és més que un mitjà, un instrument per a conèixer l'opinió i la voluntat de la gent. D'entrada, en democràcia, que significa poder del poble, sembla que votar sempre és millor que no fer-ho i ser consultat sempre millor que no ser-ho.

Aquest pensament però, és massa simple. Ja vaig parlar d'aquest tema en una altra entrada titulada No tenim dret a decidir... -ho tot! Una consulta ciutadana ha d'estar subjecta a una lògica que garanteixi que el resultat mostri amb claredat el sentir de la població.

Sabem quantes coses hi ha que alteren la recta opinió, que adulteren els sentiments, que oculten la veritat... Sabem com d'avançades estan les tècniques de manipulació de masses i tot això ens fa pensar que cal actuar amb prevenció. Cert que mai podrem evitar aquests perills i que les precaucions no han de limitar l'ús del dret democràtic, però hi ha d'haver una legislació ben estudiada que preservi i garanteixi la fidelitat de l'instrument, de les eleccions i referèndums, vaja.

I qualsevol legislació democràtica no permetrà que es puguin convocar consultes quan les demani la gent perquè si a cada moment, cada col·lectiu, pogués imposar una consulta els resultats mostrarien més la influència d'aquests grups i de les circumstàncies del moment que no pas el sentir profund de la gent.

No poden els homes d'un poble demanar una consulta vinculant per decidir que els homes tinguin més drets que les dones perquè va contra els drets humans que són precisament els que legitimen la democràcia en que es fonamenta aquesta consulta.

No poden demanar els habitants d'un lloc una consulta sobre l'expulsió dels immigrants l'endemà de què un d'ells hagi comès un assassinat horrible perquè la immediatesa i l'impacte emocional altera substancialment les nostres opinions.

No es pot demanar una consulta sobre un fet que ha estat consultat molt recentment perquè no hi ha hagut encara temps suficient per a què la població conegui les conseqüències de la decisió primera i per tant ens faltaria el coneixement necessari per a opinar.

En fi, que l'ús indiscriminat d'urnes no és un sistema factible ni garanteix una millor democràcia.

Respecte al tema de la independència de Catalunya, massa sovint estic sentit com s'argumenta només amb les urnes, la consulta i la veu del poble, com si això sol, per ell mateix ja fos bo.

"Ells prohibeixen, nosaltres posem urnes" "Ells denuncien, inhabiliten... nosaltres posem urnes". "Som un país que vol urnes i no armes" Frases com aquestes les sentim tothora i tenen un punt feble ben gran: no es diu per què una urna és bona en sí. Potser si el govern espanyol posés urnes a tot Espanya per a decidir la independència de Catalunya, els que pensem que seria una jugada ben injusta, trobaríem ben nefastes aquestes urnes.

O sigui que a l'hora d'argumentar, sisplau, no n'hi ha prou amb esgrimir urnes com si fossin la creu que els creuats ostentaven en les seves batalles. Cal afegir arguments legals, de justícia, de fonamentació democràtica i de cessió de poder a la ciutadania respecte al seu futur col·lectiu.

Que siguem molts no vol dir que ho fem millor. (Contra la massa)

Parlo de política. Parlo de participació i parlo sobretot de presa de decisions. Aquest és un tema candent i molt polèmic. Quan es tracta de decidir coses col·lectives, si el grup és petit i tots els membres estan en la mateixa posició, crec que el millor és un diàleg obert i un consens. Això implica que tots poden parlar amb tots i que hi ha un llistar de familiaritat i d'acceptació mútua que permet una entesa ja sigui perquè tots estan d'acord en què el que han decidit és el millor o perquè els que no ho veuen així tampoc tenen arguments o veuen prou profit en oposar-s'hi. A això en diem consens.

Aquest "sistema polític" on tots en pla d'igualtat parlen amb tots i arriben al consens, l'anomenaré assembleari. Al meu entendre només funciona quan és un grup reduït i tenen tots els mateixos estatus. No funciona quan és un grup gran o quan hi ha una jerarquia entre els seus membres. Així l'assemblearisme funciona bé en un grup d'amics, en un equip de professionals del mateix rang, en un conjunt musical, en una comunitat de veïns... I no pot funcionar, al meu entendre, en una família, una classe d'un institut, un hospital o una orquestra perquè són organitzacions essencialment jeràrquiques. Tampoc pot funcionar en un grup de més de 20-30 persones.

Un grup de més de 30 persones, i més si no es coneixen entre elles, és un grup que requereix una direcció. No s'autogestiona a no ser que entenguem per autogestió que algú prengui la coordinació. No hi ha manera de gestionar com es gestiona perquè cada decisió sobre aquest aspecte necessita una prèvia que no tenim. Si en una assemblea de més de 30 persones ("assemblea +30" a partir d'ara i ja entendreu que el número 30 és simbòlic) algú pren la paraula i es dirigeix a tots, cal preguntar-li primer qui li ha donat permís o com sap que pot dirigir-se a tots. Com que no hi ha normes res del que passi està autoritzat i no se sap què es pot i què no es pot fer. Qualsevol pot impugnar qualsevol cosa. Si algú diu "Proposo que votem" algú altre pot dir "proposo que no votem". Com es resol aquest xoc d'interessos? Ho podríem votar, però també podríem no votar-ho com proposa el segon i decidir-ho a sorts, per exemple o en un comitè d'experts o ves a saber com. Ja veieu que la cosa es complica perquè podem votar si volem votar si votem que cal votar o no. Aquest és un conflicte kafkià que no es resol coherentment mai però que es resol fàcilment sempre quan algú imposa el seu criteri entre aclamacions de la massa.

I aquest és el problema. La massa, les assemblees +30 tenen una dinàmica que es pot estudiar perfectament i són fàcilment manipulables. De fet quasi ningú no convoca una assemblea +30 si no creu que ho pot controlar. Una assemblea +30 és un caos, un espectacle i només funciona quan qui les promou les condueix. En aquests casos però la seva inèrcia contradiu clarament els seus principis. Se suposa que l'assemblea popular o la massa és sobirana, sap el que vol i és el fonament del poder del poble però per contra necessita uns guardians o vetlladors que la condueixen i regulen. Alguna cosa falla.

Una assemblea oberta a tothom té unes lleis i unes condicions. D'entrada no hi pot anar tothom perquè té uns espais i uns temps que no permet que tots els interessats coincideixin. En segon lloc participar en una assemblea +30 requereix una determinada personalitat: cal saber mantenir l'atenció, saber demanar la paraula (no és fàcil en un grup nombrós), cal tenir confiança en un mateix i saber parlar en públic (tampoc tothom en sap), cal saber argumentar i tenir idees clares, tenir el do de l'oportunitat per parlar quan toca i callar quan cal. Cap d'aquestes qualitats són comunes al ciutadà de carrer.

Per això a mi em sembla que a les assemblees populars hi assisteix "l'aristocràcia popular", és a dir la gent més ben preparada i la més motivada. No casualment hi ha una nòmina de persones que coincideixen en totes les assemblees populars i són sempre les mateixes. Si aquestes assemblees populars tinguessin poder decisor, aquestes persones serien els que manen, no pas el poble.

En definitiva, estic en contra de la deliberació i la decisió massiva. Històricament les aportacions de les masses no són sempre positives. Trobaríem igual nombre de casos de masses que han provocat canvis i accions negatives com de positives.

La democràcia no crec que hagi de créixer per aquest camí tot i que un determinat sector de moviments socials s'inclinen per aquesta via. Imagino que deu ser per falta d'imaginació o per iconografia revolucionària. La democràcia, però, ha de millorar i superar l'estat actual de segrest permanent per part de la classe política.

Hem de ser més creatius i atrevits. En una propera entrada us proposaré tres línies d'intervenció per tal de superar l'estat actual de paràlisi política. Propostes ridícules, impossibles i gens senzilles d'acceptar. Serà la meua proposta de materials per a posar al sac de tot allò utòpic que necessitem remenar per tal de trobar entre tots alguna via política que inclogui i transcendeixi la democràcia actual i que il·lusioni la gent.

L'exigència més revolucionària: "Això ho decidim entre tots!"

"Si votar servís per a alguna cosa, ja estaria prohibit". Aquesta frase de Mark Twain que va popularitzar Eduardo Galeano toca la tecla més sensible de la democràcia.

La democràcia ha acabat essent la serva del capitalisme. En nom de la llibertat i el progrés, les elits econòmiques s'han instal·lat definitivament en el poder. No és un rol nou perquè sempre ha sigut així, però és admirable la forma com ho han acabat fent. En lloc d'usar la força bruta o la repressió, l'oligarquia usa el control de la informació que és l'arma més eficaç.

El poder pren les decisions importants i ens fa creure que ho fem nosaltres. Ens convenç de que decidim el que ells volen i quan ho volen. Així esdevenim súbdits sense tenir la sensació de ser-ho i se'ns atribueix la responsabilitat de les decisions que ens fan prendre.

Poques coses ens deixen elegir. Ben poques. De fet, jo només en sé dues: la composició del poder legislatiu i les alcaldies. Segurament ens ho deixen fer perquè saben que no serveix per a res. Els polítics acaben legislant a favor del poders fàctics ja siguin multinacionals, grups de pressió o oligarquies financeres.

Són bons, molt bons. No sé com s'ho fan perquè sempre hi hagi una majoria de legisladors, siguin del color que siguin, que acaben afavorint els interessos de la minoria dominant a costa d'implementar la injustícia i augmentar les diferències socials.

Ens deixen votar perquè no serveix per res! Per això, quan tot de cop, tots s'esgarriren davant una iniciativa que pretén donar el poder de decisió a un poble respecte al seu futur polític, podem estar segurs de què hem tocat un punt feble, un taló d'Aquil·les.

Hem traspassat un llindar prohibit, un tabú, un territori sagrat. A Catalunya estem qüestionant l'estatus quo i estem prenent-nos llibertats que no ens han donat. Això canvia les regles del joc i tot pot trontollar. Però com diu no sé qui, res no ens sembla pitjor que seguir com ara sotmesos i vençuts a una casta d'aristòcrates que controlen tots els ressorts del poder.

Mai s'havia esverat tant el poder com quan el poble vol accedir a nous espais de decisió. Res no és més revolucionari que dir "Això ho decidim entre tots!".

L'autèntic malson del poder és que la gent es contagiï d'aquesta anhel de participació política. Que poc a poc comencem a voler decidir qüestions socials, econòmiques, ecològiques, culturals... que fins ara han estat monopoli dels polítics controlats pel poder real.

Però aquest és el camí que hem de prendre. Cada cop més hem d'exigir decidir coses. No pot ser que la majoria pensi que la distribució actual de riquesa és injusta i els nostres polítics mantinguin les coses com estan. No pot ser que la majoria vulgui energia ecològica i sostenible i els nostres polítics defensin les empreses contaminants. No pot ser que la gent vulgui reduir les diferències salarials i els polítics legislin per tal que augmentin...

L'autèntica por és que després de la independència vingui "això també ho volem decidir". Un cop alliberada l'energia de l'autonomia col·lectiva, serà molt difícil reprimir-la.

Per això espero serioses resistències a la independència de Catalunya. Des de fora, un augment de la mentida informativa, una campanya de por, un seguit de desastres que seran interpretats com a conseqüència de les forces innovadores. Hi haurà un augment de futbol, televisió evasiva, populisme i enemics exteriors. Tot molt conegut. Totes les armes disponibles estaran carregades i a punt contra l'únic i definitiu enemic que tenen: les nostres ganes de decidir cada cop més coses a cada cop més llocs*.

Però hi haurà també un enemic interior i aquest serà la inèrcia que portarà el nou estat a reproduir les simetries de poder dels estats estàndards. Lluitar per fer un estat nou només val la pena si és un estat transformador. Si ha de ser com el que tenim ara, canviant les elits d'allà per les d'aquí, ja estem bé tal com estem...

* L'Economia del Bé Comú, una filosofia econòmica alternativa al capitalisme proclama una política de participació de la ciutadania en les decisions econòmiques que actualment estan en mans dels experts. Propugna les assemblees econòmiques locals que decideixen des dels sous dels alcaldes, fins a les condicions del proveïdors municipals, o l'aplicació de la renda de ciutadania.

Integrar l'exèrcit a la societat és integrar la nostra violència controlada

Sé que toco un tema delicat, però els filòsofs tenim l'instint natural de no defugir cap tema conflictiu.

La motivació per parlar de l'exèrcit ve del rebuig social que pateix aquesta institució que es concreta en les demandes de que l'exèrcit desaparegui dels espais públics com ara les zones naturals on entrenen o els salons d'ensenyament.

Vull sotmetre al vostre criteri diverses consideracions al respecte.

La primera és que la violència és consubstancial en l'home. Ignoro si és possible que els humans evolucionem fins a fer-la desaparèixer però en tot cas, ara mateix no estem ni de lluny en aquesta situació.

Els humans exercim la violència física arreu i on ha estat reprimida despleguem la psicològica a nivell individual. A nivell social tenim la violència estructural i els conflictes armats (ja siguin terrorismes o guerres)

Vivim doncs en un ambient de violència explícita i potencial i negar-ho pot ser molt benintencionat però és molt poc realista.

Sempre em sorprèn que la gent critiqui l'exèrcit i en canvi no la policia. De fet exèrcit i policia tenen les mateixes funcions de defensa només que una envers l'amenaça estrangera i l'altra envers les que venen dels propis ciutadans del país.

Evidentment que conec perfectament l'argumentari contra l'exèrcit. Se li atribueix els morts en les guerres, l'opressió de la població en estats no democràtics, el foment de la indústria bèl·lica i el macabre mèrit d'haver posat en risc la supervivència del gènere humà i del planeta per primer cop a la història.

No negaré els fets però ens cal afinar millor les responsabilitats. Els exèrcits sempre estan en mans del poder polític, ja sigui governs democràtics o dictadures. Són els polítics -fins i tot els militars quan fan de polítics- els responsables. Són les minories, els poders fàctics que manipulen l'economia i la política per

afavorir els seus interessos els qui controlen i ordenen les guerres. Dir que l'exèrcit és el culpable és tan ridícul com dir que qui va matar Kennedy va ser el fusell Carcano que li va disparar!

Direu que sense exèrcit no hi hauria tanta possibilitat de fer mal i això també ho dubto. La violència descontrolada i no institucional mata contínuament milers de persones al món. El genocidi d'hutus i tutsis a Ruanda l'any 94 demostra que no fa cap falta tenir armes ni exèrcit per matar en pocs mesos més de 800.000 persones!!!

He fet la mili i sé per experiència com d'absurda és la institució militar, constituïda per una autèntica casta al servei del poder.

Tinc clar que tots els disbarats que ha facilitat l'exèrcit són una mostra evident de la nostra incompetència a l'hora d'exercir una política al servei de la justícia i la pau. És la nostra ambició, l'anhel de poder i de diners el que fa que es prostitueixin serveis de protecció com és l'exèrcit.

Amb tot, aquest servei és necessari perquè som violents i perquè no podem negar les nostres pulsions bàsiques sinó que les hem d'integrar, controlar i posar al servei de la justícia.

Com fer-ho? Sé què vull però no sé com arribar-hi. El que no vull de cap manera és fer veure que els humans no tenim violència i renegar del nostre instint de supervivència. També amb el sexe hi ha moltes aberracions però no per això neguem la possibilitat i la necessitat d'educar-nos i controlar-nos. Doncs el mateix hem de fet amb la violència: controlar-la, educar-nos per tal d'integrar-la a la nostra vida.

Un altre dia parlaré de com veig aquesta necessitat d'educar la nostra ànima irascible, en paraules de Plató.

La miserable guerra és cosa de les elits i els nens-soldat. La noble lluita, dels guerrers

Potser és il·lògic, però en la meua terminologia, guerrer no deriva de guerra sinó de lluita, d'esforç. Segurament és una llicència poètica però crec que té uns fonaments místics ben interessants.

D'entrada crec que és prou clar que les guerres les promouen les elits econòmiques. Hi ha interessos comercials, tant en l'agilitació dels estocs bèl·lics que dinamitzen la indústria armamentista, com en el control i domini dels mercats i de les necessitats a satisfer. Això crec que és obvi.

Ara bé, aquesta guerra interessada, aquest sacrifici de la població en benefici de les minories necessita uns executors. Són els soldats, els nens-soldats. Per què anomeno "nens-soldats" a tots els soldats? Doncs perquè crec que en realitat ho són.

Independentment de l'edat que tinguin, amb 17, 25, 36 o 43 anys, un soldat sempre és un nen. Un nen ingenu amb una mentalitat infantil que es pot controlar i manipular amb facilitat, que s'empassa qualsevol faula, que es mostra acrític i submís amb els seus superiors i el poder en general. Un nen egocèntric que busca la recompensa immediata i l'enaltiment del seu ego amb accions estúpides i burdes que els seus impulsor venen com a heroisme o valentia.

I això val tant pels marines usamericans com pels legionaris espanyols, com pels soldats del mal anomenat estat islàmic. Tots ells tenen l'esperit crític atrofiat, la fe cega en els seus superiors i la necessitat compulsiva de ser reconeguts. La recompensa sempre és personal i egocèntrica, com ara el prestigi de pertànyer a un cos, la soldada (d'on prové el nom d'aquests mercenaris), o el paradís promès pels musulmans.

Malgrat hi ha una retòrica dels ideals bèl·lics, com la defensa de la pàtria, de la religió o la companyonia, el fet és que el soldat s'enorgulleix del seu sotmetiment, subordinació i obediència acrítica. El seu model és el de l'esclau submís i fidel que dona la vida pel seu amo encara que aquest doni ordres absurdes o clarament delirants.

Tot soldat és un nen perquè si fos adult, no seria soldat. Si fos adult i reconegués la noble ira que es desperta en el pit dels defensors de la justícia seria un guerrer. I és que el guerrer és algú que lluita des del seu centre. És autònom, crític, valent i coratjós. Sap identificar clarament el camp de batalla i sap plantejar estratègicament els combats.

El seu model és el de les arts marcial, aquesta disciplina personal que interpreta el món exterior a través del propi món interior. El guerrer sap que tota lluita és amb un mateix, que tot el que percep és reflex de la seva pròpia identitat i que l'únic enemic és ell.

Totes les disciplines espirituals han parlat de la lluita interior. La gihad té aquest sentit en la majoria de les accepcions amb que apareix a l'Alcorà. En les primeres arrels de les ordres militats medievals hi ressonava també aquest missatge. Als llibres de cavalleria, a la mitologia del rei Artús, en la majoria de les sagues mitològiques, hi ha aquest concepte del guerrer que té el repte de superar-se a si mateix servint el món, afrontant la injustícia i purificant el seu ser.

Per això un guerrer és el més distint a un soldat que hi pot haver. Si els soldats fossin guerrers no hi hauria exèrcits perquè els guerrers no accepten la disciplina ni la jerarquia. En la línia del superhome de Nietzsche, un guerrer és aquell que decideix afrontar el combat definitiu de tot home: arribar a esdevenir el que realment és.

Renegar dels hospitals i dels cementiris no evitarà la malaltia i la mort. Sobre l'exèrcit a la nostra societat

Sé que aquest és un tema complex i que fereix moltes susceptibilitats, però crec que s'ha de parlar obertament d'ell.

Vaig parlar fa poc de les guerres com a un mal necessari que a vegades s'esdevé. El tema de la guerra i de la violència és un tema sobre el que som molt sensibles i sobre el que es parla amb molta lleugeresa. A més, tot el que es diu s'ha de dir amb una correcció política exagerada.

El fet però, és que els humans exercim la violència. Sembla que ho portem a la genètica. Freud deia que ens movem per dos impulsos, pulsions o instints: sexe i violència, o reproducció i supervivència. Aquestes dues forces estan a la base de la nostra constitució biològica i la cultura no les pot, de moment, anul·lar. La història i la quotidianitat ens mostren que la violència i el sexe exerceixen un poder fascinant en les nostres vides.

Parlem ara de la violència. A poca gent li agrada la violència i la majoria voldríem un món en pau però de moment no som capaços d'assolir aquest estat. Hi ha robatoris, baralles, assassinats, violacions... i actes agressius de tota mena, no solament entre les persones sinó també entre les comunitats, les religions i els països.

En aquest context, la protecció i la defensa és una aspiració legítima i necessària com ho és la medicina encara que a ningú no li agradi la malaltia. De fet la protecció civil, els bombers, i en menys mesura guardes de seguretat i policia tenen l'acceptació general de la societat. Per què l'exèrcit no?

L'exèrcit s'associa a la destrucció, l'agressivitat, la crueltat... i en efecte, la major part de les agressions col·lectives que hem perpetrat s'han fet a través de l'exèrcit. Ara bé, una cosa és la funció de l'exèrcit i una altra l'ús pervers que es pugui fer d'aquesta institució.

Deixo algunes reflexions no massa connexes sobre el tema amb l'ànim d'aportar elements pel debat.

D'entrada abans de l'existència dels exèrcits, la violència existia igualment. Moltes massacres han estat realitzades per poblacions no militaritzades. Recordem la matança entre hutus i tutsis a Ruanda l'any 94. L'autèntic mal està en l'odi que professem, no en els eines que usem. Si no tenim armes o exèrcit, agafem ganivets i organitzem ordes...

L'exèrcit és una institució amb uns valors de defensa i té un codi propi com el té la policia. Els múltiples abusos que causen els exèrcits de països democràtics són lamentables disfuncions de persones i vicis institucionals que es donen en tots els àmbits: economia, salut, indústria, etc.

Amb totes les seves limitacions, un exèrcit d'un país democràtic té un codi ètic, una submissió al poder civil, uns valors que recullen les constitucions i estan sotmesos a la llei de manera que els seus excessos poden i han de ser denunciats i castigats.

La violència no és el mateix que la força. La violència és agressiva i la força defensiva. I la policia i l'exèrcit tenen el monopoli de la força i de les armes per a procurar de forma professional i legal la protecció dels ciutadans.

Tot i que se sol equiparar qualsevol acte violent que es doni hi ha una diferència abismal entre la violència gratuïta que exerceixen fanàtics, assassins, màfies, criminals, colles de delinqüents organitzats... i l'acció protectora o repressora de les forces d'ordre públic.

Perquè mentre les primeres actuen de forma impulsiva i irracional obeint només als seus interessos, les forces d'ordre públic obeeixen la voluntat del poble seguint les directrius que marquen els polítics i estan sempre sotmeses a la llei. Pot semblar una distinció retòrica o fins i tot algú ho pot considerar cínica, però per a mi és una realitat a considerar.

Ja sé que es pot argumentar que el mal que han fet els exèrcits és molt superior al de les màfies, o que hi ha una mena d'impunitat, o que obeeixen en realitat als poders econòmics... Sí, tot això es pot considerar i debatre, però no evita que totes aquestes aberracions són fruit del mal funcionament de les institucions, no pertanyen a l'essència de l'exèrcit.

Protegir, defensar, salvaguardar, ajudar al necessitat,... és un valor important i necessari. Cal la institució que ho procuri. Segurament són molts els canvis que ha de patir l'exèrcit per a adequar-se al que realment necessitem. Cal l'eliminació de les armes ofensives (cap bomba atòmica o mina antipersona amb disseny atractiu per a nens pot ser considerada una arma defensiva), cal la formació humana i ètica dels militars, cal l'adequació dels serveis a les necessitats (protecció civil, prevenció i atenció davant els riscos ecològics, seguretat d'instal·lacions vitals, etc.)

Plató considerava que els guerrers constituïen la segona categoria en la seva societat ideal. Els guerrers representaven el coratge que defensa la justícia, com els cavallers medievals tenien la seva ordre i els seus ideals. En totes les societats s'ha valorat la figura del guerrer i mai en la vessant cruel, sanguinària o agressiva sinó en la ponderació, la força, l'autrocontrol i la justícia.

A nivell individual valorem la protecció, les arts marcial, l'autodefensa, la seguretat en tots els àmbits. Em resulta xocant l'aversion que es té a la idea de l'exèrcit. Crec que hi ha una manca d'anàlisi racional profund al respecte i molt de prejudici al respecte.

No estem lliures de la violència. De moment la projectem en l'esport i reneguem de tota expressió violenta sense ponderar les circumstàncies que a vegades fan necessari que s'exerceixi quan la situació d'injustícia o mal major ho demana. Sovint no fer res és més violent que actuar amb força. Recordem que la guerra dels Balcans no va acabar fins que els Estats Units no van intervenir. I el mateix podem dir de la 2a. guerra mundial i moltes altres situacions en les que la bona voluntat es confon amb la ingenuïtat. No som àngels encara.

Drets i deures. Drets fonamentals

Quan es defensa un dret fonamental, qualsevol resultat que no sigui el ple assoliment d'aquest dret és un fracàs.

Els defensors dels drets fonamentals s'han de presentar sempre davant els tribunals de justícia quan són requerits. Però mai davant els tribunals d'injustícia!

(Intent d'aclariment) Si fos veritat (que per a mi no ho és) que tant dret té algú a exercir els seus drets com un altre a negar-los-hi... aleshores podríem arribar a l'absurda conclusió (que jo no comparteixo) que tant dret té algú a la vida com algú altre a no respectar-li.

No crec que tot s'hagi de poder decidir per referèndum.

Els animals no tenen drets però nosaltres tenim dret a dir que en tenen

Cada cop hi ha més sensibilitat envers els drets dels animals. De fet no és els drets dels animals, sinó d'alguns animals. Els mamífers superiors, les mascotes,... semblen gaudir de més consideració que els cucs, els mosquits o els musclos. No sé ben bé per què, però miraré d'acostar-me a una explicació.

D'entrada recordaré la clàssica distinció sobre els drets que consisteix en diferenciar entre els que consideren que els drets són una cosa natural a la qual els humans ens acostem per a descobrir-los (jusnaturalisme) i els que creuen que els drets són una invenció de l'home que l'aplica als àmbits que vol. (Positivisme jurídic)

Jo m'inclino per aquesta segona opinió. Crec que els drets són una conquesta històrica, un fenomen evolutiu que implanta al món una esfera jurídica que no existia abans.

Tenen drets els animals? Deia Fernando Savater que no perquè tampoc tenen deures i resulta complicat parlar de drets sense deures. Altres filòsofs com Mosterín defensen que sí que en tenen. Però quins drets? A la vida? a l'habitatge? a la nacionalitat? Aquest és un primer debat. Si limitem els drets dels animals a la vida digna, estem fent una simplificació de la seva dignitat. Si optem per afegir més drets, tindrem una polèmica servida sense criteris objectius, per ara.

Per altra banda, tots els animals tenen els mateixos drets o només alguns? Tenen els mateixos drets les papallones que els ximpanzés? Resulta complicat. I els mosquits tigras, i les vespes asiàtiques, que són objecte de persecució, tenen el dret a la vida? I els paràsits dels nostres conreus? I si afinem més, els microbis, o els virus, tenen dret a la vida? I les cèl·lules? I les plantes, que en realitat són formes de vida tan "vives" com els animals, tenen drets?

A mi em sembla que aquest debat és estèril i impossible d'aclarir, al menys amb la informació i la formació que tenim ara mateix. La meua postura és que cap d'aquests éssers tenen drets ja que el dret és un valor que només es pot aplicar als humans, que poden ser conscients dels seus drets, exercir-los i defensar-los.

El que passa és que un dels drets que tenim és el de legislar a la nostra conveniència i com que cada cop valorem més la vida i el respecte per certs animals, declarem i fins i tot legislem que en tenen. Doncs bé, com a dret dels humans a assignar certs privilegis als animals, plantes o al que sigui, crec que es pot defensar que alguns animals tinguin alguns drets. Curiosament són els drets que els humans considerem valuosos i afecten als animals que ens importen, interessin o agraden. Un exercici espectacular d'antropocentrisme.

No crec que es pugi defensar que els animals tenen drets en ells mateixos. Només en la mesura que nosaltres els hi atorguem. Al cap i a la fi, quan declarem drets dels animals ho fem perquè defensin una cosa que nosaltres valorem (no els animals) i en el millor dels casos tendim a projectar en ells els nostres valors o a considerar que ells senten i valoren la vida com nosaltres. Pura contemplació del nostre propi llombrícol.

A vegades la guerra és un mal necessari

La nostra condició humana i el nivell evolutiu en què estem ens planteja qüestions greus i dramàtiques com ara la guerra.

Per a mi tres fets són evidents: a) que molta gent no vol la guerra i que molta gent vol la guerra b) que hi ha guerres ofensives i guerres defensives. c) que la guerra mai no és ni pot ser una cosa bona.

Considerant la primera afirmació, crec que descomptant la minoria altament significativa de les persones que viuen de la guerra o que s'enriqueixen a través d'ella, moltes altres estan a favor de la guerra ofensiva. Sigui perquè no coneixen cap altra manera de defensar les seves idees o perquè la guerra canalitza frustracions, ambicions col·lectives o perquè els humans som especialment sensibles a la manipulació emocional quan s'apel·la a les creences o a la pàtria, el fet és que la guerra ofensiva té molts seguidors arreu del món.

Possiblement a la nostra societat la guerra no tingui tan bona imatge però potser és només una aparença. Només cal veure com una societat pacífica i democràtica com la francesa s'ha apuntat ràpidament a la guerra pel sol fet que la guerra ha trepitjat casa seva. Com canviarien les opinions de la gent si els afectés directament a ells la guerra?

Si hi ha molta gent que vol la guerra, això vol dir que la guerra existeix i existirà mentre hi hagi aquesta gent. Dos no es barallen si un no vol, diuen, però dos no poden evitar la violència si un l'exerceix.

I sobre això vull avui reflexionar. Si al pis de dalt un pare apallissa diàriament als fills i la dona i tots els veïns ho sabem i ho sentim a tothora, caldrà fer alguna cosa. Si ens inhibim estem a favor de la guerra del pare contra els fills. En aquests casos la neutralitat és impossible. La vida ens posa en un atzucac incòmode en el qual la puresa i la innocència no és possible. Malauradament això és així tot i que ho voldríem evitar. Cal intervenir, cal defensar els febles, els oprimits, els explotats i cal fer-ho usant la força perquè l'agressor no atén a raons.

Un dia en un supermercat dos joves que estaven davant meu a la caixa van insultar i agredir la caixera davant el meu estupor. Fou tan ràpid i violent que jo no vaig saber fer res més que restar immòbil davant aquella escena. La meua passivitat m'avergonyeix des de llavors. Hauria d'haver entrat en la

baralla perquè la caixa era una víctima, però la por em va paraitzar. La meua covardia va restar camuflada de no intervencionisme i fins i tot em vaig repetir que si hagués intervingut hi hauria hagut una baralla més gran, però això no és veritat. Vaig actuar indignament i encara ara cada cop que veig la caixa em disculpo en silenci.

Malauradament no estem al paradís. Estem en el fang, en un món imperfecte, dur, hostil i complicat. Hi ha situacions en les que la guerra és un mal necessari, un mal menor... encara que sempre sigui un mal.

Clar que queden moltes coses per dir: que no podem fer una guerra després d'haver-la provocat, que s'han d'esgotar totes les possibilitats de pau, que cal fer polítiques de prevenció, que cal lluitar contra la injustícia social i econòmica i la tirania que les provoca, que cal seguir uns codis de guerra justa, que cal entrenar els exercits per a guerres que minimitzin els danys i respectin al màxim les persones (pot semblar una ironia però existeixen els codis de guerra i en situacions reals no són menyspreables aquestes consideracions), que cal desenvolupar armament eficaç i no letal que paraitzi, contingui i dispersi els agressors,... i moltes altres coses que no essent desitjables són necessàries.

A ningú no agrada l'amputació d'una cama però a vegades és el mal menor i no està malament desenvolupar la tecnologia més eficaç per a fer-ho amb el mínim mal. Tot això, està clar, mentre desenvolupem maneres d'evitar les amputacions.

I és que encara no som àngels i no podem aspirar a un paradís. Defensar la no intervenció davant l'agressió a persones innocents, pot ser tant covardia com ingenuïtat.

No sé si he d'aclarir que no defenso la guerra com un recurs habitual. La col·loco només al darrer lloc de les possibilitats humanes per a afrontar injustícies brutals que malauradament es produeixen.

Tenim actualment el conflicte amb el fanatisme islamista i sabem que les bones paraules no pararan aquesta guerra. Sabem també tots els mecanismes que nosaltres mateixos hem activat per a provocar aquesta situació i caldrà treballar intensament per a desactivar-los, però això no treu que la violència està desfermada i que molta gent la pateix i demana ajuda. No atendre aquest clam de les víctimes és un acte tant violent com el que els provoca.

He llegit fa poc l'entrada al Blog "El moscardó" del meu bon amic Simon Vall. Ilosera "Com es pot derrotar l'Estat Islàmic?" i em sembla una anàlisi lúcida, rigorosa i molt ben explicada del que es pot i cal fer en aquest cas. Us el recomano.

Necessitem una declaració universal de deures humans

Ja sé que en la Declaració Universal dels Drets Humans hi ha implícita una llista de deures, però crec sincerament que necessitem ara mateix fer una declaració Universal de Deures Humans.

La situació mundial és prou complexa i les alarmes fa temps que sonen sense que acabem de saber per on hem de començar ni com ho podem fer. Les crisis migratòries estan posant a prova les pautes de convivència que el costum i la monocultura havien consolidat al llarg del segle XX.

Mentre estem debatent què ens passa i com ho podem afrontar de manera global, necessitem amb urgència un marc normatiu de deures consensuat i que estigui recolzat per les lleis. Crec que correspon a l'ONU desplegar un breu i contundent codi de deures, difondre'l i fer-ne pedagogia.

Aquest codi serviria com a paraigua o mur de contenció mentre treballem en la conscienciació i la reformulació del nostre estil de vida per tal de fer la vida humana respectuosa i digna i el planeta sostenible i respectat.

Žižek, l'anomenat filòsof de l'anarquia, proposa al seu llibre "La nueva lucha de clases. Los refugiados y el terror" un seguit de normes: Diu "S'han de fer dues coses: primer formular una sèrie mínima de normes que siguin obligatòries per a tothom, sense por de què semblin eurocèntriques: llibertat religiosa, protecció de la llibertat individual contra la pressió del grup, drets de les dones; i en segon lloc, dins d'aquests límits, insistir de manera incondicional en la tolerància envers les distintes formes de vida. I si les normes i la comunicació no funcionen? Aleshores cal aplicar la força de la llei en totes les seves formes." (Pàg. 114)

Jo m'atreveixo a aportar una proposta de "deures humans" inspirada en les tres lleis de la robòtica d'Isaac Asimov(1):

1. Un humà no farà mai mal a un altre ésser humà o, per inacció, permetrà que un ésser humà pateixi un dany.
2. Un humà respectarà sempre les lleis democràticament establertes, excepte si això entrés en conflicte amb la primera llei.
3. Un humà desenvoluparà lliurement l'estil de vida que anhelï excepte si això entrés en conflicte amb la primera o la segona llei.

Ja sé que la realització pràctica d'aquesta utopia presenta molts dubtes i conflictes però el que importa és que es tinguin clares les prioritats: respecte a la vida i a la integritat - consens de convivència - llibertat individual. També cal tenir molt clar el valor universal i multicultural d'aquestes normes. I encara caldrà apel·lar a un sistema legal que protegeixi aquesta estructura.

Estic convençut que només si arribem a un consens sobre punts bàsics que garanteixin la seguretat i la creativitat podrem alliberar prou energia humana per a formular l'alternativa que necessitem.

(1) Isaac Asimov les va formular en el seu relat "Círculo vicioso" dins l'obra "Los robots" al 1989. Diuen així:

Un robot no hará daño a un ser humano o, por inacción, permitir que un ser humano sufra daño.

Un robot debe obedecer las órdenes dadas por los seres humanos, excepto si estas órdenes entrasen en conflicto con la 1ª Ley.

Un robot debe proteger su propia existencia en la medida en que esta protección no entre en conflicto con la 1ª o la 2ª Ley.

Si algun dia els drets dels animals i els de les persones fossin incompatibles, quins haurien de prevaler. Per què?

El tema dels drets dels animals és un aspecte interessant de l'ètica perquè ens ajuda a plantejar-nos la naturalesa i els límits dels drets.

D'entrada la meua posició és que els drets no són naturals sinó culturals. Els drets es fonamenten en el positivisme jurídic, una teoria ètica que defensa que els humans hem instituït els drets com a objecte jurídic per la nostra pròpia voluntat, sense seguir cap dictat de la naturalesa, dels déus o d'instàncies sobrenaturals.

Els animals tenen drets perquè els humans els hi hem donat, no pas perquè els hi hàgim reconegut.

És interessant observar perquè algunes societats atorguen drets a animals i altres no. Per què en un moment històric no i en un altre moment sí? I per què una animals sí (els grans simis, per exemple) i altres no? (els cucs o mosquits) I encara més interessant, quins drets donem als animals? El de la vida, el de la seguretat, alimentació, hàbitat, llibertat...?

Legislant sobre drets dels animals (recordem que Catalunya és de les societats que els tenen més desenvolupats) els humans ens definim a nosaltres mateixos. Volem significar que som sensibles, que coneixem les necessitats i el patiment animal, que entenem el concepte de "dignitat de la vida animal".

En l'estat actual de la legislació, els drets dels animals (d'alguns animals) i els humans, no entren en contradicció. Ara bé, què passarà si un dia això succeeix? Què passarà si un dia una interpretació rigorosa dels drets dels animals fa que no es puguin respectar sense perjudicar els drets dels humans?

Això de fet ja es pot considerar actualment. Les proves i experiments amb animals amb finalitats científiques són qüestionades per moltes persones perquè lesionen la dignitat animal. També el sacrifici d'animals per a extreure'n òrgans, o la infame explotació ramadera que a nivell mundial sotmet i maltracta milions d'animals per a obtenir-ne aliment humà no sempre necessari.

Aquestes consideracions ens col·loquen al nostre lloc: som els legisladors. No obeïm cap altre llei que la de la nostra consciència i com que la nostra consciència és evolutiva i canvia amb el temps, també la resposta que donem al tema del tracte dels animals, canvia.

He debatut amb alumnes meus i amb companys de filosofia els drets dels animals. No poques persones defensen que tenen uns drets inalienables del mateix rang que els humans. Fins i tot alguns argumenten que un món on els animals preservessin la seva dignitat, ni que fos a costa de l'extinció dels humans, seria desitjable.

Si els humans ens extingim, però, qui legislarà? Qui valorarà els drets? Qui dirà el que està bé i malament?

Hi ha coses que es poden negociar i coses que no

Una negociació és una entesa entre dues parts que discrepen en algun punt per tal de desencallar-lo. Se suposa que les negociacions han de deixar satisfets els dos bàndols i molt sovint això suposa que també deixa d'alguna manera insatisfets els dos bàndols donat que cap dels dos no pot assolir el 100% de les seves aspiracions. Amb tot, l'acord ens deixa en una millor posició que la que teníem abans.

Moltes coses es poden i s'han de negociar quan vivim en societat però hi ha coses que no. Hi ha coses que són inacceptables. Seran coses diferents per a cada persona però tots tenim unes línies vermelles que no podem traspasar i que ens negarem a negociar.

Així per exemple, hi haurà persones que no poden negociar sobre la igualtat de sexes, o sobre la pena de mort, o sobre la violència de gènere o sobre l'esclavatge o sobre els drets humans, o sobre el racisme... En efecte, molts no estem disposats a negociar amb persones que volen que les dones tinguin menys drets o amb aquells que volen que hi hagi pena de mort en alguns casos, o amb els que justifiquen l'esclavatge infantil o la inferioritat ètnica de certs col·lectius.

No podem negociar perquè per a nosaltres és un valor absolut que no admet gradacions o postures intermèdies. No puc acceptar una negociació en la que algú hagi de renunciar a algun dret fonamental per tal de satisfet les expectatives de l'altre. Seria com si algú em digués per exemple, "accepta que maltracti algunes dones i a canvi respectarem la resta". Això no és una negociació, és una claudicació i

sona més a xantatge. No val la pena asseure's a negociar amb qui no està disposat a renunciar als seus principis.

Aquesta situació és la que tenim ara en la relació de Catalunya i Espanya. Molts apel·len a la negociació, el pacte o l'entesa, però al meu entendre, això és impossible. Haurem de buscar altres camins però no la negociació. Ni Espanya està disposada a admetre la secessió, ja que la unitat és per a ella un valor absolut i qualsevol concessió seria una derrota, ni Catalunya pot admetre la renúncia a la seva aspiració de sobirania perquè també per a ella és un valor absolut i qualsevol rebaixa que suposi l'exclusió de la independència seria vista com un fracàs.

La part delicada d'aquest tema és que els valors que considerem sagrats (drets humans, unitat pàtria, independència, pràctica religiosa,...) depenen de l'estat evolutiu de cada persona i comunitat. Com més evolucionada està una persona més generals i amplis són els drets que defensa. Una persona poc evolucionada troba sagrats i inviolables els seus drets personals. Una de més evolucionada troba que són irrenunciables els principis que afecten al seu grup (els que defensen el seu país, la seva religió o la seva comunitat). Per fi, les persones o les col·lectivitats més evolucionades fixen els límits d'allò inacceptable en els valors universals, en la defensa d'allò que salvaguarda i protegeix a tot el gènere humà.

En els debats que es desenvolupen sobre quines raons tenen més validesa hauríem de considerar aquest criteri. Allò que és més evolucionat és superior, és més desitjable. Els drets humans són superiors a les lleis dels musulmans perquè valen per a tothom mentre que els d'una religió només protegeixen els seus afiliats o seguidors.

En aquest sentit, el dret a l'autodeterminació és superior al dret a la unitat nacional perquè és un dret universal i la unitat nacional afecta només a aquells països que la tenen proclamada com a inviolable. (I no són tots)

Sabem però que les idees no triomfen pels raonaments que les sustenten. Triomfen per la passió i el convenciment que es posa en la seva defensa. I aquesta energia emocional o passional pot ser primària, tribal i atàvica i pot ser també racional i ideal. I pot ser també espiritual o transcendent.

De manera que quan les circumstàncies sacsegen el mar de la història, hi ha molta energia de diferent qualitat que conflueix i dona resultats incerts. Al final, però, l'èxit dependrà de la qualitat moral de la majoria dels participants. Si les persones més evolucionades marquen el ritme del canvi hi haurà transformacions pacífiques, respectuoses i civilitzades. Si dominen les persones més primàries, els canvis seran més traumàtics.

Amb tot, quasi sempre el xoc del canvi social es produeix entre forces en les que predominen diferents nivells d'evolució. Hi ha una responsabilitat més gran en els que estan més evolucionats i això pot comportar certes limitacions en la determinació o l'ús decidit de la força (mai de la violència). Cal ser molt coratjós per ser no violent, molt fort per no abusar del feble.

La història no progressa de forma uniforme i lineal. Fa pujades i baixades. No sabem en quin punt estem d'aquesta corba. Tot i no ser una idea universalment compartida, molts som optimistes perquè interpretem que la corba de l'evolució humana no ha parat de créixer.

L'estratègia i la força que demana la teva posició sobre la gestió dels teus drets no té res a

veure amb l'estratègia i la força que necessites per defensar-los quan te'ls neguen

Una cosa és defensar la teva postura sobre com s'apliquen els teus drets i una altra defensar l'existència d'aquests drets.

Quan una persona o un col·lectiu es troba mancat d'un dret fonamental està en una situació crítica, radical, insuportable. La manca d'un dret fonamental redueix la persona a un subhumà, li treu la dignitat i la seva essència social i col·lectiva.

Lluitar per al reconeixement i l'assoliment dels drets fonamentals és, doncs, una lluita radical que no admet matisacions i que, quan aquestes apareixen, són declaracions clares en contra del ple desenvolupament de la dignitat humana.

Em refereixo a la defensa dels drets com ara a la vida, a la igualtat, a la llibertat, a la participació política, etc.

Treure el dret de vot a les dones, privar de l'assistència sanitària a algú per ser d'una ètnia o pertànyer a un col·lectiu determinat, privar del dret a decidir la teva pròpia vida com a individu o poble... són negacions de drets fonamentals que requereixen una força i contundència màxima.

Aquests temes no es poden confondre amb les diferents formes com es poden gestionar els drets que ja tenim. Lluitar per la sanitat pública o privada, per la política energètica, per la gestió de les comunicacions i el transport,... són temes de menor transcendència perquè en cap cas no suposen (o no haurien de suposar) que ningú no perdi un dret fonamental. La sanitat, l'energia, les comunicacions... estan garantides per a tots però hi ha diferents formes de gestionar-les. Unes ens semblaran més justes que altres i per a això hi ha els partits polítics que defensen diferents formes de gestionar els drets que tots tenim.

Això no té res a veure amb defensar un dret fonamental. Si no hi ha igualtat davant la llei entre homes i dones, algú perd un dret bàsic.

Per negociar la gestió dels drets pot ser molt necessària la negociació, el pacte, el diàleg, la moderació, l'equanimitat, la paciència i fins i tot l'equidistància.

Ara bé per a defensar els drets fonamentals, l'equidistància, la moderació, el pacte o la negociació són crims en ells mateixos. No es pot negociar la llibertat d'expressió o el dret a la vida o la llibertat individual o col·lectiva. L'equidistància en aquests casos és un posicionament clar. "Si no estàs amb mi estàs contra mi", dirà qui aspira a assolir els drets fonamentals que li neguen.

Per això la tàctica i l'estratègia, la força i la contundència ha de ser proporcional a la gravetat del dany. I res no hi ha més lesiu que la pèrdua de drets fonamentals i per tant res no hi pot haver que requereixi més força, convenciment, passió, amor i perseverança que conquerir-los per a tothom.

No tenim dret a decidir... -ho tot!

No tenim dret a decidir-ho tot. Suposo que això és tan evident que no cal ni que ho justifiqui! No tenim dret a decidir quina religió ha de professar el nostre veí, per exemple. En canvi és evident que tenim el dret a decidir que ha de respectar la nostra llibertat. Ara bé, la qüestió no és gens senzilla ni simple com ja es pot entreveure.

Hi ha dues maneres d'encarar aquest tema: considerant la llei i no considerant-la. Si considerem la llei, està ben clar qui i sobre què tenim dret a decidir i qui i sobre què no tenim aquest dret. Tenim el dret a

decidir que el veí no pinti la seva part de façana de color fúcsia perquè hi ha una llei que regula clarament els aspectes estètics de les façanes i per tant, acollint-nos a aquesta llei podem decidir que repinti tal com era. Si la llei no contemplés el cas, sempre podríem posar una denúncia i esperar l'arbitratge d'un tribunal que establís un precedent.

El problema es complica quan plantejem el tema al marge de la llei i el centrem en la justícia. Ja sabem que la llei aspira a la justícia però que sovint no s'hi ajusta. Què hem de fer els ciutadans quan veiem clarament la injustícia d'una llei? Doncs tenim els mecanismes polítics (de partits, d'Iniciatives Legislatives Populars, d'Associacionisme Cívic, entre altres...) i, en darrer terme, l'objecció de consciència. Hi ha altres mecanismes que poden semblar més lents però que són molt eficaços. Són els mecanismes pedagògics o ideològics. Això vol dir que si desenvolupem arguments sòlids, ben fonamentats, clarament explicats i exempts de partidisme, podem generar un ambient social d'entesa que faciliti la resolució del conflicte. I això perquè els humans tenim la racionalitat com a factor comú i allà ens podem entendre.

Clar que el gran problema és sempre que l'emoció ens domina i no ens sotmetem a la clara raó sinó que volem imposar la nostra voluntat independentment de si la raó ens recolza o no. Sovint els arguments no se sustenten per ells mateixos sinó que moltes premisses són purs desigs o anhels emocionals. Aleshores el raonament queda invalidat. Clar que tampoc importa molt si l'argument està ben construït quan el que l'escolta tampoc vol entendre sinó imposar el seu criteri. Aleshores, quan la lluita és entre dues emocions, només ens queda assistir a l'espectacle de les passions desbordades amb elements sensibles: cançons, banderes, moviments de gent, crits, consignes, ridiculitzacions, generalitzacions interessades, mentides, líders, amenaces,... i tot el que ja coneixem bé. I ja ens podem donar per satisfets si la cosa queda aquí.

Un cas paradigmàtic que podem estudiar és el de la consulta sobre la Independència de Catalunya. És clar que la llei, la Constitució, no ho permet. Hi haurà un estira i afliuix legislatiu amb l'aprovació de la Llei de Consultes que tramitarà la Generalitat i la suspensió cautelar amb què respondrà el Govern espanyol. La cosa quedarà estancada i en el punt actual des del punt de vista legal. La consulta serà il·legal el dia 9N.

És evident que molta gent creu que la consulta és justa i ha de ser, per tant, legal. A partir d'aquí veiem el desplegament de les emocions que abans he comentat i molt poc del raonament o del debat d'idees desapassionat que propugno.

A mi m'agradaria que els partidaris del dret a decidir formulessin la llei general sobre el dret a decidir en el món. El cas català seria un cas particular d'aquesta llei general. Per això cal que estigui ben formulada la norma general. Si diem, per exemple: "tothom té dret a decidir a quin estat vol pertànyer o a constituir el seu estat propi", ha de considerar el cas que una ciutat de Catalunya, per exemple, pugui votar ser d'Espanya quan Catalunya sigui independent.

Si això no es veu clar o no hi estem d'acord, hem de tornar a redactar la norma per tal que especifiqui qui pot i qui no. Fins que no tinguem una llei de validesa universal, no podrem aplicar-la al nostre cas particular amb la força de la raó. I si la trobem i la considerem justa, segur que podrem entendre'ns perquè la raó és el nexa que uneix a la humanitat sencera i cap humà s'hi pot sostreure... sempre que no estigui segrestat per la seva emoció! I aquest és el gran tema: hem d'estar disposats a considerar la qüestió de forma lògica i argumentada i si no trobem l'argumentació o no és prou sòlida, hem d'abandonar el nostre anhel emocional per molt que ens pesi o per molt consens que hi hagi. La passió és potència però la raó és control. I ja sabem que la potència sense control no serveix per a res. O millor dit, serveix per a generar grans desastres!!!

Digueu-me optimista, però si no coincidim a la plaça pública de l'entesa racional, no hi haurà un altre lloc de trobada per a la humanitat. Tota la resta és pre-racional, territori de l'animal humà per molta poesia i exaltació patriòtica que s'hi posi.

Les lleis

Si hi ha una festa que té sentit celebrar és la de la constitució. Un esgraó per damunt la tirania, la tradició i la fe. I amb escalons per pujar encara.

Una constitució és optar per una veritat engendrada per consens en lloc de revelada per uns il·luminats. Visca les constitucions !!!

Cal satisfer la llei per a conquerir la llibertat.

Què preferiu: una il·legalitat que us agrada i reforça o una legalitat que us incomoda i afebleix? (penseu en la corrupció o la independència)

La llei té dos enemics: Al Capone i Gandhi. Quan els equipara mostra clarament quin és el seu major problema: desconeix la justícia.

Les lleis fixen la realitat. La desobediència la transforma.

No hem d'anar contra les lleis sinó més enllà de les lleis

Les lleis són necessàries. Parteixo d'aquest principi tot i que ho podríem qüestionar. Ara mateix, però, com que el tema no és la viabilitat de les formes anarquistes o àcrates de convivència plantejo que per tal de regular les societats complexes que tenim, necessitem un codi legal.

Les lleis tenen mala premsa perquè molt sovint no es veuen justificades o es consideren injustes. El dret, però aspira a la justícia i les lleis tenen la vocació de ser justes tot i que sovint no ens ho semblen.

M'agradaria considerar aquests casos en què es veuen injustes les lleis. D'entrada voldria fer un aclariment subtil però necessari. No és el mateix una llei injusta que una llei que no s'apliqui justament. Què vull dir amb això? Doncs que per exemple la llei que obliga a perseguir els corruptes pot ser bona però es pot aplicar amb criteris selectius o discriminadors esdevenint una aplicació injusta d'una llei justa.

Una altra cosa seria que la llei fos considerada ja injusta independentment de la seva aplicació, com per exemple el cas dels desnonaments o la no acceptació de la dació en pagament, com considerem molts.

Doncs bé, el que vull tractar avui és d'aquest segon cas: de les lleis injustes. Com podem saber que una llei és injusta? Resulta complicat. Saber si una cosa és legal o no, és relativament senzill perquè tenim el codi civil i penal per veure-ho. Si surt al codi civil i s'aplica d'acord a aquest, el fet és legal, i això no vol dir que sigui just! Així per exemple la pena de mort a Usamèrica és legal en alguns estats tot i que molts afirmem que no és justa. I parlo d'un país democràtic perquè si les lleis són promulgades per governs dictatorials o totalitaris, la seva legalitat esdevé ja per naturalesa sospitosa i impugnable. Tot i que aquí toquem un altre tema delicat i complex, acceptem que els estats de dret tenen legitimitat per a legislar.

Tornem al tema. Si a mi una llei em sembla injusta, com puc saber que això és així? Difícil, molt difícil... em sap greu dir-ho. Estic d'acord amb Gandhi quan diu que tenim l'obligació de desobeir les lleis

injustes, però jo afegiria que tenim també l'obligació d'estudiar seriosament el motiu pel qual la trobem injusta. I aquest motiu no pot ser mai de benefici particular, és a dir, considerar injust allò que a mi o als meus ens perjudica.

Ja sé que pot semblar pueril, però massa sovint em sembla que aquest és el principal criteri per a fer aquestes valoracions. Considerem injust el que ens desafavoreix perquè patim i veiem amb evidència els perjudicis que ocasiona una determinada llei però som incapaços de veure els beneficis a gran escala que pot reportar. Podríem parlar aquí tant de les queixes dels veïns del barri quan miren només els seus interessos i no els de tot el poble, o dels estats quan miren només el seu benefici i no el de la comunitat internacional. En tots dos casos hi ha una mirada petita, egocèntrica, gasiva, que impedeix el desplegament d'una justícia més àmplia.

Hi ha un altre criteri més madur i més vàlid al meu entendre que consisteix en considerar els efectes d'aquesta llei independentment de si m'afecta a mi o no. Jutjar amb la mirada posada en la Justícia (amb majúscules), la mateixa Justícia que se suposa que miraven els nostres representants legisladors. I podem no coincidir. Podem pensar també que ells tenen punts de vista més complets i informats però malgrat tot, si les seves explicacions no ens satisfan, tenim el dret i el deure cívica d'oposar-nos-hi.

I aquí entrem en l'aspecte més important del tema al meu entendre. La desobediència necessària, quan veiem en consciència que una llei és injusta, cal que tingui una qualitat moral superior a la legalitat que combatem. Això vol dir que pensem i actuem amb una visió que transcendeix la llei i no amb una simple actitud de negació. Totes les manifestacions violentes (destrossa del mobiliari urbà, vandalisme, agressivitat i assetjament, destrucció de productes agrícoles, linxaments,...) són formes immadures (tot i que es poden entendre -però mai acceptar-) de resposta a la llei d'un estat democràtic de dret.

No es tracta d'anar contra les lleis sinó de transcendir-les, d'anar més enllà i fer-ho amb els mitjans que les mateixes lleis permeten i quan això no és possible o desitjable, cal assumir les responsabilitats que se'n deriven. Exemples d'això els tenim en la revolta que va liderar Gandhi per a la independència de l'Índia o en la postura dels objectors de consciència al servei militar obligatori i altres formes de protesta pacífica i no-violenta. Amb la fermesa que dona la convicció assumeixen les conseqüències dels seus actes per amor a la Justícia.

Costa poc queixar-se i protestar, sobretot quan és en massa, però costa molt implicar-se i assumir les conseqüències de les teves opinions, sobretot quan estàs sol.

La cosa que més mereix una festa magnífica és una constitució!

Els humans necessitem marcar uns ritmes a la nostra vida col·lectiva. Les festes serveixen per a això. Si no hi hagués motius per fer-les les hauríem d'inventar. De fet quasi totes les que tenim són inventades i sense massa sentit. Les festes d'arrel religiosa es mantenen entre nosaltres per pura tradició i tenen un caire ben laic. Res a veure amb les de les religions novvingudes. A més, totes les religions són, entre nosaltres, una opció personal i per tant no podem esperar que tothom comparteixi el goig d'una efemèride sagrada.

Les festes estacionals, de la tardor, de la primavera,... tenien sentit abans quan tota la comunitat depenia de les collites i el fervor per l'anunci d'un nou cicle representava poc menys que el fervor per la vida mateixa. Ara ja no en queda res del seu significat primigeni però les mantenim com a alternativa rediviva a les festes religioses.

La festa per excel·lència dels qui vivim junts i aspirem a fer-ho durant molt temps és la celebració dels pactes que ens mantenen units i asseguruen la nostra supervivència. El sol fet de què no ens matem uns

als altres ja és un bon motiu per celebrar. Potser estem lluny de formar una família humana, una fraternitat, una comunitat. Som només un estat, però això, no essent tot al que aspirem és ja molt!

Constituir un estat no és una feina fàcil. Cal un pacte social ampli i un grapat d'acords alguns explícits i altres implícits. La clau de volta de tota aquesta enginyeria de convivència és la constitució, una llei que descriu el marc en el que volem viure i que determina els drets i deures de tots els que vivim en aquest estat.

Una constitució és molt més que el dret consuetudinari, més que la tradició, més que la llei dels antics, més que les normes ètiques i cíviques dictades per les religions, més que les lleis dels emperadors, dictadors o il·luminats, més que l'anarquia individualista de "fes el que vulguis", més que la llei de la naturalesa, més que la visió clarivident dels savis, més que tot el que puguem pensar a l'hora d'atorgar-nos de forma autònoma un marc de convivència.

Una constitució és un petit miracle, una de les grans obres de la humanitat. Cert que, donada la seva dificultat i la malaptesa ètica que patim els homes en general, la seva aplicació es queda sempre molt per darrera de la seva formulació. Amb tot, té la gran virtut d'inspirar les lleis, assenyalar el camí, definir el model de societat que volem i fixar els valors que no estem disposats a renunciar com a col·lectiu.

Una constitució és també una declaració de majoria d'edat. Només quan hem sigut adults com a societat i capaços de deixar de seguir els dictats dels "éssers superiors" és a dir els intèrprets de veritats transcendents que dicten els déus, o la naturalesa o les forces psíquiques transcòsmiques, hem pogut fixar-nos les nostres pròpies lleis.

I allà on un déu separa, una constitució uneix. Allà on la naturalesa discrimina, la constitució iguala. Allà on la tradició s'encega en la simple repetició la constitució posa llum amb la raó. Allà on les ombres psicològiques que tots portem menysprea, la constitució obliga a respectar. Allà on el subconscient col·lectiu oblida, la constitució recorda...

La constitució és l'eina més poderosa ja que és la que facilita i possibilita l'aparició de les altres eines. Ara que com a país estem en plena crisi de constitucions, criticant l'espanyola per rígida i petita i esperant la catalana, esforcem-nos tots per fer-la orgànica i gran. Que creixi i es mogui i tothom hi càpiga.

No vull un país de persones al servei de bones lleis sinó de lleis al servei de bones persones

Dues maneres hi ha de fomentar la millora de la societat: buscar la millora de les persones i buscar la millora de les lleis.

Segurament els dos fronts són necessaris i no podem menystenir-ne cap dels dos. Vull ara però, considerar si progressaríem més ràpidament i eficaçment optant per prioritzant-ne un sobre l'altre.

En el nostre sistema polític es dona per descomptat que són les lleis les que han de garantir, preservar i fomentar el benestar social. Amb les lleis es legisla sobre tot el que pot afectar-nos tant a nivell individual (lleis sobre el tabaquisme, per exemple) com col·lectiu (lleis sobre la contaminació acústica, per exemple). Fins i tot en el cas de les lleis que protegeixen la comunitat, l'argument últim és que afavoreixen l'individu. Així doncs l'estat ha assumit la responsabilitat de protegir-nos, cuidar-nos, vetllar per la nostra seguretat, orientar-nos i procurar fins i tot la nostra felicitat. "El poble català té dret a la felicitat..." diu l'Estatut de 2006, i cada cop més les lleis i els governs creuen tenir l'obligació de procurar la nostra felicitat. Clar que el preu que cobren és la nostra submissió. Les lleis ens protegeixen i nosaltres hem de ser obedients i estar al seu servei.

Aquesta és per a mi una aberració contemporània que requeriria un bon psicoanalista. La figura del pare protector sublimada en l'estat, la infantilització de la població cada cop més sotmesa a criteris homologats de benestar, el poder de la coacció legal que ens vol com xais... pel nostre propi bé... tot això té alguna cosa de patologia social.

El fet és que la nostra llibertat individual i la nostra responsabilitat va minvant cada cop més. I el pitjor del cas és que ens agrada i ho aprofitem.

Cal una revolta conscient que passa per assumir que nosaltres som els únics responsables de la nostra vida. No estem al servei de les lleis sinó que són aquestes que han d'estar al nostre servei. Cal que exercim el poder sobre nosaltres mateixos, que qüestionem l'estàndard de felicitat i tranquil·litat que se'ns imposa i que siguem, cada cop més, el nostre propi legislador.

Per aconseguir això cal una població educada en l'autonomia, la crítica, la creativitat i l'autoconeixement (molt lluny del que ara promou el sistema educatiu). Només amb la millora de cada un dels individus podrem assolir una societat que respecti els camins personals a la felicitat i fins i tot a la infelicitat a la qual també tenim dret.

Si considerem la vida com un trànsit tindrem la mateixa justícia i respecte que ens dona el codi de circulació

Circulant l'altre dia per Girona em vaig adonar que la majoria de conductors actuen amb cordialitat, consideració i fan maniobres que ajuden i faciliten la circulació. Ben mirat, ens surt a compte fer-ho. Si facilitem el trànsit, els primers beneficiats som nosaltres que així podem arribar al destí sense inconvenients.

Vaig recordar també que en certa ocasió vaig llegir que en temps de l'imperi romà van aparèixer les primeres normes de circulació i els passos preferencials s'establien en funció de la classe social dels qui viatjaven. Ara això no passa. Un ric ha d'aturar-se davant un semàfor en vermell i esperar que un pobre passi.

Ja sé que estic simplificant i fent caricatura. Em direu que quan passa el rei tothom s'ha d'aturar o que hi ha qui condueix com un assassí en sèrie, però permeteu-me que prengui la norma general com a exemple del que crec que ens ajudaria a viure.

Si visquéssim pensant que estem fent un viatge, segurament respectaríem els nostres itineraris sense voler imposar a ningú un destí, sense voler privilegis ni preferències que només farien que entorpir la circulació de la vida.

Cal que visquem amb lleugeresa perquè al final la vida no és més que un itinerari com han recordat molts poetes i l'únic destí comú és la mort. Viatjar pot ser un plaer si no et capfiques en el que no tens, si gaudeixes el moment com aquell anunci que ens demanava "T'agrada conduir?"

El plaer de circular sabent que la vida no té una finalitat sinó que la finalitat és viure ens ajudaria molt a relativitzar el valor de les vides. Entendríem que tots som com som, que cal facilitar-nos el viatge i respectar-nos mútuament. Com fem quasi sempre que agafem la moto o el cotxe...

Com es resol democràticament el problema provocat per lleis que són majoritàriament

rebutjades?

Aquest seria el cas, per exemple, de la impossibilitat de fer un referèndum a Catalunya sobre la independència. La llei no ho permet, però la majoria de catalans voldrien fer-lo.

Aquest és un problema que afecta directament a la base fonamental de la democràcia. Els nostres representants aproven lleis que pretenen servir al país basant-se en el sentir majoritari dels seus habitants que per a això els han triat.

No parlaré d'aquest cas concret perquè crec que per resoldre'l cal estudiar o considerar la llei general que regula aquests conflictes. Un cop aclarit el principi general, el cas del referèndum seria una aplicació particular de la norma general.

Passa sovint que la gent no està d'acord amb lleis i possiblement la majoria de ciutadans no aproven les normes de reinserció dels delinqüents, o la lentitud judicial, o els privilegis dels polítics o les normes econòmiques que permeten l'acumulació de la riquesa en mans de pocs.

Amb tot, aquests fets són perfectament legals ja que estan emparats per la legislació vigent.

A més d'aquests casos i d'altres semblants, pot passar que fets o esdeveniments puntuals inclinïn l'opinió pública a posicions extremes degut a l'efecte emocional que pot provocar. Pensem per exemple en com poc canviar la nostra posició sobre l'acollida de refugiats o immigrants si aquests provoquessin actes de terrorisme continuats i indiscriminats. Segurament l'opinió pública veuria amb menys benvolença la necessària acollida.

Com ha d'actuar una democràcia quan les lleis vigents no responen al sentir de la majoria? Aquesta és la qüestió. Al meu entendre, els polítics i parlamentaris han de fer una tasca pedagògica immensa d'explicar i justificar les lleis que aproven. Segurament ells tenen més informació i una visió més àmplia dels problemes i si fossin capaços de fer-nos participar de les seves perspectives, potser hi hauria més suport o empatia amb la classe política.

També cal facilitar i activar les vies populars per a promoure iniciatives legislatives (les ILP's -Iniciatives Legislatives Populars regulades a Catalunya per la llei 1/2006) Els vincles entre els moviments associacionistes populars, ja siguin associacions de veïns, culturals, moviments cívics,... amb la classe política haurien de ser fermes i fluides ja que cada cop es veu més la desconexió dels polítics de la realitat que viuen la majoria de ciutadans.

Les mesures de pressió, la interlocució, els contactes periòdics, els sondeigs demoscòpics, són alguns dels canals que han d'actuar de corretja de transmissió per tal que el que fan els polítics respongui amb la màxima fidelitat al que desitja la ciutadania. En la mesura que es cultivin i afavoreixin aquests contactes, s'enforteix la democràcia d'una societat.

I encara queda el cas especial d'aquelles institucions que no poden legislar en el seu àmbit perquè no és de la seva jurisdicció. Seria el cas d'ajuntaments que no poden fixar normatives en àmbits que són de competència de les comunitats autònomes. Ni aquestes poden legislar on l'estat té la potestat de fer-ho. Ni els estats on els organismes supranacionals o internacionals tenen la competència.

En aquests casos, si el poble i els seus representants estan en contra d'una llei emanada en una instància superior, només els queda intentar convèncer aquest poder superior de què la revocui o cedeixi a la instància inferior el poder de legislar-se en aquell àmbit.

En la nostra conjuntura actual aquestes vies són molt poc probables donat que està molt consolidat el repartiment del poder en aspectes fonamentals de la societat. Queda només la desobediència civil que és un mecanisme democràtic tot i que no sigui legal.

Un acte de desobediència civil no implica necessàriament que defensi la raó ni que els qui la practiquen siguin èticament superiors. Pot estar també al servei d'una regressió. L'instrument no valida el contingut.

Amb tot, la defensa d'una causa justa que passi per la desobediència civil ha d'assumir totes les conseqüències legals per greus que siguin i ha de prescindir sempre de la violència o de la manipulació. Només des de l'honestetat, la convicció i l'acceptació de les lleis democràtiques (les conseqüències penals que es puguin derivar) poden donar força i presència a les reivindicacions contra les lleis establertes.

Aquest camí ha estat sempre la via d'avantguarda dels grans canvis socials permanents i ha estat amb el compromís de moltes persones coratjoses com s'han aconseguit els principals assoliments socials. Recordem però, que la desobediència pacífica no implica tenir raó i que sempre hem de ser curiosos a escoltar i considerar els arguments dels qui no pensen com nosaltres.

Saltar-se les lleis té -i ha de tenir- conseqüències

Les lleis són sagrades. Les lleis aspiren a la justícia i la justícia és l'anhel col·lectiu d'una convivència harmònica entre els humans.

Clar que hi ha molts règims polítics i les lleis que emanen d'aquests diferents règims tenen més o menys legitimitat encara que siguin tots legals dins la seva jurisdicció. En un sistema democràtic hi ha les lleis que ha aprovat el parlament que representa al poble i els sistemes legislatiu, executiu i judicial funcionen amb independència i autonomia.

Fins i tot en el millor dels sistemes polítics hi ha persones que se salten les lleis. Aquestes persones ho fan per un d'aquests dos motius:

a) Per incapacitat d'acceptar la llei. Prioritzen el seu benefici personal i són incapaços de sotmetre el seu interès particular a l'interès comú. Això passa quan algú aparca en un gual, o quan es comet frau fiscal o quan algú treballa i cobra l'atur al mateix temps.

b) L'altre motiu per a saltar-se la llei és per motius de consciència. Algú pot desobeir la llei perquè els seus valors no li permeten actuar de forma legal. En aquest cas no hi ha incapacitat de complir la llei sinó voluntat de no complir-la de forma conscient. Això passa quan algú acull un immigrant il·legal o fa insubmissió fiscal.

Les persones del primer apartat actuen des de la incapacitat i solen buscar evitar el càstig, escapar-se de les conseqüències de la seva infracció. Les persones del segon apartat actuen amb responsabilitat i no busquen evitar les conseqüències; les assumeixen.

En tots dos casos però, la llei ha d'actuar i hi ha d'haver resposta perquè l'estat de dret no pot deixar que la llei sigui una arbitrarietat. La garantia de la convivència no pot dependre de la voluntarietat o del subjectivisme. En aquest cas ens trobaríem aviat amb la llei del més fort i tot el progrés social hauria estat en va.

Hi ha d'haver conseqüències pels qui se salten les lleis.

Justament aquest era el comentari que feia una persona d'un partit polític espanyol arrel la inhabilitació de dos anys a l'expresident Mas.

Les persones que defensem la celebració d'un referèndum a Catalunya, cosa que la llei no permet, volem saltar-nos la llei actual perquè pensem que defensem un valor superior al que la llei decreta. Sabem que haurem d'acceptar les conseqüències de la nostra desobediència i ho farem de forma pacífica i ferma.

El que no sabem és quina quantitat de gent i durant quant de temps ni amb quina intensitat i unitat ho farem. Això està per veure i segurament d'aquestes variables en dependrà el resultat d'aquest conflicte.

El conflicte no és un mal en sí. Sovint és una oportunitat de progrés. Sembla que aviat hi haurà ocasió de comprovar com la societat catalana afronta un conflicte social. Allò desitjable seria que hi hagués una acció pacífica i que s'evités el maniqueisme de considerar que hi ha bons i dolents.

Si anem als insults, les desqualificacions, amenaces, exacerbació d'emocions o manipulació de masses, estarem allunyant-nos d'una acció madura, lúcida i conscient. Potser si això passa, serà més gran el percentatge de gent que desobeeix la llei per interès propi que no pas per uns valors superiors.

Cal que acceptem les conseqüències de la desobediència, que estiguem disposat a considerar que els que no pensem com nosaltres tenen també raons vàlides i posicions respectables.

Hem d'acceptar les conseqüències de saltar-nos la llei. Algunes poden ser la repressió, la inhabilitació, la presó,... però també pot ser que després de la resistència pacífica una de les conseqüències sigui que es canviïn les lleis, com ha passat en altres moments de la història i allò que fins un moment era il·legal passi a ser legal.

Nació i nacionalisme

No m'agrada cap pàtria. Ni la meva.

El patriotisme exigeix l'exclusió.

Embolicat amb l'oportuna bandera un delinqüent és un heroi. (A.aa.)

O pobles constituïts en nacions vinculats per sentiments o ciutadans formant estats regulats per la raó. Jo prefereixo l'estat.

Soc de la tribu dels "ningú"

"Els meus" no són sempre els mateixos. Sobre la identitat política, religiosa o ètnica

En l'accepció de l'antropologia cultural, la cultura és el conjunt de les formes de fer, de pensar, de sentir amb que una societat afronta la seva supervivència i evolució.

És evident segons això que existeixen moltes cultures i cap persona no pot ser aliena a la cultura del seu grup. Necessitem per sobreviure ajustar-nos a una cultura i un bon indicador d'adaptabilitat és el grau amb que hom s'ajusta a les pautes culturals del seu grup. Quan algú està ben integrat al seu grup s'hi identifica, es percep com a pertanyent i representant de la cultura.

No cal dir que si afinem un xic més veurem com hi ha subcultures o pautes col·lectives especialitzades en diversos àmbits. Dins una mateixa cultura àmplia podem trobar la cultura rural, l'econòmica, la lúdica, etc.

No entraré ara en la consideració de fins a quin punt és saludable escapar-se de les pautes culturals del grup. Permet el progrés personal i social i és un estímul de millora, però té un preu que cal pagar. No és, com he dit, el tema d'avui.

El tema d'avui és la diversitat de cultures del món, la quantitat de respostes amb que l'home afronta el seu esdevenir col·lectiu. Al meu entendre hi ha tres àmbits concèntrics de problemes que la cultura necessita resoldre i que responen a tres grans qüestions:

a) Com afrontem el nostre destí universal, la comprensió de la nostra existència i sentit. Com, en definitiva ens vinculem o relacionem amb el transcendent, amb els déus o amb déu.

Aquest problema deriva en una cultura bàsicament religiosa, una cultura on tot emana de la voluntat de Déu, de la seva paraula escrita/dictada/inspirada, on l'autoritat està en mans dels sacerdots i la submissió és la norma primera. En aquestes cultures l'home es percep com a esclau desposseït d'autonomia i totes les normes humanes estan per sota la interpretació de la voluntat dels déus.

b) Com afrontem la nostra supervivència com a grup o ètnia en competència amb altres grups o ètnies. Com ens defensem de ser absorbits, dominats o assimilats?

Per a afrontar aquest conflicte apareixen les cultures ètniques en les que l'eix central està en l'especificitat de tot el que és de la tribu, del grup. El més important és preservar la tradició, els costums, la llengua, els valors... sobretot enfront els altres grups. Aquí l'individu és un defensor acèrrim del grup i ha de mostrar una fidelitat absoluta als seus més enllà de si les causes en litigi tenen o no legitimitat. Aquesta identitat ètnica és un fi en ella mateixa ja que assegura la pervivència del clan.

c) Com afrontem la incompatibilitat de les diferents formes de concebre la realitat en un món on convivim tantes cultures barrejades i en contacte permanent? Com articulem els diferents interessos que tenim quan entren en conflicte entre ells?

Aquesta dimensió no està encara desenvolupada en la nostra societat i tot just ara l'estem afrontant. De moment tenim el problema plantejat i veiem que les identitats religioses i les ètniques no ens ajuden. Les religioses perquè se sotmeten a la interpretació mítica de les voluntats dels déus i les ètniques perquè tenen com a prioritat la supremacia del propi grup.

Necessàriament ha d'aparèixer una nova identitat que no sigui cap de les anteriors. La nova identitat ha de ser al meu entendre una identitat política en el sentit de sentir-nos vinculats i identificats amb una cultura de l'entesa que no parteixi de la voluntat interpretada d'entitats superiors imaginades ni de la de premissa de la superioritat o justificació ètnica.

La identitat política ha de ser forçosament més humil però més racional. No parlem de transcendència (cercle màxim) ni de supervivència grupal (cercle mitjà) sinó de convivència, entesa, concòrdia (cercle mínim).

Hi ha diverses formes de cultura política i estaria bé que anéssim plantejant-nos tots plegats a què ens adherim, a quins valors devem respecte, quina forma d'entesa proclamem.

Naturalment que la cultura democràtica és una de les identitats polítiques més fiables però amb la que poques persones se senten identificades. Sobretot perquè consideren més important la identitat religiosa o ètnica. Cal que la cultura democràtica estigui per damunt de les altres. La cultura de la

participació, de la separació de l'esfera religiosa i la política, de l'imperi de la llei, de la racionalitat pràctica, de la justícia social... ha de ser la primera identitat dels ciutadans.

Només des d'aquesta identitat política (democràtica i republicana és la meua opció) podrem garantir el respecte i la llibertat per a desenvolupar i desplegar, en la mesura que sigui legal i legítimament possible, les altres identitats.

***El dia que gastem tanta energia pel drets de tots com la que gastem pels drets dels nostres,
el món estarà salvat***

Aquesta compassió i comprensió amb els nostres és encomiable i en algun punt representa un pas important en el procés evolutiu.

Simpatitzem amb els nostres perquè ens identifiquem amb ells. Els defensem, els protegim i els justifiquem perquè projectem la nostra pròpia identitat en el grup. Fer mal a un dels nostres és fer mal a tots i cada un d'ells.

Això és un pas important en la superació de l'egocentrisme que de forma natural es dona en els infants i que les societats han desenvolupat ja des del inici.

El problema és que aquest punt d'evolució pot esdevenir un punt d'estancament ja que defensar una persona per la seva pertinença al grup és una injustícia vist des d'un nivell superior d'evolució.

Defenseu els nostres drets com a grup: la nostra nació, la nostra família, la nostra religió, la nostra ètnia, la nostra colla, el nostre equip, la nostra fraternitat... Gastem molta energia en la defensa dels nostres i això sempre implica anar contra els altres. Aquí és on es perd el poder generador de la compassió.

És trist encara veure com allò que mou més passió i energia i fins i tot més violència és sempre la defensa dels nostres. Entestats en defensar-nos, ataquem. Els rics es defensen atacant els pobres i els de la religió x, atacant als de la y. Els de dalt ataquen als de baix i els de l'esquerra als de la dreta. Els meus sempre tenen raó i els altres no.

Atrapa tant aquest mecanisme simple, emocional, visceral i primari que ens té totalment bloquejats.

Hem d'evolucionar i defensar els drets de tots. La visió mundicèntrica (tots som iguals) és una evolució de l'etnocèntrica (els meus, primer).

Si observem les actituds dels qui defensen els drets universals veurem una ponderació, una fermesa, una serenitat i una autoritat moral que difícilment trobareu entre els qui defensen el seu equip de futbol, la seva nació, la seva religió o la seva família.

La visceralitat, l'exaltació emocional, l'argumentació plana i poc crítica dels qui defensen els seus pot semblar potent, però és en el fons indicadora de feblesa i es mostra només com una reacció instintiva que ha d'improvisar el seu relat o adherir-se a la mitologia arcaica.

Per això hem de desconfiar dels fluxos emocionals col·lectius. La història ens ha ensenyat que regar amb discursos emocionals la població és eficaç i terrible. On la raó és relegada no hi creix l'herba de la compassió universal ni el futur.

Obsessionats en el bé de la ma, els dits oblidaven la gangrena de la cama.

La qüestió catalana

Tenia unes ganes boges d'alliberar-se de les cadenes espanyoles... per posar-se les catalanes!

Canvio reis mags per presidents de la república normals.

Si fóssim tan amatents amb la nostra independència individual com ho som amb la col·lectiva, potser ja viuríem en un estat independent.

No canviar: 49% Canviar: 51% No és pot prendre la decisió perquè no hi ha una majoria prou àmplia, i per tant la solució és: No canviar!

Unes lleis que permeten governar un país a un partit que té menys del 8% dels vots, han de ser necessàriament injustes.

Crec sincerament i sense ironies que si demà afusellen sumàriament a cinc catalans acusats de cantar Els segadors les conseqüències serien: a Europa silenci; a Espanya aprovació i a Catalunya que la gent deixaria de cantar l'himne.

-Però, per què voleu ser independents? -Depèn de la raó que et doni que em reconeixeràs o no el dret que tinc a ser-ho?

Com a persona o país, primer deixa'm ser i després ja em jutjaràs per com soc.

Independentistes i unionistes ens assemblem en què no sabem si tenim majoria i ens diferenciem en què nosaltres ho volem saber (referèndum) i ells no.

Em desconcerta i inquieta molt cada cop que parlo amb algú intel·ligent, culte i solidari i nega, relativitza o posposa com a prioritat el dret d'un poble a decidir el seu futur.

Per què, si busco alguna cosa millor que tu, em dius orgullós o supremacista?

Criticarem Espanya fins a aconseguir ser el que volem ser. I criticarem allò que arribarem a ser fins a aconseguir la justícia i la llibertat.

Quatre o cinc amants competint per veure qui perjudica i denigra més i millor a la dona que diuen estimar, però que només volen posseir, descartant del tot voler saber què sent i què vol ella. La campanya electoral a Espanya.

El seu pecat va ser esclavitzar-nos i el nostre, deixar-nos esclavitzar.

Primer és la defensa dels drets bàsics. Després, la de les postures personals sobre aquest dret. Primer és el dret a decidir i després l'opció que prefereixis. Per això si Espanya defensés el dret a decidir i Catalunya no, jo votaria Espanya!

No em pots demanar respecte ni te'l puc oferir si no em reconeixes com a igual, amb els

mateixos drets que tu

M'agradaria presentar-vos una idea fonamental al meu entendre: el respecte només es pot donar entre dues persones que es reconeixen com a iguals i que tenen, per tant, els mateixos drets.

Quan en una relació una persona nega a una altra algun dret, a part de què no la respecta, perd la possibilitat de ser ell mateix respectat. La relació que s'establirà serà de domini, submissió, dependència o lluita però no de respecte.

No podem respectar un racista, ni un xenòfob, ni un fonamentalista, ni un masclista, ni un feixista, ni un terrorista... Tots ells neguen algun dret a l'altre i per això es consideren superiors. Ells pertanyen a una raça, país, religió, gènere o ideologia superior i per tant tenen més drets i nosaltres menys.

Quina relació hem de mantenir amb aquestes persones? Si estem al seu mateix nivell d'evolució segurament tindrem competència, guerra i conflicte constant. Si estem més evolucionats -i això es demostra quan respectem tots els drets als qui ens en neguen alguns- la relació serà complicada. Apunto com crec que hauria de ser.

D'entrada hem d'acceptar el valor que tenen totes les persones, sigui quin sigui el seu moment evolutiu. Un fanàtic o un terrorista té per a nosaltres, els mateixos drets que tothom. Si se l'ha de reprimir, controlar o detenir, s'ha de fer respectant els seus drets humans, amb consideració, amb força (mai violència), amb justícia.

Hem d'acceptar el que són però no on estan. Podríem dir que les persones supremacistes (els que consideren que tenen més drets que els altres) haurien de rebre, per part d'una societat adulta i formada, una atenció social, educativa i terapèutica, ja que la seva posició vital és d'immaduresa.

D'alguna manera s'assembla a com els adults tractem als nens o adolescents. Admetem el que són però no tot el que fan. Sabem que degut al seu moment de desenvolupament no entenen més enllà de l'egocentrisme o l'etnocentrisme i per això els hem d'acompanyar a noves visions més evolucionades. I mentre no hi arriben, segurament els hem de controlar i reprimir de forma respectuosa i clara.

Molts adults tampoc han passat d'aquesta fase primitiva en què ells se senten pertanyents a un sector de la humanitat privilegiat i amb més drets: són mascles i no femelles; són elegits d'un déu i no pagans, són d'una classe social alta i no pobres...

L'acció correctiva d'aquesta dinàmica supremacista ha de ser contundent, sense ambigüitats ni equidistància. Es parla molt de l'equidistància i jo l'accepto quan és entre iguals però quan es tracta de drets fonamentals no n'hi pot haver. I si ho fas, et poses al costat de l'opressor. Quina equidistància hi pot haver entre qui diu que els negres són inferiors als blancs i els qui defensen la igualtat? Quina entre els qui creuen que els homes són superiors a les dones i els qui no?

Certament que aquests són aspectes seriosos i de màxima transcendència per a la humanitat. No és un tema menor. Hi ha qui diu que per a mantenir la pau i l'harmonia social és millor buscar sempre l'acord i el consens però si aquest acord o consens no implica una total igualtat de drets fonamentals, aleshores només és una nova modalitat d'injustícia.

I es trenquen amistats i famílies... molt trist però necessari. No podem confraternitzar amb qui exclou part de la humanitat del joc de la dignitat i la igualtat. L'estat de justícia necessita la màxima implicació de tothom i ningú no pot ser neutral.

Tot això ho tinc molt present quan parlem de la situació actual a Catalunya. Em sento no respectat en el meu dret fonamental a decidir com vull viure. Ells poden decidir el seu model de societat i jo com a català, no. Ells m'han de donar permís o he d'acceptar les seves lleis... No ho puc admetre!

I faria un trist favor a la causa de la dignitat humana si acceptés succedanis, negociacions o acords que no impliquessin la igualtat entre tots. Jo no vull treure cap dret fonamental a ningú. El que vull per a mi ho vull per a ells. Exigeixo el mateix tracte. I si no ho poden o no ho volen entendre aleshores el conflicte serà necessari. Procurarem que sigui un conflicte des de la resistència civil i des de la pau. Un conflicte de fermesa basat en la raó (estic molt lluny del nacionalisme emotivista o de l'exaltació patriòtica), basat en la força (mai en la violència), basat en els valors que sustenten els drets humans.

Segurament no podem esperar aquest mateix tracte perquè si els poguessin i volguessin oferir ja no hi hauria conflicte. Aleshores prenen un nou sentit les paraules evangèliques que per una banda consolen (feliços els perseguits a causa de la justícia...) i per l'altra estimulen (No he vingut a portar la pau sinó la guerra...) i jo interpreto que vol dir que no hem d'evitar el conflicte i mantenir-nos en una falsa pau quan el que està en joc és el més elevat: la dignitat i la justícia de tots els humans.

Catalunya em parla... Tremolo!

He rebut dos missatges de Catalunya. M'exhorta a lluitar per la seva independència. En un em convoca a una manifestació per demà i em diu fins i tot de quin color he de portar la samarreta. A l'altre em diu que em necessita i que difongui uns webs informatius.

M'he quedat força estranyat de rebre aquests missatges signats per "Catalunya". I no m'ha agradat. Hauria preferit saber els noms que hi ha darrera aquests missatges perquè crec que deuen ser persones que lluiten pel que creuen de manera democràtica i, parlant en nom propi, m'hauria interessat més per les seves idees. M'espanto però, quan algú parla en nom d'un concepte general perquè és com si se l'apropriés, com si ell fos l'interpret de la voluntat de tots, ens vol fer creure que Catalunya és una única cosa, un únic pensament, una única voluntat... i ell la coneix i la representa. I Catalunya, per a mi no és això.

Catalunya no és res més que un concepte abstracte, els catalans són individus concrets que tenim les nostres opinions, anhels, idees. I jo crec que a Catalunya hi ha, afortunadament, diverses postures i corrents ideològics. Hem d'entendre que ningú pot parlar en nom de Catalunya. Només els polítics poden parlar en nom dels catalans que els han votat.

Ja sé que alguns pensareu que estic agafant el rave per les fulles i que faig causa del que és anècdota, però crec que no està de més recordar que ningú té la potestat de parlar en nom d'un país. És una arrogància perillosa que, a més, no aporta res. La història ens ensenya, i convé recordar-ho, que moltes atrocitats s'han comès en nom de grans ideals, sobretot religiosos, quan algun il·luminat s'ha erigit en portador de veritats eternes i la resta li ho ha permès.

Per això, si jo pogués parlar amb Catalunya i contestar-li els seus missatges li diria que ella no ens ha de dir a nosaltres el que hem de fer i pensar sinó que som nosaltres qui definim com pensa i actua ella. Li diria que ella està al nostre servei i no pas nosaltres al seu. Que no som simples peces del seu organisme subjectes a la seva voluntat, sinó que ella és un conglomerat de les nostres voluntats. Que ella canvia quan nosaltres canviem i no pas al revés. Que no hi ha una essència seva que cal descobrir i reivindicar sinó que nosaltres decidim com la volem (monàrquica, republicana, anarquista...) en cada moment de la nostra història. Li diria que no estem aquí per a servir-la sinó que és ella que ens serveix a nosaltres tot acollint la nostra entesa i aglutinant els nostres esforços en pro d'una convivència lliure i democràtica.

M'agradaria dir-li que ella serà el que nosaltres serem i s'haurà d'ajustar als canvis que anem fent com a col·lectiu. La respectem com a expressió de la nostra voluntat i no pas per un valor absolut que ens transcendeix. Estic segur que ella, Catalunya, hi estaria totalment d'acord. De fet, ha vist i patit i gaudit els canvis que els catalans hem anat provocant al llarg de la història i malgrat tants canvis, ha seguit essent Catalunya: la comunitat dels catalans.

Ara que estem en un moment crucial de la nostra història convé refermar i extreure els posicionaments respectuosos i democràtics. Hi ha una demanda social de consulta sobre la independència que cal satisfer i que jo crec que a tothom ajuda. Diuen que la llei no ho permet, doncs la llei haurà de canviar, perquè la llei està per a servir a la gent i no pas al revés. Caldrà exigir-ho i la forma de fer-ho ha de ser pacífica, democràtica, respectuosa, allunyada dels escalfaments emocionals. Els catalans ho sabem fer i si no en sabem n'haurem d'aprendre. Per això cal que afinem al màxim les expressions i els arguments tant en el fons com en la forma.

Que qualsevol s'atorgui el dret a parlar en nom de Catalunya no ajuda a aconseguir-ho, al meu entendre.

De veritat val més pàtria coneguda que utopia per conèixer? (Tornarem a votar als mateixos?)

L'altre dia llegint un article d'en Vicenç Navarro vaig entendre una cosa. Jo sempre em preguntava com és possible que la gent voti al PP de forma persistent i a CiU a Catalunya, malgrat estar aquests partits infestats de casos de corrupció. Com pot ser que aquests polítics decebin de forma descarada la confiança que posen els electors i no siguin castigats a les urnes? Sembla que tinguin un crèdit il·limitat i puguin fer el que vulguin sabent que la majoria sempre els serà fidels.

Quina és l'explicació que dona en Vicenç? Doncs una que a mi em convenç del tot. Què tenen aquests partits? Tenen les millors idees? Tenen la trajectòria més fiable? Tenen les persones més capaces? No, no... res d'això. Tenen la bandera! Aquesta és la resposta.

El PP i CiU han aconseguit que la gent els identifiqui amb el país. I aquí la majoria està venuda. Ens colen qualsevol cosa amb el nom de la pàtria. Tot són eslògans publicitaris a favor del país, l'orgull de ser d'aquesta comunitat, els valors que encarna la nostra bandera i el nostre himne,...

Si fas la més lleugera crítica seràs titllat d'antipatriota, vas contra el país, no ets dels nostres. I qui pot suportar no tenir una comunitat de pertinença? Per això els acaparadors de la pàtria ens poden imposar tot el que vulguin, per injust que sigui, que sempre els direm "Sí, sí, sí!!!... Amb vosaltres sempre!" I ho farem amb un arravatament emocional col·lectiu que ens inflarà el cor d'orgull.

És per això que som tan vulnerables i febles. Estem venuts a l'emoció de pertinença. Aquest és un problema molt greu. Estem essent manipulats per les classes dominants que situen sempre la nostra pàtria en una zona que es percebi amenaçada i això fa que tots fem pinya al voltant dels defensors de la nació, que són ells mateixos i els partits que els defensen.

Hi ha alguna escapatòria a aquesta situació? No soc molt optimista. Mentre la massa crítica de la nostra societat bulli en el nivell etnocèntric (on els nostres són els millors, sempre contra els altres) no tenim possibilitat d'avançar. Cal sortir de l'estadi etnocèntric (la defensa del nosaltres) per passar a l'estadi mundicèntric (la defensa de tots basada en la justícia)

Per arribar a l'estadi mundicèntric cal desenvolupar la raó crítica mentre que per mantenir-se en l'etnocèntric només cal alimentar la passió patriòtica. Com podem fer que cada cop més persones

superin la irracionalitat identitària (els meus són sempre preferibles als altres encara no sàpiga ni vulgui saber per què) i passin a la racionalitat fraternal?

Doncs només se m'acudeixen dues circumstàncies que ho poden afavorir. Primer que la passió per la justícia social superi a la patriòtica i segon que es donin les evolucions personals individuals que facin créixer les persones i moure's de l'estadi on estan. De boicotejar la primera condició se n'encarreguen els polítics que s'aprofiten de la situació. De boicotejar la segona el sistema social capitalista que exprimeix l'individu i no li cedeix temps, espai ni obertura mental per a plantejar-se el seu propi creixement.

Catalunya: pàtria del meu cor o país del meu cap?

"Oh, dolça Catalunya, pàtria del meu cor..." diu l'Emigrant! Vet aquí una definició emocional, cent per cert. "Oh", exclamació de l'ànim; "dolça", qualificatiu tendre i amorós; "pàtria", identificació afectiva amb un territori o comunitat i "cor", centre neuràlgic dels sentiments humans.

Ara que parlem tant d'independència i del país que voldríem convé considerar quines són les raons i els anhels que ens motiven. Hi ha dues fonts d'aquest anhel col·lectiu: per un costat aquest cúmul de sensacions i passions amb arrel històriques que aspiren a la llibertat i per una altra banda un entramat d'idees, iniciatives, propostes programàtiques i polítiques que dissenyen un país eficaç, modern, just i autònom.

La primera font és un doll de pulsions, afanys, ambicions i desitjos que cristal·litzen en mobilitzacions i expressions emocionals (himne, senyeres, símbols...) configurant un marc reivindicatiu d'un imaginari col·lectiu que ens atrapa en l'eufòria de sentir l'orgull de ser catalans. Donem per descomptat que el país que sortirà d'aquesta empresa serà forçosament millor que el present tot i que no tinguem cap dada significativa o rellevant de que així serà.

I és que sense la segona font, la de les idees, la dels projectes socials, econòmics i jurídics, de res no serveix "volar". Si aquest "volar" no es dirigeix a un objectiu clar i possible no esdevindrà un "poder". I per a mi un objectiu clar no és "Catalunya independent", sinó que cal veure quina mena d'independència i organització política en sortirà.

Crec que hem de pensar el país que volem i fer-lo digne de ser volgut. Si només desitgem una emoció correm el risc de decebre'ns. Hem de voler una idea racional, pensada, contrastada, criticada. La passió és el vent o el motor, però la idea és el timó o el volant. Sense control de la direcció, tota passió esdevé inútil i perillosa.

I a mi em sembla que estem més per encendre la foguera que per saber el que volem il·luminar o encendre. És relativament senzill fer campanyes propagandístiques, màrqueting, moure la gent i inclinar els ànims. El que resulta difícil i necessari és pensar, debatre, planificar, criticar i organitzar la gent per tal d'aconseguir el disseny que ens orienti. Anem apilant els totxos i no debatem prou els plànols. Bufem i rasquem sorollosament els instruments però no bastim ni harmonitzem les partitures.

Per fer una pàtria del nostre cor, segurament n'hi ha prou amb manipular la gent cosa que ara mateix costa poc com tots sabem. Per fer un país del nostre cap hem de seure la gent en assemblees, moviments, associacions, partits, col·lectius, grups de veïns, sectors professionals,... Hem de consultar-los, demanar-los propostes, autocriticar-nos... i fer això costa molt perquè la mobilització de la intel·ligència és molt més cara i complexa que la del cor.

Vull un país fet amb el cap, no una pàtria a cops de cor. Potser no serà nostrat, arcaic, mil·lenari, ètnic o tradicionalista, però serà un país obert, àgil, fort i creatiu. Em fa il·lusió aquest projecte de país nou en un món tan necessitat de noves inèrcies i de plantejaments trencadors. Ara tenim l'ocasió de bastir un estat nou que ofereixi noves coses al món.

Tant de bo voler un país nou, més just, no vingui dels greuges ni del nacionalisme sinó dels ideals i l'humanisme!

Difícilment puc trobar una empresa que em faci més il·lusió a nivell social que construir un país. He sigut lector de totes les utopies i sempre m'ha interessat el canvi social i la forma d'estimular-lo.

El canvi social, la construcció dels ideals ha de tenir, però al meu entendre, una direcció ben clara i determinada. Ha de tenir un objectiu que sigui bo per a tothom i millor del que tenim. En aquest sentit, fer un estat nou avui dia és un dels reptes més il·lusionants que puc imaginar.

Per construir un país cal molta energia i sembla que ara, aquí casa nostra, n'hi ha!! Estic doncs ben content. Observo que hi ha en l'argumentari dels defensors del canvi i de la independència dues motivacions impregnades de passió i certa indignació.

Per una banda hi ha el greuge, el sentiment de ser menystingut, de ser cornut i pagar el beure... L'"Espanya ens roba", el sentir-se colonitzats i la revolta necessària per a escapar a aquesta pressió és un motor d'alta intensitat perquè mou sentiments profunds, agrupa les persones entorn un objectiu comú (tots sabem que la millor estratègia d'unió és l'enemic comú), i s'alimenta del passat. La indignació que mou és la del ressentiment. És un moviment que parteix d'una sensació de dèficit i que aspira a la normalitat. "Volem un país normal", sentim a dir.

Hi ha per un altre costat una altra motivació forta que és l'anhel de millora. Sentim que podem estar molt millor de com estem, que hi ha marge de millora i que ho hem de fer perquè hi ha molta injustícia a la nostra societat. Aquest anhel no beu del greuge, no és empès pel passat sinó que mira els ideals i és atret pel futur. La indignació que mou prové de no poder suportar la injustícia. És una energia totalment diferent. No és el moviment d'un infradotat que aspira a la normalitat sinó el d'un normal que aspira a l'excel·lència.

Hi ha darrera aquesta segona força un ideari humanista, una visió necessàriament optimista de l'home, una tendència a construir i a idear per damunt de la queixa i la reivindicació.

Aquestes dues forces no són autoexcloents però forçosament una és la dominant. El matís de quina de les dues forces és més potent determinarà el futur del nostre projecte. Si domina el rebuig farem un país ressentit i defensiu que es conformarà amb ser vulgarment normal i potser no haurem guanyat gaire res.

Si, per contra, domina l'atracció de l'ideal farem un país obert i solidari que no es conformarà amb ser normal i aquí ho haurem guanyat tot. No només nosaltres.

Soc independentista i no-nacionalista. La independència és un mitjà, la nació un fi. El meu fi

és la justícia social

Doncs sí, soc independentista i no-nacionalista. Mai m'ha agradat la nació entesa com el conjunt dels "nostres", "nosaltres" és a dir "no als altres". I es que en realitat no sé quins són els meus. Tinc família, amics, coneguts... però no sento una afinitat especial amb les persones de la meva nació.

El nostre desenvolupament social passa per diferents fases i una d'elles, després de l'egocentrisme infantil, és l'etnocentrisme, la base del nacionalisme, un fenomen propi d'un moment donat de l'evolució, íntimament lligat al cervell emocional. Moguts per les emocions fem pinya al voltant dels "nostres" més enllà del que a vegades la raó ens proposa. La raó ens ensenya que tots els humans som igual, igualment valuosos i estimables, però per a assimilar-ho cal que superem la barrera de l'etnocentrisme o de la fidelitat emocional i prioritària als nostres. Aquesta actitud ha sigut útil i necessària en altres moments però actualment pot i ha de ser superada.

Jo diria que fins i tot ha sigut superada ens anys anteriors. Recordo que fa anys érem més crítics, oberts i cosmopolites que ara. Eren temps de bonança econòmica i ja sabem que amb les crisis econòmiques es produeixen retrocessos. Al meu entendre ara estem en un d'aquests retrocessos. Degut a la situació crítica de moltes persones, i la sensació d'incertesa que domina, la major part de les persones busquen seguretat en l'adscripció a un "nosaltres", a una identitat.

Per això tenen tant d'èxit les crides a l'etnocentrisme, a les arrels, a l'orgull patri i a la mida de les banderes. Llegia l'altre dia un article d'en Francesc Abad a Vilaweb(1) on apuntava una possible explicació al fenomen, per a mi superenigmàtic, de la quantitat de vots que ha aconseguit Ciutadans a Catalunya.

Una de les explicacions és que Ciutadans han sabut activar el factor ètnic o emocional de la identitat entesa com a tret diferenciador entre les persones. Dir que s'ha de votar pensant en on han nascut els nostres avis o espantar la gent dient-los que necessitaran passaport per visitar la tomba dels seus avantpassats és una estratègia eficaç. La gent vol un sentiment per vincular-se al passat, no una idea per a construir el futur. El passat és el refugi dels conservadors i el futur el dels progressistes.

Clar que no té res d'estrany que ho facin així perquè també els nacionalistes catalans juguen aquesta carta. Contínues referències a la nostra història, l'orgull de ser especials, més rics, més cultes, més demòcrates, activació de les emocions en actes massius, cançons, mites, banderes,... orgull patri en definitiva. Res a envejar als espanyols.

Deia al principi que soc independentista i m'hi considero. Vull un país nou, forjat a partir d'una idea de justícia, de benestar, de progrés i de canvi innovador. Crec que això es pot fer millor a partir d'un procés constituent sorgit del poble, amb participació de la gent, amb il·lusió i gosadia. L'objectiu, la finalitat última és la justícia social i el mitjà podria ser un nou país. No sé si serà possible però lluitaré per fer-ho. Vull la gent unida al voltant d'uns valors, no d'una bandera; empenyent un ideal, no una obsessió; dinàmica per assolir una utopia, no per fugir d'un greuge; disposada a posar la passió al servei de la raó i no al revés...

(1) El misteri silenciós dels votants de Ciutadans.

L'enfrontament entre nacionalismes és especialment tràgic, especialment còmic, molt virulent i molt poc racional

Les lluites entre iguals són especialment peculiars. Dues forces idèntiques criticant-se una a l'altra per les mateixes qualitats que posseeixen. Els nacionalismes són iguals independentment de la nació a la

que pertanyin. Com les religions són iguals independentment dels déus o els racismes independentment dels colors de la pell.

Cada nacionalista enfrontat llança al contrari el seu propi reflex. Com si projectes en el mirall els seus propis malestars. I en rep el mateix. Amb la mateixa seguretat, el mateix orgull, la mateixa perseverança, obsessió, resistència i entrega amb la que ataca és atacat.

S'entenen perfectament i saben el que poden esperar uns dels altres perquè és el que ells donaran. D'alguna manera, quan dues posicions són defensades des del mateix nivell d'evolució es produeix un exercici d'autoafirmació que demana i exigeix una resposta igual. És com quan discutim amb algú i ens exaspera la posició de l'altre perquè d'alguna manera ens reflecteix la nostra. En el fons és una lluita contra nosaltres mateixos, una lluita que només es pot guanyar amb la rendició quan te n'adones que admires amb la mateixa força amb que odies al contrari.

Els nacionalistes catalans i espanyols, enrocats en els seus posicionaments identitaris s'abraonen en un combat tràgic (la lluita d'un amb ell mateix, el símbol de la guerra civil), còmic (per la simplicitat de la trampa en que han caigut), virulent (per l'apel·lació a factors atàvics, històrics, ancestrals...) i molt poc racional (perquè la raó és presonera de la passió i obligada a servir-la)

Si ens fixem en els arguments que esgrimeixen, poden ser perfectament permutats i tenen sentit igual. El pes de la tradició o la història és argumentat per a uns com motiu de l'unionisme i d'independència per als altres. El vot del poble es posat a tots dos costats com a garantia del que volem. La defensa de la llei, la voluntat popular, l'objectiu d'una societat justa i pròspera, la democràcia... són arguments que usen per igual els dos bàndols.

I és que un enfrontament així no té bones perspectives. Les societats es van decantant i apassionant a mesura que retrocedeixen cada cop més a estadis més primaris on predominen les emocions per sobre les raons, les conviccions per sobre dels anàlisis, les consignes per sobre dels intercanvis.

En cada societat involucrada en un conflicte nacionalista hi ha una majoria de persones en els nivells d'evolució que Wilber anomena "ordre mític", dominat per l'emoció. Una altra franja d'aquesta mateixa població està en estadis més evolucionats i podria influir en el sentir general. En moments de conflicte la societat es retreu envers els nivells més baixos donat que serveixen a la supervivència. Aquí tindrà una importància fonamental com es mouran els sectors menys atrapats pel nacionalisme. Si callen, s'amaguen, cedeixen o es desplacen envers el populisme com fan en el conflicte actual els intel·lectuals d'ambdós nacionalismes, tardarem a veure una solució.

La societat que sigui més oberta, més plural, més autocrítica i més tolerant serà més forta (per assolir els seus objectius, no per a eliminar el seu contrari), malgrat molts creuen que és justament això el que les afebleix.

Què farem al nou estat català quan alguns desobeeixin les nostres lleis perquè les troben injustes?

Doncs aplicarem la llei. Espero que serem un estat de dret i les lleis elaborades pel parlament democràtic seran aplicades per un poder judicial independent. Utopia potser, però aquest és el meu anhel.

El tema que plantejo és què fer quan considerem que les lleis són injustes? D'entrada he de dir que les lleis tenen vocació de justícia. Sempre les lleis han d'estar al servei de la justícia i mai la justícia s'ha de supeditar al que diuen les lleis. La justícia és un ideal, un valor i per tant és subjectiva. Podem tenir i

tenim opinions diferents sobre si una cosa és justa o no. La llei, per contra, és objectiva i només la seva aplicació és subjectiva.

Aquest és un debat molt necessari perquè la nostra societat demana una revisió crítica de les nostres lleis donat que molts tenim la sensació de que la justícia està cada cop més amenaçada. Seria del tot necessari que el debat fos civilitzat, seré i racional. Diré però, que en aquest tema d'avui, la raó té poca importància a l'hora de fer decantar les opinions.

Tothom té o pot trobar raons que justifiquen la seva opinió. Tant si ets favorable a la independència com si no, tant si creus que seria més just un salari social com si no, tant si creus que la nostra democràcia és corrupta com si no... el fet és que tothom té raons i motius per a justificar les seves opinions. I si no en tenim no serà perquè no se n'ofereixin des dels mitjans de comunicació, les xarxes socials, etc.

Cal un bon nivell de raonament, però en el cas del qüestionament de les lleis hi ha dues forces no racionals (no dic irracionals) que actuen com a motor. Una és l'interès propi i l'altra el sentit de justícia.

Hi ha segons Kohlberg, 3 estadis en el desenvolupament moral de les persones: el preconvencional, el convencional i el postconvencional. Podem associar la llei a una convenció entre els ciutadans i els preconvencionals són els que no entenen la força de la llei, els convencionals els que la posen com a valor absolut i els postconvencionals els que consideren que hi ha coses superiors a la llei. Les persones que creuen que cal respectar la llei sempre, estan al nivell convencional i solen estar fortament arrelades a un posicionament racionalista. Essent molt, no és el màxim a què podem i hem d'aspirar com a humans.

Clar que hi ha encara molta gent que ni tan sols arriba a aquest nivell (són preconvencionals) i que quan les lleis no els convenen o no els agraden, les impugnen i diuen que cal saltar-se-les. Són persones molt atrapades per la passió, l'egocentrisme i la mirada curta centrada en ells o en els seus. Amb tot, poden desplegar grans arguments i raonaments que no dubtaran en canviar si els seus interessos així ho demanen.

Afortunadament tenim accés a un nivell superior o postconvencional en el qual, tot i entenent que la llei és un gran valor, a vegades impedeix la justícia i cal, per tant ser desobedient.

Tant els pre com els post tenen en comú que consideren que a vegades cal saltar-se la llei, però hi ha diferències. Els primers desobeeixen des de la posició egocèntrica i solen actuar amb astúcia i amb violència si cal. Deturen la seva queixa quan assoleixen el seu profit sense considerar si és just o no. Per contra els postconvencionals són insubmisos per ideals, no defensen la seva postura personal sinó uns valors universals, accepten l'aplicació de les lleis encara que els vagi en contra, mai no usen la violència sinó la resistència passiva i no deturen la seva protesta encara que se'ls ofereixi beneficis personals. Tots tenim al cap les accions de Gandhi o el moviment dels objectors de consciència al servei militar obligatori a Espanya.

A Catalunya, els independentistes segurament haurem de desobeir donat que la negociació es preveu improbable. Serà molt important veure quina desobediència serà la majoritària. Si preval la protesta preconvencional, passional, emotiva, violenta, provocadora, populista, acrítica, assenyalant els enemics, basada només en l'objectiu d'assolir el propòsit a qualsevol preu, perdrem força i si guanyem serà una victòria tòxica que no augurarà un país millor.

Ara bé, si la desobediència és postconvencional, serena, ferma, pacífica, crítica, acceptant les conseqüències de les lleis actuals, respectuosa amb els que no pensen com nosaltres, tenaç i

compromesa, si assolim l'objectiu, no només estarem contents per això sinó que haurem aportat un exemple al món sobre com es poden canviar les coses.

Certament que aquest segon model que propugno no és el que més es practica; normalment calen revoltes violentes per a aconseguir canvis importants, però ja és l'hora d'inaugurar una nova forma de defensar la justícia a nivell de col·lectivitats grans.

Caldrà veure si sabrem assolir la maduresa i el compromís que requereix aquest repte dels nostres temps.

Resumint: si al nou estat català, els que desobeeixen les lleis ho fan de forma pacífica i postconvencional, hauran de patir l'aplicació de les nostres lleis però segurament acabaran assolint el seu objectiu perquè un país i un govern essencialment democràtic no es pot resistir a una energia emergent que defensa la justícia de forma madura.

Per contra, si van contra les nostres lleis per pur egoisme o rancúnia històrica, patiran l'aplicació repressora de les nostres lleis i se'ls podrà desactivar oferint-los alguna negociació de la que en puguin treure algun profit personal o de grup. Se'n diu política.

Molts catalans volem fer una cosa que sabem que és il·legal però que creiem que és justa

A vegades cal transcendir el marc legal per a avançar. Perquè llei i justícia, malauradament, sovint no coincideixen. Cert que la llei aspira a la justícia però moltes vegades no hi arriba o s'equivoca.

Podríem citar molts casos. L'esclavatge era legal però ara sabem que era injust. La prohibició del vot femení, la mili obligatòria, la pena de mort a Espanya,... eren legals en el seu moment però després es va reconèixer la seva injustícia i la llei s'hi va ajustar. Perquè la llei sempre ha de servir a la justícia que és el seu ideal.

Per això els humans anem canviant les lleis per a ajustar-les a la nova concepció de justícia que anem elaborant.

Dic que molts catalans volem fer una cosa que SABEM que és il·legal però que CREIEM que és justa. Em refereixo al referèndum de l'11-O. Fixem-nos en les paraules saber i creure.

Es pot saber què és legal i què no però no es pot saber què és just i què no. Només podem creure que una cosa és justa però no la podem saber. Per què? Doncs perquè la legalitat d'un fet és fàcilment comprovable. Si la llei ho permet és legal i si no, il·legal. Així de senzill. I si algú no sap llegir o té una determinada interpretació de la llei, només hem de fer que recórrer al poder judicial en els estats de dret. Si els tribunals adequats dictaminen que una cosa és legal ho és, igual que quan un àrbitre diu que la pilota ha traspassat la línia de gol i el gol és vàlid, independentment de si la pilota ha entrat sencera o no a la porteria.

La justícia però, no és un fet que es pugui constatar objectivament perquè és un valor que depèn de les apreciacions subjectives i perquè no hi ha una formulació positivista del que és just i el que no. La justícia és un horitzó desitjable i cadascú l'interpreta a la seva manera. Hi ha moltes classes de justícia i aquí no és el lloc d'esmentar-les.

Aquí només podem dir que la justícia a vegades és un sentiment tan fort i tan clar que fa que les persones el visquin amb passió i aleshores apareix la virtut del coratge per a defensar-la. Amb tot no hi ha proves de demostració. Hi ha creença, convicció, opinió, però no saber.

Així doncs, com ho farem per descobrir si una cosa és justa o no? Doncs no hi ha manera però tenim certs indicadors que històricament i filosòficament donen fe de la força moral de la convicció amb que defensem la justícia dels fets.

N'anomeno alguns sense que sigui un llistat exhaustiu: Si defensem el criteri de justícia amb validesa universal és més vàlid que si el defensem només per al nostre cas. Si la defensa de la justícia es fa amb arguments i fonaments racionals és més vàlida que si es fa amb simples declaracions de voluntat o d'interès personal. Si defensem el nostre criteri escoltant i entenent les raons dels altres tenim més autoritat que si no ho fem ja que incorporem els punts de vista i tenim una visió més àmplia. Si defensem la justícia amb fermesa no agressiva, amb força sense violència, amb respecte però amb fortalesa (tal com Plató definia l'ànima irascible dels guerrers) aleshores tindrem més validesa que si no ho fem. Si acceptem les conseqüències dels nostres actes de desobediència i no defugim les responsabilitats tindrem més autoritat que si no ho fem.

En resum, que com sempre, la justícia acabarà imposant-se si qui la defensa la viu com un valor propi i la manifesta amb coratge. Mai la justícia no podrà ser imposada ni reprimida amb engany, violència, menyspreu, humiliació, desqualificació o amenaça.

El repte del referèndum és per al poble de Catalunya un bon banc de prova per a saber quin grau de maduresa tenim i per tant de quin grau de força disposem per a defensar el que creiem que és just.

Allò definitiu serà quina majoria ètica hi haurà entre els votants del sí

Segons Wilber els humans evolucionem passant o transitant per diferents nivells d'evolució. La major part de les persones de la nostra societat estan en una franja de nivells que va de l'egocentrisme al relativisme, passant per l'etnocentrisme i el racionalisme.

En concret aquests estadis són:

"Emergència del jo" (vermell*) Estadi molt centrat en el propi interès, egocèntric i individualista.

"Ordre mític" (blau) Centrat en la creença de que hi ha un bé i un mal ben definit i que els nostres (els de la meua religió, ideologia, ètnia, nació...) són els posseïdors del bé i la veritat. Es basa en el sentit emocional de pertinença i la creença de ser guardians de la veritat revelada. És el fonament del dogmatisme.

"Assoliment científic" (taronja) Predomina la raó, l'eficàcia, la practicitat i l'assoliment d'objectius. La racionalitat pràctica és el principi i la fi de l'acció.

"Jo sensible" (verd) Centrat en la comunitat, les relacions, les xarxes, la consciència ecològica. És anti-jeràrquic, espiritual i relativista.

En resum: A mida que evolucionem passem d'estar centrats en nosaltres a estar centrats en les nostres emocions. Després ens centrem en el nostre pensament racional i després en les relacions i la xarxa que tot ho integra.

Cada persona està en una d'aquestes fases i en el millor dels casos treballa per a evolucionar al següent estadi.

La meua aplicació d'aquesta matriu interpretativa a la situació política actual de Catalunya (estem a dos mesos d'un anunciat i no pactat referèndum d'autodeterminació) entén que la majoria dels espanyols estan en el nivell blau. Creuen en un bé suprem que és la unitat de la pàtria sense que sembli molt

important argumentar-ho (això correspon al nivell taronja). Com a màxim s'apel·la a la legalitat i a la identitat nacional.

No vull dir que no hi hagi persones a Espanya que estan en altres nivells evolutius, això és clar, però en conjunt, com a societat, es mou entorn la identificació nacional.

A Catalunya crec que aquesta visió no és tant predominant. Certament que hi ha el sector blau nacionalista com a Espanya però hi percebo també àmplies capes de població en la fase taronja-racional. Són els que argumenten, apel·len a la interpretació de les lleis, als drets fonamentals, etc. I encara hi veig els que estan en la fase verda o sensible. Són els que reclamen els drets de tothom, els que no volen privilegis i voldrien per a tots el que volen per a ells.

Insisteixo que a Catalunya i Espanya hi ha gent de tot, però com a col·lectiu i per raons històriques, sociològiques i antropològiques Espanya és més blava que Catalunya. A Catalunya es veuen més colors. Podríem dir, d'alguna manera, que hi ha més diversitat en la consciència política. Això explicaria el dinamisme i la participació política del poble català en un moment de paràlisi i mediocritat general a Espanya. Pensem que a Espanya no hi ha un projecte de futur i que només es veu com a ideal la perpetuació del que, segon alguns, sempre ha sigut, és i serà: la unitat de la pàtria.

M'interessa però veure quin pot ser el futur del nostre país. Crec que allò definitiu seria saber quin percentatge dels que pensen votar sí hi ha en cada nivell. Si la majoria és blava, crec que estarem en un punt d'equilibri amb el nacionalisme espanyol i possiblement s'acabi imposant l'estat per la força de la seva maquinària administrativa i legislativa.

En canvi, si hi ha un sector ampli de gent que està en el taronja o el verd, crec que serà inevitable l'assoliment de la fita independentista. I ho serà de forma civilitzada, democràtica i respectuosa. L'evolució i el canvi tindria més força que la conservació.

Com que els vots no permeten discernir des de quin nivell d'evolució s'han emès, la prova empírica del que exposo serà impossible. Ara bé, tant si guanya el no com el sí, podrem veure, a la llum dels moviments socials que s'esdevinguin, quin nivell d'evolució té el país.

Un bon moment per a l'esperança.

*Aquests colors són els que fa servir Wilber per a simbolitzar els estadis.

Tenir un estat propi no és garantia de quasi res però és una possibilitat de quasi tot

Els catalans no som més trempats que la resta. No som més intel·ligents, treballadors, sensats o amorosos que la resta de la gent. Malgrat les comunitats solen tenir uns trets diferencials quasi cap d'aquests té a veure amb l'ètica o la bondat. A Catalunya som tan imbècil o tan excepcionals com a qualsevol altre lloc.

Per això penso que si aconseguim tenir un estat propi a Catalunya, aquest no serà, d'entrada, millor que cap altre perquè el sistema social i econòmic vigent serà el mateix que està colonitzant el planeta sencer: el capitalisme. A Catalunya hi ha injustícia social i econòmica i hi seguirà essent perquè, si volguéssim, ja hauríem pogut fer alguna cosa grossa al respecte com ara es pretén fer per a aconseguir la independència

Però no, la justícia, la fraternitat o la igualtat no motiven tant com la independència i per això no hi ha tant de consens en saltar-nos les lleis per a acostar-nos-hi.

A Catalunya tenim ben consolidades les institucions classistes: les escoles concertades i privades, la sanitat privada, i en general la privatització dels serveis públics i la política econòmica que afavoreix els de sempre. I la nostra política és una aristocràcia democràtica amb famílies que es perpetuen en el poder. I la nostra política d'habitatge margina i segrega franges de població en territoris gueto. I...

Amb tot, i per causes històriques que ara no necessito, tenim una població inquieta i motivada pel seu futur. Molta gent vol un estat propi i està disposada a lluitar per a aconseguir-ho. I vol que la lluita sigui pacífica, no violenta i que la confrontació sigui la darrera opció.

A la llum de com està el món i Europa en particular en aquest moment, aquest fet és altament estimulante. Us ho diu un que no és en absolut nacionalista. Em repugna el nacionalisme entès com a etnicisme o essencialisme patriòtic.

Digueu-me utòpic, ingenu, il·lús o les tres coses juntes, però a mi em sembla que tenim ara mateix una oportunitat que molt difícilment es pot donar en un altre lloc. Una comunitat plantejant-se el seu futur, unint esforços per idear una forma millor de convivència.

És un privilegi poder participar en l'elaboració d'una constitució inspirada en les necessitats reals.

Sabem tot el que no ens agrada i podem per tant, plantejar-nos com volem canviar-ho. Hi ha molt energia i ganes en aquesta aposta i estic segur que per poc que puguem el nostre país aspirarà a ser, en teoria, més just, amb polítiques socials més avançades, regulació econòmica més justa, major participació política... Quan una cosa nova comença admet moltes més possibilitats. Ens hem d'atrevir a somniar, a canviar coses en aquest món tan tancat i controlat per les elits econòmiques i financeres.

Pot ser una esperança per a tot el món que una comunitat imagini una nova organització social i la construeixi. Sé que els resultats estaran lluny de la perfecció però amb tal que s'aporti un mínim d'innovació i estímul al canvi, ja haurà valgut la pena.

Catalunya hauria de ser un laboratori de proves protegit i impulsat per Europa, un experiment on aprendre, un planter d'esperança. I l'experiment podria tenir validesa general perquè si els catalans ho podem fer, qualsevol altre també pot. Al cap i a la fi tots valem el mateix.

Entendre el context ajuda a entendre el text. (8 contextos de la situació catalana)

Com més bé coneguem el context d'una situació més podrem entendre-la. Les situacions històriques tenen molts contextos i no tots són històrics. Alguns dels contextos més importants són els conceptuals.

Comparteixo amb vosaltres 8 dicotomies conceptuals que crec que donen llum a l'actual situació que vivim a Catalunya aquesta tardor del 2017.

1. Nivell convencional vs. nivell postconvencional de l'evolució moral. En el desenvolupament moral hi ha tres estadis o fases evolutives. La preconventional en la que el que està bé és el que em convé a mi. Després, si evolucionem, apareix la convencional en la que el que està bé és el que acordem entre tots. Això es concreta en les lleis. Si anem evolucionant podem veure que hi ha coses que estan bé encara que no siguin el que ha acordat la majoria. Apareix el nivell postconvencional que permet distingir entre legalitat i legitimitat. Dues persones, cada una d'elles en un d'aquests nivells d'evolució, poden ser honestes i considerar-se bones però pot ser que difereixin en aspectes importants. La més evolucionada pot entendre la que ho està menys però no a la inversa.

2. Progressistes vs. conservadors. Els conservadors defensen generalment que les coses s'han de consolidar i no fer gaire canvis. Més aviat pensen que els mals venen de canviar massa i que si no haguéssim canviat tant ara estaríem millor. El seu anhel és el passat on ubiquen el paradís desitjable. Els progressistes per contra, defensen generalment el canvi. Creuen que cal canviar i evolucionar per millorar. Els mals venen de no canviar, de no adaptar-se als nous temps. El seu anhel es projecta en el futur on ubiquen el paradís que esperen i el passat és només un infern del que cal escapar. Les societats necessiten dosis equilibrades d'ambdues energies.

3. Nació vs. estat. La nació és una comunitat cultural amb trets d'identitat propis. Està ancorada en el cor i els sentiments de la gent. Les persones es consideren de la nació quan senten que hi pertanyen. Els trets aglutinadors són sensorials: himnes, banderes, menjars, costums... L'estat és una estructura social de convivència en un territori. A partir de certs esdeveniments històrics, l'estat regula i controla la gent amb lleis i institucions. L'adscripció a un estat és administrativa i no emocional. Els trets aglutinadors són les lleis i els drets de ciutadania.

4. Legalitat vs. legitimitat. La legalitat és objectiva en el sentit que és legal allò que dicten les lleis que tenen una lectura universal, arbitrada pel poder legislatiu. És legal allò que la llei permet. Legitimitat fa referència a la justícia i no és objectiva donat que la virtut de la justícia és una expressió personal i subjectiva. Podem saber què és legal però només podem opinar sobre què és legítim. Malgrat que seria ideal que la llei i la justícia coincidissin, molts cops no passa així. Els qui creuen que la justícia està per damunt la llei practiquen l'objecció de consciència.

5. Força vs. violència. La força és protectora, defensiva i manifesta l'actitud de fermesa davant la injustícia. La violència és agressiva, provocadora i sol ser la manifestació de l'odi i la ràbia. La força és legítima i la violència no. Les forces de l'ordre no poden ser violentes. Els professionals de la seguretat pública haurien de ser especialistes en l'aplicació justa i mesurada de la força per tal de fer respectar les lleis. La violència deslegitima qualsevol membre dels cossos de seguretat.

6. Informació vs. manipulació. La informació pública és el relat més veraç i multiperspectiu que els professionals poden donar d'un fet. Es limita a la descripció dels esdeveniments. La manipulació és l'alteració intencionada de la informació per tal de moure els sentiments i les opinions de la gent envers una posició determinada.

7. Democràcia vs. oligarquia. La democràcia és el govern del poble. En una democràcia les decisions es prenen amb la participació de la ciutadania, ja sigui directament o representativament. L'oligarquia és el govern dels poderosos. En una oligarquia les minories dominants controlen els accessos al poder legislatiu, executiu i judicial i els mitjans de comunicació per tal de defensar els seus interessos a costa dels interessos de la majoria. La nostra democràcia, ara mateix, és molt prima, i la nostra oligarquia, molt grossa.

8. Drets vs. negociació. Els drets fonamentals són o no són. No podem negociar-los, pactar-los o dialogar sobre altra cosa que no sigui la seva plena aplicació. Si jo et vull mort i tu et vols viu, no podem negociar de res més que no sigui sobre com et deixaré en pau.

Bandera catalana per a tots i estelada per a qui la vulgui

La bandera independentista, l'estelada, no és la bandera de Catalunya. Amb això tots hi estem d'acord. És una bandera de batalla que representa un anhel, un desig polític d'una gran part de ciutadans d'aquest país. És la bandera que exhibeixen amb orgull i públicament moltes persones en acte d'afirmació nacional i en defensa i promoció de l'independentisme.

Penso que és absolutament legítim i normal que en un país democràtic es donin aquestes manifestacions. El que no em sembla bé és que això es faci des de les institucions, ja siguin els ajuntaments o qualsevol altre organisme de la Generalitat. I no em sembla bé perquè l'estelada simbolitza una forma determinada de concebre el país i els òrgans públics ens representen a tots i per tant no haurien de prendre postura en aquesta qüestió de les banderes. Crec que haurien de complir la llei i prou. I de ben segur que la llei expressa clarament quina és la bandera d'aquest país.

Hi ha qui diu que l'estelada expressa el sentir de gran part de la població, però a mi això no em diu massa res. Tampoc em semblaria bé que s'exhibís la bandera del Barça amb l'argument que expressa un sentiment majoritari encara que sigui veritat.

No tinc prou coneixement per dir si és il·legal o no el fet que alguns ajuntaments tinguin l'estelada en rotondes o espais públics o que en actes institucionals s'exhibeixi en lloc de la bandera catalana. Potser passa que algú amb un cop de cor posa l'estelada i ningú gosa fer res per no provocar problemes o per deixadesa. Si això passa em sembla malament. Mai la condescendència ha sigut amiga de la convivència.

Potser aquestes estelades s'han posat fruit d'un acord polític i ha estat aprovat en el ple municipal (ho ignoro). En aquests casos, crec que deu ser legal i no m'hi puc oposar formalment, però considero que és una mala decisió. Els ciutadans la poden viure amb un sentiment d'imposició, com una prova de força, com una victòria d'uns sobre els altres i crec que no ens convé en absolut enfrontar-nos i pugnar per la bandera. La nostra bandera és la de Catalunya, la de tots, tant els independentistes com els que no ho són. Aquesta és la bandera de consens que tots els organismes oficials haurien de respectar. Deixem els símbols partidistes per als partits i per als particulars.

I ho diu qui no creu en banderes ni sent cap veneració especial pels símbols nacionals, però pensant en la convivència, penso que la llei és la nostra salvaguarda. Ja sé que em direu que la llei defensa coses que van contra el sentir de la majoria. Potser sí, però per això hi ha la política, per fer que la voluntat popular prevalgui. Diu la llei que als ajuntaments la bandera espanyola ha d'estar al costat de la catalana, doncs jo crec que hi ha de ser. Potser no agrada a alguns, però cal entendre que aquest és el consens a què hem arribat. Hi ha molts arguments per impugnar les coses que no ens agraden. La raó és la serve de l'emoció i de ben segur que trobarem tants arguments com vulguem a favor del que nosaltres volem, però hi ha punt on la raó no és serve sinó senyora i és quan entén que les coses no tenen perquè ajustar-se sempre al que volem. En un país políticament madur el debat de l'estelada no afectaria a les institucions.

Posar l'estelada a l'ajuntament perquè és el que s'interpreta que vol la majoria o treure l'espanyola (quan hi ha obligació de posar-la) té la mateixa força que tindria un ajuntament català d'un poble amb majoria espanyolista que es negués a reconèixer la bandera catalana. Inacceptable.

Qui té dret a atorgar o negar drets? (Sobre el dret d'autodeterminació de Catalunya)

Aquesta és una pregunta no gens senzilla de contestar. Requereix unes quantes consideracions i algunes d'elles es refereixen a com interpretem o conceptualitzem un dret.

El diccionari diu que un dret és la facultat d'exigir hom allò que li és degut, de fer allò que la llei no defèn, de tenir, exigir, usar, etc., allò que la llei o l'autoritat estableix a favor seu o li és permès per qui pot.

Veiem aquí clarament que un dret és la potestat d'exigir allò que ens correspon. Ara bé, què ens correspon? I com podem saber que ens correspon o ens és degut, com diu la definició?

El mateix diccionari estableix dues situacions: a) el dret no està defensat per la llei o b) el dret està defensat per la llei. En el segon cas, tot sembla molt senzill. Si la llei ho reconeix, vol dir que el nostre dret ha d'estar protegit i defensat per l'aparell legal, executiu i policial que sustenta l'estat que el declara.

Si un estat reconeix un dret i no el defensa, està fallant, està fracassant en les seves obligacions i s'han d'activar els mecanismes correctors: denúncies quan la justícia funciona i oposició civil i pressió popular quan això no passa.

Mirem ara el primer cas, aquell en què un dret no està defensat per la llei. Hi ha gent que opina que si la llei no defensa un dret, aquest no existeix, però aquesta és la visió immadura d'algú que no distingeix entre legalitat i justícia o que no admet un estadi superior d'evolució moral més enllà de l'acceptació de les normes social.

La realitat és que la majoria de drets han sigut il·legals, o a·legals al llarg de la història. Recordem els drets humans abans de la seva declaració, per exemple.

Penseu que els homes abans de la declaració dels drets humans tenien tots els mateixos drets? Hi ha qui opina que sí però que això encara no s'havia descobert o reconegut. Hi ha qui opina que no i que aquesta igualtat de drets s'inicia amb la seva proclamació.

Aquí potser hauríem de fer avinent que hi ha dos tipus de drets: els naturals o essencials i els contingents. Els primers són els fonamentals, els que tots tenim pel sol fet de ser humans, com per exemple el dret a la vida. Els contingents o accidentals són els que adquirim en determinades circumstàncies i que no afecten a la nostra essència humana, com per exemple, el dret que tinc a usar els vestidors del meu club esportiu.

Pel que fa als drets fonamentals, soc de l'opinió que existeixen per ells mateixos independentment de què es reconeixin o no. Encara que ara s'abolissin els drets humans i tots els estats del món reneguessin explícitament de la seva validesa, jo seguiria sentint que tinc els mateixos drets que els altres. De la mateixa manera, un negre del segle XVIII tenia els mateixos drets que un blanc encara que cap dels dos no ho sabés. Precisament aquest fet, el fet que els drets deriven de la dignitat i que la dignitat és essencialment perceptible per a cada humà conscient, és el que ha fet que, amb el temps i l'evolució, hagin anat emergint i plasmant-se en les diferents legislacions.

Tot això pensava jo meditant sobre la independència de Catalunya. Tenim dret a ser independents? Per a mi, tot el problema es redueix a aquesta simple pregunta: Té Catalunya el dret d'autodeterminació?

La primera mirada és veure si la llei ho recolza o no. La Constitució espanyola no ho contempla però la legislació internacional sí. El dret d'autodeterminació dels pobles no és un dret humà. Està però reconegut però pel "Pacte Internacional dels Drets Civils i Polítics" que l'ONU va promulgar l'any 1966 i va entrar en vigor l'any 1976. Aquest pacte, subscrit per Espanya, té el mateix rang legal i obligatorietat de compliment que els Drets Humans.

L'estat però no reconeix aquest dret i per tant només tenim la possibilitat de la denúncia i en cas que no hi confiïm, com és el cas de molts que creiem que la justícia espanyola ofereix molt poques garanties (recordem que ocupa llocs vergonyants en els rànquings internacionals de corrupció i d'independència judicial), la resistència i la desobediència civil.

La segona mirada seria la de considerar que el dret d'autodeterminació d'un país no cal que estigui reconegut per la llei per a ser real. Com una dona mal casada té dret a separar-se del seu marit encara

que la llei del divorci no s'hagi promulgat encara. En aquest cas, és la consciència cívica col·lectiva la que dona força a la reivindicació.

Com en tants moments de la història, caldrà esperar veure l'evolució del conflicte, veure les estratègies de les parts, escoltar els vents de la història, el desplegament de l'esperit col·lectiu,.. per poder fer una valoració. Si s'aconsegueix el dret que un poble sent com a propi la humanitat haurà fet un pas endavant. Si no s'aconsegueix, s'haurà d'esperar a una nova primavera. Perquè per als que pensem que estem irremeiablement salvats, l'evolució i el creixement mai no es detura.

Finalment dir que he parlat del "dret que un poble sent com a propi" i aquí he de matisar que això només val quan el dret és legítim, és a dir just. I és just quan no va contra ningú, quan aspira a la millora global i es reconeix per a tothom. Si a més els camins són pacífics i respectuosos, la jugada és perfecta!

**Sembla evident que ha arribat l'hora de l'agressivitat. Tant de bo sigui també l'hora de la
fermesa pacífica**

Nikki Haley, ambaixadora d'Usamèrica davant l'ONU ha deixat el càrrec, segons revelen fonts periodístiques, per no ser prou agressiva. La demanda de polítics agressius ha augmentat a tot el món. Cada cop més la gent vol líders durs i forts.

A Europa Viktor Orbán (Hongria), Matteo Salvini (Itàlia), Jaroslaw Kaczynski (Polònia), Heinz-Christian Strache (Àustria) o Alexander Gauland (Alemanya) són clars exemples de figures d'extrema dreta que han augmentat el suport entre la població.

A Amèrica el futur no es presenta millor. Tant a EE.UU. com a Brasil, el lideratge és agressiu, despòtic i racista.

A Espanya, la lluita entre Casado del PP., Rivera de C's i Abascal de VOX ha provocat una carrera sense fre per veure qui la diu més grossa. I el que és més preocupant és que en aquesta carrera per ser el més espanyol, l'indicador és l'agressivitat i l'atac malintencionat fonamentat en mentides i manipulacions.

I aquesta fórmula funciona. Veig innocents preguntant-se com pot ser que la gent els cregui i confii en ells. La resposta és que els humans sempre vendem l'ànima al diable. No importa el que és, importa el que vull que sigui.

A l'agressivitat i a la violència s'hi arriba a través de les emocions. Costa poc emocionar i manipular quan la gent té por i complex d'inferioritat.

Les persones podem estar dominades pels instints si som molt primaris, per les emocions si ho som menys i per la raó si estem més evolucionats. En temps de crisi, però, aquesta posició vital sol fer un pas enrere i persones que normalment són racionals es deixen dominar per les emocions i les que són de forma estable emocionals tendeixen a comportar-se de forma instintiva.

És així com els discursos degeneren i els que abans apel·laven a la racionalitat i la reflexió ara ofereixen sentiments identitaris i sentit de pertinença. Els que ja abans eren discursos d'enaltiment de grup i orgull de tribu (religions i pàtries) ara són crides directes a la violència.

Hi ha doncs una desforestació progressiva de la raó i l'ètica. Costa molt construir estadis superiors d'evolució i molt poc destruir-los, com la història demostra.

Amb tot, hem de ser optimistes. La història ha avançat i ens n'hem sortit fins ara. Res no fa pensar que no podrem seguir evolucionant. Només cal recordar quines han sigut les estratègies guanyadores en altres circumstàncies perilloses.

En primer lloc la fermesa pacífica. Una fermesa que implica compromís i militància coratjosa, estratègia de no violència, racionalitat crítica i xarxa de suport.

Altres factors són: el valor de la classe política, el desplegament de la cultura oberta, la innovació democràtica, l'honestedat i pluralitat dels mitjans de comunicació, l'autocrítica positiva... Tot això però de res no serveix si no hi ha fermesa personal i posicionament radical en defensa dels drets fonamentals.

No entenc com es pot negar el dret a decidir a un poble

Em costa molt entendre els motius pels quals persones intel·ligents i sensates consideren que un poble no té dret a decidir el seu futur. Per això fa ja temps que pregunto als qui sé que no admeten que Catalunya tingui dret a decidir el seu futur, en què fonamenten la seva opinió.

Parlo només de persones sensates que entren a debatre, no als partidaris del "a por ellos". I aquestes persones donen raons que col·lecciono amb l'ànim de veure què em perdo o quina part de raó (o raó sencera) tenen ells. A mi em sembla claríssim que un poble ha de tenir dret a decidir com vol organitzar-se. Però quan veig persones sàvies i clares que ho veuen al revés, em provoca una inquietud i una curiositat que no puc resistir.

De moment, diria que he recollit una dotzena de raons contra el dret a decidir, provinents de 7 o 8 persones (no faig el cens).

Estudiant i considerant aquestes raons i sense entrar a contradir-les puc dir que totes s'agrupen en tres categories: a) No existeix el dret a decidir b) No existeix Catalunya c) Sí té dret Catalunya a decidir però no és convenient que ho faci.

La primera categoria que nega el dret a decidir es fonamenta en què el concepte "dret a decidir" és massa ambigu, ampli i poc concret de manera que tothom el pot aplicar al que l'interessa. I és evident que un col·lectiu qualsevol no pot esgrimir el dret a decidir per a tirar pel dret. Una comunitat de veïns no pot, per exemple, decidir pel seu compte el color de la façana. Catalunya no pot demanar el dret a decidir perquè la formulació és massa àmplia i ambigua.

Normalment, en aquesta primera categoria d'arguments, domina el tema legal. El dret d'autodeterminació dels pobles tal com el recull els Pactes Internacionals dels Drets Humans, es refereixen -sempre segons la seva opinió- a pobles en procés de descolonització o altres circumstàncies que no són la catalana.

En tot cas, ni la Constitución Española, ni cap Llei orgànica que afecti a Catalunya contempla el dret a l'autodeterminació. Resumint: no tenim dret a decidir perquè la Llei no ho permet. Si canviem la Llei, aleshores, sí.

La segona categoria de raons afirma que "el poble de Catalunya" és una ficció. Existeix la Comunitat Autònoma però no la nació o el poble, que és una construcció emocional interessada. Creuen els que són d'aquesta opinió que no es pot contestar clarament qui és català donat que implica adhesions passionals i per tant volubles. Qui podria i qui no podria votar si apel·lem als catalans entesos com a membres de la nació catalana i no com a ciutadans de la Comunitat Autònoma Catalana?

La tercera categoria és la més diversa i no la menys nombrosa. Opinen alguns que ara mateix un referèndum dividiria la societat encara més. Que hi hauria una manipulació nacionalista bestial (he sentit aquesta opinió atribuint la manipulació als dos bàndols). Que els catalans demanem el dret d'autodeterminació per a nosaltres però després no l'acceptariem per a l'Hospitalet del Llobregat, per exemple, si volgués adherir-se a Espanya o a Tabàrnia si volgués ser un estat independent com Catalunya. Que la gent no està preparada per a entendre el que significa aquesta decisió i això la impugna. Que...

Si algun argument ha quedat simplista o ingenu és perquè no l'he sabut transmetre perquè en cap cas l'he sentit així de boca de qui l'ha expressat.

Aquestes són les categories d'arguments que he recollit. No hi he posat les opinions sobre els interessos polítics de la burgesia catalana, sobre la manipulació de les classes dirigents per a seguir al poder, sobre la cortina de fum de la independència per a tapar la corrupció, etc... Tot això no constitueix per a mi una raó donat que un dret fonamental existeix per ell mateix sense que quedi afectat per les circumstàncies socials o de classe.

Jo estic a favor del dret a decidir i no soc en absolut nacionalista. Crec que una major autonomia dels pobles ens ajudaria a tots. De la mateix manera que necessitem decreixement, necessitem descentralització. Augmentaria la implicació de la gent en la gestió de la cosa pública i també la responsabilitat, segons penso.

Els arguments que sento no em convencen, la veritat. És cert que proposo saltar per damunt la llei com s'ha fet al llarg de la història cada cop que s'ha assolit un nou dret fonamental. Cal anar contra la llei quan aquesta es percep com a injusta, però sempre de forma pacífica, aplicant la força i mai la violència.

Tampoc admeto que la indefinició del que és un poble sigui motiu per a impugnar els seus drets. I pel que fa a la inconveniència del moment o a la mala praxi que podríem fer, opino que ens hi hem d'arriscar.

Realment, les meves tres objeccions a les objeccions que he recollit són del tot opinables i criticables: quan cal i quan no cal saltar-se la llei? Quan es pot usar el nom del poble amb propietat? Quan la manca de garanties per a exercir un dret amb responsabilitat ha d'impugnar aquest dret?

Aquestes qüestions es poden respondre apel·lant a la víscera, al dogma, a la por... o bé a la intel·ligència, a l'obertura de ment i a l'esperança. Serà definitiu on ens col·loquem i cal fer un esforç per a apuntar-nos a les segones.

Un darrer comentari. Sempre que he parlat d'això, m'he emocionat, perquè visc la negació al meu dret com una ofensa, i per primer cop entenc les dones, els homosexuals, els pobres, el immigrants... quan veuen tan ignorats o directament negats els seus drets més fonamentals.

També he vist l'emoció de l'altre i quasi sempre he observat que hi ha un fons d'identitat no catalana (espanyola, europea, manxega,...) que m'aporta un xic de llum per a entendre que les raons mai no són pures i, com els icebergs, amaguen la seva massa sota l'aigua, el símbol per excel·lència de les emocions.

Catalunya no és el poble escollit ni la reserva espiritual d'occident

Vaig escriure aquest text a l'octubre del 2017. No el vaig publicar. Ara el rellegeixo i penso que segueix vigent.

Llegeixo amb interès i una certa obsessió el que s'escriu sobre Catalunya en aquesta interessant tardor del 2017* en què sembla que tant ens hi juguem.

Una cosa que em sorprèn és que cada cop més veig indicis o referències directes a què els catalans som com els jueus. No ho dic en el sentit pejoratiu amb el que tant sovint han etiquetat l'estereotip de l'avidesa econòmica, sinó en la concepció dels catalans com a éssers especials, diferents...

Pel que sigui, sembla que els catalans no deixem indiferents. Alguns ens odien i no sabem per què i altres ens admiren sense que tampoc tinguem clars els seus motius.

L'independentisme sembla haver aguditzat les postures i ha exagerat aquest punt de rebuig o de vanaglòria. Els que exageren la nostra misèria apel·len a un orgull o complex de superioritat, una mena de qualitat ètnica superior que se sustenta en generalitzacions o argumentacions ben venals al meu entendre. No diré que no hi hagi aquest tret en la nostra societat, sobretot en segons quins sectors, però no crec que sigui significativament més potent que en altres llocs.

Clar que el posicionament polític de cada opinador li fa veure allò que li convé. És una norma general.

En el costat dels qui inflen el seu orgull com a catalans hi ha els qui creuen que Catalunya sempre ha sigut, no una cosa diferent a la resta d'Espanya, sinó superior. Superior en riquesa, en iniciativa, en modernitat, en convivència... i en tot el que vulgueu. El nacionalisme quan es dispara pot justificar qualsevol cosa.

Entre les coses que més m'impacten quan llegeixo aquestes ditirambes patris hi ha l'opinió que s'estén ràpid de què Catalunya esta iniciant una revolta social d'abast mundial. Llegeixo que el món mira amb interès i expectativa a Catalunya, que la consciència col·lectiva que es genera a Catalunya és una pista a seguir, que Catalunya inicia un procés de reforma política d'abast europeu. Catalunya sembla que guia la humanitat en el seu camí a la llibertat.

Entenem-nos. No seré jo qui digui que això no és veritat perquè ara mateix aquesta pel·lícula encara no ha començat. Tampoc pretenc negar que Catalunya tingui indicadors econòmics o socials més elevats que Portugal o que qualsevol país, però d'aquí a fer generalitzacions messiàniques hi ha un bon tros.

A Catalunya passen coses, sí. Els catalans fem coses, com deia aquell, sí. Les coses que passen a Catalunya són fets circumstancials i històrics. Tots estem d'acord que tant hi té a veure el poble català com les polítiques del govern central per entendre aquest conflicte.

Els catalans defensem els nostres interessos amb tanta força com els altres defensem els seus. Si ens movem és perquè ens convé, com ells es mouen quan els hi convé. No hi ha res d'il·luminat en aquest moviment. A Catalunya també estem dominats per una minoria econòmica que abusa i explota a la majoria. També hi ha polítiques antisocials i defensa sistemàtica dels interessos dels poderosos. També a Catalunya explotem el medi i maltractem els animals. També a Catalunya hi ha corrupció sistemàtica i política segregacionista en els serveis bàsics. També a Catalunya els mossos han estat tan mal vistos com ho estan ara els *piolins* i ho tornaran a estar quan aquests marxïn. També a Catalunya els immigrants ho passen magre. També a Catalunya...

No som res especial. Això és el que vull dir. Som normals sotmesos a una situació especial i això fa que ens sentim o necessitem sentir-nos grans. Amb tot, el principi de realitat és més potent que la fantasia. Ser conscients de qui som ens fa més forts que revestir-nos d'herois.

Tenim ara mateix un repte gegant. Una societat amb una forta divisió aspira al que, per a mi, és un legítim dret: decidir la nostra independència o no. L'hem de fer sent conscients del que som. Un poble que vol una cosa. No hem de donar lliçons, ni marcar camins al món, ni mostrar com d'exceptuals

som. Volem simplement exercir un dret i ho farem els que som i com som: gent normal, amb un percentatge de covards i de valents, d'il·luminats i de realistes, d'optimistes i pessimistes... igual que a la resta del planeta.

Si aconseguim el nostre objectiu (que cadascú hi posi el seu aquí) amb pau, concòrdia i justícia haurem aconseguit una cosa extraordinària feta per persones ordinàries.

* Aquest escrit és de la tardor del 17, publicat el febrer del 19.

Ens ataquen amb els mateixos arguments amb què els ataquem! Ens entendran quan els entenquem

Passa sovint i ho he comentat en altres ocasions: tendim a projectar sobre els altres les nostres febleses. Horroritzats per tenir-les les veiem i critiquem en els que ens envolten.

Sovint he vist com els cruels acusen de crueltat els altres; els covards critiquen els covards; els maltractadors se senten maltractats i els perseguïdors, perseguïts.

Això ho constatava un cop més ahir en dues situacions ben diferents i en contextos ben diversos: el futbol i la política.

El Barça va guanyar el Madrid i les queixes són les de sempre: que si els àrbitres, que si la mala sort, que si el calendari... res original, vaja. El que em va cridar l'atenció en una tertúlia va ser sentir acusacions d'uns seguidors i altres envers els equips contraris que eren pràcticament les mateixes. "Els polítics ajuden al teu equip! La premsa us protegeix i menteix! Teniu una directiva corrupta. Sou uns fanàtics! Teniu un club polititzat..." I tantes coses com vaig sentir que es podien aplicar indistintament a tots dos equips!

En política, la situació de Catalunya respecte a Espanya fa que els partidaris de la independència i de la unitat d'Espanya repeteixin aquest esquema:

"Us salteu les lleis quan us convé." "La televisió us protegeix." "Enganyeu i manipuleu la gent amb mentides." "Oculteu els fets o els distorsioneu." "No sou demòcrates." "Nosaltres defensem la democràcia." "Sou uns nacionalistes fanàtics i perillosos." "Defenseu l'indefensable." "Feu el ridícul." "La gent ens dona la raó i està amb nosaltres." "La majoria vol la nostra opció." ... I així fins a l'infinit. I això ho pot dir tant un *indepe* com un unionista!

Faria riure si no fos dramàtic com es diu sovint. El més esgarriós és que tots creiem tenir raó i veiem evident que l'altre s'equivoca. Per això no podem entendre ni posar-nos al lloc de l'altre. Ens sentiríem traïdors a nosaltres mateixos i això ens estanca i fixa en una posició defensiva i fanàtica.

Tenim mala peça al teler perquè aquest mecanisme d'autoafirmació, negant les raons dels altres, té tendència a eixamplar-se i a fer-se omnipresent, i això provoca una radicalització.

Però és clar, trobem increïble que l'altre no renunciï a la unitat d'Espanya però no veiem que nosaltres tampoc renunciarem a la independència. I així tot.

La solució seria sortir d'aquest camp travat i enrocat per tal de poder contemplar les idees de forma desapassionada. Aleshores, amb la raó com a guia, podríem debatre els límits i possibilitats de les nostres opcions. Si la nostra raó oberta, confiada, a favor de tots i contra ningú, respectuosa i no segregada per la passió i els prejudicis ens mostrés una solució, estic segur que tots l'acceptaríem.

Però això no passarà perquè l'altre no és digne ni capaç d'un acord com aquest, perquè està dominat per una passió cega i no veu la veritat. Així pensem o així sentim sense saber-ho... nosaltres i ells!

Hi ha un pas previ: entendre que així és com se senten ells: exactament com jo però a l'altra banda del mirall. Aleshores, veient les seves limitacions, els seus ancoratges i les seves distorsions, podré veure per fi les meves i d'aquesta manera m'identificaré amb tot allò que crítico.

I aleshores, sí. Entre igual, sempre és més fàcil arribar a un acord.

Certament, per a una comunitat, la unitat és més important que la veritat

"Por encima de la verdad hay la unidad de España" diuen que va dir un director d'un diari espanyol a en Francesc Homs. Amb això justificava que la informació fos tendenciosa i esbiaixada. Aquesta frase l'he sentit comentar sovint com el summum de la perversió política, però jo, quan l'analitzo l'entenc perfectament.

El cohesionador més potent dels humans és la mentida. I la cohesió social és molt més útil per a la supervivència que la veritat.

Els humans necessitem històries que donin sentit a les nostres vides col·lectives i aquestes històries són narracions inventades, mentides consensuades, falsedats idolatrades.

I com que aquestes històries ens ajuden a estar units i a viure amb harmonia, ningú les qüestiona. I si algú les qüestiona és veu sotmès a una pressió defensiva i excloent, indicador d'un instint col·lectiu de supervivència.

Les més grans mentides, com ara que el nostre Déu és l'únic Déu i que ens estima més que als altres, o que la nostra pàtria és extraordinària i superior a les altres, o que els de la meua ètnia tenim uns valors superiors... són molt útils perquè ens donen sentit de pertinença i fan que l'energia i el valor personal es posi al servei del col·lectiu.

Per això deia aquell que la unitat d'Espanya és més important que la veritat. La unitat d'Espanya és una altra de les mentides útils que tothom necessita creure. Recordem que la gent creu el que necessita creure sense important com d'irracional, estúpid o absurd sigui. Només importa que els sostingui la versió de la realitat que han inventat, els han inculcat o han adquirit.

Una veritat que qüestioni la nostra creença de supervivència no pot ser considerada seriosament i ha de ser percebuda com a una provocació i ha de ser titllada de falsa. No cal aportar proves perquè ningú no està disposat a considerar-les. Veiem el que volem veure.

I és en aquesta visió conjunta i compartida, en aquesta unitat, on rau la força de la supervivència. Units podem superar els obstacles i dividits és més difícil.

Això explica l'aborregada unanimitat dels alemanys sobre la superioritat ària durant el nazisme, dels islamistes i altres fanàtics religiosos, dels nacionalistes excloents, dels racistes de tota mena... Es tracta de defensar una mentida com a causa comuna. I com més absurda sigui més fàcil és que sigui acceptada. Un cop descartada la lògica com a criteri, tot sembla igualment creïble i per tant res no ens modera en el nostre afany desmesurat d'inventar.

La raó humana renuncia ràpidament al seu poder quan veu que posa en perill la supervivència o la seva concepció del món i de la realitat.

És més important que jo tingui raó, que nosaltres tinguem raó -estiguem units- que no pas que els fets i opinions que sustento -o sustentem- siguin vertaders o fals.

PREGUNTES QUE ELS TUI TS CONTESTEN

Naturallesa social humana		
<i>La solitud i la relació social</i>		
No puc fer res per tu perquè no puc fer res que no sigui per tu.	Què puc fer per tu?	120929
Relacionem-nos amb les persones, no amb l'etiqueta que els hi hem posat. Perquè segurament no són això.	Pots relacionar-te amb algú més enllà de l'etiqueta que li has posat?	130111
Hi ha molts tipus de companyia... i molts tipus de solitud.	Estàs més sol quan estàs amb gent que no t'entén o quan estàs sense ningú però sabent que en algun lloc algun t'entén?	130425
Quan allò imprescindible i allò insuportable que tota persona té per a tu són compatibles, apareixen grans oportunitats de relació.	Creus que et pots relacionar de forma profitosa amb algú que té allò que et resulta més insuportable?	170215
Si no t'entens amb la gent per X, no busquis algú amb qui entendre't amb X; més aviat pregunta't què et passa amb X.	Què diuen de nosaltres les limitacions que tenim amb els altres?	180706
Jo vinc amb el que tinc. Tu vens amb el que tens. Ni tu ni jo tenim el que no tenim per molt que ens pesi. Tant de bo puguem entendre això.	Quina responsabilitat tenim quan no ens entenem amb algú?	150409
"Si no ets lleial estàs sol a la terra" Però la solitud és necessària també...	Què és més insuportable, la solitud absoluta o la companyia omnipresent?	140601
Un lligam no és un vincle i un vincle no és una unió.	Diferències entre vincle i lligam? Hi ha alguna altra forma de relació?	160407
No vull més explicacions que les que em vulguis donar. I sovint, ni aquestes!	Per què ens donem explicacions de les coses?	180314
<i>Condicionants de la sociabilitat humana</i>		
La llista de burrades que els humans som capaços d'imposar als altres és proporcional a la capacitat de submissió que tenim.	En l'opressió, és més important la força de l'opressor o la submissió de l'oprimit?	160220
La selecció natural dels individus empeny a l'egoisme i a la de les societats a l'altruisme.	Si la selecció natural dels individus empeny a l'egoisme, cap a on empeny la selecció natural a les societats?	160524
Els individus determinen com és la societat i la societat determina com són els individus	Qui marca més: els individus a la societat o la societat als individus?	160406
Res del que dones o del que reps no és gratis. Tot es paga i es cobra.	Creus que hi ha alguna cosa realment gratuïta al món? (que no té un preu?)	160416
Amb més de 30 com tu ja no ets tu.	En quin moment creus que la massa anul·la la teva individualitat?	160610
La competència és l'estímul de l'individu; la cooperació el del grup	Quina és la gran motivació de la socialització?	161108
Hi ha cultures millors que altres.	Creus que hi ha cultures millors que altres?	151012
<i>Costum i tradició conformisme i limitacions</i>		
No hi ha condicions de vida a les que un home no pugui acostumar-se, especialment si veu que al seu voltant tots les accepten.	Creus que els humans, degudament condicionats i manipulats, podem acceptar qualsevol circumstància de vida?	120508
La pitjor plaga és la de la gent normal.	Què és una persona normal?	120618
No facis com ells. No ets ells	Quan convé i quan no convé imitar els altres?	140812

És normal ser anormal, o dit d'una altra manera, és anormal ser normal.	Què és normal i què no és normal en els humans?	170314
Fer coses perquè sempre s'han fet (per tradició) és tan estúpid com no fer una cosa amb l'argument de què mai no s'ha fet.	Creus que el fet que una cosa porti molts anys fent-se afegeix alguna mena d'autoritat o saviesa a aquest fet?	120715
Després dels vestits de carnaval recuperem les disfresses quotidianes.	Quines són les nostres disfresses quotidianes?	150215
No trenquis les cadenes! La llei prohibeix fer malbé les propietats de l'amo!	Per què creus que la gent no es rebel·la contra la injustícia?	170930
Som condescendents, apàtics i submisos amb els que ens perjudiquen i ens sorprenem que ens perjudiquin.	Creus que ens mereixem els abusos socials que patim?	170111
No temem la destrucció, temem la inhabilitació.	Què és pitjor, que et falti el menjar o la relació humana?	130620
No sé viure amb la gent. No sé viure sense la gent.	Què és pitjor per a tu: estar obligat a viure sol o a viure en companyia contínuament.	130720
La ment humana és propensa a la creença i l'al·lucinació col·lectiva. La crítica social, cada cop més mal vista, és un gran antídote.	Quin és l'antídote de la credulitat social?	130828
Es pot i sol manipular el concepte de justícia perquè coincideixi amb el teu voler o la teva conveniència.	Es pot tenir una visió objectiva del que és just o injust?	140307
I quan el llibertador va trencar les seves cadenes tots van córrer a encadenar-se als seus peus...	Per què creus que els humans estímem tant la dependència?	150111
I de sobte totes les campanes de la ciutat es van posar a tocar. La gent es va almar, però només passava que eren les dotze!	Per què ens alarma allò que alarma tothom?	170108
"El rei està despulat!" -Va dir el nen. I el poble enfurimat va apedregar... el nen!	Per què creus que ens agrada tant ser enganyats?	151209
Què fa que els rebels s'uneixin a la causa de la docilitat?	Creus que la docilitat pot incloure alguna mena de rebel·lia?	160110
No ens informen, ens conformen.	Per a què serveix la informació?	161113
La lleialtat frena l'evolució dels individus i dels grups.	Creus que hi ha una cara fosca en la lleialtat? Quina?	181218
...i el poble votava els qui legislaven a favor dels seus opressors	Creus que el sistema d'eleccions és el millor instrument de democràcia?	161218
Injustícia i discriminació i opressió i manipulació		
La discriminació escolar per classe social i/o econòmica que tenim institucionalitzada (i no la de sexes) és el planter de la injustícia.	Creus que l'escola pot ajudar a pal·liar la injustícia social?	120831
Pitjor que sotmetre algú és convèncer-lo de que el sotmetiment és una virtut.	Què és pitjor sotmetre algú o convèncer-lo de què se sotmeti ell?	140419
L'àrbitre agafa la pilota amb la mà i marca un gol. El dona per vàlid. Ho fa tres cops. Expulsa 5 jugadors contraris per protestar. El comitè de competició diu que tot és correcte... i l'equip perjudicat ja corre a preparar el partit de tornada!!! Massoques F.C.	Cal acceptar la injustícia legal? I si no es pot recórrer a la justícia, què cal fer?	180531
Hi ha molta gent a un pas de l'extremisme fonamentalista i violent. També entre els musulmans...	Creus que hi ha cultures més violentes que altres?	160727
Resulta insultant i provocadora la rapidesa amb què l'estat es mou per defensar els interessos dels poderosos (fugida d'empreses de Cat. pe) I l'escandalosa lentitud i passivitat a l'hora de defensar els febles i desvalguts!	Creus que és possible una societat on el poder protegeixi els febles?	171006
Polícia: Ens peguen i així ens paguen que els paguem.	Pot la policia exercir la violència?	180326
Et venen unes ulleres i et fan comprar les coses que has de veure!	Creus que ets lliure per a valorar la societat on vius?	141116
Mentre la justícia social i la independència es barallen la injustícia i la riquesa de pocs, riuen i creixen.	Què és més important per a un país la justícia social o la independència política?	150617

El que fa mal és tanta injustícia legal.	Quan la injustícia és legal, què cal fer?	160929
En una societat injusta recolzar les seves lleis és recolzar la injustícia	Com podem saber que una llei és injusta i que, per tant, convé desobeir-la?	170922
Les desigualtats de gènere, com totes les desigualtats, venen de la desigualtat original: l'acumulació i abús de poder.	D'on venen totes les desigualtats?	180927
Pensant que l'estat ens protegia dels perills no vam saber veure que el perill era l'estat.	Quin és el perill de l'estat?	190113
Quan els àrbitres decideixen els resultats, el campionat esdevé un absurd.	Què hauries de fer si veiessis que la injustícia s'ha ensenyorit de la justícia?	190124
Principis de convivència: llibertat i igualtat		
La llibertat és la llibertat però si porta a la desigualtat l'haurem de regular.	Com creus que es pot regular el dilema entre la llibertat i la igualtat?	120419
La igualtat és la igualtat però si porta a la manca de llibertat l'haurem de regular.	Com creus que es pot regular el dilema entre la llibertat i la igualtat?	120420
Quan soc dèbil us demano la llibertat en nom dels vostres principis; quan soc fort us la nego en nom dels meus. (fórmula de Montalembert)	Creus que es pot apel·lar a uns principis que no són els teus?	120422
És fals que totes les idees i sentiments siguin respectables. Si no sabem distingir-les tenim un problema que no es resol negant-lo.	Creus que totes les idees són respectables?	120720
El fet que molts coincideixen en considerar justa una causa no vol dir que ho sigui.	La justícia és un consens?	140307
Milers de persones, molts dies, respectant una paret blanca. Una sola, un dia, per embrutar-la.	Què és més poderós, fer o no fer?	161008
La planta de la llibertat es rega amb el gota a gota de la convicció i es combat amb els aspersors de la por.	Com es cultiva la planta de la llibertat?	171012
Només podem dir que hi ha autèntic progrés al món si la Justícia progressa.	Quin és vertader indicador del progrés?	180910
Cal ser intolerant amb la intolerància	Cal ser tolerants amb els intolerants?	150113
És el que la gent vol el que s'ha de fer? (Sobre el poder popular i les seves ombres)	És el que la gent vol el que s'ha de fer? (Sobre el poder popular i les seves ombres)	150306
L'èxit de la societat oberta dependrà de com siguin de compatibles l'apertura del que hi són i la dels que hi entren.	Com podem afrontar els conflictes de convivència entre persones o col·lectius que estan en diferents nivells d'evolució?	170113
Menys igualtat i més justícia! (També en el tema de les dones i els homes)	Quina diferència hi ha entre la igualtat i la justícia?	170308
La tradició i la cultura són grans obstacles per a la llibertat	Quins són els inconvenients de la cultura i la tradició?	171205
La igualtat... aquesta maledicció!	La igualtat és una aspiració o una maledicció?	180318
El poder i l'autoritat		
La desobediència et farà lliure!	Prefereixes una obediència sostinguda o una desobediència també sostinguda?	140506
Qui no sap obeir no pot desobeir.	Creus que algú que no sap obeir sap desobeir?	151223
Si algú ho és tot per a tu, aleshores tu no ets res	Què vol dir l'enamorat quan diu que el seu estimat ho és tot per a ell?	160123
És la natural inclinació que tenim la majoria a ajupir-nos davant els poderosos el que facilita i provoca que ens pugin a sobre.	Què fa que una classe dominant exploti a la majoria?	180330
Per a la tirania tot el que no és submissió és violència.	En quin moments justificaries la violència social?	180405
La policia no és una eina neutral	Pot ser neutral ideològicament la policia?	180428
Qui té autoritat per dir qui té autoritat?	Qui té autoritat per dir qui té autoritat?	150505
Si desobeeixes que no sigui per obediència!	Podem ordenar a algú que desobeeixi?	141108
Si no tenim el poder de poc ens servirà la força	Què és més important, el poder o la força?	150717

Que governin els "filòsofs"	Creus que aniríem més bé si governessin els filòsofs?	161019
Els esclaus abracen i defensen les cadenes perquè l'amo els ha fet creure que lluny d'ell tot és pitjor!	Per què creus que els esclaus abracen les cadenes?	170618
Som titelles ballant al so dels poderosos, moguts per uns fils que són els partits polítics.	Quina relació creus que hi ha entre els partits polítics i les castes dominants?	171115
El ramat xerra i xerra, els gossos treballen i el pastor calla	Creus que se sap qui mana realment al món?	171127
La força exercida per la policia és la més legítima i la violència exercida per la policia és la més detestable!	En algun cas està legitimat que la policia usi la violència?	180407
Com més febles som més ens agraden els forts.	Què és el que més agrada als febles?	180725
La lluita pel canvi social		
He vist " <i>la conspiracion</i> ". Hi ha moments en que cal ser un heroi per complir la llei i segurament ara és un d'aquests moments.	Creus que si una llei costa de complir, és una bona llei?	111209
L'única política econòmica possible pel nostre govern no és la de grans directrius sinó la lluita contra corrupció. Sent poc ja seria molt.	Quina creus que és la prioritat a nivell polític?	120921
Mai una revolució no ha estat feta per funcionaris.	Què creus que cal per a fer una revolució eficaç?	130513
Alguns enemics ens dignifiquen.	Creus que és possible tenir enemics als que admires?	130906
Només qui ha assumit una llei la pot transcendir. La desobediència civil es privilegi de pocs...	Què requereix una desobediència per a què sigui un valor?	150313
Conservem els revolucionaris! Revolucionem els conservadors!	Pot ser que algú sigui un revolucionari conservador? I un conservador revolucionari?	151015
El primer que cal aprendre és a descobrir el que necessites aprendre.	Què és el primer que li cal aprendre a un filòsof?	161221
L'única submissió que respecto és l'estratègica o fingida; la que oculta la lluita prohibida i reprimida per a esdevenir autònom.	Quina submissió acceptes?	170330
I quan es va instaurar la democràcia a aquella escola sense metes, els de parvulari tenien majoria...	És vàlida una democràcia on la majoria la tenen els menys preparats?	170624
Hedonisme competitiu, la fórmula de la desactivació social.	Com creus que desactiva la iniciativa social de la gent?	170726
Combatre la injustícia tot deixant impune el sistema econòmic i social que la provoca és promoure la injustícia.	Es pot combatre la injustícia sense combatre el sistema que la promou?	170829
Si en una societat injusta el pensament de la classe dominant coincideix amb el seu, l'intel·lectual ha de dubtar del seu rigor o honestat	Creus que un intel·lectual que recolza la injustícia pot ser un intel·lectual honest?	170910
Emprar-se en els grans valors de la Constitució, la Justícia i la Llei quan les has segrestat, substituït i parasitat, és com argüir el valor del lideratge per a justificar la tinença d'esclaus.	Com podem saber si els òrgans legals són legítims?	180208
Hi ha una ira justa que defensa la justícia (trans-racional) i una ràbia venjativa al servei de les pulsions irracionals (pre-racional). Una ens fa més humans i l'altra ens degrada a tots.	Creus en la ira justa? Com es distingeix de la ràbia venjativa?	180324
Em fa més por la passivitat dels indiferents que la força de l'opressor. Perquè l'opressor va a favor d'ell mateix però els indiferents van a favor de tots els opressors.	Creus que és pitjor la passivitat o l'opressió?	180403
Sense desobediència conscient no hi ha evolució humana.	Quin paper juga l'obediència i la desobediència en l'evolució humana?	180512
És pitjor l'enemic amable que l'hostil. Li resulta més fàcil enganyar-te i confondre't.	Quin enemic és pitjor, l'amable o l'hostil?	180617

Algunes democràcies són la dictadura de la ignorància.	Hi pot haver democràcia on hi ha ignorància? Quina quota d'ignorància pot sostenir un sistema democràtic?	181017
Quan anhel de seguretat és més gran que el de llibertat la supervivència avança i la dignitat retrocedeix.	Què és més important per a tu, la llibertat o la seguretat?	190224
Darrera cada atac als qui defensen els seus drets hi ha algú que tem perdre els seus privilegis.	Podem aconseguir drets sense perjudicar ningú?	190314
Em sento indefens davant els jutges que m'han de defensar, insegur davant la policia que m'ha de donar seguretat, desconfiat davant la banca que m'ha de donar confiança i abusat pels polítics que m'han de servir. No vull ser submís davant meu que em vull digne.	Què fer quan les institucions traeixen els seus objectius?	181021
El nostre admirat i meravellós Renaixement va ser percebut en el seu moment com un col·lapse aterridor de l'ordre del món.	Creus que estem arribat a un col·lapse de la civilització?	190328
Em controles, vols saber on soc sempre i què faig en cada moment i per això no et puc estimar. Això nostre és impossible...! Ho entens, Google?	Vols ser controlat pel teu propi bé? (salut, seguretat,...)	190326
Pagaré al mecànic per arreglar-me la roda... excepte si me l'ha punxat ell	Si et perjudica la justícia, és legítim desobeir-la?	140828
Quan el sistema és suïcida, ser antisistema és una obligació vital	Què és per a tu ser "antisistema"?	151103
El passat és la competició; el futur, la cooperació.	Cooperació o competició? Quan cal una i quan cal l'altra?	151122
La utopia esdevé realista quan la justícia a la que aspira és realista i no utòpica	Existeixen utopies realistes?	160607
El pont estava trencat i tots els elogis i recursos eren pels voluntaris que socorrien la gent que anava caient...	Estàs a favor de les ONG's?	170219
El paradís és davant nostre; no pas darrera...	El paradís és davant o darrera nostre?	170318
No hi ha més sortida que escapar de la presó de votar un cop cada 4 anys!	Quina alternativa tens a l'esclerosi política de votar cada 4 anys?	170410
Millor que tancar la boca del denunciador és ensordir les orelles dels perjudicats	Què és més eficaç, censurar el denunciador o desqualificar-lo?	170531
Quasi cap utòpic no vol la utopia que predica	Coneixes alguna utopia en la que t'agradaria viure?	170813
Si no tens força i no ho vols o no ho pots acceptar, només et queda la violència	Quina és l'alternativa a la força?	171018
Si la gent pogués manar, les coses anirien molt més bé	Com ho faries per a millorar la política?	171030
Cadascú al seu lloc, fent el que millor sap fer	Creus que la gent hauria de fer sempre el que millor sap fer?	171208
L'amo ens deixa triar el capatàs cada 4 anys	Què opines de la democràcia representativa?	171220
Què fer quan volem fer i no sabem què fer? Doncs sostenir la voluntat i esvair la ignorància!	Què fer quan volem fer i no sabem què fer? (Per exemple davant el mal en el món o davant una injustícia)	180210
Quan algú diu "Això és així i no es pot qüestionar" tant li fa que sigui un musulmà amb l'Alcorà, un catòlic amb la Bíblia o un demòcrata amb la Constitució. Sempre és el mateix: esclaus que volen tothom esclavitzat, cecs que volen tothom sense vista.	Pot un esclau vocacional ensenyar a algú què és la llibertat?	180218
És més important lluitar per la justícia que pels meus propis interessos. Però si em tanquen en una gàbia necessito primer mirar pel meu interès d'alliberar-me per tal de poder lluitar per la justícia.	Què és més important lluitar per la justícia o pels nostres interessos?	180222
Educació inadequada, estupidesa, engany col·lectiu, por i ingenuïtat, ingredients necessaris -no únics- del còctel "Actualitat"	De quins ingredients creus que està feta la actualitat?	180505

Necessitem bojos! Molts bojos!	Què ens poden aportar els bojos en el moment actual?	190219
La gran conspiració mundial és la de la ignorància.	Quina és la gran conspiració mundial?	190402
La democràcia i l'organització política		
Només es pot superar la democràcia democràticament.	Com es pot superar la democràcia?	120414
Per crear noves realitats calen nous conceptes que venen de noves idees. Com va passar amb conceptes com ara govern del poble o justícia social.	Quin és el factor determinant per a canviar la realitat?	120429
La decisió de què és i què no és democràtic s'ha de prendre democràticament.	Creus que la decisió de què és i què no és democràtic s'ha de prendre democràticament?	120727
Si no ets capaç de participar en el procés democràtic, ni que sigui per canviar-lo, tens i tenim un bon problema.	Com justificaries la inhibició política?	121123
Sense els conservadors la humanitat ja s'hauria extingit. Sense el progressistes també	Què és més important per a una societat, conservar el que ha assolit o canviar-ho?	130414
Cap democràcia no ha estat instaurada democràticament.	Com es pot legitimar una democràcia si mai no es pot instaurar de forma democràtica?	160613
No el votis només perquè és honest, però si no és honest no el votis	Creus que és lícit votar un polític que no sigui honest però que defensi el nostre ideari?	150804
Els moderats solen ser radicals i els radicals moderats. (http://bit.ly/1ifisvc)	Què tenen de l'esquerra els que són de dretes? I de la dreta els que són d'esqueres?	140524
Democràcia, quina bona eina si la sabéssim fer anar...!	Quina forma de govern penses que serà superior a la democràcia?	141031
Utopia viu aquí!	On viu la utopia?	141112
El millor conductor no sempre porta l'autobús que va on jo vull	És millor un bon conductor amb mal destí o un bon destí amb mal conductor?	141202
La democràcia popular és una utopia... i per això hi hem d'anar!	Què és democràcia popular?	150208
República amb res públic	Quines coses públiques creus que poden ser gestionades per entitats privades?	140615
Tant de bo al final decideixin els idiotes!	Com creus que es pot incentivar la participació ciutadana?	150925
Podem votar no votar, però no podem votar no votar!	Creus que és legítim posar a votació el sistema de votacions?	160124
Un home, un vot; una moneda, un euro.	Creus que tots els vots han de valer el mateix?	160722
El dret a decidir comporta el deure de saber	Quins deures comporta el dret a decidir? (persones i pobles)	161005
Compte amb l'argument de què les urnes són bones per elles mateixes	Quins coses es poden sotmetre a votació i quines no?	170512
Que siguem molts no vol dir que ho fem millor. (Contra la massa)	Si som molts ho decidim millor que si som pocs?	141105
L'exigència més revolucionària: "Això ho decidim entre tots!"	Quina és l'exigència més revolucionària?	170929
Integrar l'exèrcit a la societat és integrar la nostra violència controlada	Creus que si l'exèrcit desaparegués la societat seria més pacífica o més agressiva?	170404
La miserable guerra és cosa de les elits i els nens-soldat. La noble lluita, dels guerrers.	Diferències entre la miserable guerra i la noble lluita.	170827
Renegar dels hospitals i dels cementiris no evitarà la malaltia i la mort. Sobre l'exèrcit a la nostra societat.	Creus que és possible eliminar l'exèrcit a la nostra societat?	160314
Drets i deures. Drets fonamentals		
Quan es defensa un dret fonamental, qualsevol resultat que no sigui el ple assoliment d'aquest dret és un fracàs.	Creus que es pot tenir un dret fonamental a mitges?	171121
Els defensors dels drets fonamentals s'han de presentar sempre davant els tribunals de justícia quan són requerits. Però mai davant els tribunals d'injustícia!	Fins a quin punt has de respectar l'administració de justícia d'un estat?	180217

(Intent d'aclariment) Si fos veritat (que per a mi no ho és) que tant dret té algú a exercir els seus drets com un altre a negar-los-hi... aleshores podríem arribar a l'absurda conclusió (que jo no comparteixo) que tant dret té algú a la vida com algú altre a no respectar-li.	Creus que existeix el dret a privar els altres d'un dret?	180826
No crec que tot s'hagi de poder decidir per referèndum.	Creus que tot s'ha de poder decidir per referèndum?	140222
Els animals no tenen drets però nosaltres tenim dret a dir que en tenen.	Creus que els animals tenen drets?	151017
A vegades la guerra és un mal necessari	Existeix la guerra justa?	151213
Necessitem una declaració universal de deures humans.	Si existissin els deures humans, en podries dir un?	161031
Si algun dia els drets dels animals i els de les persones fossin incompatibles, quins haurien de prevaler. Per què?	Si algun dia els drets dels animals i els de les persones fossin incompatibles, quins haurien de prevaler. Per què?	170104
Hi ha coses que es poden negociar i coses que no.	Quines coses es poden negociar i quines no en política?	170920
L'estratègia i la força que demana la teva posició sobre la gestió dels teus drets no té res a veure amb l'estratègia i la força que necessites per defensar-los quan te'ls neguen	Quina estratègia cal seguir quan se't neguen els teus drets fonamentals?	180525
No tenim dret a decidir... -ho tot!	Creus que una societat té dret a decidir-ho tot?	140914
Les lleis		
Si hi ha una festa que té sentit celebrar és la de la constitució. Un esgraó per damunt la tirania, la tradició i la fe. I amb escalons per pujar encara.	Què és millor, seguir la tradició o les lleis?	111206
Una constitució és optar per una veritat engendradora per consens en lloc de revelada per uns il·luminats. Visca les constitucions !!!	Quin valor dones a les lleis?	131206
Cal satisfer la llei per a conquerir la llibertat.	Creus que la llei pot estar en contra de la llibertat? I la llibertat en contra de la llei?	111215
Què preferiu: una il·legalitat que us agrada i reforça o una legalitat que us incomoda i afebleix? (penseu en la corrupció o la independència)	Què preferiu: una il·legalitat que us agrada i reforça o una legalitat que us incomoda i afebleix? (penseu en la corrupció o la independència)	140327
La llei té dos enemics: Al Capone i Gandhi. Quan els equipara mostra clarament quin és el seu major problema: desconeix la justícia.	Gandhi i Al Capone eren dos enemics de la llei. Quina diferència hi ha entre ells?	171016
Les lleis fixen la realitat. La desobediència la transforma.	Per a què serveix la desobediència? Quins riscos té?	141220
No hem d'anar contra les lleis sinó més enllà de les lleis	Anar més enllà de les lleis és el mateix que anar contra les lleis? Quin diferència hi ha en cas que n'hi hagi?	140907
La cosa que més mereix una festa magnífica és una constitució!	Què és el que més es mereix una festa?	141206
No vull un país de persones al servei de bones lleis sinó de lleis al servei de bones persones.	És millor servir la llei o exigir ser servit per ella?	150324
Si considerem la vida com un trànsit tindrem la mateixa justícia i respecte que ens dóna el codi de circulació.	Creus que el codi de circulació és democràtic?	150524
Com es resol democràticament el problema provocat per lleis que són majoritàriament rebutjades?	Com es resol democràticament el problema provocat per lleis que són majoritàriament rebutjades?	170107
Saltar-se les lleis té -i ha de tenir- conseqüències	Creus que saltar-se les lleis ha de tenir sempre conseqüències penals?	170315
Nació i nacionalisme		
No m'agrada cap pàtria. Ni la meua.	Pots viure sense pàtria?	121013

El patriotisme exigeix l'exclusió.	Qui no pot pertànyer a la teva pàtria?	121209
Embolicat amb l'oportuna bandera un delinqüent és un heroi. (A.aa.)	Quina diferència hi ha entre un heroi i un delinqüent?	130827
O pobles constituïts en nacions vinculats per sentiments o ciutadans formant estats regulats per la raó. Jo prefereixo l'estat.	Què prefereixes, pertànyer a una nació o a un estat?	130911
Soc de la tribu dels "ningú"	Quina creus que és la tribu dels "ningú"?	140503
"Els meus" no són sempre els mateixos. Sobre la identitat política, religiosa o ètnica.	Qui són "els teus"?	170321
El dia que gastem tanta energia pel drets de tots com la que gastem pels drets dels nostres, el món estarà salvat	Per què creus que som més amatents amb els nostres drets que amb els dels altres?	170611
<i>Qüestió catalana</i>		
Tenia unes ganes boges d'alliberar-se de les cadenes espanyoles... per posar-se les catalanes!	Quines cadenes et limiten més, les pròpies o les alienes?	140827
Canvio reis mags per presidents de la república normals.	En quins casos creus que el poder d'una sola persona és millor que el que exerceix una assemblea?	160105
Si fóssim tan amatents amb la nostra independència individual com ho som amb la col·lectiva, potser ja viuríem en un estat independent.	Creus que la independència personal és un objectiu valorat de forma general a la nostra societat?	160911
No canviar: 49% Canviar: 51% No és pot prendre la decisió perquè no hi ha una majoria prou àmplia, i per tant la solució és: No canviar!	Creus que hi ha decisions que no es poden prendre si no s'arriba a un 50% de vots a favor?	171020
Unes lleis que permeten governar un país a un partit que té menys del 8% dels vots, han de ser necessàriament injustes.	Com pots saber que una llei és injusta?	171102
Crec sincerament i sense ironies que si demà afusellen sumàriament a cinc catalans acusats de cantar Els segadors les conseqüències serien: a Europa silenci; a Espanya aprovació i a Catalunya que la gent deixaria de cantar l'himne.	Quin creus que és el límit ètic d'una protesta per una causa justa?	180209
-Però, per què voleu ser independents? -Depèn de la raó que et doni que em reconeixeràs o no el dret que tinc a ser-ho?	Creus que els drets fonamentals depenen d'alguna cosa?	180224
Com a persona o país, primer deixa'm ser i després ja em jutjaràs per com soc.	Algú a qui no se li concedeix autonomia, és responsable del que fa o deixa de fer?	180527
Independentistes i unionistes ens assemblem en què no sabem si tenim majoria i ens diferenciem en què nosaltres ho volem saber (referèndum) i ells no.	Quins trets creus que diferencien els partidaris de la independència de Catalunya dels que no ho són?	180806
Em desconcerta i inquieta molt cada cop que parlo amb algú intel·ligent, culte i solidari i nega, relativitza o posposa com a prioritat el dret d'un poble a decidir el seu futur.	Creus en el dret a decidir dels pobles?	180916
Per què, si busco alguna cosa millor que tu, em dius orgullós o supremacista?	Com identificaries un supremacista?	181030
Criticarem Espanya fins a aconseguir ser el que volem ser. I criticarem allò que arribarem a ser fins a aconseguir la justícia i la llibertat.	Quan s'acaba la crítica política?	190213
Quatre o cinc amants competint per veure qui perjudica i denigra més i millor a la dona que diuen estimar, però que només volen posseir, descartant del tot voler saber què sent i què vol ella. La campanya electoral a Espanya.	En què s'assembla una campanya política i una seducció amorosa interessada?	190421
El seu pecat va ser esclavitzar-nos i el nostre, deixar-nos esclavitzar.	Què és pitjor esclavitzar o deixar-se esclavitzar?	181103
Primer és la defensa dels drets bàsics. Després, la de les postures personals sobre aquest dret. Primer és el dret a	Quins creus que són els drets fonamentals, diferents dels drets secundaris?	180104

decidir i després l'opció que prefereixis. Per això si Espanya defensés el dret a decidir i Catalunya no, jo votaria Espanya!		
No em pots demanar respecte ni te'l puc oferir si no em reconeixes com a igual, amb els mateixos drets que tu.	Quines són les condicions necessàries per al respecte?	180423
Catalunya em parla... Tremolo!	Creus els pobles tenen opinió?	140929
De veritat val més pàtria coneguda que utopia per conèixer? (Tornarem a votar als mateixos?)	Val més pàtria coneguda que utopia per conèixer?	150428
Catalunya: pàtria del meu cor o país del meu cap?	Quina diferència veus entre la pàtria i el país?	150823
Tant de bo voler un país nou, més just, no vingui dels greuges ni del nacionalisme sinó dels ideals i l'humanisme!	Quins ideals socials i polítics tens?	150910
Sóc independentista i no-nacionalista. La independència és un mitjà, la nació un fi. El meu fi és la justícia social	Nacionalisme i independentisme han d'anar necessàriament junts?	151008
L'enfrontament entre nacionalismes és especialment tràgic, especialment còmic, molt virulent i molt poc racional	Què el millor i el pitjor del nacionalisme?	160116
Què farem al nou estat català quan alguns desobeeixin les nostres lleis perquè les troben injustes?	Què farem al nou estat català quan alguns desobeeixin les nostres lleis perquè les troben injustes?	161106
Molts catalans volem fer una cosa que sabem que és il·legal però que creiem que és justa	Quan creus que la desobediència és obligatòria?	170709
Allò definitiu serà quina majoria ètica hi haurà entre els votants del sí.	Creus que té alguna importància la qualitat ètica que hi ha darrera cada vot?	170724
Tenir un estat propi no és garantia de quasi res però és una possibilitat de quasi tot	Què creus que es pot aconseguir amb la independència que no podríem sense ella?	170908
Entendre el context ajuda a entendre el text. (8 contextos de la situació catalana)	Pots entendre alguna cosa sense el seu context?	171014
Bandera catalana per a tots i estelada per a qui la vulgui.	Quin ús de l'espai públic es pot fer per part de les ideologies? Quins són els límits?	140528
Qui té dret a atorgar o negar drets? (Sobre el dret d'autodeterminació de Catalunya)	Qui té dret a atorgar o negar drets?	171103
Sembla evident que ha arribat l'hora de l'agressivitat. Tant de bo sigui també l'hora de la fermesa pacífica.	Què és la força no violenta? Què és la fermesa pacífica?	181015
No entenc com es pot negar el dret a decidir a un poble.	Quins arguments donaries a un poble per a justificar que no pot escollir el seu futur?	181215
Catalunya no és el poble escollit ni la reserva espiritual d'occident.	Creus que Catalunya té una oportunitat històrica d'oferir alguna cosa important al món?	190211
Ens ataquen amb els mateixos arguments amb què els ataquem! Ens entendran quan els entenguem.	Pots entendre els teus enemics?	190301
Certament, per a una comunitat, la unitat és més important que la veritat.	Què és més important per a la preservació d'una comunitat: la veritat o la unitat?	190409